FRØYA KOMMUNE

FORMANNSKAPET		Saksliste
Møtested:	**Møtedato:**	**Kl.**
Kommunestyresalen	**28.05.2019**	**10:00**

Møteinnkalling

Medlemmene innkalles herved til overnevnte møte. Forfall må straks meldes til informasjonen,
Tlf 72 46 32 00 eller til postmottak@froya.kommune.no
Varamedlemmer møter etter nærmere beskjed.

Kl. 08.00 Politisk organisering (sakspapirer ligger under Rådmanns orientering)
Kl. 12.00 Utdeling av KS nåla

Sakliste:

Saksnr.	Arkivsaksnr. **Innhold**
85/19	19/1376 **GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.05.19**
86/19	17/3132 **SITKAGRAN**
87/19	19/1223 **HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I TRØNDELAG**
88/19	19/1184 **HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I MØRE OG ROMSDAL**
89/19	19/621 **HØRINGSUTKAST - ROAN KOMMUNE KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2019-2030**
90/19	18/2782 **HØRING - KOMMUNEPLANENS AREALDEL OSEN KOMMUNE 2019-2030**
91/19	19/1375 **COOP MAUSUND SØKNAD TYPISK TURISTSTED**
92/19	19/1379 **UTTIAN NÆRINGSOMRÅDE - INTENSJONSAVTALER**
93/19	19/1285 **VALG TIL STYRET I DALPRO**
94/19	19/820 **DRIFTS- OG AKTIVITETSTILSKUDD TIL FRIVILLIGE LAG OG ORGANISASJONER 2019 SØKNAD OM KULTURMIDLER**

95/19	19/768 **SØKNAD OM NMK FRØYAS KLUBBHUS**
96/19	19/1378 **TV-AKSJONEN NRK 2019**
97/19	19/1377 **ORDFØRERS ORIENTERING**
98/19	19/1366 **RÅDMANNS ORIENTERING**

Sistranda, 22.05.19

Berit Flåmo
Ordfører

Siv-Tove Skarshaug
Sekretær

Saksdokumentene er lagt ut til offentlig ettersyn på følgende sted:

www.froya.kommune.no.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1376**	**85/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Siv-Tove Skarshaug	**033**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
85/19	Formannskapet	28.05.2019

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.05.19

Forslag til vedtak:

Protokoll fra møte 14.05.19 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 14.05.19

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**17/3132**	**86/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Øyvor Helstad	**V70**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
34/18	Formannskapet	27.02.2018
17/18	Kommunestyret	
86/19	Formannskapet	28.05.2019

SITKAGRAN

Forslag til vedtak:

Frøya kommune har behov for økt kunnskap om sitkagranas utbredelse og volum i kommunen, og bestiller en skogtakst/kartlegging av sitkagran og buskfuru fra Allskog.

Med bakgrunn i kartleggingen bes rådmannen utarbeide en handlingsplan for bekjempelse av sitkagran og eventuelt buskfuru i kommunen.

Kartleggingen dekkes fra mottatte tilskuddsmidler fra fylkesmannen.

Behandling/vedtak i Formannskapet den 27.02.2018 sak 34/18

Vedtak:
Saken utsettes.

Enstemmig.

Formannskapets behandling i møte 27.02.18:

Følgende omforente forslag til vedtak ble fremmet:

Saken utsettes.

Enstemmig.

Vedlegg:

1. Tilbud fra Allskog
2. Tildelingsbrev fra Fylkesmannen i Trøndelag

Saksopplysninger:

Formålet med å fjerne sitkagran på Frøya er å ivareta naturkvalitetene, som i hovedsak er kystlynghei. Kystlynghei er en trua naturtype og et viktig utmarksbeite, og vil på sikt kunne forsvinne som følge av

gjengroing. Videre utgjør tett granskog en sikkerhetsrisiko i forhold til brann der hvor sitkaskog står tett inntil boligbebyggelse.

Sitkagran er vurdert på fremmedeartslista med SE svært høy risiko i Norge. Planting av sitkagran er ikke forbudt, men det må i henhold til forskrift om bruk av fremmede treslag søkes fylkesmannen ved miljøvernavdelingen om tillatelse i hvert tilfelle.

På Frøya er i hovedsak de planta sitkagranene (første generasjon) mest fremtredende. I løpet av noen få tiår, vil arealet av sitkagran mangedobles som følge av frøspredning som har pågått de siste årene. Volumet av småplanter ute i «hauan» er stort. Tiltak i denne fasen, er langt mindre ressurskrevende enn om andre generasjon med sitkagran rekker å vokse seg stor.

Statens naturoppsyn (SNO) har uttalt at *hvis det ikke blir gjennomført tiltak, vil hele Frøya være dekt av sitkagran innen 200 år.*

For å ta vare på kystlyngheia er det avgjørende at det fortsatt er et aktivt landbruk som benytter kystlyngheia til beite, samt at den med varierende mellomrom blir utsatt for lyngbrenning. Villsauen beiter nyskudd av sitkagran på våren, men klarer ikke å drepe planta. Beiting vil derfor kunne holde kystlyngheia i hevd, men ikke hindre at sitkagrana vokser til.

Sitkagran på Frøya/kartlegging
Det er ikke gjennomført noen kartlegging som viser utbredelse av sitkagran på Frøya, men det er laget et kart som viser skogsmark på Frøya. Kartet er hentet fra AR5, og tar med alt av skogsareal. Kartet er oppdatert i 2016, men grunnlaget er ortofoto (flyfoto) fra 2015. Det er ikke gjennomført befaringer for å kvalitetssikre hva som er sitkagran eller annet treslag. Grensene for skog er diffuse, og det er ikke klare overganger mellom skog og annen mark. Kartet klarer ikke å fange opp spredningen av sitkaplanter, alle småplanter som nå er i ferd med å vokse opp, enkelttrær og bestand mindre enn 0,5 daa. Samlet så viser denne enkle kartleggingen 3723 daa skogsareal, fordelt på 949 eiendommer på Frøya.

Under saksforberedelser for å utarbeide en handlingsplan for bekjempelse av sitkagran viser det seg tydelig at det er et manglende kunnskapsgrunnlag om hvor stort volum som finnes av sitkagran på Frøya. Det er avgjørende for videre planlegging at Frøya kommune kan kommunisere til entreprenører om utbredelse og volum. Dette er grunnlaget for hvilken type hogst som kan gjennomføres på de ulike stedene i kommunen.

Allskog har utarbeidet et pristilbud på kartlegging av alt skogareal i kommunen med et estimat på mellom kr 150 000 – 213 000 (vedlegg 1).

Vurdering:

Frøya kommune må ha et godt kunnskapsgrunnlag om utbredelsen av sitkagran før en handlingsplan for sitkagran kan utarbeides. Kommunen må kunne kommunisere med entreprenører om fakta om hvilke treslag som finnes hvor og i hvilket omfang.

Fylkesmannen støtter kartleggingen fullt ut i henhold til pristilbud på kr 150 000. Kostnader utover dette må kommunen dekke selv.

Forhold til overordna planverk:
Kommuneplanens samfunnsdel 2015 – 2027 sier: *Frøya forvalter og tar vare på mangfoldet av arter og landskap, og har en bærekraftig bruk av ressursene.*

- *Igangsette tiltak mot uønskede arter (svarteliste), med fokus på mink og sitkagran*

Økonomiske konsekvenser:
Allskog har utarbeidet et pristilbud på kartlegging av alt skogareal i kommunen med et estimat på mellom kr 150 000 (lavt) – 213 000 (høyt) (vedlegg 1).

Fylkesmannen har innvilget kr 150 000,- til en grovkartlegging av alt skogareal på Frøya med spesiell vekt på å påvise og kartfeste utbredelse av treslagene sitkagran og buskfuru (vedlegg 2). I tillegg har kommunen mottatt ytterligere tilskudd på kr 68 000 (prosjektnr 510369) til bekjempelse av sitkagran og buskfuru i Frøya kommune (allerede benyttet 20 225). Skogtaksten er derfor finansiert ved tilskudd fra Fylkesmannen innenfor et sannsynlig kostnadsestimat.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1223**	**87/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Øyvor Helstad	**U43**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
87/19	Formannskapet	28.05.2019

HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I TRØNDELAG

Forslag til vedtak:

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppas forslag om tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag, med følgende merknad:

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune sier at taretråling i naturreservatet ikke er tillatt. Frøya kommune mener på bakgrunn av dette at felt for taretråling skal legges utenom Froan naturreservat.

Vedlegg:

1. Høringsdokument: Rapport med tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag – forslag fra arbeidsgruppen
2. Anmodning om vurdering - Høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag - Havforskningsinstituttet
3. Statistikk
4. Referanseområder – Havforskningsinstituttet
5. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017
6. Vurdering av høstesyklus - Havforskningsinstituttet

Saksopplysninger:

Etter oppdrag fra Fiskeridirektoratet har Trøndelag Fylkeskommune ledet arbeidet med revisjon av forskrift for høsting av tare i Trøndelag. Eksisterende forskrifter for Nord- og Sør-Trøndelag utløper 30. september i år. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019.

Fiskeridirektoratet vedtar regionale forskrifter om hvor og når det er lov å høste tare i de enkelte regionene, jf. forskrift 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare § 5. Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter for kystkommunene fra tre regionråd, Fylkesmannen i Trøndelag, Fiskeridirektoratet region Midt, Fiskarlaget Midt-Norge og representanter for tarenæringa. Det har dessuten deltatt observatører fra ulike miljøer i arbeidet. Fylkeskommunen leder, koordinerer arbeidet og er sekretariat for arbeidsgruppen.

Arbeidet har vært gjennomført i en parallell prosess med Møre og Romsdal og arbeidsgruppene i de to fylkene har hatt noen felles møter.

Høringsfrist er 1. juni 2019.

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.

Tilråding fra arbeidsgruppen
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.
Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Møre og Romsdal.

Inndeling av høstefelt
Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Trøndelag deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.
Arbeidsgruppen viderefører inndelingen av høstefelt i de delene av Trøndelag der man har en vestlig og en østlig sektor.
Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

Høstesyklus
Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.
Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid.

Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringen FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er framlagt dokumentasjon som viser noen skadeeffekter av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn) før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*
Et annet mindretall bestående av Fiskarlaget Midt-Norge mener det skal være minimum 8 års intervaller mellom hver tråling i alle områder der det er registrert/kartlagt gyte og oppvekstområder for fisk. Dette gjelder feltene som ligger nærmest kysten på Fosen og alle åpne områder i Vikna/Nærøy. Fiskarlaget Midt-Norge peker på at dette først og fremst er for at tareskogen og livet i den skal få mulighet til å reetablere seg mest mulig. Fiskelarver trenger tareskogen for å vokse opp i. Her finnes det mat og plasser småfisk kan søke ly for ytre farer. Fiskarlaget Midt-Norge mener at når trålerne oppgir å kun ta 1 prosent av tareskogen, så må de kunne finne områder for tråling som ikke er viktige gyte- og oppvekstområder. I en av rapportene til Havforskningsinstituttet fra Nord-Trøndelag, står det at det tar minimum 8 år før det meste av livet i tareskogen er reetablert.

Organisering
Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Start-/stoppdato
Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

Referanseområder
Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.

Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder. Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

Biomassemodeller
Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.
Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.
Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

Fredning
Arbeidsgruppen vil anbefale at forbudet mot høsting i den nordre delen av Trøndelag videreføres, men utvides med en måned, slik at fredningsperioden blir 1. januar til 31. mai.
Tarenæringen minner om at denne konkrete fredningen er en type føre-var-forvaltning som følge av manglende kunnskap om taretrålingens eventuelle påvirkning på gyteadferd eller gytesuksess for torsk. Tarenæringen påpeker dessuten at en i forrige forskriftsrunde frivillig gikk med på forbud mot høsting i perioden 1.1 til 30.4 etter anbefaling fra fiskerne. Vi ser ikke at det er lagt fram dokumentasjon som tilsier at denne perioden bør utvides.
Dette ble gjennomført under forutsetning av at HI skulle gjennomføre forskningsprosjekt for å utrede mulige effekter av tarehøsting på torskens gyting i området. Resultatene fra dette arbeidet skal foreligge i 2019.
Arbeidsgruppen anbefaler også å videreføre et forbud mot høsting i gjeldende felt fra og med 20E til og med 26A. Dette vil ivareta hensynet til gyte- og oppvekstområdene i området og eventuelle effekter på fisk i gyteperioden.
Arbeidsgruppa tilrår at høstingsfelt 68C til 54A og 69A til 83C i gjeldende forskrift for Sør-Trøndelag, fortsatt er stengt for taretråling, da bestanden av tare er svak grunnet nedbeiting fra kråkeboller slik Havforskningsinstituttet har dokumentert og gitt råd om.

Avsluttende kommentarer
Arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest, når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.
Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

Vurdering:
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Taretråling er et uttak av ressurser som har ulike interessefelt fra tarenæringen, fiskerne og naturinteresser. Forskningen har ikke entydige konklusjoner på alle problemstillinger, og i tillegg er det variasjoner langs kysten og lokale forhold som gjør hele bildet komplekst.

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune ble vedtatt i 2015. Den sier at *taretråling anses som en virksomhet som kan endre de naturgitte forholdene i naturreservatet og er dermed ikke tillatt.*
Frøya kommune mener på bakgrunn av dette at felt for taretråling skal legges utenom naturreservatet.

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppens tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag.

Forhold til overordna planverk:
Høsting av tare reguleres i havressursloven. Høsting av tare er for Trøndelag hjemlet i egen forskrift som angir hvor høsting av tare er tillatt. Forskriften bestemmer hvilke områder som skal være stengt for taretråling og hvilke som kan høstes i angitte tidsrom.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1184**	**88/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Øyvor Helstad	**U43 &13**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
88/19	Formannskapet	28.05.2019

HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I MØRE OG ROMSDAL

Forslag til vedtak/innstilling:

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppas forslag om tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal.

Vedlegg:

1. Høringsdokument: Rapport med tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal – forslag fra arbeidsgruppen
2. Anmodning om vurdering - Høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag - Havforskningsinstituttet
3. Statistikk
4. Referanseområder – Havforskningsinstituttet
5. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017
6. Vurdering av høstesyklus - Havforskningsinstituttet

Saksopplysninger:
Etter oppdrag fra Fiskeridirektoratet har Møre og Romsdal Fylkeskommune ledet arbeidet med revisjon av forskrift for høsting av tare i Møre og Romsdal. Eksisterende forskrifter for Møre og Romsdal utløper 30. september i år. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober
2019.

Fiskeridirektoratet vedtar regionale forskrifter om hvor og når det er lov å høste tare i
de enkelte regionene, jf. forskrift 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare § 5.

Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter for kystkommunene fra tre
regionråd, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fiskeridirektoratet region Midt, Romsdal Fiskarlag og representanter fra næringa. Det har dessuten deltatt observatører fra ulike miljøer i arbeidet. Fylkeskommunen leder, koordinerer arbeidet og er sekretariat for arbeidsgruppen.

Arbeidet har vært gjennomført i en parallell prosess med Trøndelag og arbeidsgruppene i de to fylkene har hatt to felles møter.

Høringsfrist er 1. juni 2019

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.

Tilråding fra arbeidsgruppen

Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.
Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Møre og Romsdal.

Inndeling av høstefelt
Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Møre og Romsdal deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.

Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

Høstesyklus
Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.
Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid.

Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringen FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er framlagt dokumentasjon som viser noen skadeeffekter av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn) før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*

Organisering
Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Start-/stoppdato
Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

Referanseområder
Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.
Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder.
Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

Biomassemodeller
Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.
Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.

Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

Avsluttende kommentarer
Arbeidsgruppene i Møre og Romsdal og Trøndelag ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest, når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.
Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

Vurdering:
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Taretråling er et uttak av ressurser som har ulike interessefelt fra tarenæringen, fiskerne og naturinteresser. Forskningen har ikke entydige konklusjoner på alle problemstillinger, og i tillegg er det variasjoner langs kysten og lokale forhold som gjør hele bildet komplekst.

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppens tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal.

Forhold til overordna planverk:
Høsting av tare reguleres i havressursloven. Høsting av tare er for Møre og Romsdal hjemlet i egen forskrift som angir hvor høsting av tare er tillatt. Forskriften bestemmer hvilke områder som skal være stengt for taretråling og hvilke som kan høstes i angitte tidsrom.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/621**	**89/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Kristin Strømskag	**L10 &13**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
52/19	Formannskapet	19.03.2019
44/19	Kommunestyret	28.03.2019
89/19	Formannskapet	28.05.2019
/	Kommunestyret	

HØRINGSUTKAST - ROAN KOMMUNE KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2019-2030

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar høringsutkast til kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering, og ønsker lykke til videre med arbeidet.

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 28.03.2019 sak 44/19

Vedtak:
Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering og ønsker lykke til med arbeidet.

Enstemmig.

Behandling/vedtak i Formannskapet den 19.03.2019 sak 52/19

Vedtak:
Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram for rullering av kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering og ønsker lykke til med arbeidet.

Enstemmig.

Vedlegg:

Høringsbrev fra Roan kommune.

Saksopplysninger:

Frøya kommune mottok 29.04.2019 kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til høring. Høringsfristen er satt til 09.06.2019.

I følge planbeskrivelsen skal revidering ha følgende fokus:

> Rulleringen har som mål å gi forutsigbarhet i arealforvaltningen, først og fremst i strandsonen og i sjøområdene. Det er også et mål å få en godt forankret og anvendelig kommuneplan.

Delmål

- • Tilrettelegge for fiskeri og havbruk
- • Tilrettelegge for småbåthavner og naust
- • Vurdere behov for skjerming av områder fra tarehøsting
- • Spisse gjeldende bestemmelser og retningslinjer

Byggeområder
Det skal i utgangspunktet ikke vurderes endringer i byggeområder for næring, bolig og fritidsbolig i denne rulleringen. Derimot vil det bli gjort en vurdering av eksisterende og framtidige naustområder.

Bruk og vern av sjø og vassdrag
Det pågående arbeidet med kystsoneplan for Namdalen innbefatter Roan kommune. Arbeidet skal så langt det er mulig i tid, samordnes ved rullering av arealdelen. Behovet for å legge inn nye småbåthavner i planen skal også vurderes.

Hensynssoner
Gjeldende hensynssoner på land foreslås videreført. Bruken av hensynssoner vil bli vurdert i sjø.

Risiko og sårbarhetsanalyse
ROS – analyse i gjeldende arealdel skal revideres.

Bestemmelser
Gjeldende bestemmelser skal revideres.

I høringsperioden har det blitt avholdt et folkemøte og dialogmøter med akvakultur- og fiskerinæringen. I disse møtene har det kommet generelle innspill til planarbeidet. Videre har det innen fristen kommet inn 10 uttalelser til planprogrammet og 16 innspill til planen.

Planforslaget inneholder endringer innen:

- boligbebyggelse
- fritidsbebyggelse
- naust
- kombinert formål bolig- og fritidsbebyggelse
- fritids- og turistformål
- næringsbebyggelse
- småbåtanlegg

Fiskeri er ivaretatt ved avsetting av låssettingsplasser og områder med bruk av aktiv redskap. Områder innenfor ankerfestene til oppdrettsanlegg avsatt som sikringssone.
Det er videre gjort en vurdering av hvilke arealer som bør vernes fra tarehøsting av hensyn til natur og miljø. Disse er avsatt som naturområde i sjø.

I tråd med føringene i planprogrammet er det foretatt en revidering av bestemmelsene til planen. Planen samsvarer godt med kommuneplanens samfunnsdel fra 2015 og ivaretar relevante regionale og nasjonale hensyn.

Rådmannens vurdering:

Roan kommune har lagt høringsforslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 ut til offentlig ettersyn og høring ihht. Plan-og bygningsloven. Hovedfokuset for revideringen er forvaltning av strandsone og sjøarealene. Rådmannen anbefaler at kommunestyret tar planforslaget til orientering og ønsker Roan kommune lykke til videre med arbeidet.

Forhold til overordna planverk:

I henhold til plan- og bygningsloven.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**18/2782**	**90/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Kristin Strømskag	**P10 &13**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
172/18	Formannskapet	16.10.2018
140/18	Kommunestyret	25.10.2018
90/19	Formannskapet	28.05.2019
/	Kommunestyret	

HØRING - KOMMUNEPLANENS AREALDEL OSEN KOMMUNE 2019-2030

Forslag til vedtak:

Frøya kommunestyre tar høringsutkast til kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Osen kommune til orientering, og ønsker lykke til videre med arbeidet.

Behandling/vedtak i Kommunestyret den 25.10.2018 sak 140/18

Vedtak:
Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram – rullering av kommuneplanens arealdel med fokus på sjøområdene for Osen kommune til orientering, og har ingen merknader til planprogrammet.

Frøya kommunestyre ønsker lykke til videre med arbeidet.

Enstemmig.

Behandling/vedtak i Formannskapet den 16.10.2018 sak 172/18

Vedtak:
Frøya kommunestyre tar forslag til planprogram – rullering av kommuneplanens arealdel med fokus på sjøområdene for Osen kommune til orientering, og har ingen merknader til planprogrammet.

Frøya kommunestyre ønsker lykke til videre med arbeidet.

Enstemmig.

Vedlegg:

Høringsbrev fra Osen kommune.

Saksopplysninger:

Frøya kommune mottok 13.05.2019 kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Osen kommune til høring. Høringsfristen er satt til 28.06.2019.

I følge planbeskrivelsen skal revideringen ha følgende fokus:

- Byggeområder Det skal ikke vurderes endringer i byggeområder for næring, bolig og fritidsbolig i denne rulleringen. Derimot vil det bli gjort en vurdering av eksisterende og framtidige naustområder.
- Masseuttak Videreføring av område båndlagt med tanke på regulering til pukkverk innerst i Svesfjorden skal vurderes i forbindelse med dette arbeidet
- LNF(R)-områder Områder med svært viktig og viktig dyrkamark skal ikke bygges ned.
- Bruk og vern av sjø og vassdrag Det pågående arbeidet med interkommunal kystsoneplan innbefatter Osen kommune. Arbeidet skal brukes som grunnlag ved revidering av arealdelen. Behovet for å legge inn nye småbåthavner i planen skal også vurderes.
- Hensynssoner Gjeldende hensynssoner på land foreslås videreført. Bruken av hensynssoner vil bli vurdert i sjø.
- Risiko og sårbarhet ROS-analysen i gjeldende arealdel for sjøarealene skal revideres.
- Konsekvensutredning Konsekvensutredningen skal beskrive virkninger for nye tiltak.

Planforslaget gjenspeiler samfunnsdelens satsing på vekst i innbyggertallet og næringslivet ved at det er satt av attraktive områder til boligbygging, fritidsbebyggelse og næringsutvikling, som videreføring fra gjeldende plan. Landbruksjorda er skjermet for utbygging ved at den er vist til LNF(R)-formål, havområdene viser store områder for fiske, samtidig som det åpnes for akvakultur. Det er også vist områder for fritids- og turistformål og nye og eksisterende småbåthavner er tatt inn.

Vurdering:

Osen kommune har lagt høringsforslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 ut til offentlig ettersyn og høring ihht. Plan-og bygningsloven. Rådmannen anbefaler at kommunestyret tar planforslaget til orientering og ønsker Osen kommune lykke til videre med arbeidet.

Forhold til overordna planverk:

I tråd med plan- og bygningsloven.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1375**	**91/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Nils Jørgen Karlsen	**U60 &18**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
91/19	Formannskapet	28.05.2019
/	Kommunestyret	

COOP MAUSUND SØKNAD TYPISK TURISTSTED

Forslag til vedtak:

1. **Frøya kommune definerer Mausund som «typisk turiststed»**
2. **Frøya kommune, på vegne av Coop Mausund, søker Fylkesmannen i Trøndelag om at Mausund blir definert som «typisk turiststed»**

Vedlegg:

Søknad fra Coop Mausund

Saksopplysninger:

Coop Mausund SA betjener fastboende på de veiløse øyene Mausund og Bogøya samt sekundærbeboere og tilreisende.

Frøya har fortsatt flere øysamfunn uten fastlandsforbindelse fra Sula i sør til Froan i nord. Alle øysamfunn har opplevd, i større eller mindre grad, en tilbakegang i folketallet de siste tiårene, men Mausund har siden århundreskiftet klart å bremse utviklingen. Det er bygd nye eneboliger hvert år de siste årene og flere barnefamilier har flyttet til øya. Mausund feltstasjon, som har fått mye medieoppmerksomhet både regionalt og nasjonalt, er etablert og har bidratt til flere helårs arbeidsplasser, og det jobbes aktivt med å få etablert en folkehøgskole i Øyrekka med Mausund som hovedlokasjon. Det er fiskemottak, kysthistorisk museum og oppvekstsenter med barnehage og barne- og ungdomsskole som betjener alle de bebodde øyene i «sørværa».

Coop Mausund ligger like ved fergeleiet på Måøya og er ved siden av feltstasjonen og oppvekstsenteret den største arbeidsgiveren i fiskeværet, med tre heltidsansatte og tre deltidsansatte. Viktigste erhvervsvei er imidlertid fortsatt fiskeri. Mausund er det største fiskeværet mellom Lofoten i nord og Møre og Romsdal i sør, målt i antall båter i drift. Det er fergeforbindelse til Dyrøy på «Fast-Frøya», og overfarten tar ca 45 minutter.

I takt med at antall fastboende har gått tilbake siden 1970-tallet har antall sekundærbeboere økt. Dette er i stor grad folk med familiær tilknytning til Mausund, som har arvet eller tilegnet seg eiendommer som brukes som fritidsboliger. Enkelte av disse oppholder seg mer eller mindre fast på øya fra vår til høst – og flere ukependler mellom Trondheims-regionen og Mausund. De siste årene har imidlertid et raskt økende antall turister som besøker Mausund uten å ha tilknytning til fiskeværet, også blitt et viktig innslag. Det må her nevnes at Utihavet-festivalen (årlig) og utendørsspelet Oda fra havet (annethvert år) tiltrekker seg flere tusen tilreisende. Det er også utviklet turistindustri på Mausund, som handler om alt fra bespisning/utesteder til motelldrift og utleie av hus til overnatting, ørne- og selsafari samt mulighet for å booke fisketur med erfarne fiskere.

Omsetningen i sommerukene helt avgjørende for driften av butikken. Det er denne omsetningen som skaper bedriftens resultat – og som bidrar til at de også resten av året klarer å opprettholde en god nærbutikk i fiskeværet, med et bredt tilfang av varer. Med 45 minutters fergetur fra Fast-Frøya er en god nærbutikk helt essensielt for å bevare fast bosetning gjennom hele året.

Coop Mausund SA, som er et selvstendig, lokalt styrt samvirkelag, har foruten dagligvarer også egen avdeling for faghandel samt et visst sortiment av trelast. I tillegg satses det på salg av drivstoff til så vel biler som båter. Man har også tankanlegg for større fartøy i tilknytning til ferge- og hurtigbåtkaia.

Etableringen av faghandel og trelasthandel for få år tilbake, var et ledd i arbeidet med å begrense handelslekkasjen til fastlandet. De oppdaget at ikke minst feriefolk som måtte over til fastlandet for å handle til årlig vedlikehold av eiendommene, og som i den forbindelse måtte vente flere timer på båt tilbake, gjorde unna «storhandel» når de først hadde muligheten. Etter at de la om driften erfarte de at omsetningen også av dagligvarer i sommerukene økte med ca 10 prosent.

I dag ser de at de har betydelig lekkasje i forbindelse med at folk som drar fra øya på søndager etter helge- eller ukesopphold, ikke har anledning til å gjøre unna innkjøpene for kommende dager. De har de siste årene merket økende etterspørsel fra kunder som ønsker seg søndagsåpent. Det er dessverre vanlig at reisende sommerstid må stå flere timer i fergekø få meter fra butikken på søndager. Dersom de hadde mulighet til å holde åpent noen timer søndag ettermiddag, er de overbevist om at de ville fått svært mye av omsetningen som i dag går til søndagsåpne forretninger i Trondheim, Orkanger og andre tettsteder på fastlandet.

På bakgrunn av den avgjørende betydning omsetningen i turistsesongen har for opprettholdelse og utvikling av Coop Mausund, og dermed bevare fast bosetning i et av de mest livskraftige øysamfunn på trøndelagskysten, ber de om tillatelse til å holde søndagsåpent. Denne muligheten gis om Mausund blir definert som «typisk turiststed» av Fylkesmannen i Trøndelag.

Vurdering:

Rådmannen ser utfordringer med drift av butikk på Mausund, og den avhengighet de har av turister og fritidsboligeiere. De innsatser som Coop Mausund har gjort de senere år, har gitt resultat, noe som de ønsker å forsterke ytterligere.
Innvilgning av søknad hos Fylkesmannen er ikke en enkel sak. Det kreves en god og underbygd søknad. Det er Frøya kommune som står som søker, på vegne av Coop Mausund. Graden av avhengighet av salg til tilreisende og fritidsboligeiere er avgjørende i Fylkesmannens vurdering av søknaden. Fra tidligere saker, ser vi at det også er andre elementer som Fylkesmannen anser som viktige for å oppfylle kriterier som typisk turiststed. Utforming av søknad skal skje i samarbeid med Coop Mausund.

Rådmannen foreslår:

1. At Frøya kommunen definerer Mausund som «typisk turiststed»
2. At Frøya kommune, på vegne av Coop Mausund, søker Fylkesmannen i Trøndelag om at Mausund blir definert som «typisk turiststed»

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1379**	**92/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Nils Jørgen Karlsen	**U01**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
92/19	Formannskapet	28.05.2019

UTTIAN NÆRINGSOMRÅDE - INTENSJONSAVTALER

Forslag til vedtak:

1. **Frøya kommune inngår intensjonsavtaler med Skarsvaag Boats AS og Servicebrygga AS**
2. **Rådmann gis i oppdrag å sluttføre avtalene**

Vedlegg:

Utkast intensjonsavtale mellom Frøya kommune og Skarsvaag Boats AS
Utkast intensjonsavtale mellom Frøya kommune og Servicebrygga AS
Skisse næringsområde

Saksopplysninger:

I planleggingen av Uttian Næringsområde, har kommunen vært i dialog med to aktører;

1. Skarsvaag Boats AS
2. Servicebrygga AS

Skarsvaag Boats er i stort behov av større og formålsenlige lokaler. Deres del av næringsområdet omfatter ca 9,0 daa.
Servicebrygga er i samme situasjon. Utviklingen av bryggeriet har vært svært positiv og dagens lokaler er ei utfordring for veksten. De har samtidig større planer for utvidelse av virksomheten. I tillegg ønsker de å samlokalisere flere av bedriftene under samme tak. Deres del av næringsområdet omfatter ca 5,4 daa.

Frøya kommune har som strategi å opparbeide næringsområder, for så å leie ut til virksomheter etter selvkostprinsippet. I avtalen ligger også en opsjon på erverv av arealet. Utkast til avtaler er kommunisert til begge aktørene.

Aktørene har deltatt i utforming av arealet, tilpasset deres virksomhet.

Vurdering:

Rådmannen mener det er viktig at det inngås intensjonsavtaler med potensielle festere/ leietakere på næringsareal kommunen opparbeider. Dette er en forsikring for at økonomien i investeringen ivaretas. Rådmannen er også tilfreds med at aktørene aktivt har deltatt i utforming av arealet, slik at det anpasses til deres behov.

Rådmannen tilrår at det inngås intensjonsavtaler med Skarsvaag Boats AS og Servicebrygga AS. Rådmannen gir administrasjonen i oppdrag å sluttføre avtalene.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1285**	**93/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Siv-Tove Skarshaug	**033**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
93/19	Formannskapet	28.05.2019

VALG TIL STYRET I DALPRO

Forslag til vedtak:

Følgende medlem til styret i Dalpro velges for 2 år:

Saksopplysninger:

Medlem	Varamedlem
Gunn Heidi Hallaren, Frøya	Aleksander Søreng, Frøya

Vurdering:

Da Gunn Heidi Hallaren ikke tar gjenvalg, må det velges nytt medlem til styret i Dalpro.

Saknr: 94/19

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/820**	**94/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Knut Arne Strømøy	**223**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
94/19	Formannskapet	28.05.2019

DRIFTS- OG AKTIVITETSTILSKUDD TIL FRIVILLIGE LAG OG ORGANISASJONER 2019 SØKNAD OM KULTURMIDLER

Forslag til vedtak:

Frøya kommune har avsatt totalt kr. 310 000 som drifts- og aktivitetstilskudd for frivillige lag og organisasjoner. Kr. 200 000 bevilges til idretten øremerket aktive barn og unge i aldergruppen 0-19 år. Fordelingen av denne potten foretas av Frøya Idrettsråd i tråd med samarbeidsavtale inngått mellom kommunen og idrettsrådet.

Resten, kr 110.000 kr fordeles slik, ihht til retningslinjene:

Stølan Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Skjønhals Kretslag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Bogøy Velforening	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Sauøy Velforening	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Uttian Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Sula Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Dyrøy Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Titran Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Mausund Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Inntian Velforening	**Aktiviteter/vedlikehold**		**3 205**
Sørburøy Velforening	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Klubben Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Nordskag og Kverva Grendalag	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Grendalaget Lyngblomst	**Aktiviteter/vedlikehold**		**7 215**
Trøndelag Kysthistoriske Museum	**Museum, Kysthistorie, Vingleia fyr m.m.**		**5 000**
Mausund Seniordans	**Sosialt samvær gjennom dans**		**1 500**
Frøyværingen	**Gratis kurs i husflid for barn og unge**		**1 500**
Sangkoret Havdur	**Ny satsing på barn og unge**		**5 000**
Øyrekka Turistinformasjon	**Webside for turistnæringa**		**0**
SUM			**110 000**

Vedlegg:

- Kopi av søknadsskjema og kriterier

Saksopplysninger:

Midlene ble annonsert i frøya.no og Hitra/Frøya samt på kommunens hjemmeside og facebookside. Tilskuddene ble også bekjentgjort gjennom facebooksiden til Frøya Idrettsråd samt mailer til lagene, herunder grendalagene. Det ble også sendt ut påminning før fristens utløp.

Frøya kommune hadde ved fristens utløp mottatt 26 søknader, hovedsakelig fra grendalag/velforeninger og idretten. Årets antall er lavere enn i 2018.

Alle søknader er grundig gjennomgått og vurdert opp mot de kriterier som er vedtatt for ordningen. Kriteriene framgår av vedlegg til saken.

Idrettens andel av midlene skal etter vedtak i denne saken fordeles av Frøya Idrettsråd med assistanse fra Frøya kommune. Idrettsrådet har som prinsipp at barn og unge i alderen 0-19 år prioriteres, Det aktive utøvere som her legges til grunn. Ved gjennomgang søkes det midler for 504 aktive, mot 525 i 2018.

Fordelingsmøte i Frøya Idrettsråd vil bli avholdt så snart formannskapet har fattet vedtak i denne saken.

Vurdering:

Gjennom en grundig gjennomgang av søknadene har rådmannen skaffet seg et godt inntrykk av det enorme arbeidet som legges ned av ulønnede ildsjeler, ledere, trenere og foreldre i Frøya kommune. I et folkehelseperspektiv er all frivillig innsats viktig, enten det gjelder fysisk aktivitet innenfor idretten eller trivsel og inkludering i grendene. Både innenfor idretten og aktive grendelag samt andre organisasjoner legges det årlig ned tusenvis av dugnadstimer for at frøyværingene skal ha en aktiv og spennende fritid.

Når det gjelder de etablerte grendelaga har rådmannen valgt å legge seg på likt tilskuddsbeløp til alle med unntak av Inntian der det kun er registrert en fastboende og få sosiale aktiviteter, men dette jobbes det med. Alle lagene kan vise til stor innsats både i aktiviteter og arrangementer samt en stor innsats i å ta vare på grendehus som fungerer som viktige sosiale arenaer i lokalsamfunnene. Når det gjelder Inntian er tilskuddet ment som bidrag til rehabilitering av det gamle bedehuset på øya som også skal fungere som grendehus. Som man vil se av oversikten har rådmannen enda ikke registret samme aktivitet på Sistranda som i resten av kommunen, heller ingen søknad.

Rådmannen har valgt å redusere potten til idretten fra 210 000 i 2018 til kr. 200 000. Dette er med bakgrunn i at antall aktive det søkes for er sunket fra 525 i 2018 til 504 i 2019, samt at kommunen fra andre halvår 2018 har innført «gratis halleie» til barn og unge også for å kunne øke potten til de andre lagene.

Den eneste søknaden rådmannen har innstilt uten tilskudd er Øyrekka Turistinformasjon. Øyrekka Turistformasjon skriver i søknaden at de er en interesseorganisasjon for turistnæringa i øyrekka og på Titran. Rådmannen mener at dette er en organisasjon som ikke faller inn under kriteriene som sier «Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere aktivitet i de frivillige lag og organisasjonene innenfor kulturområdet i Frøya Kommune». Dette er et godt tiltak, men er etter rådmannens vurdering ikke i målgruppen for tilskuddet

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/768**	**95/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Knut Arne Strømøy	**223**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
95/19	Formannskapet	28.05.2019

SØKNAD OM NMK FRØYAS KLUBBHUS

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ser positivt på NMK Frøyas etablering av klubbhus ved Frøya Motorsportsenter. Likevel avslår Frøya Kommune NMK sin søknad på kr. 2 500 000, da kommunen har bidratt til klubben tidligere, jfr. vurderinger som vist i saken.

Frøya kommune gir ikke denne type bidrag med hensyn til likhetsprinsippet mot andre aktører i Frøyasamfunnet med like interesser.

Vedlegg:

- Søknad om fra NMK Frøya om støtte til klubbhus.

Saksopplysninger:

NMK Frøya søker Frøya kommune om et tilskudd på kr. 2 500 000 for å realisere sitt lenge planlagte klubbhus ved Frøya Motorsportsenter på Flatval. I tillegg budsjetterer de med bidrag fra næringslivet på til sammen kr. 2 600 000, kr. 1 000 000 i spillemidler, Gjensidigestiftelsen kr. 500 000 samt egne midler og dugnad med en samlet verdi på kr. 2 000 000.

Prosjektet har en beregnet kostnad på til sammen kr. 8 600 000.

Rådmannen ser positivt på planene til NMK Frøya om etablering av klubbhus, men kan ikke innstille på et kommunalt tilskudd på kr. 2 500 000. Dette har ikke Frøya kommune rom for i sine budsjetter.

NMK Frøya gjør en formidabel jobb for barn og ungdom gjennom frivillig arbeid, men tilskudd til et enkelt idrettslag i denne størrelsesorden er det vanskelig å anbefale.

Vurdering:

Planene om klubbhus er ikke av nyere dato. Allerede i 2015 fikk NMK Frøya innvilget spillemidler med kr. 1 000 000, midler som Frøya kommune forskutterte til klubben samme år. I tillegg har Frøya kommune bidratt med i overkant av kr. 60 000 til erverv av grunn.

Når NMK Frøya søkte og fikk innvilget spillemidler i 2015 var prosjektet kostnadsberegnet til kr. 4 896 350, det vil si at prosjektet har økt i kostnad med kr. 3 705 000 fram til 2019.

Det kan videre legges til at NMK Frøya har fått bidrag fra SalMar-fondet til samme formål med til sammen kr. 49 000 i årene 2016, 2017 og 2018.

Det kan videre legges til at fristen for ferdigstilling av prosjektet er gitt en utsettelse flere ganger av fylkeskommunen. Den opprinnelige fristen var juni 2017, den er forlenget flere ganger og gjeldende frist for ferdigstilling er nå satt til 1. november 2019, en frist fylkeskommunen kaller siste frist.

Overholdes ikke denne fristen vil tildelingen av spillemidler på kr. 1 000 000 falle bort. Spillemidler utbetales ikke fra fylkeskommunen før prosjektet er ferdigstillt og regnskapet er revidert og funnet i orden av kommunens revisor.

Frøya kommune har bidratt mye for at NMK Frøya skal få realisert planene sine. Ut fra dette innstiller rådmann på å ikke imøtekomme søknaden på kr. 2 500 000.

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1378**	**96/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Knut Arne Strømøy	**X03**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
96/19	Formannskapet	28.05.2019

TV-AKSJONEN NRK 2019

Forslag til vedtak:

Komiteen for TV-aksjonen 2019 settes sammen slik:

Varaordfører – leder
Opposisjonen – medlem
Frivilligsentralen
Frøya Ungdomsråd
Roger Antonsen – oppvekst
Knut Arne Strømøy - administrasjonen

Vedlegg:

- Fem ting du bør vite om TV-aksjonen 2019.
- Invitasjon til kivk-off for kommunekomiteer.

Saksopplysninger:

TV-aksjonen er NRKs årlige innsamlingsaksjon er blitt et felles møtepunkt for dugnad og frivillighet i Norge. **Søndag 20. oktober 2019** går årets aksjon av stabelen.

TV-aksjonen 2019 går til CARE Norge som kjemper for å gi kvinner muligheter til å stå på egne ben å bestemme over egne liv. Midlene går til kvinner i landene Mali, Rwanda, Niger, Myanmar, Den demokratiske republikk Kongo, Afghanistan, Burundi, Jordan og Palestina.

Med midlene fra TV-aksjonen har Care beregnet at de kan nå ut til minst 400 000 kvinner i noen av verdens mest sårbare områder med sine programmer. Gjennom de 400 000 kvinnene CARE Norge har kontakt med kan de nå ut til mer enn 1 500 000 mennesker Det er dokumentert gang på gang at kvinner som får hjelp også hjelper sine familier.

I mottat brev fra fylkeskoordinator oppfordrers kommunene til å nedsette kommunekomite tidligere enn tidligere, påmelding til kick-off for kommunene har påmeldingsfrist 1. juni 2019.

Vurdering:
Kommunekomiteen settes sammen som tidligere år. Politisk ledelse, frivilligheten, Frøya Ungdomsråd og administrasjonen er representert. Rådmannen ser at det er litt spesielt å velge politiske representanter i et valgår, men konstituering av nytt kommunestyre er muligens ikke i havn før aksjonsdagen så et eventuelt skifte av personer må vurderes når den tid kommer. Sittende komite har fungert bra.

Saknr: 97/19

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1377**	**97/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Siv-Tove Skarshaug	**033**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
97/19	Formannskapet	28.05.2019

ORDFØRERS ORIENTERING

Saknr: 98/19

FRØYA KOMMUNE

Formannskapet		**Møtebok**
Møtedato:	**Arkivsaksnr:**	**Sak nr:**
28.05.2019	**19/1366**	**98/19**
Saksbehandler:	**Arkivkode:**	**Gradering:**
Siv-Tove Skarshaug	**033**	

Saken skal behandles i følgende utvalg:		
98/19	Formannskapet	28.05.2019

RÅDMANNS ORIENTERING

Vedlegg:

Oppsummert sammenstilling av SWOT-analysen vedr politisk organisering utført av FSK, HFF, HFD, Brukerrådet og eldrerådet.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Siv-Tove Skarshaug	**Arkiv:**	033
Arkivsaksnr.:	19/1376		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 14.05.19

Forslag til vedtak:
Protokoll fra møte 14.05.19 godkjennes som framlagt.

Vedlegg:

Protokoll fra møte 14.05.19

FRØYA KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

Formannskapet:			
Møtested:	Møtedato:	Møtetid:	Av utvalgets medlemmer møtte
Kommunestyresalen	14.05.2019	14:00 - 14:35	7 av 7
Fra og med sak:	84/19		
Til og med sak:	84/19		

Faste representanter i Formannskapet i perioden 2015 - 2019

Ap:	**Frp/Sp/H:**	**Venstre:**
Berit Flåmo, ***ordfører***	Aleksander Søreng	Arvid Agnar Hammernes
Kristin Reppe Storø	Martin Nilsen	
Pål Terje Bekken, ***varaordfører***		
Gunn Heidi Hallaren		

Faste representanter med forfall:

Ap:	**Frp/Sp/H:**	**Venstre:**
	Martin Nilsen	

Vararepresentanter som møtte:

Ap:	**Frp/Sp/H:**	**Venstre:**
	Remy Strømskag	

Merknader:

1. Innkalling til møte med saksliste ble enstemmig godkjent.

Underskrift:

Berit Flåmo
Berit Flåmo
Ordfører

Arvid Hammernes
Protokollunderskriver

Siv-Tove Skarshaug
Siv-Tove Skarshaug
Sekretær

HOVEDUTSKRIFT

Utvalg: **Formannskapet**
Møtedato: **14.05.2019**

SAKSLISTE

Saksnr.	**Arkivsaksnr.** **Innhold**
84/19	19/1065 **FRØYA VINDKRAFTVERK - OPPFØLGING AV FYLKESMANNENS VEDTAK I KLAGESAK - PÅLEGG OM STANS**

84/19

FRØYA VINDKRAFTVERK - OPPFØLGING AV FYLKESMANNENS VEDTAK I KLAGESAK - PÅLEGG OM STANS

Vedtak:

1. **Formannskapet sender vedlagte brev til Kommunal- og Moderniseringsdepartementet med begjæring om omgjøring av vedtak**
2. **Som følge av at TrønderEnergi Vind AS allerede har startet arbeidene anmodes det om prioritering og snarlig behandling av omgjøringskravet**

Enstemmig.

Forslag til vedtak:

1. Formannskapet sender vedlagte brev til Kommunal- og Moderniseringsdepartementet med begjæring om omgjøring av vedtak
2. Som følge av at TrønderEnergi Vind AS allerede har startet arbeidene anmodes det om prioritering og snarlig behandling av omgjøringskravet

Formannskapets behandling i møte 14.05.19:

Møtet lukkes etter § 31.5

Rådmanns orientering:

Formannskapet gir sin tilslutning til følgende og at saken sendes direkte til kommunestyret 23.05.19:

Det vises til saksutredningen og fylkesrådmannens innstilling når det gjelder anleggstilskudd på kr. 6,5 mill for utbygging av gang- og sykkelveg for strekningen Sistranda – Hamarvik.

Frøya kommune bevilger inntil kr. 5,2 mill som sin andel av anleggskostnaden og forutsetter at fylkeskommunen er byggherre og dermed får momskompensasjon. I og med at kommunen bekoster en betydelig del av fundamentkostnaden i forbindelse med VA-anlegget bør den fylkeskommunale andelen økes utover de 50% som er innstilt fra fylkesrådmannens side. Det forutsettes videre at evt. overskridelser på anleggskostnaden fordeles likt mellom kommunen og fylkeskommunen.

Bevilgningen på kr 5,2 mill tas fra disposisjonsfondet.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Øyvor Helstad	**Arkiv:**	V70
Arkivsaksnr.:	17/3132		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

SITKAGRAN

Forslag til vedtak:

Frøya kommune har behov for økt kunnskap om sitkagranas utbredelse og volum i kommunen, og bestiller en skogtakst/kartlegging av sitkagran og buskfuru fra Allskog.

Med bakgrunn i kartleggingen bes rådmannen utarbeide en handlingsplan for bekjempelse av sitkagran og eventuelt buskfuru i kommunen.

Kartleggingen dekkes fra mottatte tilskuddsmidler fra fylkesmannen.

Vedlegg:

1. Tilbud fra Allskog
2. Tildelingsbrev fra Fylkesmannen i Trøndelag

Saksopplysninger:

Formålet med å fjerne sitkagran på Frøya er å ivareta naturkvalitetene, som i hovedsak er kystlynghei. Kystlynghei er en trua naturtype og et viktig utmarksbeite, og vil på sikt kunne forsvinne som følge av gjengroing. Videre utgjør tett granskog en sikkerhetsrisiko i forhold til brann der hvor sitkaskog står tett inntil boligbebyggelse.

Sitkagran er vurdert på fremmedeartslista med SE svært høy risiko i Norge. Planting av sitkagran er ikke forbudt, men det må i henhold til forskrift om bruk av fremmede treslag søkes fylkesmannen ved miljøvernavdelingen om tillatelse i hvert tilfelle.

På Frøya er i hovedsak de planta sitkagranene (første generasjon) mest fremtredende. I løpet av noen få tiår, vil arealet av sitkagran mangedobles som følge av frøspredning som har pågått de siste årene. Volumet av småplanter ute i «hauan» er stort. Tiltak i denne fasen, er langt mindre ressurskrevende enn om andre generasjon med sitkagran rekker å vokse seg stor.

Statens naturoppsyn (SNO) har uttalt at *hvis det ikke blir gjennomført tiltak, vil hele Frøya være dekt av sitkagran innen 200 år.*

For å ta vare på kystlyngheia er det avgjørende at det fortsatt er et aktivt landbruk som benytter kystlyngheia til beite, samt at den med varierende mellomrom blir utsatt for lyngbrenning. Villsauen beiter nyskudd av sitkagran på våren, men klarer ikke å drepe planta. Beiting vil derfor kunne holde kystlyngheia i hevd, men ikke hindre at sitkagrana vokser til.

Sitkagran på Frøya/kartlegging
Det er ikke gjennomført noen kartlegging som viser utbredelse av sitkagran på Frøya, men det er laget et kart som viser skogsmark på Frøya. Kartet er hentet fra AR5, og tar med alt av skogsareal. Kartet er oppdatert i 2016, men grunnlaget er ortofoto (flyfoto) fra 2015. Det er ikke gjennomført befaringer for å kvalitetssikre hva som er sitkagran eller annet treslag. Grensene for skog er diffuse, og det er ikke klare overganger mellom skog og annen mark. Kartet klarer ikke å fange opp spredningen av sitkaplanter, alle småplanter som nå er i ferd med å vokse opp, enkelttrær og bestand mindre enn 0,5 daa. Samlet så viser denne enkle kartleggingen 3723 daa skogsareal, fordelt på 949 eiendommer på Frøya.

Under saksforberedelser for å utarbeide en handlingsplan for bekjempelse av sitkagran viser det seg tydelig at det er et manglende kunnskapsgrunnlag om hvor stort volum som finnes av sitkagran på Frøya. Det er avgjørende for videre planlegging at Frøya kommune kan kommunisere til entreprenører om utbredelse og volum. Dette er grunnlaget for hvilken type hogst som kan gjennomføres på de ulike stedene i kommunen.

Allskog har utarbeidet et pristilbud på kartlegging av alt skogareal i kommunen med et estimat på mellom kr 150 000 – 213 000 (vedlegg 1).

Vurdering:

Frøya kommune må ha et godt kunnskapsgrunnlag om utbredelsen av sitkagran før en handlingsplan for sitkagran kan utarbeides. Kommunen må kunne kommunisere med entreprenører om fakta om hvilke treslag som finnes hvor og i hvilket omfang.

Fylkesmannen støtter kartleggingen fullt ut i henhold til pristilbud på kr 150 000. Kostnader utover dette må kommunen dekke selv.

Forhold til overordna planverk:
Kommuneplanens samfunnsdel 2015 – 2027 sier: *Frøya forvalter og tar vare på mangfoldet av arter og landskap, og har en bærekraftig bruk av ressursene.*

- *Igangsette tiltak mot uønskede arter (svarteliste), med fokus på mink og sitkagran*

Økonomiske konsekvenser:
Allskog har utarbeidet et pristilbud på kartlegging av alt skogareal i kommunen med et estimat på mellom kr 150 000 (lavt) – 213 000 (høyt) (vedlegg 1).

Fylkesmannen har innvilget kr 150 000,- til en grovkartlegging av alt skogareal på Frøya med spesiell vekt på å påvise og kartfeste utbredelse av treslagene sitkagran og buskfuru (vedlegg 2). I tillegg har kommunen mottatt ytterligere tilskudd på kr 68 000 (prosjektnr 510369) til bekjempelse av sitkagran og buskfuru i Frøya kommune (allerede benyttet 20 225). Skogtaksten er derfor finansiert ved tilskudd fra Fylkesmannen innenfor et sannsynlig kostnadsestimat.

TILBUD SKOGTAKST
FRØYA KOMMUNE

LEVERT AV ALLSKOG, 04.04.2019

ALLSKOG
ALLSKOG SA
7047 Trondheim
T. 81 55 99 80
F. 73 80 12 01
www.allskog.no
firmapost@allskog.no
Bankgiro: 9365 19 46660
Org.nr: 989 140 108

Intertek

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING 3
1.1. Tilbudsinnbydelse 3
1.2. ALLSKOG som tilbyder 3
1.3. Vår kompetanse 3
1.1. Våre viktigste IT-verktøy 3
1.2. ALLMA Digital Skogbruksplan www.allma.no 3
1.3. Referanser 4
2. DETTE OPPDRAGET 4
3. ARBEIDSMETODIKK 4
4. GJENNOMFØRING OG LEVERANSE 6
4.1. Framdrift 6
5. FORUTSETNINGER 6
5.1. Grunnlagsdata 6
5.2. Grunneiendomsliste 6
5.3. Rettigheter til data 6
6. PRIS 7
6.1. Betalingsbetingelser 7
7. AVSLUTTENDE BESTEMMELSER 7
7.1. Reklamasjon 7
7.2. Oppbevaring av data 7
7.3. Gyldighet 7
8. AVTALEDOKUMENT 8
Skogtakst Frøya kommune 8
1. Kontraktarbeidet 8
2. Kontraktssummen 8
3. Betalingsbetingelser 8
4. Regningsarbeid og eventuelt tilleggsarbeid 8
5. Tidsfrister 8
6. Endringer av avtalen 8
7. Fritaksgrunner (force majeure) 9
8. Konfliktløsning 9
9. Leveranser 9
10. Aksept 9

1. INNLEDNING

1.1. Tilbudsinnbydelse

Vi viser til tilbudsforespørsel formidlet via administrerende direktør i ALLSKOG, Snorre Furberg.

1.2. ALLSKOG som tilbyder

Firmanavn: ALLSKOG SA, Planavdelingen (heretter «ALLSKOG Plan»)
Postadresse: Ingvald Ystgaardsv. 13a, 7047 TRONDHEIM
Tlf: 815 59 980
Org. nr: 989 140 108 mva
ALLSKOG SA er 100 % eid av skogeierne nordafjells.

Våre kontaktpersoner for dette tilbudet er prosjektleder Ingvild Rekstad, tlf: 467 82 086, e-post: ingvild.rekstad@allskog.no og plansjef Vegard Aune, til 970 55 868, e-post vegard.aune@allskog.no

1.3. Vår kompetanse

ALLSKOG Plan har ansatte med lang erfaring i skog- og miljøregistreringer og vi ser kvalitet og erfaring henger nøye sammen. ALLSKOG sin planavdeling har gjennom de siste 50 årene utarbeidet skogbruksplaner og skogtakster for områdene nordafjells. Samtlige medarbeidere i planavdelingen har minimum bachelor grad i skogbruk, eller tilsvarende. I tillegg er det et krav i ALLSKOG´s kvalitetssystem at prosjektmedarbeidere som foretar miljøregistreringer skal ha gjennomført minimum 10 studiepoeng i skogøkologi. Våre medarbeidere har landets mest omfattende erfaring i å taksere skogen nordafjells. ALLSKOG SA er kvalitetssertifisert for produksjon og tilvirkning av skogbruksplaner etter NS-ISO 9001-standard og miljøsertifisert etter ISO 14001-standarden.

1.1. Våre viktigste IT-verktøy

Formål	Verktøy
Data tilrettelegging, sluttproduksjon GIS	ArcMap og QGIS
DFA-fotogrammetrisk konstruksjon, kan benytte bildedata fra digitalt kamera m/ multispektrale sensorer	Delta Systems
Kontroll og beregning av skogfaglige parametre	ALLMA Plan (SQL-server, Phyton)
WEB-løsning	ALLMA og ArcGis-Server
PDA-feltarbeid	ArcPAD

1.2. ALLMA Digital Skogbruksplan www.allma.no

ALLSKOG Plan har sammen med planavdelingen i Mjøsen Skog SA og AT Plan AS utviklet en moderne og teknisk plattform for skogbruksplanlegging; ALLMA. Alle prosesser og hele produksjonslinjen er beskrevet og implementert i SQL-Server- og Phyton-miljø som er et av de verdensledende databasesystem. Løsningen er unik i forhold til muligheten for vedlikehold og ajourhold av databasen i aktuelle kommuner. ALLMA er Norges mest solgte dataverktøy for skogforvaltning. Med ALLMA får du tilgang til kartdata og ortofoto sammen med skogbruksplandata over egen eiendom. Via internett får du dessuten tilgang til oppdaterte data og kart uansett hvor du er; enten du bruker PC, nettbrett eller mobiltelefon (iOS og Android). ALLMA på nettbrett og mobiltelefon kan også brukes sammen med GPS i områder uten telefondekning. Kartgrunnlag kan i tillegg lastes ned til enhetene og kjøres i offline-modus (iOs) dersom dårlig mobildekning.

ALLMA er et databasekonsept og en produksjonsløype for utarbeidelse av skogbruksplaner. Lagring av data, prosesser, beregninger og funksjoner er grundig gjennomgått og beskrevet i ALLMA. Dette gjør at vi kan gi god og dokumentert kvalitet på alle leveranser. ALLMA er en fullverdig geodatabase. Dette betyr bl.a. at areal og skogfaglige parametere beregnes i et og samme system. Dette rasjonaliserer produksjonen og sikrer oss mot kvalitetsforringelse som følge av datakonverteringer.

1.3. Referanser

Vestnes 2018-2019
3D-takst med høyde fra laser og miljøregistrering på ca. 40.000 dekar produktivt skogareal, fordelt på 93 skogeiendommer. Totalkostnad for prosjektet er ca. kr. 1.400.000,-. Kontaktperson for prosjektet er Malin Fiksdal, Vestnes kommune.

Saltdal 2017-2019
3D-takst med høyde fra laser og miljøregistrering på ca. 170.000 dekar produktivt skogareal, fordelt på 172 skogeiendommer. Totalkostnad for prosjektet er ca. kr. 1.700.000,-. Kontaktperson for prosjektet er Ørjan Alm, Saltdal kommune.

Flatanger 2017-2018
3D-takst med miljøregistrering på ca. 30.000 dekar produktivt skogareal, fordelt på 35 skogeiendommer. Totalkostnad for prosjektet er ca. kr 700.000,-. Kontaktperson for prosjektet er Øyvind Strøm, Flatanger kommune.

Rissa, Leksvik og Bjugn 2015-2018
Lasertakst og 3D-takst med miljøregistrering på ca. 358 000 daa produktivt skogareal, fordelt på 433 eiendommer. Totalkostnad for prosjektet er kr. 5.950.000,- Kontaktperson for prosjektet er Tore Solli, skogbrukssjef i Rissa og Leksvik.

2. DETTE OPPDRAGET

Dette tilbudet omfatter taksering av alt skogareal på Frøya med spesiell vekt på å påvise og kartfeste utbredelsen av treslaget Sitkagran. Vi vil tegne bestandsgrenser rundt all skog og sette treslagsfordeling. Vi må påpeke at ortofoto (flybilder) ikke alltid er velegnet til å ta ut treslaget helt spesifikt. For å få et bedre inntrykk av skogen vil en taksator befare øya for stikkprøver (prøveflater i skog) og dermed understøtte kvaliteten på bildetolkingen.

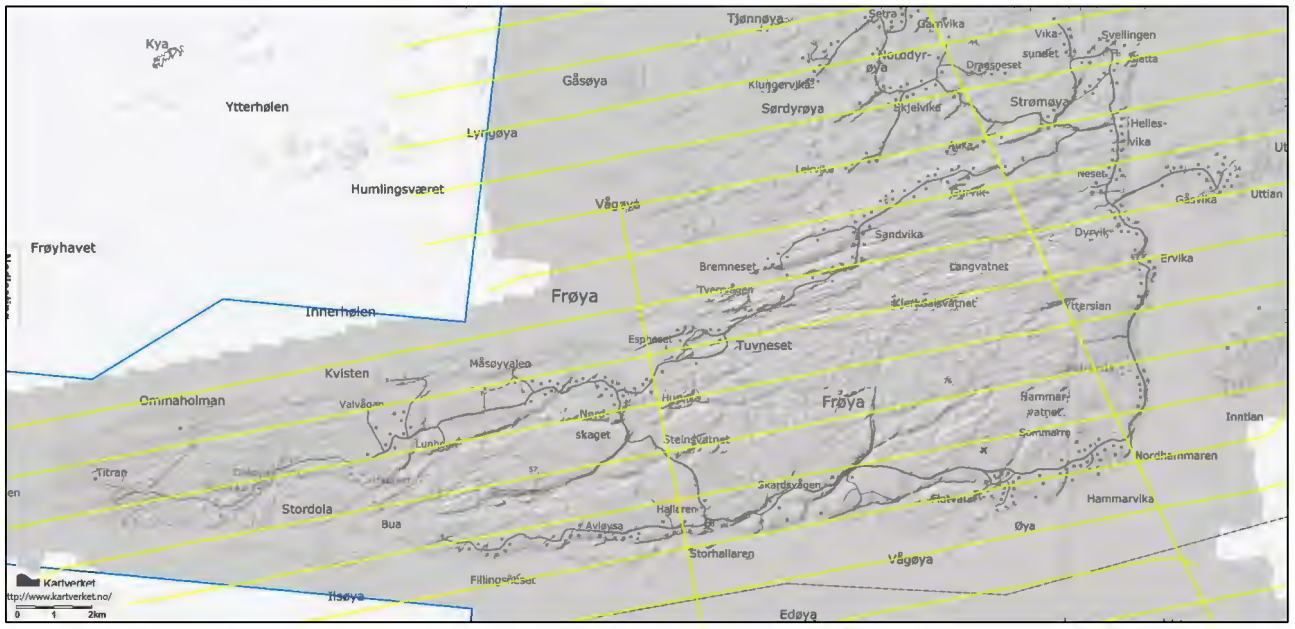
3. ARBEIDSMETODIKK

Takseringen av skogen vil bli gjennomført etter følgende metodikk:

- Fremskaffe digitale kart og flybilder og sette opp et digitalt takstmiljø
- Feltkontroll/stikkprøvekontroll, 2 dager i felt
- Tegne bestandsgrenser i 2D ut fra siste tilgjengelige ortofoto over kommunen:
    - «Hitra, Frøya og Agdenes 2015» fotografert i juni 2015
- Legge inn gjennomsnittshøyder på skogen i hvert enkelt bestand innhentet fra laserdata:
    - «NDH Hitra-Frøya 2pkt 2016» fløyet oktober 2016
- Legge inn skogfaglige parametre i hvert enkelt bestand:
    - Bonitet etter H40-systemet
    - Hogstklasse
    - Alder
    - Volum i m^3 fordelt på treslag (Gran/Furu/Lauv hvor Sitka merkes særskilt)
    - Treslagsfordeling i prosent
- GIS-arbeid i forbindelse med sluttleveranse

Tilgjengelig ortofoto fra 2015

Tilgjengelige laserdata fra 2016

Vi vil ikke være i stand til å fange opp endringer i skogen etter oktober 2016. Vi må enten se skogen slik den var i 2015 eller få korrigert skogens høyde fra 2016-laserdata. Etter 2016 er vi «blinde».

4. GJENNOMFØRING OG LEVERANSE

Skogtaksten etableres i ALLMA som digital skogbruksplan. Frøya kommune vil tildeles en navngitt bruker som er inkludert i 12 måneder etter leveranse. Etter dette må ALLMA-abonnement etableres (kr 10.000,- per år for offentlig etat/bruker).

Vi oversender skogtaksten som shape-fil eller geodatabase til Frøya kommune. Det etterspørres ofte sosi-format, men dette anbefales ikke da flere egenskaper forsvinner i konvertering over til sosi. Sosistandarden tar ikke høyde for alle parametre skogtaksator registrerer.

Vi vil også lage et eget Sitka-temakart (A0-format) i grovere målestokk. Vi må se hva som blir egnet målestokk når kartet er opprettet. Kartet leveres som pdf på minnepenn og som plottet papirkart i det antallet som er behøvelig for å gi grei fremstilling og lesbarhet.

4.1. Framdrift

Aktivitet	Tidspunkt
Kontraktsinngåelse	10. Mai 2019
Etablering av takstmiljø	Mai 2019
Takstbefaring på Frøya	Juni 2019
Skogtakst	Juni-August 2019
Leveranse	30. August 2019

Framdriftsplanen og leveranse vil forskyves dersom kontraktsinngåelse skjer etter 10. mai. Alle tidspunkter forskyves i samme størrelsesforhold som eventuell forsinket kontraktsinngåelse.

5. FORUTSETNINGER

5.1. Grunnlagsdata

Registreringene bruker de siste tilgjengelige FKB-data fra kommunen. For å gjennomføre arbeidet er vi avhengig av tilgang på digitale data. Vi forutsetter at digitale data fra GEOVEKST er av tilfredsstillende kvalitet. ALLSKOG er distributør av GEOVEKST data og kan skaffe disse dataene selv gjennom Norge Digitalt portalen for bruk i prosjektet. Det forutsettes at oppdragsgiver har nødvendige rettigheter til bruk av GEOVEKST data for oppdragets avgrensning.

Evt. feil i matrikkelkart, eieropplysninger og grenser er leverandøren uvedkommende og må evt. følges opp av oppdragsgiver. ALLSKOG tar ikke ansvar for eventuelle forsinkelser påført av oppdragsgiver. Det vil ikke foretas eiermanuskontroll, dvs grunneiere vil ikke bli forespurt om feil i matrikkelen.

Vi tar ansvar for å tilrettelegge grunnlagsdataene for digital produksjon.

5.2. Grunneiendomsliste

Tilbudet forutsetter at ALLSKOG får oversikt over aktuelle eiendommer (gnr/bnr) i grunneierliste. Dette sendes oss umiddelbart etter avtaleinngåelse.

5.3. Rettigheter til data

Oppdragsgiver får rettighetene til datasettet som dekker Frøya kommune. Det vil ikke bli utarbeidet en skogtakst oppstykket for hver enkelt eiendom i dette prosjektet, men dersom ALLSKOG velger å gjøre en splitting for egen regning, har *ALLSKOG* rettighetene til å selge disse eiendomsvise takstdata videre til de grunneiere som viser interesse.

6. PRIS

Prosjektet har et omfang i størrelsesorden 20 dagers arbeid. Da det er knyttet noe usikkerhet til omfanget (antall skogbestand som skal tegnes), velger vi å sette opp estimerte kostnader i kategoriene «lavt estimat», «sannsynlig estimat» og «høyt estimat». ALLSKOG vil garantere for at vi ikke fakturerer mer enn «høyt estimat» selv om det skulle vise seg å bli betydelig mer arbeid. Alle omkostninger til reise og diett er inklusive i prisen.

I prisene er det lagt inn en anskaffelse av laserdata til kr 30.000,- fra Blom AS (forhandler av geodata på vegne av Statens Kartverk).

Alle priser er oppgitt eks. mva:

Lavt estimat	Sannsynlig estimat	Høyt estimat
Kr 150 750,-	Kr 187 500,-	Kr 213 750,-

6.1. Betalingsbetingelser

Oppdraget faktureres ved leveranse.
Beløpet forfaller til betaling etter 30 dager. Ved utsending av betalingspåminnelse tidligst 14 dager etter forfall, tilkommer et purregebyr jfr. inkassoforskriftene. Ved forsinket betaling påløper den til enhver tid gjeldende morarente. Etter utført oppdrag kan det også utarbeides mer detaljerte papir- og pdf-kart for områdene. Arbeidet utføres etter medgått tid. Våre timepriser er som følger:

- Prosjektleder: Kr 1 200,-
- Junior GIS-konsulent: Kr 1 050,-
- Senior GIS-konsulent: Kr 1 200,-
- Junior skogbruksplanlegger: Kr 1 050,-
- Senior skogbruksplanlegger: Kr 1 200,-

7. AVSLUTTENDE BESTEMMELSER

7.1. Reklamasjon

Dersom der er mangler eller feil ved produktet, må oppdragsgiver og skogeier gjøre ALLSKOG Plan oppmerksom på dette innen rimelig tid etter at det ble oppdaget eller burde vært oppdaget. Reklamasjon kan senest fremsettes 3 måneder etter at dette produktet er levert oppdragsgiver og skogeier.

7.2. Oppbevaring av data

ALLSKOG tar ansvar for å forvalte alt materiale som er anvendt og utarbeidet (eksempelvis digitale data, instrukser og annen dokumentasjon) på en sikker måte i minst 5 år etter at prosjektet er avsluttet.

7.3. Gyldighet

Tilbudet står ved lag t.o.m. 31. mai 2019

Trondheim, 04. april 2019

Vegard Aune

Plansjef ALLSKOG

8. AVTALEDOKUMENT

Trondheim 04.04.2019

Skogtakst Frøya kommune

Mellom oppdragsgiver:
Navn: Frøya kommune
Adresse: Postboks 152, 7261 Sistranda

Og oppdragstaker:

Navn:	ALLSKOG SA
Foretaksnr.:	NO 989 140 108 mva
Adresse:	Ingvald Ystgårds veg 13 A, 7047 Trondheim
Kontaktperson:	Prosjektansvarlig Ingvild Rekstad

er det inngått avtale om takst av all skog i Frøya kommune.

1. Kontraktarbeidet

Oppdragstaker påtar seg å levere kontraktarbeid i henhold til nedenstående kontraktsdokument. Denne kontrakten og tilhørende arbeid skal bygge direkte på «Tilbud skogtakst Frøya kommune» datert 04.04.19.

2. Kontraktssummen

Priser
Prosjektets priser fremgår av kapittel 6 PRISER i «Tilbud skogtakst Frøya kommune» datert 04.04.19.

Merverdiavgift
Leveranser fra ALLSKOG SA blir fakturert inklusive mva.

3. Betalingsbetingelser

Oppdraget faktureres ved leveranse.

4. Regningsarbeid og eventuelt tilleggsarbeid

Timepriser for tilleggsarbeid er spesifisert i «Tilbud skogtakst Frøya kommune» datert 04.04.19 under kapittel 6.1. For øvrig faktureres utgiftsgodtgjørelse i henhold til statens satser.
Øvrige tilleggsarbeider avtales særskilt.

5. Tidsfrister

Estimert framdrift og leveransedato framgår av kapittel 4 GJENNOMFØRING OG LEVERANSE i «Tilbud skogtakst Frøya kommune» datert 04.04.19. Avvik fra estimert framdrift skal meddeles umiddelbart, og tiltak avtales og iverksettes. Feil og forsinkelser fra oppdragsgiver av vesentlig betydning (i hovedsak grunnlagskart) gir oppdragstaker anledning til å kreve fristforlengelse.

6. Endringer av avtalen

Eventuelle endringer i denne avtalen skal gjøres skriftlig, med forpliktende underskrifter av oppdragsgiver og oppdragstaker.

7. Fritaksgrunner (force majeure)

Ingen av partene skal anses for å ha misligholdt sine forpliktelser etter kontrakten i den utstrekning det kan godtgjøres at overholdelse er blitt forhindret på grunn av fritaksgrunner (force majeure). Med fritaksgrunner menes en hendelse utenfor den berørte parts kontroll og som han ikke burde ha forutsett da kontrakten ble inngått.

8. Konfliktløsning

Eventuell tvist om forståelse av denne avtale skal løses ved voldgift. Dette innebærer at oppnevning av voldgiftsnemnd mv. skal skje i samsvar med lov om voldgift av 14.5.2004 nr. 25.

9. Leveranser

Leveranser framgår av kapittel 4 GJENNOMFØRING OG LEVERANSE i «Tilbud skogtakst Frøya kommune» datert 04.04.19.

10. Aksept

Som oppdragsgiver aksepterer jeg herved tilbudet ovenfor. Dette dokumentet blir herved å anse som en oppdragsavtale mellom oppdragsgiver og oppdragstaker

Denne avtalen er utformet i to eksemplar, et til hver av partene.

Trondheim 04. april 2019

Oppdragsgiver	Oppdragstaker
Frøya kommune	ALLSKOG SA
----------	----------
Frøya kommune	Vegard Aune Plansjef ALLSKOG

Fylkesmannen i Trøndelag
Tröndelagen fylhkenålma

Vår dato: 10.05.2019
Vår ref: 2019/996
Deres dato: 14.01.2019
Deres ref: 19SBCC3F

Saksbehandler, innvalgstelefon
Simon Heier,

Frøya kommune
Postboks 152
7261 SISTRANDA
v/ Øyvor Helstad

Tilsagn om tilskudd til trua naturtyper 2019 – Kartlegging av sitkagran og buskfuru i Frøya kommune

Fylkesmannen gir tilsagn om inntil kr 150 000,- tilskudd til kartlegging av alt skogareal på Frøya med spesielt fokus på sitkagran (*Picea sitchensis*) og buskfuru (*P. mugo*).

Vilkår for utbetaling av tilskudd:

- Det skal legges spesiell vekt på å påvise og kartfeste utbredelsen av sitkagran og buskfuru.
- Fylkesmannen skal ha tilgang på utarbeidet kartdata etter prosjektet i digital form, med rettighet til å publisere dataene ikke-kommersielt i nasjonale og regionale databaser.
- Du skal varsle Fylkesmannen dersom noen av forutsetningene for gjennomføringen endres, slik at hele eller deler av prosjektet ikke lar seg gjennomføre som planlagt.
- Dersom du ser at tiltaket gir skade på naturmangfoldet, skal tiltaket stoppes.
- Tilskudd som ikke brukes i samsvar med tildelingen, eller er gitt med grunnlag i feil opplysninger, kan kreves tilbakebetalt helt eller delvis.
- Fylkesmannen og Riksrevisjonen kan føre tilsyn med at midlene nyttes etter reglene. (jf. bestemmelser om økonomistyring i staten pkt. 6.3.3 og lov om Riksrevisjonen § 12).
- Regnskapsbilag skal oppbevares i minst 10 år eller i henhold til regnskapsloven.
- Fylkesmannen skal motta en ferdig rapport med bilder, kartdata, beskrivelser og treslagsfordeling som leveres i elektronisk søknadssenter på referansenummer 19SBCC3F **innen 15. september 2019**. Tilsagnet faller bort dersom fristen ikke overholdes.

Tilskuddet utbetales til kommunens konto så snart vi har mottatt skriftlig bekreftelse på at vilkårene er akseptert.

Fylkesmannens vurdering
Fylkesmannen har vurdert søknaden fra Frøya kommune datert 14. januar 2019, og tilleggsopplysninger datert 10. mars 2019 med utgangspunkt i Klima- og miljødepartementets rundskriv T-1/18.

I 2019 ble det omsøkt for kr 8 955 907,- gjennom denne ordningen fordelt på 132 søknader. Fylkesmannen fikk tildelt en ramme på kr 3 720 000,- i 2019. Dette er kr 1 550 000,- mindre enn

fjorårets budsjett. Dette medfører at Fylkesmannen må gjøre strenge prioriteringer i behandlingen av årets søknader.

Sitkagran er definert som en fremmed art med svært høy risiko for spredning i kystlynghei (Fremmeartslista 2018). Det er derfor viktig å kjenne til utbredelse av denne arten. Et slikt forprosjekt vil kunne gi nyttige erfaringer, som også kan brukes i andre kommuner
med tilsvarende problemstillinger.

Søknaden
Søknaden gjelder kartlegging av sitkagran i Frøya kommune. Kartleggingen skal være et forprosjekt før oppstart av bekjempelse av sitkagran i kommunen.

I perioden 1960 til 1985, ble det plantet i underkant av 1 million sitkagran-planter på Frøya. Sitkagran sprer seg raskt, blir stor og ødelegger jordsmonnet fullstendig. For mange vil tap av utsikt og endringen av landskapet være trivselsfaktorer som blir ødelagt. Sitkagrana vil ødelegge kystlyngheia – en utvalgt naturtype som Frøya har spesielt mye av. Det ble også plantet litt bergfuru og buskfuru i samme periode. Det er ønskelig at omfanget her også blir kartlagt.

Kommuneplanens samfunnsdel for Frøya kommune 2015 – 2027 sier: «*Frøya forvalter og tar vare på mangfoldet av arter og landskap, og har en bærekraftig bruk av ressursene. …igangsette tiltak mot uønskede arter (svarteliste), med fokus på mink og sitkagran*».

Frøya kommune har etter søknadsfristen tatt kontakt med Allskog som har kommet med et tilbud for å kartlegge alt skogareal på Frøya (jf. e-post fra Frøya kommune datert 10. mars 2019). Kostnadene er beregnet til kr 150 000,-. Hele beløpet søkes dekket gjennom tilskuddsordningen til trua naturtyper. Arbeidet planlegges gjennomført i perioden 10.05.2019 - 30.08.2019.

Formål med tilskuddsordningen
Tilskuddsordningen skal bidra til å ta vare på utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven kap. VI, og trua naturtyper, jf. definisjonen av trua naturtyper i Norsk rødliste for naturtyper. Målgruppe for ordningen er grunneiere, privatpersoner, frivillige organisasjoner, kommuner, virksomheter og institusjoner.

Tilskudd kan gis til skjøtsel og vedlikehold, tilpassa bruk av areal i landbruket, gjerding, kartlegging og overvåking knyttet til tiltak, utarbeidelse av skjøtsels- eller tiltaksplan, nødvendig utstyr og til informasjon om naturtypene.

I 2019 vil tiltak i utvalgte naturtyper og trua naturtyper der kunnskapsgrunnlaget er godt, bli prioritert jf. Klima- og miljødepartementets rundskriv T-1/18.

Hensynet til naturmangfoldet
Naturmangfoldlovens prinsipper skal legges til grunn ved tildeling av tilskudd (jf. naturmangfoldloven § 7).

Artsregistreringer hos Artsdatabanken.no og naturtyper i naturbase.no er sjekket. Det er registrert rekke naturtyper og truede arter på Frøya.

Tiltaket er i overenstemmelse med handlingsplan for kystlynghei og vurderes derfor som utelukkende positivt for det registrerte naturmangfoldet. Tiltaket vil heller ikke ha negativ

innvirkning på annet registrert naturmangfold i området. Fylkesmannen gjør derfor ikke videre vurderinger etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12.

Fylkesmannen gjør oppmerksom på at aktsomhetsplikten gjelder ved gjennomføring av tiltaket. Dette betyr blant annet at du skal gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet. Dersom du ser at tiltaket gir skade på naturmangfoldet, skal tiltaket stoppes.

Tilsagn om tilskudd
Kystlynghei er en utvalgt naturtype i henhold til naturmangfoldloven. Kystlynghei er også en sterkt truet naturtype i henhold til «Norsk rødliste for naturtyper, 2018».

Det kan gis tilskudd til skjøtsel av kystlynghei gjennom ordningen for tiltak i trua naturtyper (statsbudsjettet, kapittel 1420.82.2). Søker er en kommune innenfor målgruppen for denne ordningen.

Frøya kommune har fått utarbeidet et tilbud fra ALLSKOG som kan kartlegge alt skogareal i kommunen. Fylkesmannen gir tilsagn om **kr 150 000,-** til en grovkartlegging av alt skogareal på Frøya med spesiell vekt på å påvise og kartfeste utbredelsen av treslagene sitkagran og buskfuru. I rapporten skal det tegnes bestandsgrenser rundt all skog og settes treslagsfordeling. Det med bakgrunn i at det skal utføres uttak av disse problematiske artene i og nær områder med kystlynghei senere.

Det er satt opp kr 0,- i andre offentlige tilskudd til tiltaket. Hvis det søkes om andre tilskudd til det samme tiltaket skal dette fremkomme av sluttrapporten og utbetalingen kan bli redusert.

Klage
Tilsagn om tilskudd kan påklages innen 3 uker etter at dette brevet er mottatt (jf. forvaltningslovens §§ 28 og 29). En eventuell klage sendes til Fylkesmannen i Trøndelag.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Simon Heier
rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Øyvor Helstad	**Arkiv:** U43
Arkivsaksnr.: 19/1223	

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I TRØNDELAG

Vedtak:
Forslag til vedtak:

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppas forslag om tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag, med følgende merknad:

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune sier at taretråling i naturreservatet ikke er tillatt. Frøya kommune mener på bakgrunn av dette at felt for taretråling skal legges utenom Froan naturreservat.

Vedlegg:

1. Høringsdokument: Rapport med tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag – forslag fra arbeidsgruppen
2. Anmodning om vurdering - Høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag - Havforskningsinstituttet
3. Statistikk
4. Referanseområder – Havforskningsinstituttet
5. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017
6. Vurdering av høstesyklus - Havforskningsinstituttet

Saksopplysninger:
Etter oppdrag fra Fiskeridirektoratet har Trøndelag Fylkeskommune ledet arbeidet med revisjon av forskrift for høsting av tare i Trøndelag. Eksisterende forskrifter for Nord- og Sør-Trøndelag utløper 30. september i år. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019.

Fiskeridirektoratet vedtar regionale forskrifter om hvor og når det er lov å høste tare i de enkelte regionene, jf. forskrift 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare § 5. Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter for kystkommunene fra tre regionråd, Fylkesmannen i Trøndelag, Fiskeridirektoratet region Midt, Fiskarlaget Midt-

Norge og representanter for tarenæringa. Det har dessuten deltatt observatører fra ulike miljøer i arbeidet. Fylkeskommunen leder, koordinerer arbeidet og er sekretariat for arbeidsgruppen.

Arbeidet har vært gjennomført i en parallell prosess med Møre og Romsdal og arbeidsgruppene i de to fylkene har hatt noen felles møter.

Høringsfrist er 1. juni 2019.

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.

Tilråding fra arbeidsgruppen
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.
Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Møre og Romsdal.

Inndeling av høstefelt
Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Trøndelag deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.
Arbeidsgruppen viderefører inndelingen av høstefelt i de delene av Trøndelag der man har en vestlig og en østlig sektor.
Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

Høstesyklus
Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.
Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid.

Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringen FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er framlagt dokumentasjon som viser noen skadeeffekter av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn)

før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*
Et annet mindretall bestående av Fiskarlaget Midt-Norge mener det skal være minimum 8 års intervaller mellom hver tråling i alle områder der det er registrert/kartlagt gyte og oppvekstområder for fisk. Dette gjelder feltene som ligger nærmest kysten på Fosen og alle åpne områder i Vikna/Nærøy. Fiskarlaget Midt-Norge peker på at dette først og fremst er for at tareskogen og livet i den skal få mulighet til å reetablere seg mest mulig. Fiskelarver trenger tareskogen for å vokse opp i. Her finnes det mat og plasser småfisk kan søke ly for ytre farer. Fiskarlaget Midt-Norge mener at når trålerne oppgir å kun ta 1 prosent av tareskogen, så må de kunne finne områder for tråling som ikke er viktige gyte- og oppvekstområder. I en av rapportene til Havforskningsinstituttet fra Nord-Trøndelag, står det at det tar minimum 8 år før det meste av livet i tareskogen er reetablert.

Organisering
Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Start-/stoppdato
Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

Referanseområder
Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.
Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder. Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

Biomassemodeller
Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.
Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.
Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

Fredning

Arbeidsgruppen vil anbefale at forbudet mot høsting i den nordre delen av Trøndelag videreføres, men utvides med en måned, slik at fredningsperioden blir 1. januar til 31. mai. Tarenæringen minner om at denne konkrete fredningen er en type føre-var-forvaltning som følge av manglende kunnskap om taretrålingens eventuelle påvirkning på gyteadferd eller gytesuksess for torsk. Tarenæringen påpeker dessuten at en i forrige forskriftsrunde frivillig gikk med på forbud mot høsting i perioden 1.1 til 30.4 etter anbefaling fra fiskerne. Vi ser ikke at det er lagt fram dokumentasjon som tilsier at denne perioden bør utvides.
Dette ble gjennomført under forutsetning av at HI skulle gjennomføre forskningsprosjekt for å utrede mulige effekter av tarehøsting på torskens gyting i området. Resultatene fra dette arbeidet skal foreligge i 2019.
Arbeidsgruppen anbefaler også å videreføre et forbud mot høsting i gjeldende felt fra og med 20E til og med 26A. Dette vil ivareta hensynet til gyte- og oppvekstområdene i området og eventuelle effekter på fisk i gyteperioden.
Arbeidsgruppa tilrår at høstingsfelt 68C til 54A og 69A til 83C i gjeldende forskrift for Sør-Trøndelag, fortsatt er stengt for taretråling, da bestanden av tare er svak grunnet nedbeiting fra kråkeboller slik Havforskningsinstituttet har dokumentert og gitt råd om.

Avsluttende kommentarer
Arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest, når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.
Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

Vurdering:
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Taretråling er et uttak av ressurser som har ulike interessefelt fra tarenæringen, fiskerne og naturinteresser. Forskningen har ikke entydige konklusjoner på alle problemstillinger, og i tillegg er det variasjoner langs kysten og lokale forhold som gjør hele bildet komplekst.

Forvaltningsplan for verneområdene i Froan i Frøya kommune ble vedtatt i 2015. Den sier at *taretråling anses som en virksomhet som kan endre de naturgitte forholdene i naturreservatet og er dermed ikke tillatt.*
Frøya kommune mener på bakgrunn av dette at felt for taretråling skal legges utenom naturreservatet.

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppens tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag.

Forhold til overordna planverk:

Høsting av tare reguleres i havressursloven. Høsting av tare er for Trøndelag hjemlet i egen forskrift som angir hvor høsting av tare er tillatt. Forskriften bestemmer hvilke områder som skal være stengt for taretråling og hvilke som kan høstes i angitte tidsrom.

ANMODNING OM VURDERING – HØSTING AV TARE I MØRE OG ROMSDAL OG TRØNDELAG.

Henning Steen

Havforskningsinstituttet
2018

Vurdering av høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag

I forbindelse med oppstart av arbeid med ny forskrift om regulering av tarehøsting i Møre og Romsdal og Trøndelag i regi av fylkeskommunene i de nevnte fylker, har Fiskeridirektoratet (i brev datert 24.09.2018 (deres ref.: 18/13926)) anmodet Havforskningsinstituttet om å komme med en faglig vurdering om enkelte tareforvaltningsspørsmål.

Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere følgende elementer i tareforvaltningen:

1. Ny inndeling av høstefelt

Fiskeridirektoratet ønsker en vurdering av om det er tilrådelig å innføre en ny feltinndeling i Møre og Romsdal og Trøndelag etter samme modell som ble innført for fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane tidligere i høst. Denne inndelingen går ut på at man deler inn kystrekningen i høstefelt som har en lik bredde fra sør til nord på en nautisk mil etter hele breddeminutt som høstes etter en rullering som sikrer at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger. En slik reorganisering av feltene vil bl.a. minske risikoen for redusert tarevegetasjon over større sammenhengende områder, noe som kan gi spredningsvake organismer i tareskogen bedre reetableringsvilkår.
Omleggingen vil føre til at høstefelt, spesielt i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag (høstefeltene i Sør-Trøndelag har allerede en organisering som sikrer at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger), vil komme i utakt med den tidligere høstesyklusen og risikere å få innkortet hvileperiode ved førstegangshøstingen av de nykomponerte feltene. Selv om dette vil være et forbigående problem som kun vil påvirke hvileperioden før førstegangshøstingen (etter omleggingen), vil dette kunne medføre redusert ressurstilgang og være uheldig for tarevegetasjonens reetablering. Havforskningsinstituttet anbefaler derfor at man begrenser førstegangshøstingen av ny kodede felt som har fått innkortet hvileperiode og som har vært gjenstand for spesielt omfattende høsteaktivitet i løpet av de siste sesonger. I tillegg anbefales undersøkelser og tilstandsvurdering av enkelte felt i forkant av at de planlegges åpnet for ny høsting, spesielt for felt som får innkortet hvileperiode.

2. Høstesyklus og høsteplan

Fylkene fra Møre og Romsdal har tidligere vært høstet med en syklus på 5 år, dvs at feltene som er høstet får en hviletid på fire år før de åpnes for ny høsting det femte året. Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det bør være en kortere, eller lengre høstesyklus i Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene av hensyn til restitusjon av biologiske mangfold.

Kunnskap ervervet gjennom Havforskningsinstituttets overvåkingsprogram og forskningsprosjekter bl.a. i Nord-Trøndelag tyder på at selve tareressursen (dvs tarebiomassen) stort sett re-etableres innenfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tarevegetasjonens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning krever lengre tid (Steen *et al.* 2016). Dette stemmer også overens med tidligere studier (Christie *et al.* 1998) som bl.a. har vist at reetablering av epifyttsamfunn etter tarehøsting tar minst 6 år på Nordmøre, og lengre tid her enn f.eks. på Rogalandskysten. Selv om stortarevegetasjonen i de fleste områder har god gjenvekst etter høsting, har Havforskningsinstituttets overvåking av stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag i de senere år også avdekket at tilstanden har vært mindre god på enkelte høstefelt, noe som bl.a. har ført til anbefalinger om utsatt høsting på disse feltene (Steen 2011, 2013, 2014, 2016, 2017, 2018).

Disse undersøkelsene tyder på at taresamfunnene og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å reetablere seg. Selv om en reetablering av taresamfunnene skulle oppnås innenfor en høstesyklus på 5 år, vil et eventuelt reetablert tareøkosystem ha kort varighet før det blir utsatt for en ny høsterunde. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil derfor gi tareøkosystemene bedre muligheter til å utvikle en klimakstilstand av en viss varighet. Havforskningsinstituttet vil derfor, i henhold til prinsipp om økosystembasert forvaltning, anbefale Fiskeridirektoratet og de respektive fylkeskommunene vurdere en forlenging av høstesyklusen (og følgelig høstefeltenes hvileperiode) med minimum et år i Møre og Romsdal og Trøndelag.

En forlenging av høstesyklusen vil medføre at færre felt og mindre arealer vil være åpne for høsting til enhver tid. Dette vil igjen kunne føre til hardere beskatning av de gjenværende åpne feltene, så lenge uttaket på høstefeltene ikke er regulert. En forutsetning for å sette bærekraftige rammer for høstekvantumet, er kunnskap om hvor mye tare som finnes på de ulike høstefeltene. Havforskningsinstituttet jobber med å utvikle en biomassemodell for stortare for å kartlegge hvor mye biomasse som finnes, og hvordan denne varierer langs kysten. Foreløpig er biomassemodellen kun utviklet for et begrenset område på Sunnmøre, men på sikt er målsettingen å utvikle en biomassemodell for hele norskekysten. En slik biomassemodell vil da kunne bli et viktig forvaltningsverktøy for å regulere tarehøstingen innen bærekraftige rammer på feltnivå.

Vurdering angående videreføring av system innført for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane også i Møre og Romsdal og Trøndelag er delvis besvart under spørsmål 1. Selv om man velger å forlenge høstesyklusen med et år eller mer i Møre og Romsdal og Trøndelag, så vil høstefeltene fortsatt kunne organiseres på en slik måte at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Gjeldende forskrifter om høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag har en annen start- og stoppdato i høsteplanen (1. oktober - 30. september) enn forskriften om høsting av tare i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane (1. september - 31. august). Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det er forsvarlig å endre start og stoppdato i de nye forskriftene for Møre og Romsdal og Trøndelag slik at de samsvarer med start- og stoppdato i forskriften for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Havforskningsinstituttet vurderer det som lite problematisk å endre start og stoppdato i Møre og Romsdal og Trøndelag med en måned, slik at den harmonerer med fylkene det høstes tare i lenger sør.

3. Forbudssoner innenfor åpne felt

Havforskningsinstituttet er bedt av Fiskeridirektoratet om å komme med innspill på behovet for referanseområder i Møre og Romsdal og Trøndelag.
Effekter av tarehøsting undersøkes bl.a. ved å sammenligne tilstanden i høstede områder og referanseområder, der sistnevnte representerer en naturtilstand med en tarevegetasjon som er upåvirket av høstingen. Det vil derfor være mest rasjonelt å utnytte områder med eksisterende

permanent høsteforbud som referanseområder. I Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag benyttes stort sett naturreservat og/eller sjøfuglreservat som referanseområder i fm Havforskningsinstituttets overvåkingsprogram, mens det i Nord-Trøndelag også er etablert enkelte referanseområder som ikke tidligere er tarehøstet utenfor verneområder (J-168-2018). Havforskningsinstituttet vil anbefale at forbudet mot tarehøsting opprettholdes i eksisterende referanseområder

I forskrift om høsting av tare i Nord Trøndelag er det satt forbud mot å høste i samtlige felt fra 1. januar til 30 april av hensyn til kysttorsk og yngelvern. Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det fortsatt er behov for et slikt forbud. Det bes også om en vurdering av om det fortsatt er behov for å stenge områdene ved Vikna med eller uten det nevnte generelle høsteforbundet fra 1. januar til 30 april.
Havforskningsinstituttet gjennomfører for tiden et forskningsprosjekt i Vikna (KelpFish-prosjektet), der målsettingen er å skaffe ny kunnskap om effekter av tarehøsting på fiskesamfunnene. I dette prosjektet kombineres nye metoder som bunnstående ekkolodd og stereovideo med tradisjonelle metoder som teinefiske og suppleres bl.a. med gytefeltkartlegging. Resultatene fra dette prosjektet vil kunne gi mer kunnskap tareskogens betydning for fisk og i hvilken grad tarehøsting påvirker dette forholdet slik at vi bl.a. kan vurdere behovet for opprettholdelse av høsteforbudet i Vikna. Inntil disse resultatene fra dette prosjektet er ferdigstilt (det skal bl.a. gjennomføres en gytekartlegging i 2019), eller annen kunnskap foreligger, anbefaler Havforskningsinstituttet at gjeldende høstebegrensninger i Vikna videreføres.

Dagens tareforvaltningsregime har ingen reguleringer på hvor mange ganger man kan høste et felt innenfor en sesong. Tarerekruttene som står tilbake på feltene etter høsting kan vokse betydelig i løpet av en sesong, og kan påvirkes negativt dersom det samme området høstes flere ganger (f.eks. både på høsten og den etterfølgende sommeren) i løpet av en høstsesong. Det burde derfor vurderes å innføre begrensninger på hvor mange ganger, og hvor lenge, man kan høste det samme området innen samme sesong, da overtrålinger kan ha negativ effekt på tarevegetasjonens reetablering. Dette kan f.eks. gjøres ved at felt, eller de deler av felt, som høstes før 1 januar ikke kan høstes på ny etter 30 april innenfor samme høstsesong.

REFERANSER.

Christie H, Fredriksen S, Rinde E. 1998. Regrowth of kelp and colonization of epiphyte and fauna community after kelp trawling at the coast of Norway. Hydrobiologi 375 (376): 49–58.

J-168-2018: Forskrift om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-168-2018.

Steen H. 2011. Undersøkelser av A-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2011. Rapport fra Havforskningen Nr. 13-2011.

Steen H. 2013. Undersøkelser av C-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2013. Rapport fra Havforskningen Nr. 26-2013.

Steen H. 2014. Undersøkelser av D-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 24-2014.

Steen H. 2016. Undersøkelser av A-høstefelt for tare i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 31-2016.

Steen H. 2017. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017. Rapport fra Havforskningen Nr. 27-2017.

Steen H. 2018. Tilstandsvurdering av C-felt for tarehøsting i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2018. Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2018.

Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. 73(10): 2708–2720.

Referanseområder som benyttes ifm Havforskningsinstituttets overvåking og forskningsprosjekt på tare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Referanseområder er et viktig verktøy for å overvåke effekter av tarehøsting, da referanseområdene representerer en upåvirket tilstand som tilstanden på høstefeltene kan sammenlignes med. Totalt 12 referanseområder undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets overvåking av tare i Møre og Romsdal (5 områder – se figur 1) og Trøndelag (7 områder – se figur 2). I tillegg benyttes et referanseområde ved Sørøyan i Trøndelag ifm forskning på effekter av tarehøsting på fisk (KelpFish-prosjektet).

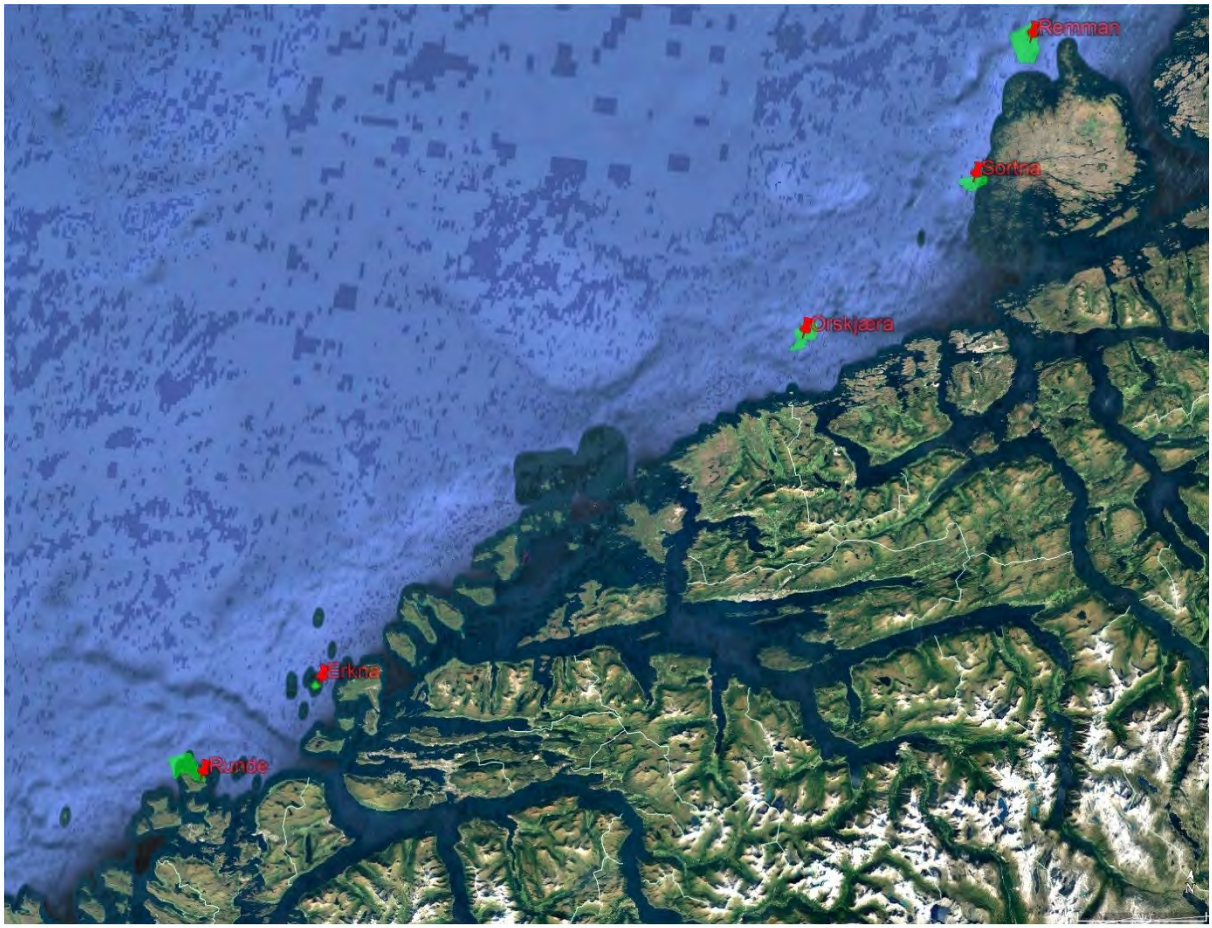
Flere av referanseområdene ligger helt innenfor arealer som er vernet for tarehøsting gjennom naturmangfoldloven (Orskjæra, Sortna, Remman, Froan, Melsteinen). Resterende referanseområder (Runde, Erkna, Skyttelråsa, Tronflesa, Sørøyan, Fruflesa, Kvaløy/Raudøy, Steinflesa) ligger delvis eller helt utenfor verneområder med marin vegetasjonsfredning og har tarehøstingsforbudet hjemlet i egne forskrifter (J-166-2017, J-168-2018).

Av andre områder som tidligere (2012-2014) er benyttet som referanse for ifm forskningsprosjekt på effekter av tarehøsting på fisk og skalldyr i Trøndelag, kan nevnes Storhennebaken (område 2 i J-168-2018) i Flatanger og Skolsøyrygen (område 5 i J-168-2018) i Vikna, Trøndelag. Disse områdene vil kunne ha verdi som upåvirkede referanseområder (områdene har aldri vært åpne for tarehøsting) for eventuelle fremtidige forskningsprosjekt i Flatanger og Vikna.

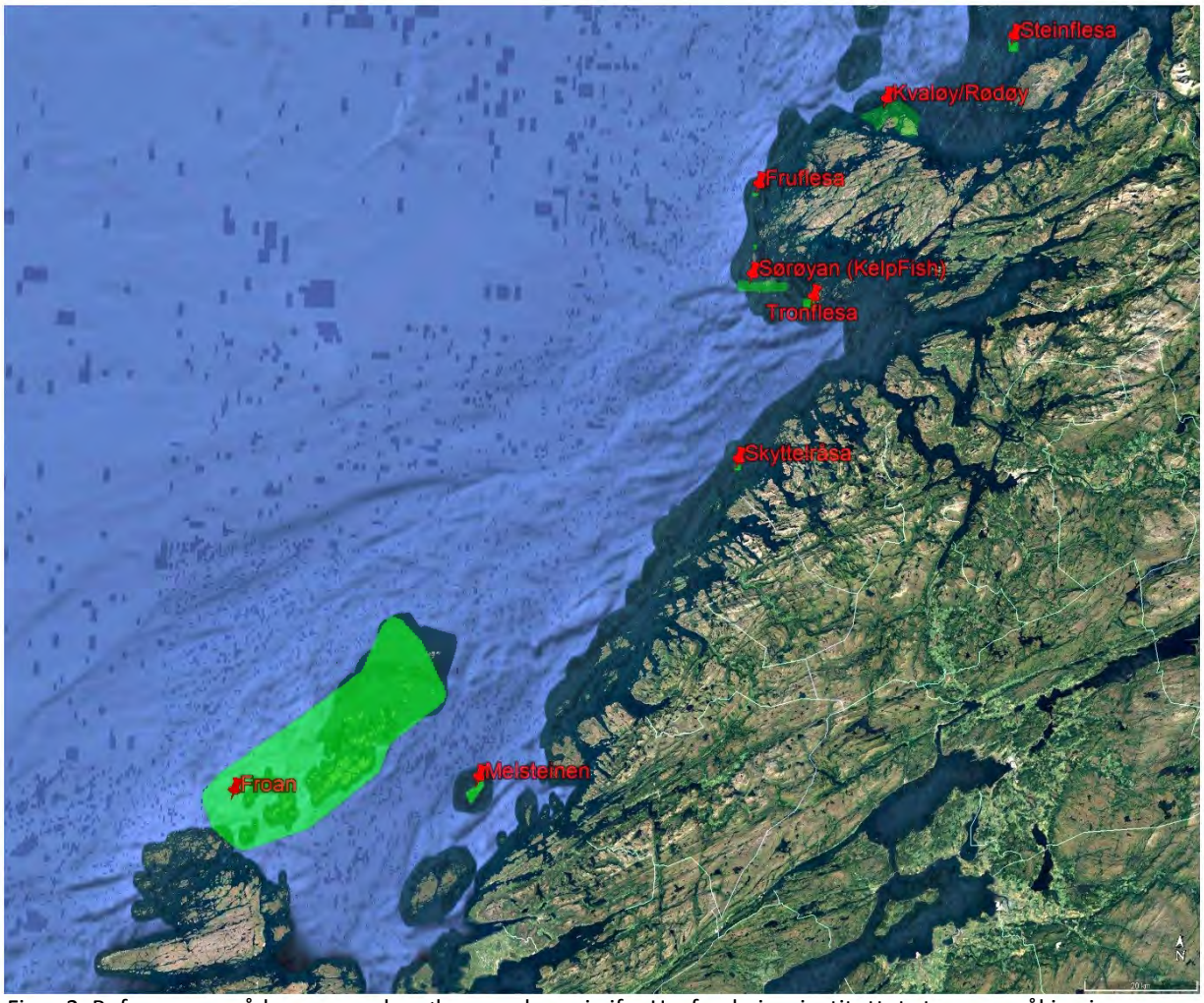
Referanser

J-166-2017: Forskrift om regulering av høsting av tare i Møre og Romsdal fylke. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-166-2017.

J-168-2018: Forskrift om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-168-2018.

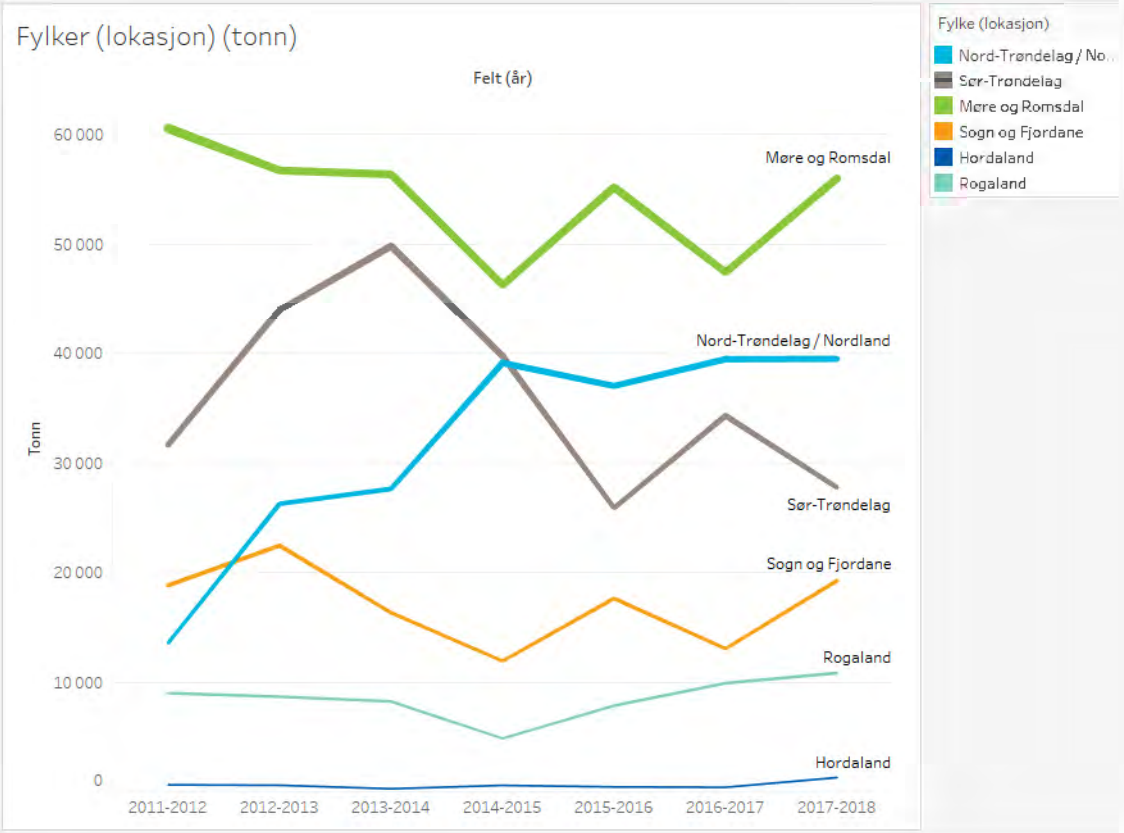
Figur 1. Referanseområder som undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets tareovervåking i Møre og Romsdal.

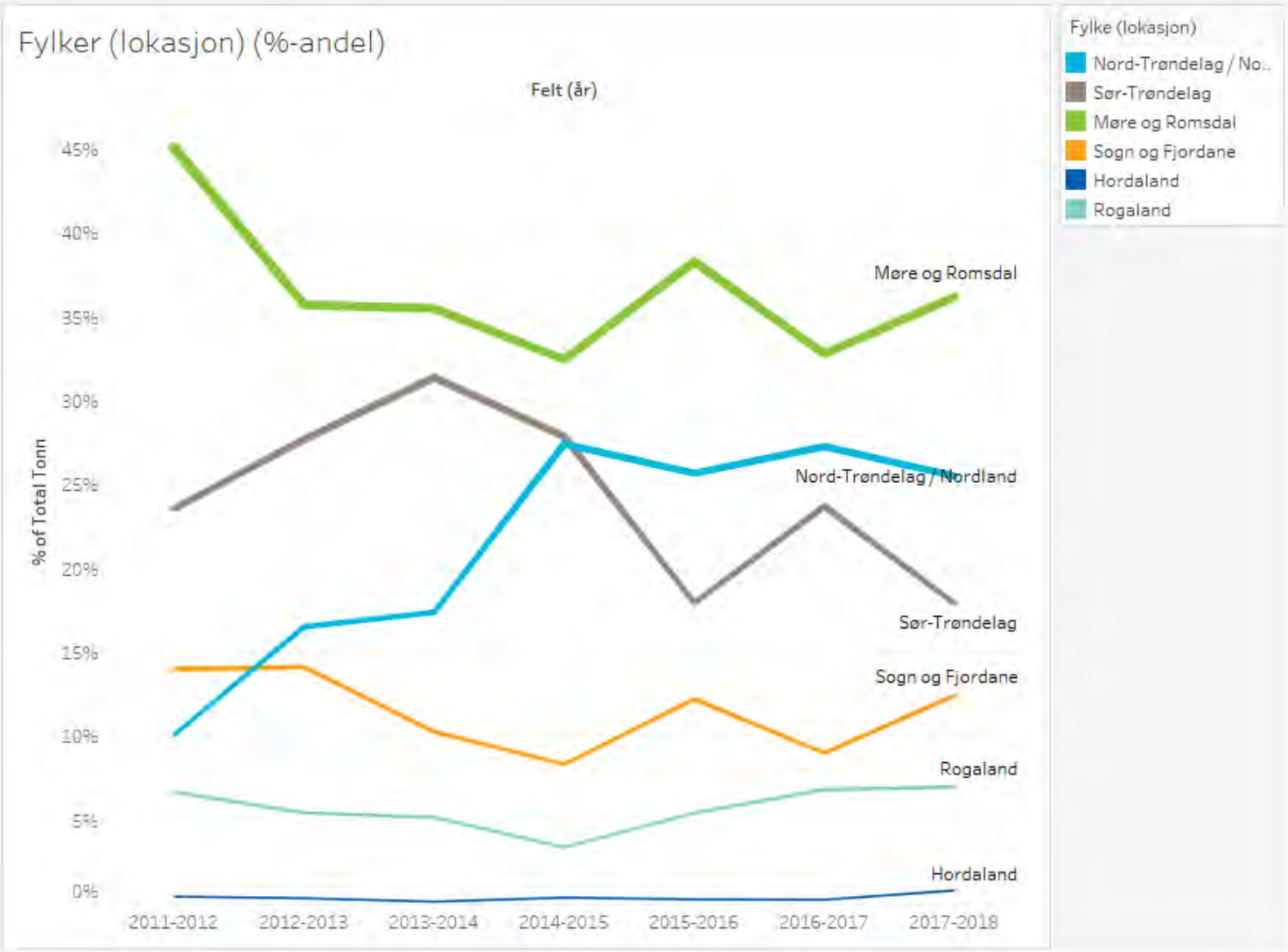

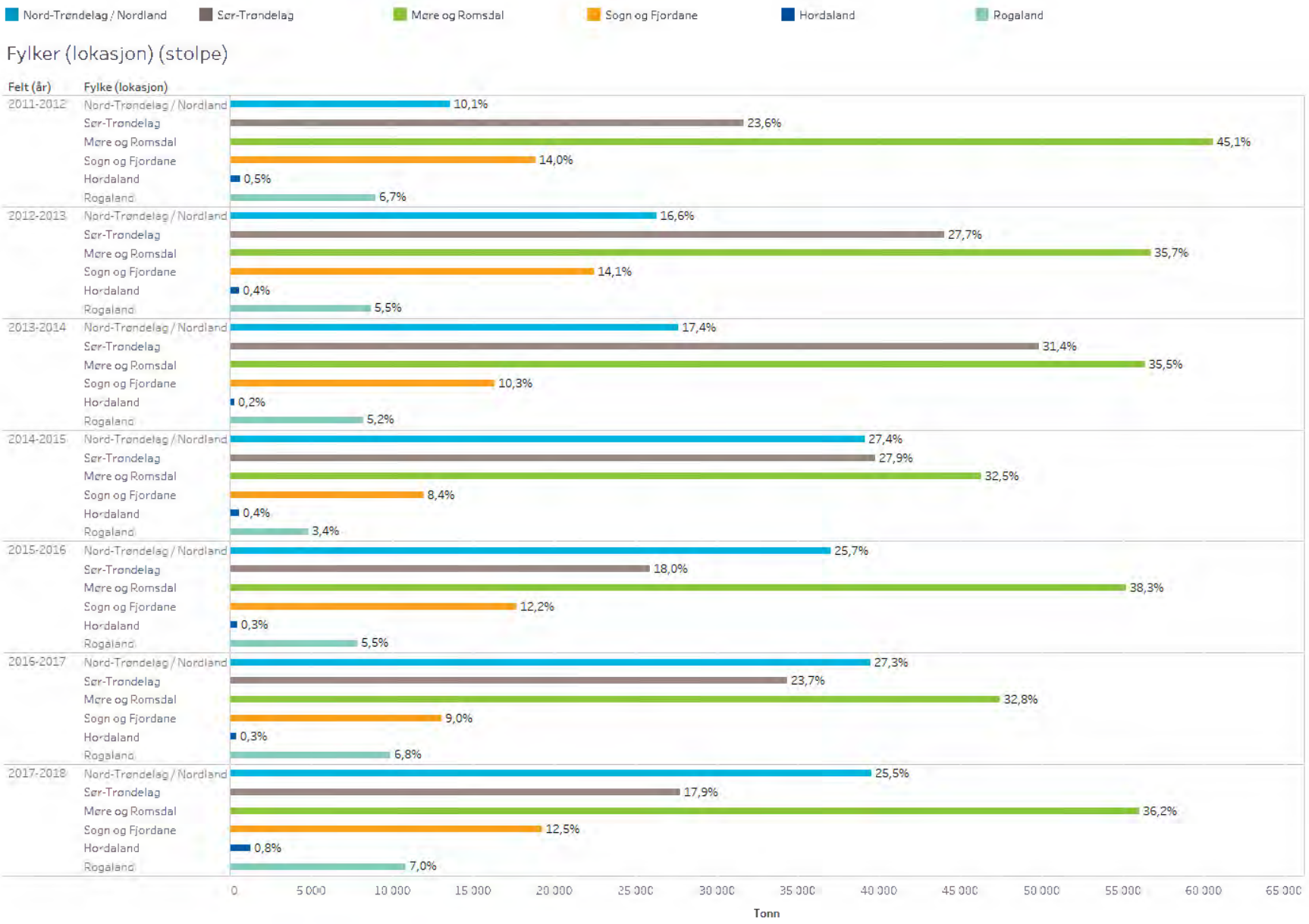
Figur 2. Referanseområder som undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets tareovervåking i Trøndelag.

Fylker (lokasjon)

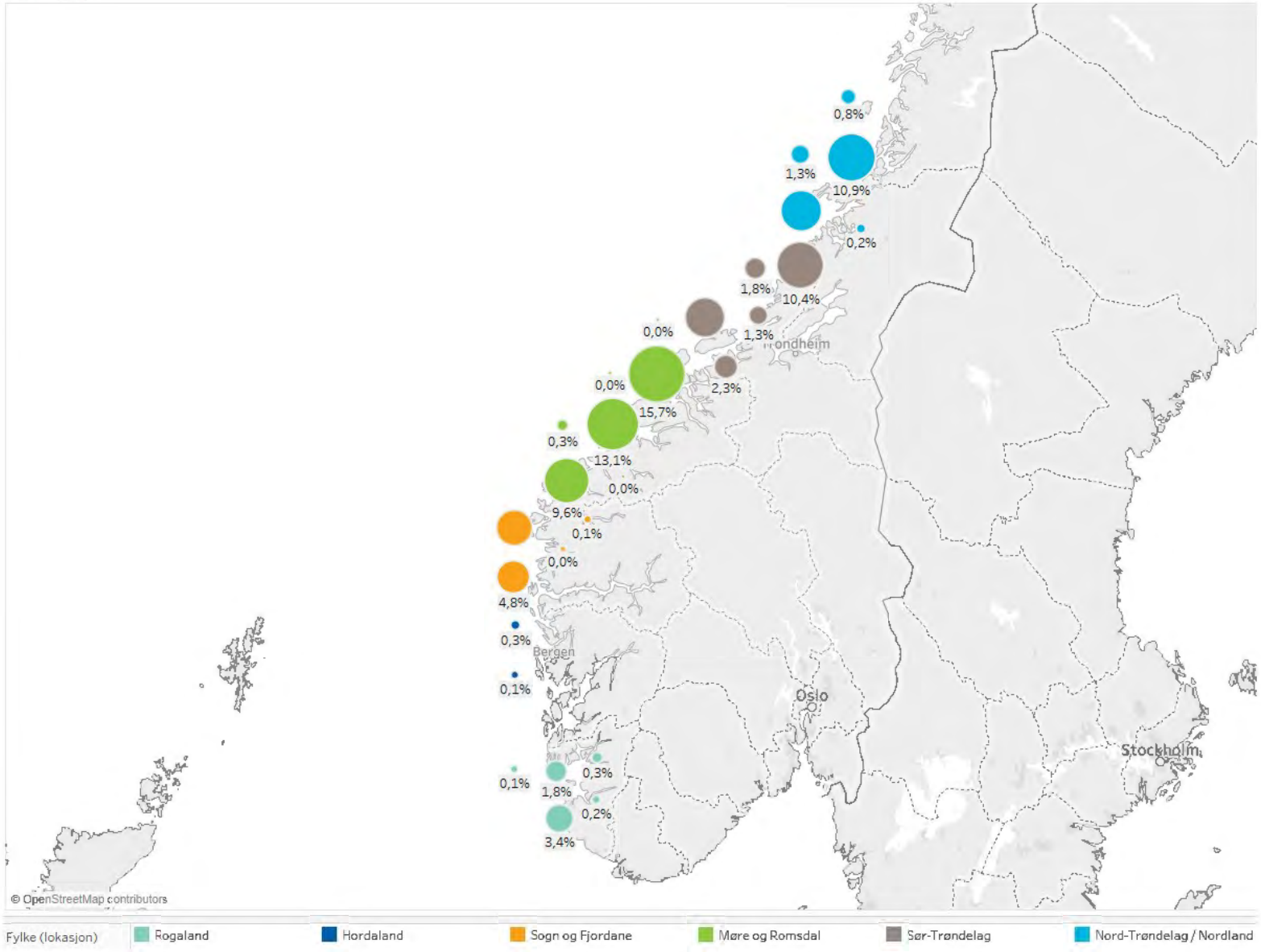
	Felt (år)							
Fylke (lokasjon)	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Nord-Trøndelag / Nordland	13 554	26 270	27 632	39 121	37 022	39 469	39 495	24 358
Sør-Trøndelag	31 653	44 008	49 843	39 752	25 887	34 310	27 752	1 606
Møre og Romsdal	60 565	56 728	56 373	46 299	55 199	47 449	56 017	32 790
Sogn og Fjordane	18 826	22 458	16 331	11 922	17 633	13 052	19 260	1 925
Hordaland	628	586	267	577	438	402	1 289	
Rogaland	8 993	8 670	8 239	4 856	7 854	9 903	10 832	2 768
Sum	134 219	158 720	158 685	142 527	144 032	144 586	154 645	63 447

Fylker (lokasjon) (%-andel)
Felt (år)
% of Total Tonn
45%
40%
35%
30%
25%
20%
15%
10%
5%
0%
2011-2012
2012-2013
2013-2014
2014-2015
2015-2016
2016-2017
2017-2018
Møre og Romsdal
Nord-Trøndelag / Nordland
Sør-Trøndelag
Sogn og Fjordane
Rogaland
Hordaland
Fylke (lokasjon)
Nord-Trøndelag / No..
Sør-Trøndelag
Møre og Romsdal
Sogn og Fjordane
Hordaland
Rogaland

Nord-Trøndelag / Nordland
Sør-Trøndelag
Møre og Romsdal
Sogn og Fjordane
Hordaland
Rogaland
Fylker (lokasjon) (stolpe)
Felt (år)
Fylke (lokasjon)
2011-2012
Nord-Trøndelag / Nordland 10,1%
Sør-Trøndelag 23,6%
Møre og Romsdal 45,1%
Sogn og Fjordane 14,0%
Hordaland 0,5%
Rogaland 6,7%
2012-2013
Nord-Trøndelag / Nordland 16,6%
Sør-Trøndelag 27,7%
Møre og Romsdal 35,7%
Sogn og Fjordane 14,1%
Hordaland 0,4%
Rogaland 5,5%
2013-2014
Nord-Trøndelag / Nordland 17,4%
Sør-Trøndelag 31,4%
Møre og Romsdal 35,5%
Sogn og Fjordane 10,3%
Hordaland 0,2%
Rogaland 5,2%
2014-2015
Nord-Trøndelag / Nordland 27,4%
Sør-Trøndelag 27,9%
Møre og Romsdal 32,5%
Sogn og Fjordane 8,4%
Hordaland 0,4%
Rogaland 3,4%
2015-2016
Nord-Trøndelag / Nordland 25,7%
Sør-Trøndelag 18,0%
Møre og Romsdal 38,3%
Sogn og Fjordane 12,2%
Hordaland 0,3%
Rogaland 5,5%
2016-2017
Nord-Trøndelag / Nordland 27,3%
Sør-Trøndelag 23,7%
Møre og Romsdal 32,8%
Sogn og Fjordane 9,0%
Hordaland 0,3%
Rogaland 6,8%
2017-2018
Nord-Trøndelag / Nordland 25,5%
Sør-Trøndelag 17,9%
Møre og Romsdal 36,2%
Sogn og Fjordane 12,5%
Hordaland 0,8%
Rogaland 7,0%
0
5 000
10 000
15 000
20 000
25 000
30 000
35 000
40 000
45 000
50 000
55 000
60 000
65 000
Tonn

kart (%)

0,8%
1,3%
10,9%
0,2%
1,8%
10,4%
1,3%
0,0%
Trondheim
0,0%
2,3%
15,7%
0,3%
13,1%
0,0%
9,6%
0,1%
0,0%
4,8%
0,3%
Bergen
0,1%
Oslo
Stockholm
0,1%
0,3%
1,8%
0,2%
3,4%
© OpenStreetMap contributors
Fylke (lokasjon)
Rogaland
Hordaland
Sogn og Fjordane
Møre og Romsdal
Sør-Trøndelag
Nord-Trøndelag / Nordland

ISSN 1893-4536 (online)

RAPPORT FRA HAVFORSKNINGEN

Nr. 27–2017

Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017

September 2017

Henning Steen

www.imr.no

PROSJEKTRAPPORT

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Nordnesgaten 50, Postboks 1870 Nordnes, 5817 BERGEN
Tlf. 55 23 85 00, Fax 55 23 85 31, www.imr.no

Tromsø	**Flødevigen**	**Austevoll**	**Matre**
9294 TROMSØ	4817 HIS	5392 STOREBØ	5984 MATREDAL
Tlf. 55 23 85 00	Tlf. 37 05 90 00	Tlf. 55 23 85 00	Tlf. 55 23 85 00

Rapport: Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017	**Nr. - År** 27-2017
Tittel (norsk/engelsk): Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017. *Assessment of B-fields for kelp harvesting in Møre og Romsdal in 2017.*	
Forfatter(e): H. Steen	

Distribusjon: Åpen

HI-prosjektnr.: 14914

Oppdragsgiver(e): Fiskeridirektoratet Nærings- og fiskeridepartementet

Oppdragsgivers referanse:

Dato: 20.09.2017

Program: Kystprogrammet

Forskningsgruppe: 427 Bunnsamfunn og habitater

Antall sider totalt: 15

Sammendrag (norsk):
Havforskningsinstituttet gjennomførte i april-juni 2017 videoundersøkelser på B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal, et snaut halvår før disse feltene, etter gjeldende forvaltningsplaner, åpnes for tarehøsting 1. oktober 2017. Tilsvarende undersøkelser ble også gjennomført på referansestasjoner i områder der tarehøsting ikke er tillatt. På bakgrunn av stortarevegetasjonens tilstand og kråkebolletetthet gjøres en vurdering av hvert enkelt felts egnethet for tarehøsting kommende sesong.
Observasjonene tyder på at tilstanden på de fleste B-felt er god med en gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare på ca. 75 % og lav tetthet av kråkeboller. I sørlige deler av fylket var gjennomsnittshøyden av stortarevegetasjonen på høstefeltene noe lavere enn i referanseområdene, mens det var mindre forskjeller i nordlige deler. På enkelte stasjoner var stortarevegetasjonen mindre utviklet, med lavere forekomster og kortvokste planter. Dette gjelder spesielt høstefeltene 12B og 5B i Sandøy kommune, der tarehøsting frarådes før 1. mai 2018. På øvrige B-felt i Møre og Romsdal vurderes stortarevegetasjonens tilstand som tilstrekkelig god til at høsting kan igangsettes fra og med 1. oktober 2017.

Summary (English):
The Institute of Marine Research monitored kelp (*Laminaria hyperborea*) communities on kelp-harvesting fields in Møre og Romsdal in April-June 2017. The monitoring was performed by underwater video, along transects in fields classified into category B, targeted for kelp-harvesting in the period 1 October 2017 – 30 September 2018, as well as in reference areas where harvesting is prohibited.
Although the canopy sizes of the kelp vegetation on the previously harvested B-fields appeared to be of a slightly smaller size than in the reference areas, the state of the kelp vegetation was considered healthy on most B-fields, with high coverage of *Laminaria hyperborea* and few sea urchins. However, the abundance and development of the kelp vegetation appeared limited on some fields, most notably 12B and 5B in Sandøy, and kelp harvesting on those fields is not advisable before 1 May 2018. The condition of the kelp vegetation on the remaining B-fields in Møre og Romsdal appeared in a better state, and those fields may be considered for harvesting from 1 October 2017.

Emneord (norsk):	**Subject heading (English):**
1. Tarehøsting	**1.** Kelp harvesting
2. Kråkeboller	**2.** Sea urchins
3. Laminaria hyperborea	**3.** Laminaria hyperborea

Forsker
Henning Steen

Programleder
Jon Atle Knutsen

INNHOLD

Innledning…….. 4

Metodikk..…….. 5

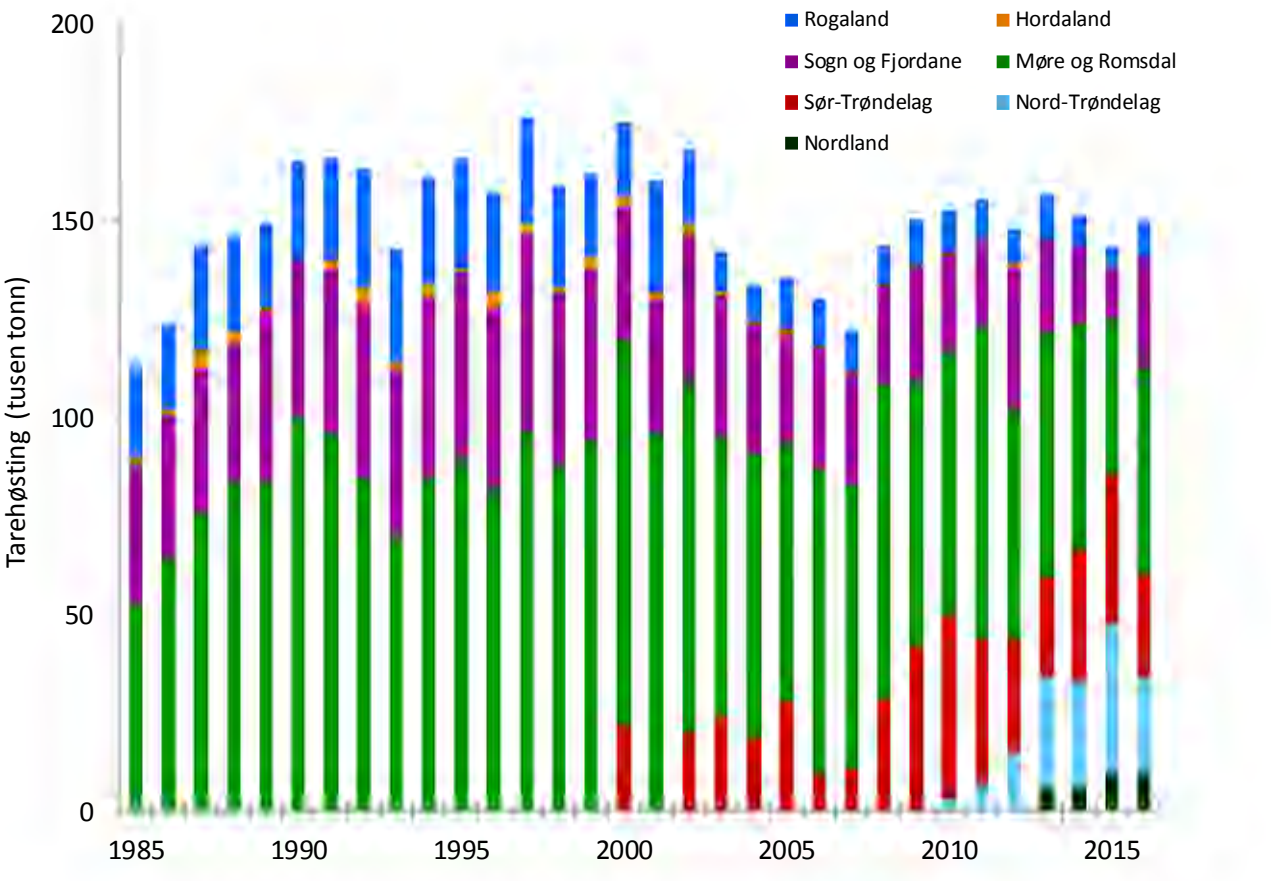
Resultater og diskusjon..…….. 8

Råd fra Havforskningsinstituttet……..…… 14

Referanser…….…… 15

INNLEDNING

Havforskningsinstituttet gjennomførte i april–juni 2017, undersøkelser på utvalgte lokaliteter i høstefelt i kategori B (B-felt) i Møre og Romsdal, som etter praktisert forvaltningsplan skal åpnes for høsting av tare i perioden 1. oktober 2017–30. september 2018. På bakgrunn av tilstand på de enkelte felt gis det i denne rapporten råd til forvaltningen (Fiskeridirektoratet) om egnethet for tarehøsting i forkant av oppstart av ny høstesyklus (1. oktober 2017). Møre og Romsdal er gitt prioritet fordi tareuttaket i dette fylket er landets høyeste (Figur 1).

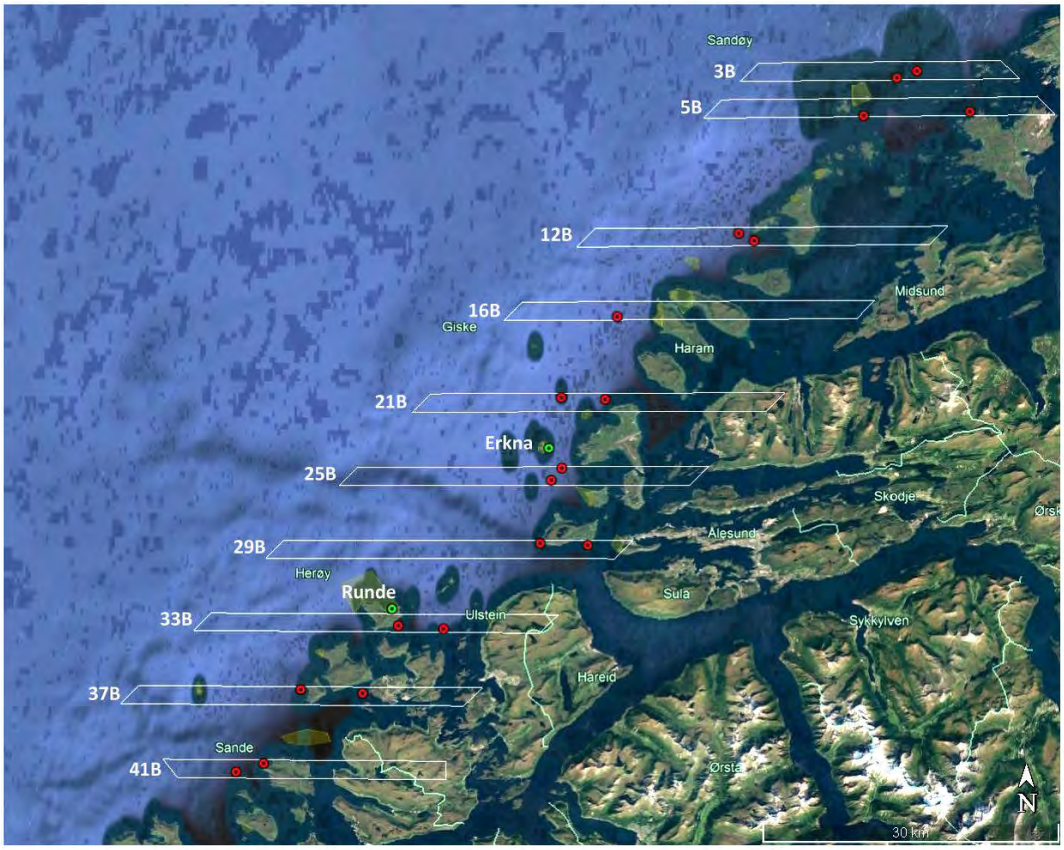

Figur 1. Fylkesvis høstekvantum (i tusen tonn) av stortare (*Laminaria hyperborea*) i perioden 1985-2016.

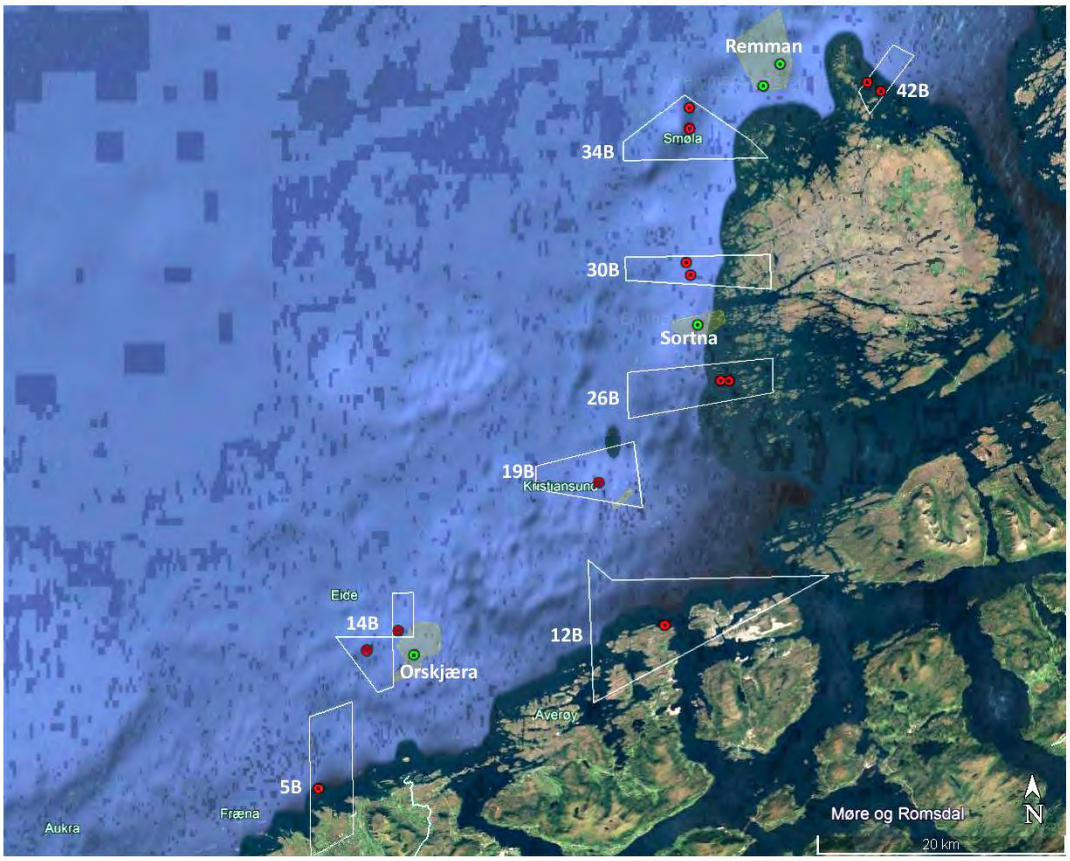
METODIKK

32 videostasjoner ble undersøkt i 18 A-felt i Møre og Romsdal i april–juni 2017 (Figur 2 og 3). I tillegg ble det gjennomført undersøkelser på 6 stasjoner i 5 referanseområder som er stengt for tarehøsting (Runde, Erkna, Orskjæra, Sortna og Remman). Stasjonene ble valgt ut på basis av dybde, bølgeeksponering, bunnforhold og egnethet for tarehøsting.

Videoobservasjonene på de enkelte stasjonene ble gjennomført med nedsenkbart undervannskamera (UVS 5080), med innebygd dybdesensor, langs transekter fra båt (FF Fangst og MS Sjøalg) med kartplotter og ekkolodd, med en gjennomsnittshastighet på 0,6 knop. Undervannskameraet ble vekselvis ført rett over og gjennom tarevegetasjonen over en strekning (transekt) på ca. 100–200 m, der kamerapiloten justerer høyden i forhold til tarevegetasjonen og bunnen vha. en monitor. Filmene ble fortløpende konvertert til PC-format (mpg) vha. en Pinnacle movie box, og lagret på en ekstern harddisk. Totalt ble det tatt opp 5,7 timer med film langs en strekning på 6,5 km.

Figur 2. Stasjoner undersøkt i B-felt (røde punkter) og referanseområder (grønne punkter) i sørlig del av Møre og Romsdal i 2017. Gule polygoner markerer områder som er vernet for tarehøsting.

Figur 3. Stasjoner undersøkt i B-felt (røde punkter) og referanseområder (grønne punkter) i nordlig del av Møre og Romsdal i 2017. Gule polygoner markerer områder som er vernet for tarehøsting.

Før analyse ble videotransektene splittet opp i mindre avsnitt (for hvert minutt film) der gjennomsnittlig dyp, bunntype, tarevegetasjonens dekningsgrad, høyde, rekruttering og epifytter (begroing på tarestilkene) ble estimert (Steen 2011, 2013, 2014, 2016). Høyden av tareplantene måles fra tareplantenes festeorgan (dvs. bunnen) til tarebladet vha. kameraets innebygde dybdesensor (Figur 4). For hvert transektavsnitt ble det gjort observasjoner av dekkvegetasjonssjiktets (canopysjiktets) maksimale plantehøyde (høyden av den høyeste observerte tareplanten) og gjennomsnittlig plantehøyde for å få et estimat på tarevegetasjonens størrelsesstruktur. En ujevn størrelsesstruktur der gjennomsnittlig plantehøyde for eksempel er markant lavere enn maksimal plantehøyde vil være en indikasjon på at betydelige deler av tarevegetasjon fortsatt er i utvikling og ikke har realisert sitt fulle størrelsespotensial.

Forekomst av epifytter (begroing) på tarestilkene (Figur 5) ble rangert på en 4-trinns skala, der tarestilker uten epifytter ble gitt verdien 0, tarestilker med flekkvis forekomst av skorpeformete epifytter gitt verdien 1, tarestilker med dominans av skorpeformede epifytter gitt verdien 2, og tarestilker med dominans av tredimensjonale, voluminøse epifytter gitt

verdien 3. I tillegg ble det gjennomført tellinger av kråkeboller. For å standardisere analysene ble transektavsnitt med bunntyper uegnet for tarevekst (mudder, sand, grus) og gjennomsnittdybder på mer enn 15 meter utelatt, da mesteparten av tarehøstingen allikevel finner sted grunnere enn 15 meters dyp (Steen *et al.* 2016).

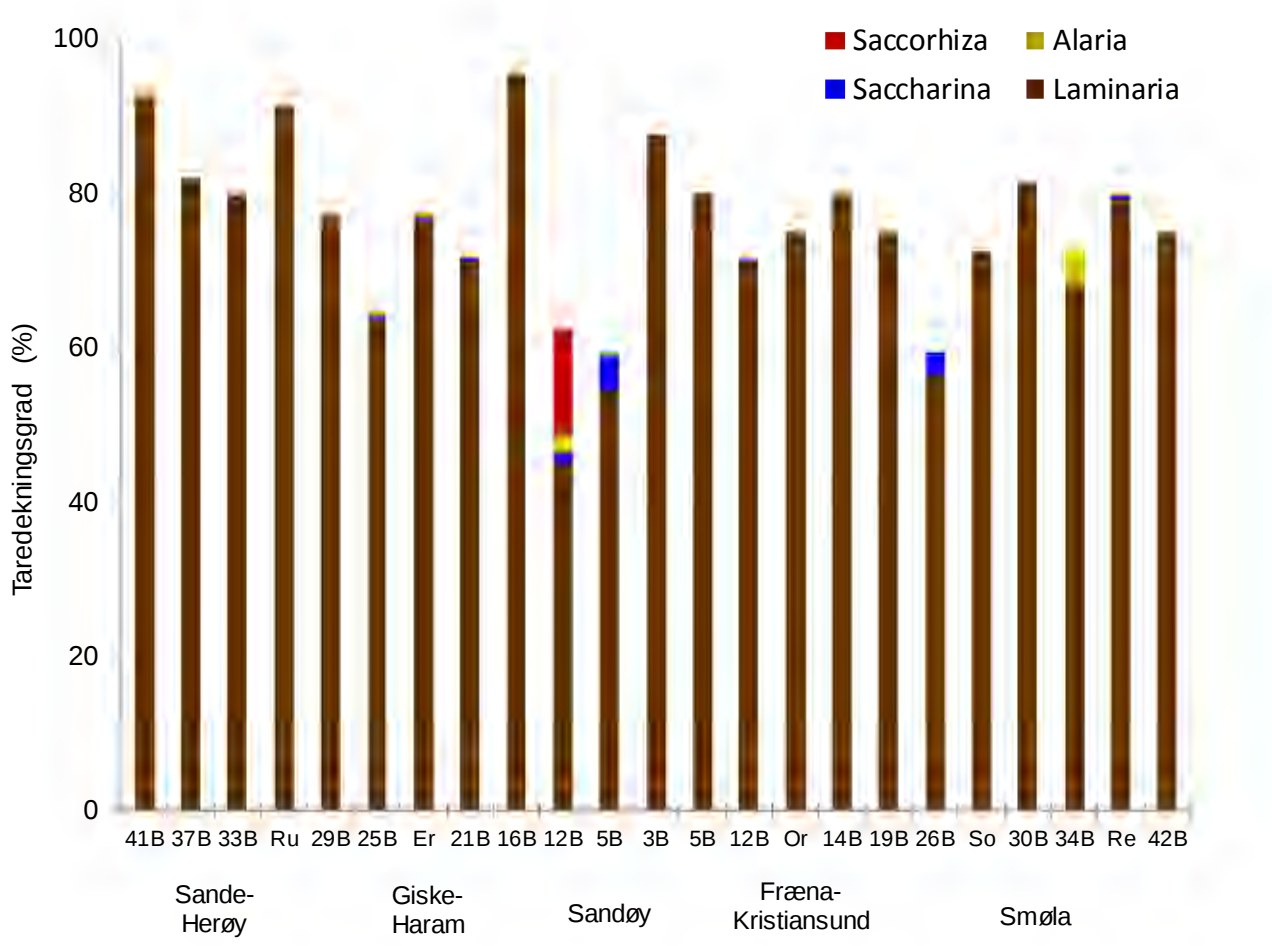
Figur 4. Høyden på stortareplantene måles vha. dybdesensor (tall (9M6 =9,6 meters dyp) øverst til venstre på bilde) ved å bevege kameraet vertikalt fra tareplantenes festeorgan på bunnen til bladlaget øverst på plantene.

Figur 5. Eksempler på stortarestilker med ulik epifyttstruktur. Tarestilkene i venstre bilde er dominert av skorpeformede epifytter, mens tarestilkene på høyre bilde er dominert av bladformede rødalger som gir en tredimensjonal, voluminøs epifyttstruktur.

RESULTATER OG DISKUSJON

Til sammen ble det gjort analyser av 38 videotransekter fordelt på 18 B-felt og 5 referanseområder i Møre og Romsdal i 2017. Stortare var den dominerende tarearten på samtlige stasjoner, med spredt innslag av andre tarearter som sukkertare, butare og draugtare på enkelte stasjoner (Figur 6, 7). Dekningsgraden av stortare varierte fra 45 % dekning på høstefelt 12B i Sandøy, til 95 % dekning på høstefelt 16B i Haram (Figur 6). Forskjellene i gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare for stasjoner i høstefeltene (74 ± 6 % (gjennomsnittlig dekningsgrad ± 95 % konfidensintervall)) og referansefeltene (76 ± 11 %) var derimot små.

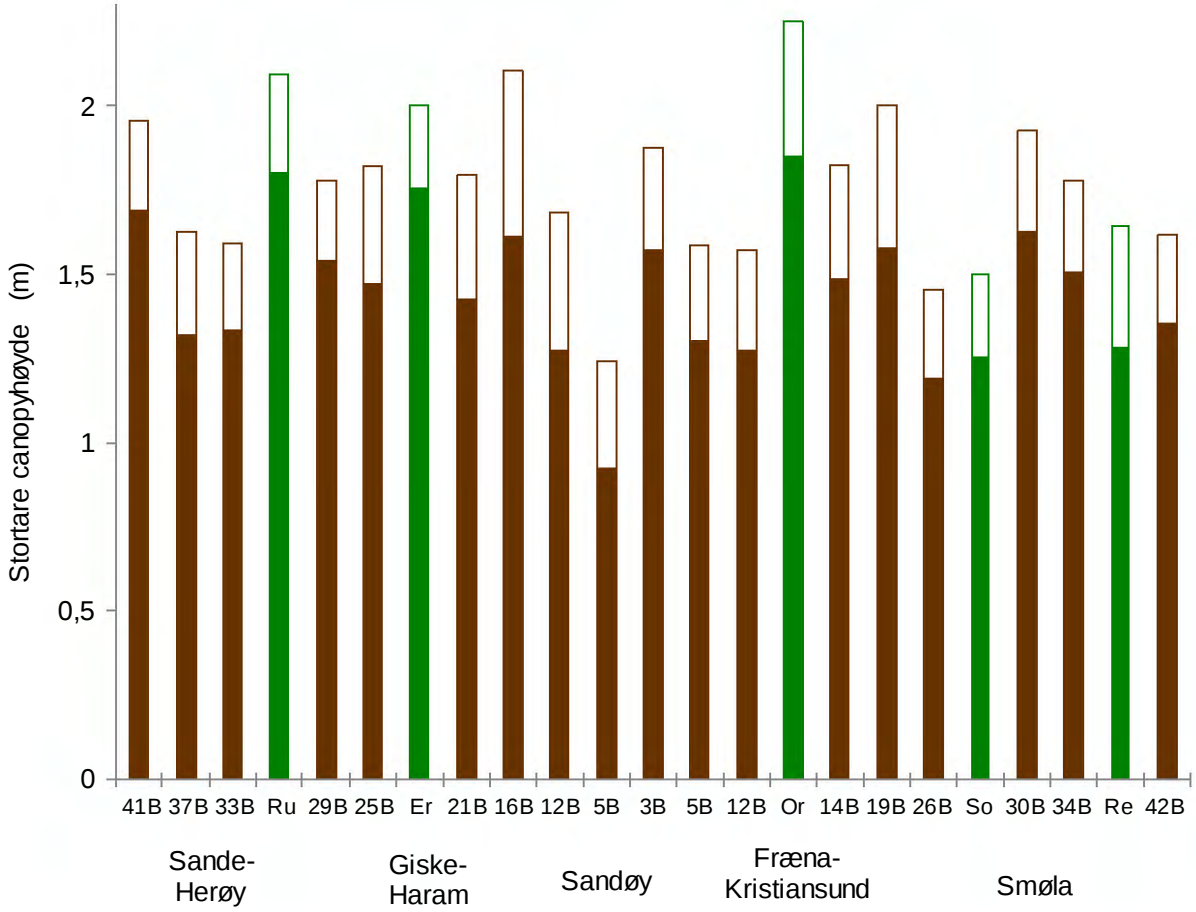
Figur 6. Dekningsgrad av stortare (*Laminaria hyperborea*), sukkertare (*Saccharina latissima*), draugtare (*Saccorhiza polyschides*) og butare (*Alaria esculenta*) observert i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

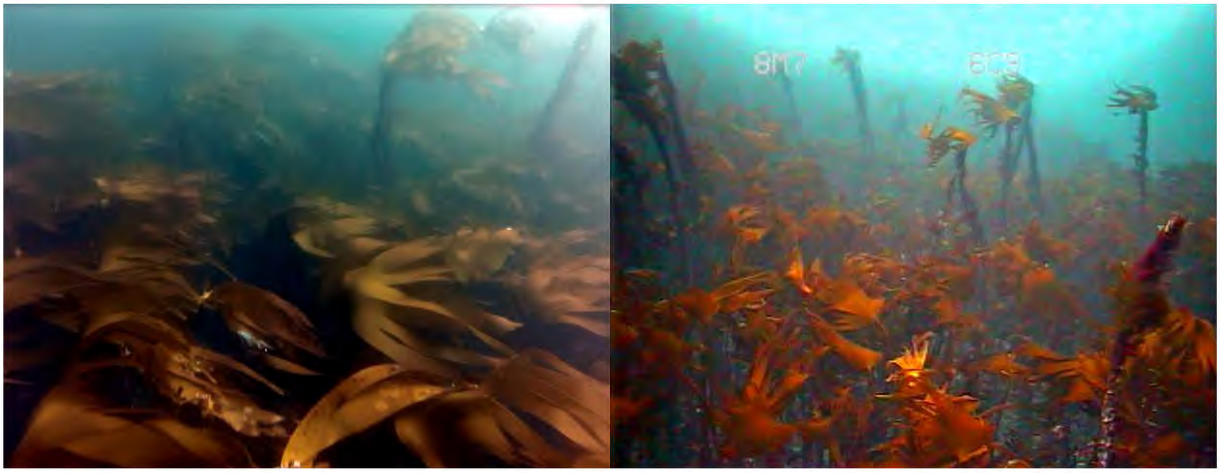
Figur 7. Innslag av draugtare (*Saccorhiza polyschides*) og butare (*Alaria esculenta*) på 12B i Sandøy (til venstre) og sukkertare (*Saccharina latissima*) på 5B i Sandøy (til høyre), Møre og Romsdal, 2017.

Gjennomsnittshøyden (± 95 % konfidensintervall) av stortarevegetasjonen på høstefeltene var 1,4 ± 0,1 meter, mens gjennomsnittshøyden av stortare på referansefeltene var 1,6 ± 0,3 meter (Figur 8). Bortsett fra på stasjonene rundt Smøla, var tarevegetasjonen gjennomgående noe lavere på høstefeltene enn på referansefeltene, hvilket indikerer at en hvileperiode på fire år (som tilsvarer fem års høstesyklus) ikke er tilstrekkelig for en retablering av stortarevegetasjonens størrelsesstruktur i dette området. På høstefelt 5B i Sandøy ble det for eksempel observert en gjennomsnittlig canopyhøyde av stortarevegetasjonen på under 1 m på begge de undersøkte stasjonene. Dominans av kortvokst stortarevegetasjon med kun spredte innslag av høyvokste planter ble også observert på enkelte stasjoner (Figur 9). Dette kan tyde på at betydelige deler av tarevegetasjonen i slike områder er i en gjenvekstfase, enten på grunn av tidligere tarehøsting eller av naturlige årsaker som for eksempel stormfelling.

For å unngå skader på den oppvoksende tarevegetasjonen, samt tilfeller av overtrålinger (dvs. trålinger av det samme området både sent og tidlig i høstesesongen som kan gi skader på den rekrutterende tarevegetasjonen), frarådes høsting på felt 5B og 12B i Sandøy i Møre og Romsdal før 1. mai 2018. Dette vil gi den delen av tarevegetasjonen som fortsatt er i en gjenvekstfase lengre tid på å vokse opp til en størrelse der den sannsynligvis vil gi et bedre høsteutbytte, samtidig som sjansene for skadelige overtrålinger reduseres pga. forkortet høstesesong.

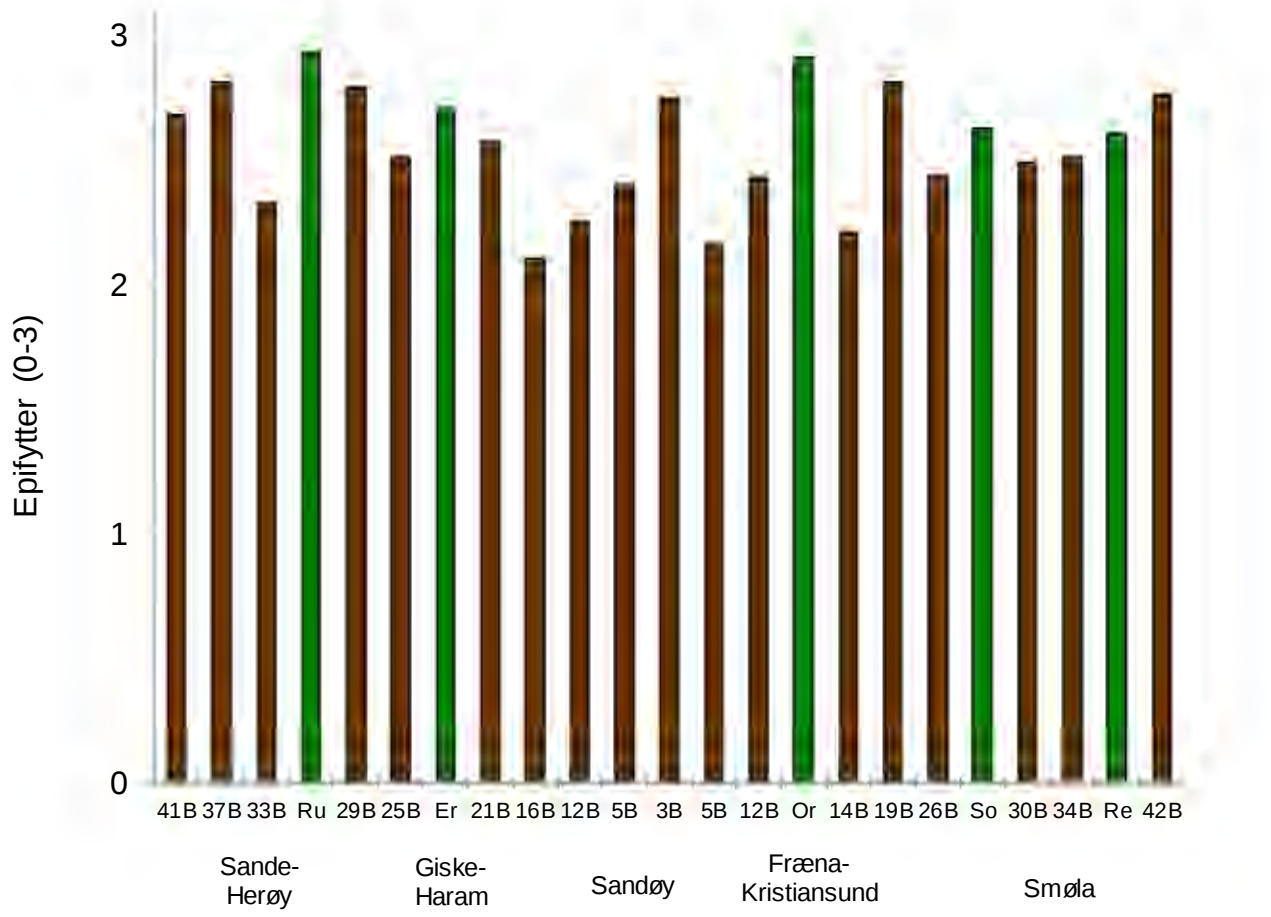

Figur 8. Gjennomsnittlig (fargede søylesegment) og maksimal (fargede + hvite søylesegment) høyde av stortarevegetasjon på høstefelt (brune søyler) og referansefelt (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

Figur 9. Eksempler på tarevegetasjon med ujevn størrelsesstruktur på høstefelt 12B i Sandøy (venstre bilde) og i referanseområdet ved Remman (høyre bilde) i Møre og Romsdal i 2017.

Stortareplantenes stilker blir ofte tett bevokst med alger og dyr (epifytter) som igjen er bosted og matfat for mange andre organismer (Norderhaug *et al.* 2002, 2003, Christie *et al.* 2003). Epifyttstrukturen på tareplantene har derfor betydning for tarevegetasjonens økologiske funksjon. Epifyttsamfunnenes utvikling er avhengig av tarevegetasjonens alder og kan påvirkes av tarehøsting (Steen *et al.* 2016). På enkelte av høstefeltene i Møre og Romsdal i 2017 ble det hovedsakelig observert skorpeformede epifytter (Figur 11), noe som kan tyde på at tiden siden forrige tarehøsting ikke har vært lang nok til at en tredimensjonal epiflora utvikles. Undersøkelser i Nord-Trøndelag har vist at en hvileperiode på 4 år etter tarehøsting er for kort tid til at epifyttsamfunnene reetableres (Steen *et al.* 2016).

Figur 10. Epifyttforekomst (0-3) observert på stilker av stortare (*Laminaria hyperborea*) i høstefelt (brune søyler) og referanseområder (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla). Forekomst av epifytter (begroing) på tarestilkene ble rangert på en 4-trinns skala, der tarestilker uten epifytter ble gitt verdien 0, tarestilker med flekkvis forekomst av skorpeformete epifytter gitt verdien 1, tarestilker med dominans av skorpeformede epifytter gitt verdien 2, og tarestilker med dominans av voluminøs epiflora gitt verdien 3.

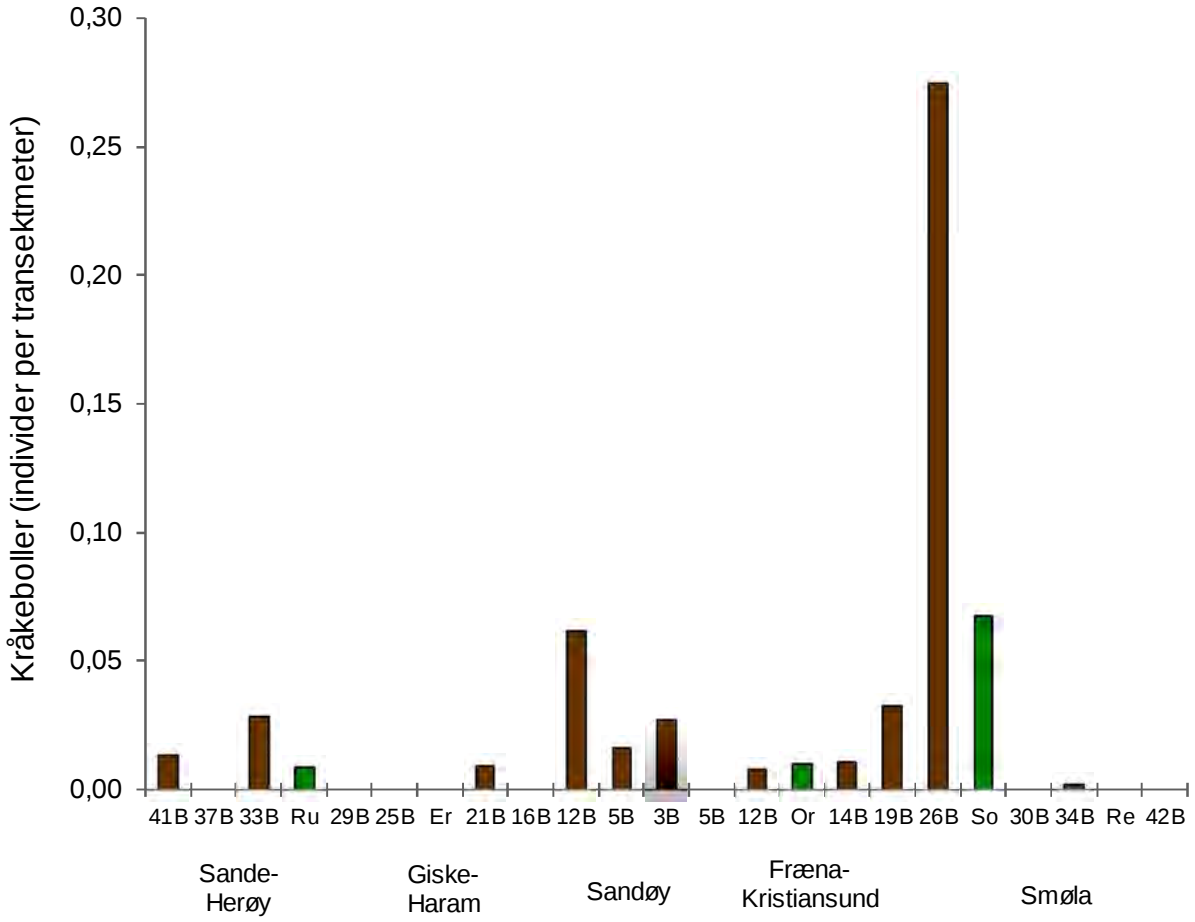

Figur 11. Eksempler på stortarestilker med ulik epifyttstruktur fra Smøla i Møre og Romsdal, april 2017. Stortareplantene i venstre bilde er fra høstefelt 30B og har flekkvis forekomst av skorpeformede epifytter på stilkene. Stortareplantene i høyre bilde er fra referanseområdet i Remman og har en velutviklet tredimensjonal, voluminøs epifyttstruktur.

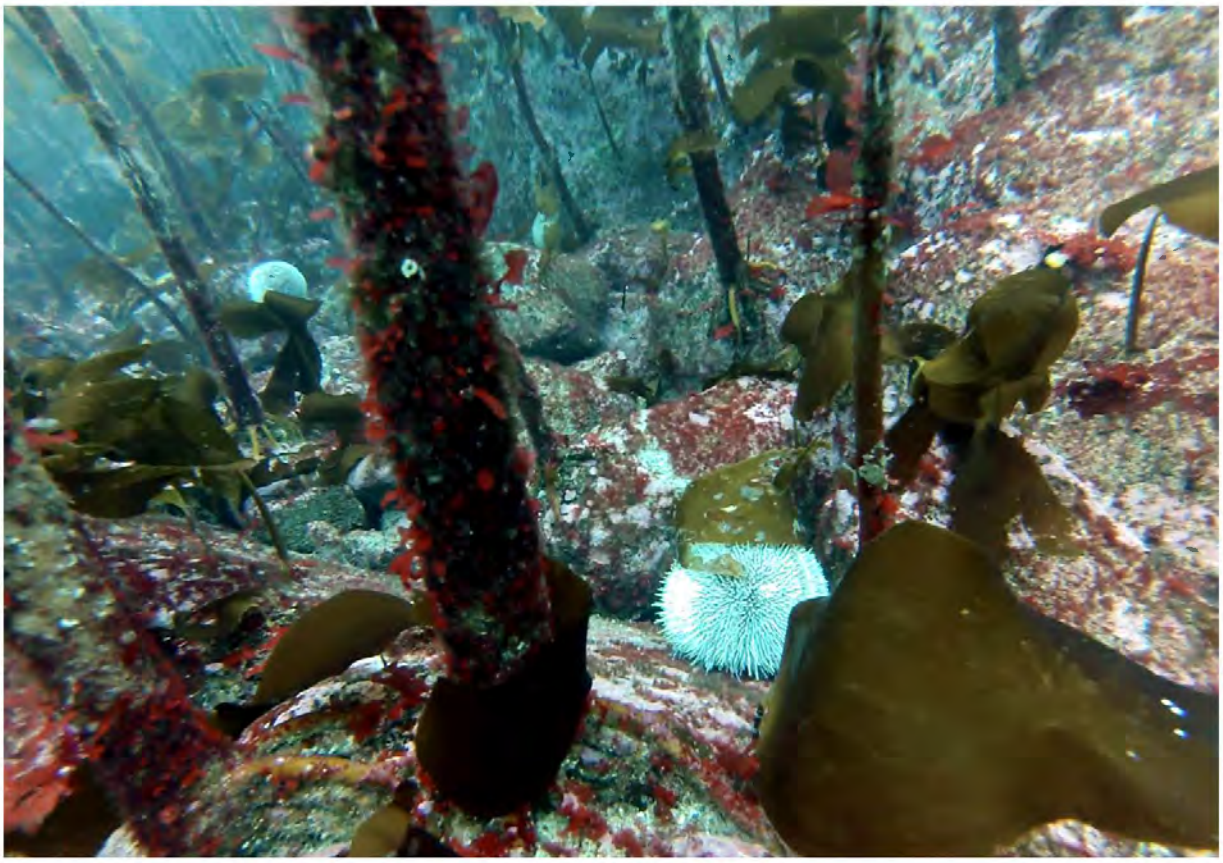
Tap av tareskog og annen makrovegetasjon som følge av kråkebollebeiting er et fenomen som er rapportert fra mange ulike kystområder rundt om i verden (Norderhaug & Christie 2009, Filbee-Dexter & Scheibling 2014, Ling *et al.* 2015). Rød kråkebolle (*Echinus esculentus*) er den kråkebollearten som det i de senere år er observert mest av i tareskogene langs kysten av Møre og Romsdal og Trøndelag (Steen 2011, 2013, 2014, 2016, Steen *et al.* 2016), og var den eneste kråkebollearten som ble observert i Møre og Romsdal i 2017.

Totalt ble det ble observert 114 individer av rød kråkebolle (*Echinus esculentus*) langs videotransektene undersøkt i Møre og Romsdal i 2017, noe som gir et gjennomsnitt på ca. 0,02 kråkeboller per meter videotransekt (Figur 12, 13). Dette er lavere enn tilsvarende registrert på stasjoner i Sør-Trøndelag (0,32 kråkeboller per meter videotransekt) og Nord-Trøndelag (0,06 kråkeboller per meter videotransekt) i 2016 (Steen 2016). Selv ikke på felt 26B ved Smøla, som hadde den høyeste registreringsfrekvensen av kråkeboller i Møre og Romsdal i 2017, ble det observert beiteskader på tarevegetasjonen (Figur 13).

Observasjonene tyder på at forekomstene av kråkeboller i Møre og Romsdal for tiden er på et stabilt lavt nivå som ikke ser ut til å gi beiteskader på tarevegetasjonen. Det er derfor ikke grunnlag for å begrense tarehøstingen på B-feltene i Møre og Romsdal kommende høstesesong på bakgrunn av beitetrykket fra kråkeboller.

Figur 12. Gjennomsnittlig forekomst av kråkeboller (*Echinus esculentus*) registrert per meter videotransekt på høstefelt (brune søyler) og referansefelt (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

Figur 13. Kråkeboller (*Echinus esculentus*) observert på høstefelt 26B ved Smøla i Møre og Romsdal i april 2017.

RÅD FRA HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Som følge av begrensede forekomster av stortare og kortvokste tareplanter som sannsynligvis fortsatt er i en gjenvekstfase, fraråder Havforskningsinstituttet tarehøsting før 1. mai 2018 på felt 12B og 5B i Sandøy, Møre og Romsdal. På øvrige B-felt i Møre og Romsdal vurderes stortarevegetasjonens tilstand som tilstrekkelig god til at høsting kan igangsettes fra og med 1. oktober 2017.

REFERANSER

Christie H, Jørgensen NM, Norderhaug KM, Waage-Nielsen E. 2003. Species distribution and habitat exploitation of fauna associated with kelp (*Laminaria hyperborea*) along the Norwegian coast. Journal of Marine Biological Association UK 83: 687-699.

Filbee-Dexter K, Scheibling RE. 2014. Sea urchin barrens as alternative stable states of collapsed kelp ecosystems. Marine Ecology Progress Series. 495: 1–25.

Ling SD, Scheibling RE, Rassweiler A, Johnson CR, Shears N, Connell SD, Salomon AK, Norderhaug KM, Pérez-Matus A, Hernández JC, Clemente S, Blamey LK, Hereu B, Ballesteros E, Sala E, Garrabou J, Cebrian E, Zabala1 M, Fujita D, Johnson LE. 2015. Global regime shift dynamics of catastrophic sea urchin overgrazing. Philosophical Transactions Royal Society B. 370: 20130269.

Norderhaug KM, Christie H, Rinde E. 2002. Colonisation of kelp imitations by epiphyte and holdfast fauna; a study of mobility patterns. Marine Biology 141: 965–973.

Norderhaug KM, Fredriksen S, Nygaard K. 2003. Trophic importance of *Laminaria hyperborea* to kelp forest consumers and the importance of bacterial degradation to food quality. Marine Ecology Progress Series 255: 135–144.

Norderhaug KM., Christie H. 2009. Sea urchin grazing and kelp re-vegetation in the NE Atlantic. Marine Biology Research 5: 515-528.

Norderhaug KM, Christie H, Andersen GS, Bekkby T. 2012. Does the diversity of kelp forest macrofauna increase with wave exposure? Journal of Sea Research 69: 36–42.

Steen H. 2011. Undersøkelser av A-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2011. Rapport fra Havforskningen Nr. 13-2011.

Steen H. 2013. Undersøkelser av C-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2013. Rapport fra Havforskningen Nr. 26-2013.

Steen H. 2014. Undersøkelser av D-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 24-2014.

Steen H. 2016. Undersøkelser av A-høstefelt for tare i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 31-2016.

Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. doi:10.1093/icesjms/fsw130.

Vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Henning Steen

Havforskningsinstituttet
2019

I forbindelse med revisjonsarbeidet for ny forskrift om regulering av tarehøsting i Møre og Romsdal og Trøndelag i regi av fylkeskommunene i de nevnte fylker, utarbeidet Havforskningsinstituttet 13.11.2018, etter bestilling fra Fiskeridirektoratet (Fiskeridirektoratets ref.: 18/13926, HI ref: 18/02217-1), et notat (HI ref: 18/02217-2) med en faglig vurdering av enkelte tareforvaltningsspørsmål. I mail datert 27.02.2019 (HI ref: 18/02217-3) ber Leif Harald Hansen på vegne av de fylkeskommunale arbeidsgruppene og Fiskeridirektoratet om ytterligere begrunnelse for en eventuell endring av høstesyklus fra 5 år til minimum 6 år i Møre og Romsdal og Trøndelag. Videre ønskes en vurdering av en differensiert høstesyklus mellom bølgeeksponerte og mindre bølgeeksponerte områder langs kysten, og om det vil kunne være en løsning med kortere høstesyklus enn 5 år i noen av de mest eksponerte områdene.

Havforskningsinstituttets vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Som et alternativ til tidligere forslag om forlenging av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag, anbefaler Havforskningsinstituttet arbeidsgruppene å vurdere en forvaltningsstrategi der det avsettes mer definerte arealer til tarehøsting med en høstesyklus som gir maksimalt langtidsutbytte av tareressursen. Samtidig som tarehøstingen begrenses i andre områder der taresamfunnenes økosystemtjenester prioriteres og biologiske mangfold sikres. Bakgrunnen for anbefalingene er gitt i den etterfølgende teksten.

Havforskningsinstituttet har tidligere (jfr HI ref: 18/02217-2) anbefalt arbeidsgruppene om å vurdere en forlenget høstesyklus for stortare (fra 5 år til minimum 6 år) i Møre og Romsdal og Trøndelag med tanke på å bedre tareøkosystemenes reetableringsvilkår mellom påfølgende høstinger, i henhold til prinsippet om økosystembasert forvaltning. Anbefalingen er basert på undersøkelser gjennomført i forbindelse med prøvehøstingene av stortare i Nord-Trøndelag i perioden 2010-2014 (Steen *et al.* 2014, 2016a). Disse undersøkelsene viste at selve stortareressursen på høstefeltene restitueres ila 4 årsperioden, mens tarevegetasjons begroingssamfunn (epifytter) og populasjonsstruktur (dvs tarepopulasjonenes alder og størrelsessammenstening) ikke restitueres (sammenlignet med førhøstenivået) ila samme

periode. En hvileperiode på 4 år mellom påfølgende høstinger (som tilsvarer dagens praktiserte 5 årige høstesyklus) vil derfor ikke være tilstrekkelig for restitusjon tarevegetasjonens epifytt- og populasjonsstruktur, et forhold som også ble rapportert i 2014 (Steen *et al.* 2014).

Epifyttforekomstene på stortarestilkene er sterkt korrelert med tareplantenes alder og bidrar til å øke tareskogens habitatkompleksitet og totale biologiske mangfold (Norderhaug *et al.* 2003, 2007, 2012). Restitusjonshastigheten etter tarehøsting vil bl.a kunne variere med breddegrad, og tidligere studier har vist at f.eks tareskogens epifytt- og populasjonsstruktur restitueres langsommere på Nordmøre (>6 år) enn på Rogalandskysten (Christie *et al.* 1998). Observasjoner gjort i forbindelse med tareprøvehøsting i sørlig del av Nordland (Steen *et al.* 2018b), viser at restitusjonen av stortarevegetasjonens epifytt- og populasjonsstruktur her tar mer enn 5 år (dvs vil kreve en høstesyklus på mer enn 6 år). Det er derfor ikke usannsynlig at restitusjonsperioden vil være av tilsvarende varighet også i Trøndelag.

Selv om en forlengelse av høstesyklusen vil gi taresystemene mer tid til å realisere sitt økologiske potensial, vil en eventuell klimakstilstand sannsynligvis ha kort varighet før feltene på ny utsettes for høsting. Havforskningsinstituttet har tidligere foreslått en alternativ forvaltningsstrategi som kombinerer optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. Denne går ut på å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting (med en høstesyklus som gir maksimalt langtidsutbytte av ressursen), samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet (jfr "åkerdrift" og "urskog"). En inndeling basert på breddesektorer kan gjerne ligge i bunnen for feltinndelingen, men hvilke områder innenfor sektoren som er aktuelle for tarehøsting eller ikke, kan defineres klarere. Dagens høstefelt inneholder sannsynligvis betydelige arealer der det ikke vokser stortare, eller som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensning av høsteareal innenfor hver sektor, f.eks basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk, bunntopografi, etc, vil bedre synliggjøre de områder som vil være aktuelle for tarehøsting.

En differensiert høstesyklus mellom bølgeeksponerte og mindre bølgeeksponerte områder bør også vurderes, da stortarevegetasjonens vekst- og rekrutteringspotensial øker, og sårbarheten

overfor kråkebollebeiting avtar, med graden av bølgeeksponering (Norderhaug & Christie 2009, Steen *et al.* 2014). Selv om stortarevegetasjonen i bølgeeksponerte områder vil være den best egnede for høsting i et ressursutnyttelsesperspektiv, så er det også i slike områder man finner de eldste tareplantene og det høyeste biomangfoldet (Norderhaug *et al.* 2012, Steen *et. al.* 2016b). Man bør derfor også i bølgeeksponerte områder sikre arealer for utvikling av «tareurskog» og opprettholdelse av biomangfoldet.

Veksthistorikkstudier har vist at stilktilveksten er på sitt maksimale når stortareplantene er 3-5 år gamle (Steen *et al.* 2016b, 2018ab). For å optimalisere ressursutbyttet, og sikre at stortarevegetasjonen ikke høstes før den når sitt mest produktive stadium, bør det etter vår vurdering heller ikke innenfor områdene som øremerkes for tarehøsting høstes med en frekvens som er kortere enn 5 år. For hyppig høsting vil også kunne føre til at tettheten av tarerekrutter i undervegetasjonen ikke får tid til å utvikle seg, og dermed gi mindre biomasseutbytte på sikt (Steen *et. al.* 2014, 2018b).

Et springende punkt når det gjelder økologiske effekter av tarehøstingen, er hvor stor andel av tarevegetasjonen som høstes, og hvor mye tare som står tilbake på feltene etter at høstingen er avsluttet. Dette har sannsynligvis betydning både for tareskogens økologiske funksjonalitet og for rekrutteringen av spredningssvake organismer til de høstepåvirkede flatene. Modellstudier tyder på at mengden stortare som tas ut gjennom høsting er liten sammenlignet med den stående storbiomassen på et regionalt nivå. Havforskningsinstituttets modelleringsstudier gjennomført på Sunnmøre viser f.eks at stortarebiomassen som høstes i dette området ila en femårsperiode kun utgjør ca 5-6 % av den totale beregnede stortarebiomassen i området. Lokalt kan imidlertid uttaksgraden være høyere, og på enkelte av Havforskningsinstituttets overvåkingsstasjoner er det registrert en uttaksgrad på mer enn 75 % (Steen *et. al.* 2014, 2018b).

En forvaltningsmodell bør sikre at deler av tarevegetasjonen på høstefeltene opprettholder en økologisk klimakstilstand dersom høstetrykket i framtiden skulle øke, f.eks ved at det utvikles mer effektive høsteteknikker og/eller kommer til flere næringsaktører. En forlenging av høstesyklusen, eller innsnevring av høstefelt, vil f.eks medføre at færre felt og mindre arealer vil være åpne for tarehøsting til enhver tid. Dette vil igjen kunne føre til hardere

beskatning av de gjenværende åpne feltene, så lenge uttaket på høstefeltene ikke er regulert. En regulering av høsteaktiviteten som sikrer at uttaket av tare på høstefeltene skjer innenfor bærekraftige rammer burde derfor vurderes. En forutsetning for å sette bærekraftige rammer for høsteuttaket, er kunnskap om hvor mye tarebiomasse som finnes på de ulike høstefeltene, noe som utviklingen av biomassemodeller forhåpentligvis vil kunne bidra med på sikt.

REFERANSER.

Christie H, Fredriksen S, Rinde E. 1998. Regrowth of kelp and colonization of epiphyte and fauna community after kelp trawling at the coast of Norway. Hydrobiologi 375 (376): 49–58.

Christie H, Jørgensen, NM, Norderhaug KM, Waage-Nielsen E. 2003. Species distribution and habitat exploitation of fauna associated with kelp (*Laminaria hyperborea*) along the Norwegian coast. Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom 83: 687–699.

Christie H, Jørgensen NM, Norderhaug KM. 2007. Bushy or smooth, high or low; importance of habitat architecture and vertical position for distribution of fauna on kelp. Journal of Sea Research 58: 198–208.

Norderhaug KM, Fredriksen S, Nygaard K. 2003. Trophic importance of *Laminaria hyperborea* to kelp forest consumers and the importance of bacterial degradation to food quality. Marine Ecology Progress Series 255: 135–144.

Norderhaug KM, Christie H, Fredriksen S. 2007. Space limitation in a Norwegian kelp *Laminaria hyperborea* forest? Evidence from using artificial habitats. Journal of Sea Research 58: 120–124.

Norderhaug KM., Christie H. 2009. Sea urchin grazing and kelp re-vegetation in the NE Atlantic. Marine Biology Research 5: 515-528.

Norderhaug KM, Christie H, Andersen GS, Bekkby T. 2012. Does the diversity of kelp forest macrofauna increase with wave exposure? Journal of Sea Research 69: 36–42.

Steen H, Moy FE, Bodvin T. 2014. Prøvehøsting av stortare i Nord-Trøndelag – Gjenvekstundersøkelser 2010-2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 37-2014.

Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016a. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. 73 (10): 2708–2720.

Steen H, Bodvin T, Moy FE, Gustad E, Øverbø Hansen H, Jelmert A, Baardsen P. 2016b. Effekter av stortarehøsting i Nordland i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 38-2016.

Steen H, Norderhaug KM, Moy FE. 2018a Tareundersøkelser i Nordland i 2017. Rapport fra Havforskningen Nr. 9-2018.

Steen H, Norderhaug KM, Moy FE. 2018b Tareundersøkelser i Nordland i 2018. Rapport fra Havforskningen Nr. 44-2018.

Trøndelag fylkeskommune
Seksjon Næring

Etter adresseliste

Vår dato:	02.05.2019	Vår referanse:	201872447-5	Vår saksbehandler:
Deres dato:		Deres referanse:		Leif Harald Hanssen

Høring - Rapport fra arbeidsgruppen for Trøndelag med utkast til ny regional forskrift for høsting av tare - høringsfrist 1.juni 2019

Etter oppdrag fra Fiskeridirektoratet har Trøndelag Fylkeskommune ledet arbeidet med revisjon av forskrift for høsting av tare i Trøndelag. Eksisterende forskrifter for Nord- og Sør-Trøndelag utløper 30. september i år. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019.
Fiskeridirektoratet vedtar regionale forskrifter om hvor og når det er lov å høste tare i de enkelte regionene, jf. forskrift 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare § 5.

Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter for kystkommunene fra tre regionråd, Fylkesmannen i Trøndelag, Fiskeridirektoratet region Midt, Fiskarlaget Midt-Norge og representanter for tarenæringa. Det har dessuten deltatt observatører fra ulike miljøer i arbeidet.
Fylkeskommunen leder, koordinerer arbeidet og er sekretariat for arbeidsgruppen. Arbeidet har vært gjennomført i en parallell prosess med Møre og Romsdal og arbeidsgruppene i de to fylkene har hatt noen felles møter.

Arbeidsgruppen vil etter høringen gå gjennom innspillene og innen slutten av august sende sin tilråding til ny regional forskrift til Fiskeridirektoratet sitt hovedkontor. Fiskeridirektoratet avgjør det nærmere innholdet, vedtar og iverksetter forskriften. Alle interesserte kan komme med innspill.

Vedlagt legges arbeidsgruppens rapport med forslag til endringer i den regionale forskriften om høsting av tare i Trøndelag, på høring i perioden 2.5-1.6.2019.

Høringsbrev og rapport med vedlegg finnes på fylkeskommunens hjemmeside:
https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/naring-og-innovasjon/marin-sektor/Marin-regional-utvikling/

Høringsfristen er 1. juni 2019.

Postadresse: Fylkets hus
Postboks 2560
7735 Steinkjer

Bankkonto: 86017685300
IBAN: NO8486017685300
BIC/SWIFT: DABANO22

Telefon: 74 17 40 00
Epost: postmottak@trondelagfylke.no
Org.nr: 817 920 632

Høringsuttalelse sendes:
Trøndelag Fylkeskommune
Fylkets hus
Postboks 2560
7735 Steinkjer

Eller på epost:
postmottak@trondelagfylke.no
Høringen bes merket *arkivsak 2018/72447*

Med vennlig hilsen

Leif Harald Hanssen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Høringsliste:

Leka kommune
Vikna kommune
Nærøy kommune
Namsos kommune
Fosnes kommune
Flatanger kommune
Osen kommune
Roan kommune
Åfjord kommune
Bjugn kommune
Ørland kommune
Agdenes kommune
Hitra kommune
Frøya kommune
Snillfjord kommune
Hemne kommune

Namdal regionråd
Fosen regionråd
Regionrådet for Orkdalsregionen

Nordland fylkeskommune
Møre og Romsdal fylkeskommune
Bindal kommune
Smøla kommune
Aure kommune
Halsa kommune

Fylkesmannen i Trøndelag
Fiskeridirektoratet Region Midt
Fiskarlaget Midt-Norge
Sjømat Norge Trøndelag
NIVA
NINA
Havforskningsinstituttet
Naturvernforbundet Trøndelag
Norsk ornitologisk forening Trøndelag
Forum for natur og friluftsliv i Trøndelag

Høringsdokument

Rapport med tilråding til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag

Forslag fra arbeidsgruppen for revisjon av forskrift om høsting av tare i Trøndelag

30.04.2019

Innhold

1. Innledning 2
1.1 Bakgrunn 2
1.2 Om tare og tarehøsting 2
2. Arbeidsgruppens mandat 4
3. Sammensetning av arbeidsgruppen 4
4. Arbeidet i gruppen 5
4.1. Prosessen i arbeidsgruppen 5
4. 2. Kunnskapsbasert tilnærming 5
5. Tilråding fra arbeidsgruppen 6
5.1. Tilrådinger 6
5.2. Inndeling av høstefelt 6
5.3. Høstesyklus 6
5.4. Høsteplan 7
5.4.1. Organisering 7
5.4.2. Start-/stoppdato 7
5.5. Referanseområder 7
5.6. Fredning 7
5.7. Biomassemodeller 7
6. Avsluttende kommentarer 8
7. Vedlegg 8
7.1 Innspill fra mindretall i arbeidsgruppen 8
7.2 Rapporter 8

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Trøndelag fylkeskommune har ledet arbeidsgruppen som har hatt som formål å utarbeide forslag til ny regional forskrift om høsting av tare i Trøndelag

Arbeidsgruppen sender forslaget til rapport på høring i tidsrommet fra 1. mai til 1. juni 2019. Innen slutten av august 2019 skal arbeidsgruppen sende sin tilråding til ny regional forskrift til Fiskeridirektoratets hovedkontor.

Fiskeridirektoratet er ansvarlig for å utarbeide forskriftsteksten basert på arbeidsgruppens tilrådinger. Det er Fiskeridirektoratet som vedtar og iverksetter forskriften. Nåværende regionale forskrifter om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag gjelder frem til 30. september 2019. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019, og skal gjelde for minst fem år.

1.2 Om tare og tarehøsting

Høsting av tare reguleres i forskrift av 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare. Fiskeridirektoratet forvalter områdene med tareskog, og bestemmer hvor og når det kan tråles etter stortare. Tarehøstingen reguleres gjennom fylkesvise regionale forskrifter, og kysten deles inn i høstefelt som åpnes (og stenges) for tråling etter bestemte høstefrekvenser. Det foreligger i dag ikke kvotebegrensninger på uttaket.

Stortare (*Laminaria hyperborea*) er den største makroalgen i norsk farvann. Stortare danner tareskoger i eksponerte områder langs hele kysten av Norge. Stortareskogene er høyproduktive økosystem, med et stort mangfold av arter. Tareskogen leverer mange økosystemtjenester langs kysten, og er blant annet viktige oppvekst- og næringsområde for fisk og beiteområde for sjøfugl. Samtidig har stortare et stort potensial for kommersiell utnyttelse. Bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning skal ta hensyn både til vern og kommersiell utnyttelse av denne ressursen.

Havforskningsinstituttet overvåker tilstanden i stortareskogen. Overvåkingen skjer på faste stasjoner i høstefelt langs kysten og i referanseområder som er stengt for taretråling. Referanseområdene gjør det mulig å sammenligne områder og overvåke effektene av tarehøsting. Det finnes i tillegg en rekke verneområder langs kysten, og i en del av disse er taretråling forbudt, i henhold til den enkelte verneforskrift.

Det høstes i dag rundt 150 000 tonn tare årlig, til en førstehåndsverdi per tonn på 279 kroner i 2018. Høstemengden er beregnet å utgjøre under 1 prosent av den totale stående biomassen langs norskekysten, som tidligere er anslått til 50-60 mill. tonn. I rapporten «Verdiskaping basert på produktive hav i 2050» fra 2012 blir det estimert at potensialet for verdiskaping basert på makroalger (høsting og dyrking) vil kunne øke til 40 mrd. kroner i 2050.

Det viktigste produktet fra tare er alginat, som blant annet benyttes i nærings- og legemiddelindustrien. I Stortingsmelding om helsenæringen, Meld. St. 18 (2018-2019), sies følgende om blant annet alginat på side 68: «Havet kan være kilde til nye medisiner og andre helse-relaterte produkter basert på bioaktive komponenter fra både planter, fisk og skalldyr. Norge har en rekke forskningsmiljøer og virksomheter som er langt fremme på disse områdene, selv om det på flere felt gjenstår både forskningsmessige, produksjonsmessige og regulatoriske problemstillinger før

verdiskapingspotensialet kan realiseres. Et eksempel er alginat fra stortare. Alginat har en spesiell evne til å skape fortykninger, danne gelé, stabilisere blandinger og danne film. Disse egenskapene gir muligheter for anvendelse innenfor områdene farmasi, medisin og biomedisin.»

Det har vært trålet etter tare langs norskekysten i rundt 60 år. Frem til nå har det vært en stor aktør i næringen, FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS). Andre aktører, som Nutrimar Seaweed AS, er imidlertid i ferd med å starte opp virksomhet på området.

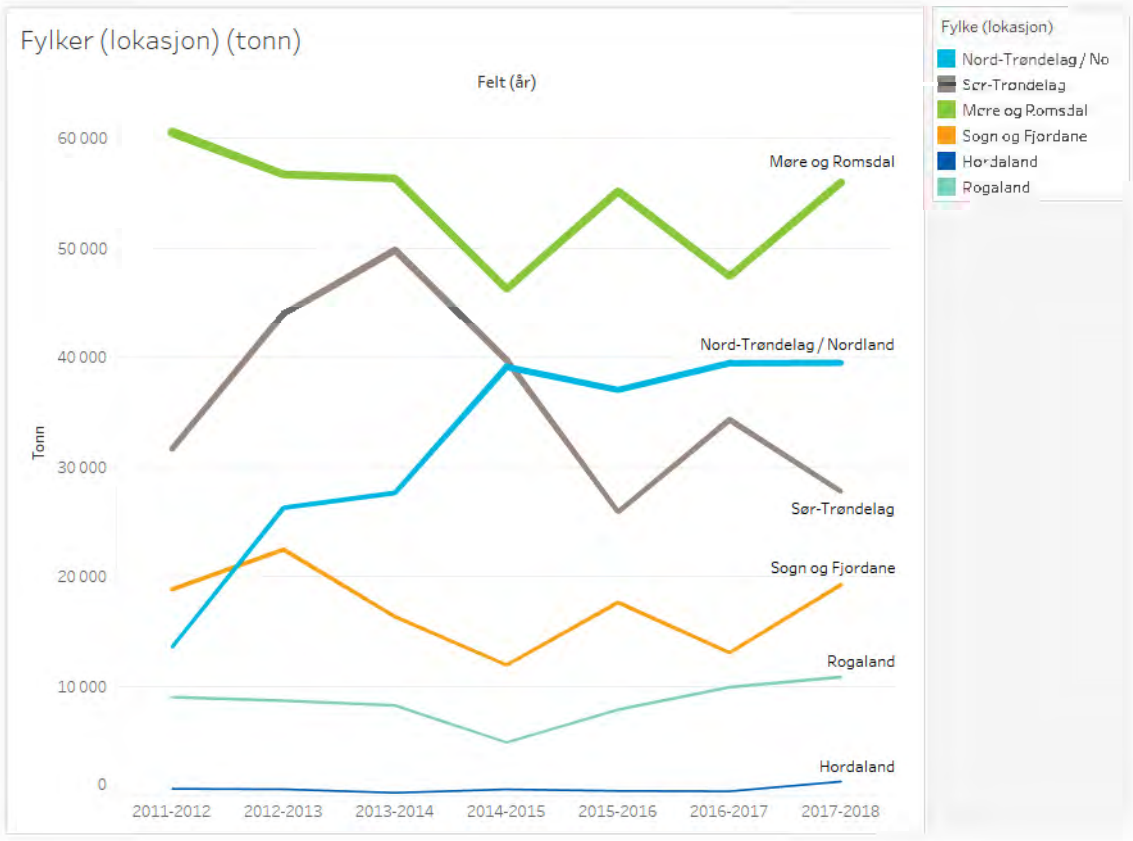
Tare høstes langs hele kysten fra Rogaland til Nordland. I Nord-Trøndelag/Nordland og Sør-Trøndelag ble det i høstesesongen 2017-2018 høstet tilsammen 67 247 tonn av totalt 154 645 tonn stortare. Tilsvarende tall for samme periode i Møre og Romsdal var 56 017 tonn. Se figur under.

Fylker (lokasjon)

	Felt (år)							
Fylke (lokasjon)	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Nord-Trøndelag / Nordland	13 554	26 270	27 632	39 121	37 022	39 469	39 495	24 358
Sør-Trøndelag	31 653	44 008	49 843	39 752	25 887	34 310	27 752	1 606
Møre og Romsdal	60 565	56 728	56 373	46 299	55 199	47 449	56 017	32 790
Sogn og Fjordane	18 826	22 458	16 331	11 922	17 633	13 052	19 260	1 925
Hordaland	628	586	267	577	438	402	1 289	
Rogaland	8 993	8 670	8 239	4 856	7 854	9 903	10 832	2 768
Sum	134 219	158 720	158 685	142 527	144 032	144 586	154 645	63 447

Figur 1: Høstet mengde stortare fordelt på høstesesong (kilde: Fiskeridirektoratet)

Tarenæringen har opplyst at av de 39 495 tonn som ble høstet i Nord-Trøndelag/Nordland i 2017-2018, ble cirka 11 000 tonn høstet i Nordland. Tallene for 2018-2019 er foreløpige tall da sesongen ikke fullføres før i september 2019.

Figur 2. Høstet mengde stortare fordelt på fylker og høstesesong (kilde: Fiskeridirektoratet)

2. Arbeidsgruppens mandat

De regionale forskriftene om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag av 6. mai 2015 nr. 594 og Sør-Trøndelag av 30. september 2014 nr. 1232, er gitt med hjemmel i forskrift av 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare. Forskrift om høsting av tang og tare er hjemlet i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova). Formålsparagrafen i havressursloven § 1 slår fast at «Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna».

Mandatet til arbeidsgruppen går frem av forskrift om høsting av tang og tare § 5 Regionale forskrifter, 1 ledd: «Fiskeridirektoratet kan fastsette regionale forskrifter om hvor og når det er tillatt å høste tare i den enkelte region. Forskriftsforslag utarbeides av fylkesvise grupper som ledes av fylkeskommunen.»

Arbeidsgruppen skal komme med forslag til hvor og når det skal være tillatt å høste tare i regionen. Tilrådingen sendes til Fiskeridirektoratets hovedkontor, som avgjør det nærmere innholdet i forskriften, vedtar og iverksetter denne.

Revisjon av regionale forskrifter gjøres som hovedregel hvert femte år, jf. § 5, 2 ledd.

Arbeidsgruppen har gjort en vurdering av hvilke områder som bør være åpne for tarehøsting og hvilke områder som bør være stengt. I disse vurderingene er det tatt hensyn til ulike interessekonflikter mellom taretråling og potensielle natur- og næringsinteresser.

3. Sammensetning av arbeidsgruppen

Det er fylkeskommunen som avgjør sammensetningen av arbeidsgruppen. Trøndelag fylkeskommune bestemte at arbeidsgruppen skal være satt sammen av representanter fra:

- Kystkommunene - representert med et medlem fra regionrådene
- Fiskeridirektoratet region Midt
- Fylkesmannen i Trøndelag
- Representanter for Fiskarlaget Midt-Norge
- Representanter for taretrålnæringa- FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS
- Trøndelag fylkeskommune

Fiskeridirektoratets hovedkontor, Havforskningsinstituttet (HI), Norsk institutt for vannforskning (NIVA) ved prosjektet Optimakelp, FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Møre og Romsdal fylkeskommune ble invitert til å delta med observatør i arbeidsgruppen.

Trøndelag fylkeskommune har ledet arbeidsgruppen, koordinert arbeidet og vært sekretariat.

Arbeidsgruppen har hatt følgende sammensetning:

Olav Jørgen Bjørkås	Namdalsregionen
John Einar Høvik	Fosen regionråd
Berit Flåmo	Orkdalsregionen
Iver Øfsti Tanem/ Andreas Wæhre	Fylkesmannen i Trøndelag
Ole-Einar Jakobsen	Fiskeridirektoratet Region Midt
Brynjar Balstad	Nutrimar Seaweed AS
Harald Bredahl	FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS)

Gunnar Johansen	Fiskarlaget Midt-Norge
Bjørn Morvik	Fiskarlaget Midt-Norge
Leif Harald Hanssen	Trøndelag fylkeskommune (leder)

Følgende har deltatt som observatører:

Njål Wang Andersen	Fiskeridirektoratet
Frode Sundnes	NIVA (Optimakelp)
Trond Helgerud	FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS)
Henning Steen	Havforskningsinstituttet
Marianne Sandstad	Fiskarlaget Midt-Norge
Arve Slettvåg/Birgit Aarønæs/ Rebekka Varne	Møre og Romsdal fylkeskommune
Bjørn Grenne/Albertine Rekdal/ Sigurd Bjørgo	Trøndelag fylkeskommune (sekretærer)

Hege Gundersen (NIVA), Jonas Thormar (Havforskningsinstituttet), Per Finne (Fiskeridirektoratets hovedkontor) og Arne Tunheim (på vegne av Giske kommune) har også vært tilstede for å holde presentasjoner i arbeidsgruppene under fellesmøtet på Giske. I tillegg har Svein Håkon Lorentsen fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) holdt presentasjon for gruppen i et eget Skype-møte.

4. Arbeidet i gruppen

4.1. Prosessen i arbeidsgruppen

Arbeidet med forslag til revidert forskrift startet i januar 2019. Det ble kjørt parallelle prosesser i Trøndelag og Møre og Romsdal på grunn av sammenfallet i tidspunkt for revisjon av de regionale forskriftene. Det var også naturlig med et tett samarbeid mellom nabofylkene for å kunne få erfaringsutveksling og samkjøring av arbeidet.

Til sammen ble det arrangert fire møter i arbeidsgruppene våren 2019 før forslag til rapport ble sendt på høring.

På bakgrunn av de mange felles problemstillingene og kunnskapsbehovene som kom frem i prosessene i Trøndelag og Møre og Romsdal i løpet av møtene i januar og februar, besluttet de respektive arbeidsgruppene å holde felles møter i mars og april.

4. 2. Kunnskapsbasert tilnærming

Ifølge formålsparagrafen i forskrift om høsting av tang og tare § 2 er «Forskriftens formål er å sikre en bærekraftig utnyttelse av tang og tare som del av en helhetlig forvaltning av kystens ressurser og naturmiljø.»

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.

Representanter fra Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, NIVA og NINA, samt næringsaktørene Nutrimar Seaweed AS og FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS), har alle levert vurderinger og holdt faglige innlegg på møtene. Kunnskap innhentet fra Havforskningsinstituttet gjennom forskning og råd om hvordan denne ressursen kan utnyttes på en bærekraftig måte har vært sentrale i arbeidet.

Arbeidsgruppen noterer seg at det pågår flere forskningsprosjekt i regi av forskjellige forskningsmiljø som vil gi ny kunnskap for forvaltningen av stortare fremover. Dette er særlig utvikling av

biomassemodeller for stortare (Havforskningsinstituttet og NIVA) og forskning om effektene av taretråling på fiskesamfunnene i tareskogen (Havforskningsinstiuttet).

5. Tilråding fra arbeidsgruppen

5.1. Tilrådinger

Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Møre og Romsdal.

5.2. Inndeling av høstefelt

Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Trøndelag deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.

Arbeidsgruppen viderefører inndelingen av høstefelt i de delene av Trøndelag der man har en vestlig og en østlig sektor.

Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

5.3. Høstesyklus

Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.

Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid. Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet. I tråd med prinsippet om økosystembasert forvaltning anbefaler derfor Havforskningsinstituttet en forlengelse av høstesyklusen (og høstefeltenes hvileperiode) med minimum ett år i Møre og Romsdal og Trøndelag.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringen FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er framlagt dokumentasjon som viser noen skadeefekter av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn) før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*

Et annet mindretall bestående av Fiskarlaget Midt-Norge mener det skal være minimum 8 års intervaller mellom hver tråling i alle områder der det er registrert/kartlagt gyte og oppvekstområder for fisk. Dette gjelder feltene som ligger nærmest kysten på Fosen og alle åpne områder i Vikna/Nærøy. Fiskarlaget Midt-Norge peker på at dette først og fremst er for at tareskogen og livet i den skal få mulighet til å reetablere seg mest mulig. Fiskelarver trenger tareskogen for å vokse opp i. Her finnes det mat og plasser småfisk kan søke ly for ytre farer. Fiskarlaget Midt-Norge mener at når trålerne oppgir å kun ta 1 prosent av tareskogen, så må de kunne finne områder for tråling som ikke

er viktige gyte- og oppvekstområder. I en av rapportene til Havforskningsinstituttet fra Nord-Trøndelag, står det at det tar minimum 8 år før det meste av livet i tareskogen er reetablert.

Arbeidsgruppen forutsetter en videreføring av Havforskningsinstituttets arbeid med undersøkelser og tilstandsvurdering av enkelte felt i forkant av åpning for ny høsting. Dette vil ivareta hensynet til restitusjon av det biologiske mangfoldet i tareskogen.

5.4. Høsteplan

5.4.1. Organisering

Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

5.4.2. Start-/stoppdato

Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

5.5. Referanseområder

Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.

Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder. Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

5.6. Biomassemodeller

Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.

Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.

Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

5.7. Fredning

Arbeidsgruppen vil anbefale at forbudet mot høsting i den nordre delen av Trøndelag videreføres, men utvides med en måned, slik at fredningsperioden blir 1. januar til 31. mai.

Tarenæringen minner om at denne konkrete fredningen er en type føre-var-forvaltning som følge av manglende kunnskap om taretrålingens eventuelle påvirkning på gyteadferd eller gytesuksess for torsk. Tarenæringen påpeker dessuten at en i forrige forskriftsrunde frivillig gikk med på forbud mot

høsting i perioden 1.1 til 30.4 etter anbefaling fra fiskerne. Vi ser ikke at det er lagt fram dokumentasjon som tilsier at denne perioden bør utvides.

Dette ble gjennomført under forutsetning av at HI skulle gjennomføre forskningsprosjekt for å utrede mulige effekter av tarehøsting på torskens gyting i området. Resultatene fra dette arbeidet skal foreligge i 2019.

Arbeidsgruppen anbefaler også å videreføre et forbud mot høsting i gjeldende felt fra og med 20E til og med 26A. Dette vil ivareta hensynet til gyte- og oppvekstområdene i området og eventuelle effekter på fisk i gyteperioden.

Arbeidsgruppa tilrår at høstingsfelt 68C til 54A og 69A til 83C i gjeldende forskrift for Sør-Trøndelag, fortsatt er stengt for taretråling, da bestanden av tare er svak grunnet nedbeiting fra kråkeboller slik Havforskningsinstituttet har dokumentert og gitt råd om.

6. Avsluttende kommentarer

Arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest, når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.

Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

7. Vedlegg

7.1. Innspill fra tarenæringen

7.2 Rapporter

- Anmodning om vurdering av høsting av tare - Notat fra HI 2018
- Vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag – Notat fra HI 2019
- Tilstandsvurdering av C-felt for tarehøsting – Rapport fra HI 32-2018
- Fangststatistikk fra Fiskeridirektoratet
- Referanseområder som benyttes ifm Havforskningsinstituttets overvåking og forskningsprosjekt på tare i Møre og Romsdal og Trøndelag- Notat fra HI februar 2019
- Fiskeridirektoratets konsekvensutredning av endringsforslag

Vedlegg 7.1. Innspill fra mindretall i arbeidsgruppen

7.1.1. Innspill fra tarenæringen

Innspill fra tarenæringen 9. april 2019

Tare har som kjent blitt høstet kommersielt i Norge i mer enn 50 år. De seneste 24 årene har høstingen vært regulert gjennom forskrift om høsting av tang og tare. I Havforskningsinstituttets (HI) rapport fra 2017 konkluderes det med at "Observasjonene i 2016 tyder på at tilstanden i taresamfunnene er god i de fleste områder". Under fanen nøkkeltall i samme rapport stadfestes det en årlig høsting på ca 150.000 tonn, dvs mindre enn én prosent av den stående biomassen langs norskekysten som er beregnet til ca 50 – 60 millioner tonn.

Regjeringen peker i Stortingsmelding 22 (Meld. St. 22 (2012-2013) om Norge som verdens fremste matvarenasjon) på viktigheten av fremvoksende havnæringer. I kapittel 5.4 trekkes det frem at Regjeringen har forhåpninger til makroalger som fremtidig viktig næring i Norge – "*Tare har blitt høstet kommersielt i Norge i over 50 år og brukes i matvareindustrien, i medisin og som proteinrikt dyrefôr*."

I Stortingsmelding 18 Helsenæringen (Meld. St. 18 2018-2019 om helsenæringen) fremhever Regjeringen at "Havet kan være kilder til nye medisiner og andre helse-relaterte produkter basert på bioaktive komponenter fra både planter, fisk og skalldyr. .. Et eksempel er alginat fra stortare. Alginat har en spesiell evne til å skape fortykninger, danne gelé, stabilisere blandinger og danne film. Disse egenskapene gir muligheter for anvendelse innenfor områdene farmasi, medisin og biomedisin."

Norsk stortare er en sentral ingrediens i flere medisinske applikasjoner som bidrar til å forbedre livet til flere millioner mennesker hvert eneste år. Den norske stortaren har unike egenskaper og vil ved fortsatt bærekraftig forvaltning og høsting forbli en viktig innsatsfaktor i eksisterende bruksområder innenfor helse, og ikke minst skape grunnlag for utvikling av nye og livsviktige medisinske løsninger fremover.

Jonas Gahr Støre sier i et intervju med VG at man kan skape bærekraftige fremtidsjobber gjennom å utnytte mulighetene som ligger i bl.a tarehøsting, "*hvor bare en prosent av taren i dag utnyttes.*"

I NIVA sin presentasjon av Biomassemodell 1.0 presenteres tall som viser et totalt biomassenivå for stortare på mer enn 60 millioner tonn. Nettopp fordi myndigheter og tarenæringen i mer enn 50 år har forvaltet denne ressursen på en bærekraftig måte med "føre var"-prinsippet som rettesnor, kan Norge vise til et stabilt biomassenivå.

Med en dokumentert bærekraftig forvaltning over de siste 50 år og Regjeringens tydelige strategi om satsing på tare som fremtidig viktig næring i Norge, tillater vi oss på vegne tarenæringen å kommentere sentrale områder i den pågående diskusjonen i arbeidsgruppene.

Tarenæringens innstilling til arbeidsgruppen

Tarenæringen anbefaler at gjeldende forskrift videreføres i minst 2 år. Arbeidsgruppens arbeid og dokumentasjon understreker behovet for ytterligere dokumentasjon og fakta slik at beslutninger som fattes er faktaorientert, faglig begrunnet og solid dokumentert. Som kjent pågår det arbeid med kartlegging av tareutbredelse og biomasse. Beslutninger som fattes vil åpenbart få et betydelig høyere kvalitetsmessig nivå når resultatene fra dette arbeidet er kjent og offentliggjort.

Beslutninger fattet på sviktende grunnlag kan ha dramatiske konsekvenser for tarenæringen. Tarenæringen må gjøre langsiktige investeringer som krever forutsigbarhet i forvaltningen. I verste fall kan det bli tale om avvikling av norsk virksomhet. Tarenæringen har de siste årene investert betydelige

beløp for å videreutvikle næringen som respons på Regjeringens og Stortingets uttrykkelige strategi om å satse på utvikling av tarenæringen.

Gjennom praktisering av "føre var"-prinsippet har myndigheter og tarenæringen forvaltet stortare-ressurser på en bærekraftig måte i mer enn 50 år. Det er ingenting som tyder på at dette ikke vil bli videreført de neste 2 årene. HavforskningsInstituttet (HI) har i perioden 2010-2018 gjennomført prøvehøsting nord i Trøndelag og i sørlige deler av Nordland for å vurdere mulighetene for å utvide høstearealer. Det ble ikke identifisert signifikante negative effekter av prøvehøstingen.

Vi vil i det følgende kommentere de ulike punktene i Fylkes Kommunen sitt utkast av 05.04.2019.

Ref punkt 5.2 Inndeling høstefelt

Arbeidsgruppen har diskutert alternativ inndeling av høstefelt og HI sin anbefaling. Anbefalingen fra HI innebærer at man innfører løsninger som er lik for alle fylkene i Norge. Generelt er næringen sin kommentar at man bør tilstrebe felles nasjonale løsninger. Felles nasjonale løsninger vil skape forutsigbare betingelser for høsting og forenkle kommunikasjon med ulike interessenter.

HI anbefaler undersøkelser og tilstandsvurdering før høsting av enkelte felt. Dette oppfatter næringen som tiltak som allerede er fungerende. Undersøkelser og tilstandsvurdering i denne sammenhengen må gjennomføres i samarbeid med tarenæringen. Høstefartøy opparbeider kunnskap og erfaring om de ulike høstefeltene. Denne kunnskapen og erfaringen bør utnyttes i samspill med undersøkelser og tilstandsvurderinger utført av HI. Vi tar det som en forutsetning at HI vil etablere et samarbeid med aktørene i næringen for å sikre et best mulig faktagrunnlag for å sikre kvalitetsmessig gode anbefalinger.

Tarenæringen ser fordelene med å etablere felles nasjonale løsninger og kan akseptere en løsning med ny inndeling av høstefelt. Tarenæringen forutsetter at det etableres overgangsordning slik at næringens behov for tare dekkes i en overgangsperiode.

Ref. Punkt 5.3 Høstesyklus

Vi har bitt oss merke i at HI diskuterer justeringer i høstesyklusen i Møre og Romsdal og Trøndelag. Samtidig registrerer vi at forskriften for øvrige fylker ikke er endret med tanke på høstesyklus. Enhver endring i høstesyklus må være solid fundert i habile og tydelige forskningsmessige forklaringer. HI anbefaler i sitt dokument at man skal vurdere å forlenge høstesyklus med et år i Møre og Romsdal og Trøndelag. Dette baserer HI på prinsippet om en økosystembasert forvaltning. Iflg Miljødirektoratets sider er målsettingen med økosystemtilnærmingen å oppnå bærekraftig bruk av ressurser og goder fra økosystemene og opprettholde deres struktur, virkemåte og produktivitet.

HI viser i flere dokumentasjoner til at tareressurser re-etableres innen dagens høstesyklus. Data som ble presentert i møtet 15. – 16. januar viser at tare-ressursene re-etableres i løpet av 3-4 år. HI hevder i sitt dokument at restitusjon av epifyttsamfunn krever lengre tid. Det vises til noen få undersøkelser der dette menes påvist. En gjennomgang av rapporter fra HI vedr tilstandsvurdering av felt B-felt i Møre og Romsdal og C-felt i Sør- og Nord-Trøndelag viser epifyttforekomster observert i høstefelt og referanseområder. Figurene som vises på hhv side 14 (Sør- og Nord-Trøndelag) og 11 (Møre og Romsdal) gir ikke grunnlag for å trekke signifikante konklusjoner. Det er flere faktorer enn høsting som påvirker epifyttenes forekomst og utvikling som undersøkelsene ikke sier noe om. Det kan være naturlige årsaker til at forekomst og utvikling av epifytter oppfører seg ulikt i ulke områder.

I HI sin presentasjon til arbeidsgruppene er det under temaet ny biomassemodell for stortare estimert total stortarebiomasse i pilotområdet. Dersom man aksepterer estimatet på total biomasse på 477.000 tonn og det er et kjent faktum at det er høstet 26.500 tonn i samme område i perioden 2008 – 2013 (5.360 tonn årlig) konkluderer HI med en uttaksgrad i 5-års perioden på tilsammen 5,6%. I tilknytning

til restitusjon av epifyttsamfunn finner vi det interessant å få drøftet i hvilken grad en så lav uttaksgrad kan påvirke det epifyttsamfunnet i det totale området. Pilotområdet er geografisk begrenset og må kunne betraktes som et lokalt miljø. Innenfor dette lokale miljøet er uttaksgrad svært begrenset og vil etter vårt syn ikke ha vesentlig effekt på det lokale miljøet og heller ikke på restitusjon av epifyttsamfunn i det lokale miljøet. En høstegrad på 0,3% av totalbestand vil sikre at det alltid vil være mer enn 95% av områdene der taren står med full epifyttpåvekst til enhver tid, fordi det sjelden eller aldri høstes i disse områdene. Områder med lav epifytt-påvekst vil utgjøre en svært liten del av totalarealet.

Før man kan konkludere med at høstesyklus bør endres kreves det etter vårt syn flere undersøkelser slik at det forskningsmessige grunnlaget er solid og velfundert. Tarenæringen ser på bakgrunn av dette ingen grunn til å endre høstesyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag i denne omgang.

Ref. Punkt 5.4.1 Høsteplan - Organisering

Tarenæringen deler synspunktet om at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Ref. Punkt 5.4.2 Høsteplan - Start-/stoppdato

Tarenæringen vurderer det som lite problematisk å endre start og stoppdato i Møre og Romsdal og Trøndelag med en måned, slik at den harmonerer med de øvrige fylkene der det høstes tare.

Ref. Punkt 5.5 Referanseområder

Referanseområder er etablert for at HI skal benytte disse til forskningsformål. I første møte ble HI utfordret til å dokumentere hvordan referanseområder utnyttes til dette formålet. Vi har ikke registrert at HI har kommet tilbake med etterspurt dokumentasjon. Vi noterer oss at det er svært mange felt som er avsatt som referanseområder. Tarenæringen forstår og aksepterer fullt ut behovet for referanseområder til forskningsformål. Vi tillater oss likevel å stille spørsmålstegn ved om det er behov for så mange referanseområder og om disse i realiteten blir benyttet til forskningsformål. På bakgrunn av dette vil vi foreslå at det foretas en vurdering av om flere av referanseområdene skal åpnes for kommersiell høsting.

Ref. Punkt 5.7 Fredning

Tarenæringen er av en oppfatning at det er tilstrekkelig med forbudssoner. Det er ikke fremlagt ny forskning eller dokumentasjon som tilsier at man bør vurdere utvidede forbudssoner.

På generell basis er tarenæringen enig i at gytesoner skal skjermes i angitte og avtalte tidsrom. Tarenæringen foreslår at dagens praksis for tidsrom videreføres.

Forslag til kontroll av høsteplaner

Når det gjelder forslag knyttet til kontroll av høsteplaner vil dette være umulig å gjennomføre i praksis. Man er enig om at høsting for fremtiden bør gjennomføres på en mer systematisk måte. Tarenæringen jobber også med å utvikle løsninger der tarehøstingsfartøyene kan bidra med dokumentasjon for å sikre et mer solid og kvalitetssikret beslutningsunderlag. Forslagene og metodene som HI foreslår vil ikke være gjennomførbare. Tarehøsting er en aktivitet som er svært væravhengig. Det kan og vil oppstå perioder der man må forlate et felt under høsting pga endring i værsituasjonen. For å fullføre høstingen vil det dermed være nødvendig å høste på feltet flere ganger i løpet av en sesong.

Forøvrig er det slik at data relatert til et fartøy sine bevegelser eies og forvaltes av rederiet eller skipperen på fartøyet.

Åpning flere felt

Tarenæringen savner et meget viktig element i diskusjonen om oppdatering av tareforskriften – åpning av flere felt.

Gjennom mer enn 50 år har det vært høstet stortare på en bærekraftig måte i Norge. I takt med dette er det utviklet og bygd opp en næring med svært viktige bidrag til produkter som forbedrer menneskers liv og helse. Mye av grunnlaget for utvinning og anvendelse av tare som ingrediens i viktige helseprodukter for det globale markedet, er skapt i Norge med NTNU som en kompetansebase.

HI har publisert gjentatte ganger en estimert biomasse på 50 - 60 millioner tonn. Over de siste 25 årene har det vært høstet i størrelsesorden 150.000 tonn årlig. Vi har notert oss at det er kommunisert fra HI at man kan gjennomføre en bærekraftig forvaltning med et betydelig større høstevolum enn dagens nivå og med dette holde seg innenfor en uttaksgrad på mindre enn 2% av total biomasse.

Forvaltningen av stortare i Norge må på alle måter sies å være bærekraftig. De seneste par tiårs forvaltning fremstår som et meget godt eksempel på bærekraftig bruk av ressurser og goder fra økosystemene og opprettholdelse av deres struktur, virkemåte og produktivitet. Med bakgrunn i stående biomasse og dokumentert bærekraftig høsting over mange år, mener Tarenæringen at det er på tide på å etablere en reell og faktaorientert debatt om åpning av flere felt. Etter vår oppfatning er det grunnlag for å høste større volum på en fortsatt bærekraftig måte i tråd med økosystemtilnærmingen. I forbindelse med oppdatering av tareforskriften vil vi argumentere for at flere felt skal åpnes.

Som vist tidligere er dokumentert gjenvekst god innenfor syklusene forvaltningen har bestemt.

Tarenæringen registrerer dog at det er behov for å gjennomføre ytterligere forskning på flere områder for å øke kunnskapsnivået, det være seg total biomasse eller epifyttforekomster. Det ser også ut til å være et faktum at forskning på stortare i Norge er sårbart med tanke på at det meste av undersøkelser og forskning administreres og gjennomføres av et svært begrenset antall forskere. Tarenæringen vil være positive til å bidra til ytterligere forskning på flere ulike måter – både for å øke kunnskapsnivået som grunnlag for faglig funderte og gode forvaltningsbeslutninger og for å sikre et robust faglig forskningsmiljø i tiden som kommer.

Avslutningsvis vil vi påpeke at forvaltningen av makroalger i Norge regnes som et lysende internasjonalt eksempel på hvordan forvaltning skal gjennomføres. Delegasjoner fra land som Frankrike, USA og Chile har besøkt Norge for å lære hvordan forvaltningen utføres her.

Innspill fra tarenæringen 30. april 2019

Tarenæringen har blitt utfordret til å estimere tilgjengelig høstbar biomasse stortare for de ulike endringsforslagene.

5 årssyklus hele landet:

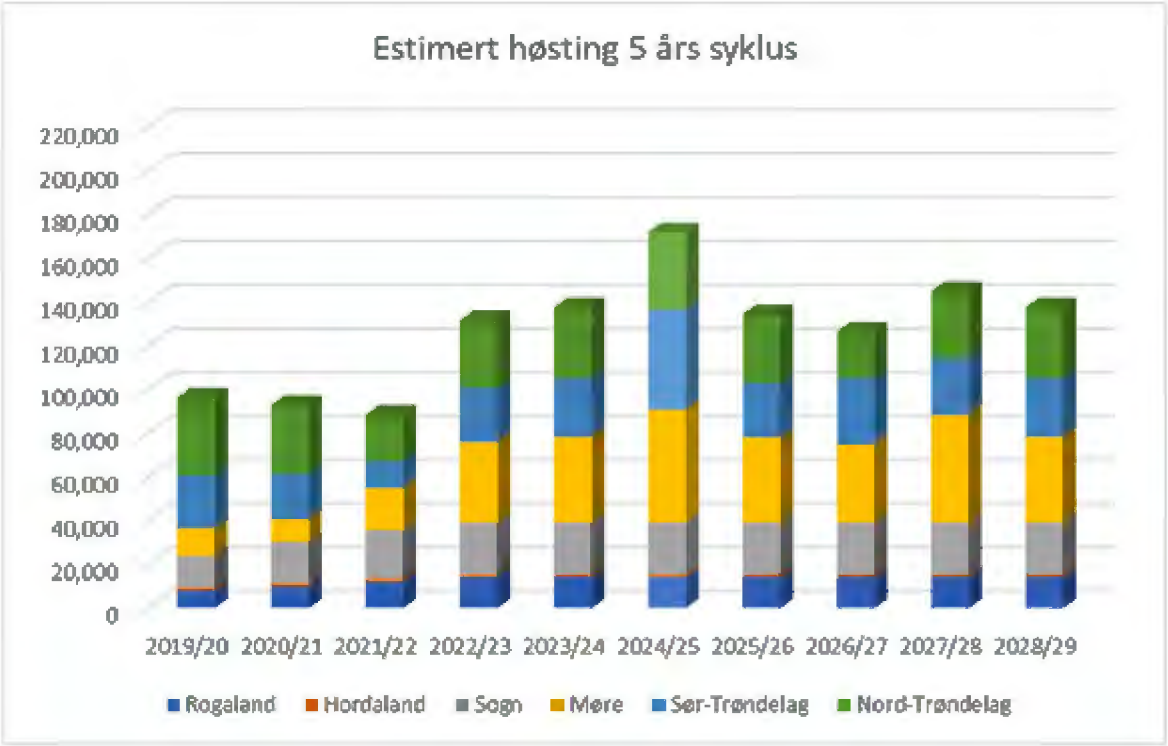
Premisser for estimering:

- 5 års høstesyklus fra Rogaland til og med Trøndelag
- Ny feltinndeling i Møre og Romsdal
- Ny feltinndeling i Trøndelag
- Kun høsting i felt med full syklus
- Det er benyttet gjennomsnittstall for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker fra 2023/24 syklusen og fremover

Resultat:

Tabell 1. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029.

	Estimerte høstevolum 5 årssyklus hele landet									
Sesong/Syklus	*2019/20*	*2020/21*	*2021/22*	*2022/23*	*2023/24*	*2024/25*	*2025/26*	*2026/27*	*2027/28*	*2028/29*
Rogaland	8,000	10,000	12,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
Hordaland	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
Sogn	14,300	18,700	22,000	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600
Møre	12,600	10,600	19,400	36,800	39,200	51,700	38,900	35,800	49,200	39,200
Sør-Trøndelag	24,400	20,600	12,300	24,700	26,900	45,500	24,800	30,200	25,700	26,900
Nord-Trøndelag	35,500	31,500	21,300	30,900	32,400	35,500	31,500	21,300	30,900	32,400
Totalt	**96,300**	**92,900**	**88,500**	**131,500**	**137,600**	**171,800**	**134,300**	**126,400**	**144,900**	**137,600**

Figur 1. Estimert høsting etter omlegging av høstefelt i Møre og Romsdal og søndre del av Trøndelag. Tarenæringens behov for stortare er mer enn 200 000 tonn per år.

Markert nedgang i tilgjengelig høstbar stortare fra 2019 til høsten 2022. En ser også at det blir en skjevfordeling av tilgjengelig høstbar biomasse, hvor 2024/25 syklusen skiller seg klart ut med høyest tilgjengelig biomasse.

FMC BioPolymer AS trenger tilgang til ca 160000 tonn stortare for å holde produksjonen i gang og dekke våre kunders behov for alginat.

5 årssyklus Rogaland til Sogn og Fjordane og 6 årssyklus fra Møre og Romsdal til Trøndelag:

Premisser for estimering:

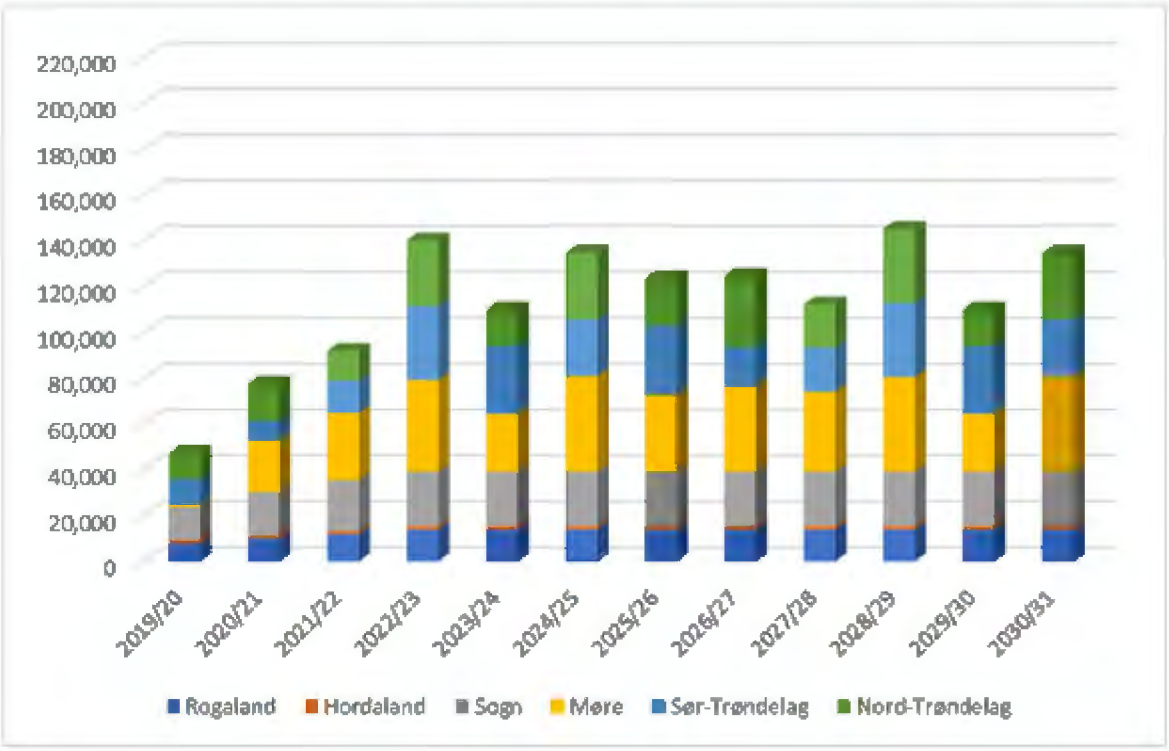
- 5 års høstesyklus i Rogaland til og med Sogn og Fjordane
- 6 års høstesyklus fra Møre og Romsdal til og med Trøndelag
- Benytter historiske høstetall
- På felt som vi har flere høstinger, benyttes middelverdi
- Det tillates høsting på felt med tre års veksttid eller mer
- Hvis et felt høstes etter tre års hvile, benyttes 67% av tidligere benyttet høstevolum

- Det tas ikke høyde for ekstra biomasse på felt som er 5 år eller eldre
- Det tas ikke høyde for økt stormhøsting, selv om det er svært sannsynlig
    - De to overnevnte premissene kan på en måte utligne hverandre
- Det er benyttet gjennomsnittstall for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker fra 2023/24 syklusen og fremover

Resultat:

Tabell 2. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029. Fem årssyklus frå Rogaland til og med Sogn og Fjordane. Seks årssyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag.

	Estimerte høstevolum											
Sesong/Syklus	*2019/20*	*2020/21*	*2021/22*	*2022/23*	*2023/24*	*2024/25*	*2025/26*	*2026/27*	*2027/28*	*2028/29*	2029/30	2030/31
Rogaland	8,000	10,000	12,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
Hordaland	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
Sogn	14,300	18,700	22,000	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600
Møre	1,200	22,700	29,300	40,000	25,300	41,800	33,800	37,400	35,000	41,300	25300	41800
Sør-Trøndelag	10,900	8,200	14,100	32,200	29,500	24,600	29,800	17,100	19,200	32,200	29500	24600
Nord-Trøndelag	11,500	16,500	12,900	28,700	16,000	29,100	20,800	31,100	18,800	32,300	16000	29100
Totalt	**47,400**	**77,600**	**91,800**	**140,000**	**109,900**	**134,600**	**123,500**	**124,700**	**112,100**	**144,900**	**109,900**	**134,600**

Figur 2. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029. Fem årssyklus fra Rogaland til og med Sogn og Fjordane. Seks årssyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag.

FMC BioPolymer AS trenger tilgang til ca 160000 tonn stortare for å holde produksjonen i gang og dekke våre kunders behov for alginat. Dersom høstingen begrenses til volumene som er vist i tabellen vil dette ha dramatiske konsekvenser for bedriftens drift og inntjening. Dette er nivåer som truer tarenæringens eksistens i Norge. Tarenæringens behov for stortare er mer enn 200 000 tonn per år.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Øyvor Helstad	**Arkiv:** U43 &13
Arkivsaksnr.: 19/1184	

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

HØRING - TILRÅDNING TIL NY FORSKRIFT OM HØSTING AV TARE I MØRE OG ROMSDAL

Vedtak:
Forslag til vedtak:

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppas forslag om tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal.

Vedlegg:

1. Høringsdokument: Rapport med tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal – forslag fra arbeidsgruppen
2. Anmodning om vurdering - Høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag - Havforskningsinstituttet
3. Statistikk
4. Referanseområder – Havforskningsinstituttet
5. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017
6. Vurdering av høstesyklus - Havforskningsinstituttet

Saksopplysninger:
Etter oppdrag fra Fiskeridirektoratet har Møre og Romsdal Fylkeskommune ledet arbeidet med revisjon av forskrift for høsting av tare i Møre og Romsdal. Eksisterende forskrifter for Møre og Romsdal utløper 30. september i år. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019.

Fiskeridirektoratet vedtar regionale forskrifter om hvor og når det er lov å høste tare i de enkelte regionene, jf. forskrift 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare § 5.

Arbeidsgruppen er satt sammen av representanter for kystkommunene fra tre regionråd, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fiskeridirektoratet region Midt, Romsdal Fiskarlag og representanter fra næringa. Det har dessuten deltatt observatører fra ulike miljøer i arbeidet. Fylkeskommunen leder, koordinerer arbeidet og er sekretariat for arbeidsgruppen.

Arbeidet har vært gjennomført i en parallell prosess med Trøndelag og arbeidsgruppene i de to fylkene har hatt to felles møter.

Høringsfrist er 1. juni 2019

Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.

Tilråding fra arbeidsgruppen
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.
Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Møre og Romsdal.

Inndeling av høstefelt
Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Møre og Romsdal deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.

Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

Høstesyklus
Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.
Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid.

Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringen FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er framlagt dokumentasjon som viser noen skadeeffekter av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn) før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*

Organisering
Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Start-/stoppdato
Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

Referanseområder
Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.
Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder.
Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

Biomassemodeller
Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.
Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.
Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

Avsluttende kommentarer
Arbeidsgruppene i Møre og Romsdal og Trøndelag ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest, når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.
Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Trøndelag og Møre og Romsdal om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

Vurdering:
Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Taretråling er et uttak av ressurser som har ulike interessefelt fra tarenæringen, fiskerne og naturinteresser. Forskningen har ikke entydige konklusjoner på alle problemstillinger, og i tillegg er det variasjoner langs kysten og lokale forhold som gjør hele bildet komplekst.

Frøya kommune slutter seg til arbeidsgruppens tilrådning til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal.

Forhold til overordna planverk:
Høsting av tare reguleres i havressursloven. Høsting av tare er for Møre og Romsdal hjemlet i egen forskrift som angir hvor høsting av tare er tillatt. Forskriften bestemmer hvilke områder som skal være stengt for taretråling og hvilke som kan høstes i angitte tidsrom.

ANMODNING OM VURDERING – HØSTING AV TARE I MØRE OG ROMSDAL OG TRØNDELAG.

Henning Steen

Havforskningsinstituttet
2018

Vurdering av høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag

I forbindelse med oppstart av arbeid med ny forskrift om regulering av tarehøsting i Møre og Romsdal og Trøndelag i regi av fylkeskommunene i de nevnte fylker, har Fiskeridirektoratet (i brev datert 24.09.2018 (deres ref.: 18/13926)) anmodet Havforskningsinstituttet om å komme med en faglig vurdering om enkelte tareforvaltningsspørsmål.

Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere følgende elementer i tareforvaltningen:

1. Ny inndeling av høstefelt

Fiskeridirektoratet ønsker en vurdering av om det er tilrådelig å innføre en ny feltinndeling i Møre og Romsdal og Trøndelag etter samme modell som ble innført for fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane tidligere i høst. Denne inndelingen går ut på at man deler inn kystrekningen i høstefelt som har en lik bredde fra sør til nord på en nautisk mil etter hele breddeminutt som høstes etter en rullering som sikrer at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger. En slik reorganisering av feltene vil bl.a. minske risikoen for redusert tarevegetasjon over større sammenhengende områder, noe som kan gi spredningsvake organismer i tareskogen bedre reetableringsvilkår.
Omleggingen vil føre til at høstefelt, spesielt i Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag (høstefeltene i Sør-Trøndelag har allerede en organisering som sikrer at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger), vil komme i utakt med den tidligere høstesyklusen og risikere å få innkortet hvileperiode ved førstegangshøstingen av de nykomponerte feltene. Selv om dette vil være et forbigående problem som kun vil påvirke hvileperioden før førstegangshøstingen (etter omleggingen), vil dette kunne medføre redusert ressurstilgang og være uheldig for tarevegetasjonens reetablering. Havforskningsinstituttet anbefaler derfor at man begrenser førstegangshøstingen av ny kodede felt som har fått innkortet hvileperiode og som har vært gjenstand for spesielt omfattende høsteaktivitet i løpet av de siste sesonger. I tillegg anbefales undersøkelser og tilstandsvurdering av enkelte felt i forkant av at de planlegges åpnet for ny høsting, spesielt for felt som får innkortet hvileperiode.

2. Høstesyklus og høsteplan

Fylkene fra Møre og Romsdal har tidligere vært høstet med en syklus på 5 år, dvs at feltene som er høstet får en hviletid på fire år før de åpnes for ny høsting det femte året. Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det bør være en kortere, eller lengre høstesyklus i Møre og Romsdal og Trøndelagsfylkene av hensyn til restitusjon av biologiske mangfold.

Kunnskap ervervet gjennom Havforskningsinstituttets overvåkingsprogram og forskningsprosjekter bl.a. i Nord-Trøndelag tyder på at selve tareressursen (dvs tarebiomassen) stort sett re-etableres innenfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tarevegetasjonens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning krever lengre tid (Steen *et al.* 2016). Dette stemmer også overens med tidligere studier (Christie *et al.* 1998) som bl.a. har vist at reetablering av epifyttsamfunn etter tarehøsting tar minst 6 år på Nordmøre, og lengre tid her enn f.eks. på Rogalandskysten. Selv om stortarevegetasjonen i de fleste områder har god gjenvekst etter høsting, har Havforskningsinstituttets overvåking av stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag i de senere år også avdekket at tilstanden har vært mindre god på enkelte høstefelt, noe som bl.a. har ført til anbefalinger om utsatt høsting på disse feltene (Steen 2011, 2013, 2014, 2016, 2017, 2018).

Disse undersøkelsene tyder på at taresamfunnene og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å reetablere seg. Selv om en reetablering av taresamfunnene skulle oppnås innenfor en høstesyklus på 5 år, vil et eventuelt reetablert tareøkosystem ha kort varighet før det blir utsatt for en ny høsterunde. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil derfor gi tareøkosystemene bedre muligheter til å utvikle en klimakstilstand av en viss varighet. Havforskningsinstituttet vil derfor, i henhold til prinsipp om økosystembasert forvaltning, anbefale Fiskeridirektoratet og de respektive fylkeskommunene vurdere en forlenging av høstesyklusen (og følgelig høstefeltenes hvileperiode) med minimum et år i Møre og Romsdal og Trøndelag.

En forlenging av høstesyklusen vil medføre at færre felt og mindre arealer vil være åpne for høsting til enhver tid. Dette vil igjen kunne føre til hardere beskatning av de gjenværende åpne feltene, så lenge uttaket på høstefeltene ikke er regulert. En forutsetning for å sette bærekraftige rammer for høstekvantumet, er kunnskap om hvor mye tare som finnes på de ulike høstefeltene. Havforskningsinstituttet jobber med å utvikle en biomassemodell for stortare for å kartlegge hvor mye biomasse som finnes, og hvordan denne varierer langs kysten. Foreløpig er biomassemodellen kun utviklet for et begrenset område på Sunnmøre, men på sikt er målsettingen å utvikle en biomassemodell for hele norskekysten. En slik biomassemodell vil da kunne bli et viktig forvaltningsverktøy for å regulere tarehøstingen innen bærekraftige rammer på feltnivå.

Vurdering angående videreføring av system innført for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane også i Møre og Romsdal og Trøndelag er delvis besvart under spørsmål 1. Selv om man velger å forlenge høstesyklusen med et år eller mer i Møre og Romsdal og Trøndelag, så vil høstefeltene fortsatt kunne organiseres på en slik måte at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Gjeldende forskrifter om høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag har en annen start- og stoppdato i høsteplanen (1. oktober - 30. september) enn forskriften om høsting av tare i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane (1. september - 31. august). Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det er forsvarlig å endre start og stoppdato i de nye forskriftene for Møre og Romsdal og Trøndelag slik at de samsvarer med start- og stoppdato i forskriften for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane. Havforskningsinstituttet vurderer det som lite problematisk å endre start og stoppdato i Møre og Romsdal og Trøndelag med en måned, slik at den harmonerer med fylkene det høstes tare i lenger sør.

3. Forbudssoner innenfor åpne felt

Havforskningsinstituttet er bedt av Fiskeridirektoratet om å komme med innspill på behovet for referanseområder i Møre og Romsdal og Trøndelag.
Effekter av tarehøsting undersøkes bl.a. ved å sammenligne tilstanden i høstede områder og referanseområder, der sistnevnte representerer en naturtilstand med en tarevegetasjon som er upåvirket av høstingen. Det vil derfor være mest rasjonelt å utnytte områder med eksisterende

permanent høsteforbud som referanseområder. I Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag benyttes stort sett naturreservat og/eller sjøfuglreservat som referanseområder i fm Havforskningsinstituttets overvåkingsprogram, mens det i Nord-Trøndelag også er etablert enkelte referanseområder som ikke tidligere er tarehøstet utenfor verneområder (J-168-2018). Havforskningsinstituttet vil anbefale at forbudet mot tarehøsting opprettholdes i eksisterende referanseområder

I forskrift om høsting av tare i Nord Trøndelag er det satt forbud mot å høste i samtlige felt fra 1. januar til 30 april av hensyn til kysttorsk og yngelvern. Fiskeridirektoratet ber Havforskningsinstituttet vurdere om det fortsatt er behov for et slikt forbud. Det bes også om en vurdering av om det fortsatt er behov for å stenge områdene ved Vikna med eller uten det nevnte generelle høsteforbundet fra 1. januar til 30 april.
Havforskningsinstituttet gjennomfører for tiden et forskningsprosjekt i Vikna (KelpFish-prosjektet), der målsettingen er å skaffe ny kunnskap om effekter av tarehøsting på fiskesamfunnene. I dette prosjektet kombineres nye metoder som bunnstående ekkolodd og stereovideo med tradisjonelle metoder som teinefiske og suppleres bl.a. med gytefeltkartlegging. Resultatene fra dette prosjektet vil kunne gi mer kunnskap tareskogens betydning for fisk og i hvilken grad tarehøsting påvirker dette forholdet slik at vi bl.a. kan vurdere behovet for opprettholdelse av høsteforbudet i Vikna. Inntil disse resultatene fra dette prosjektet er ferdigstilt (det skal bl.a. gjennomføres en gytekartlegging i 2019), eller annen kunnskap foreligger, anbefaler Havforskningsinstituttet at gjeldende høstebegrensninger i Vikna videreføres.

Dagens tareforvaltningsregime har ingen reguleringer på hvor mange ganger man kan høste et felt innenfor en sesong. Tarerekruttene som står tilbake på feltene etter høsting kan vokse betydelig i løpet av en sesong, og kan påvirkes negativt dersom det samme området høstes flere ganger (f.eks. både på høsten og den etterfølgende sommeren) i løpet av en høstsesong. Det burde derfor vurderes å innføre begrensninger på hvor mange ganger, og hvor lenge, man kan høste det samme området innen samme sesong, da overtrålinger kan ha negativ effekt på tarevegetasjonens reetablering. Dette kan f.eks. gjøres ved at felt, eller de deler av felt, som høstes før 1 januar ikke kan høstes på ny etter 30 april innenfor samme høstsesong.

REFERANSER.

Christie H, Fredriksen S, Rinde E. 1998. Regrowth of kelp and colonization of epiphyte and fauna community after kelp trawling at the coast of Norway. Hydrobiologi 375 (376): 49–58.

J-168-2018: Forskrift om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-168-2018.

Steen H. 2011. Undersøkelser av A-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2011. Rapport fra Havforskningen Nr. 13-2011.

Steen H. 2013. Undersøkelser av C-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2013. Rapport fra Havforskningen Nr. 26-2013.

Steen H. 2014. Undersøkelser av D-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 24-2014.

Steen H. 2016. Undersøkelser av A-høstefelt for tare i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 31-2016.

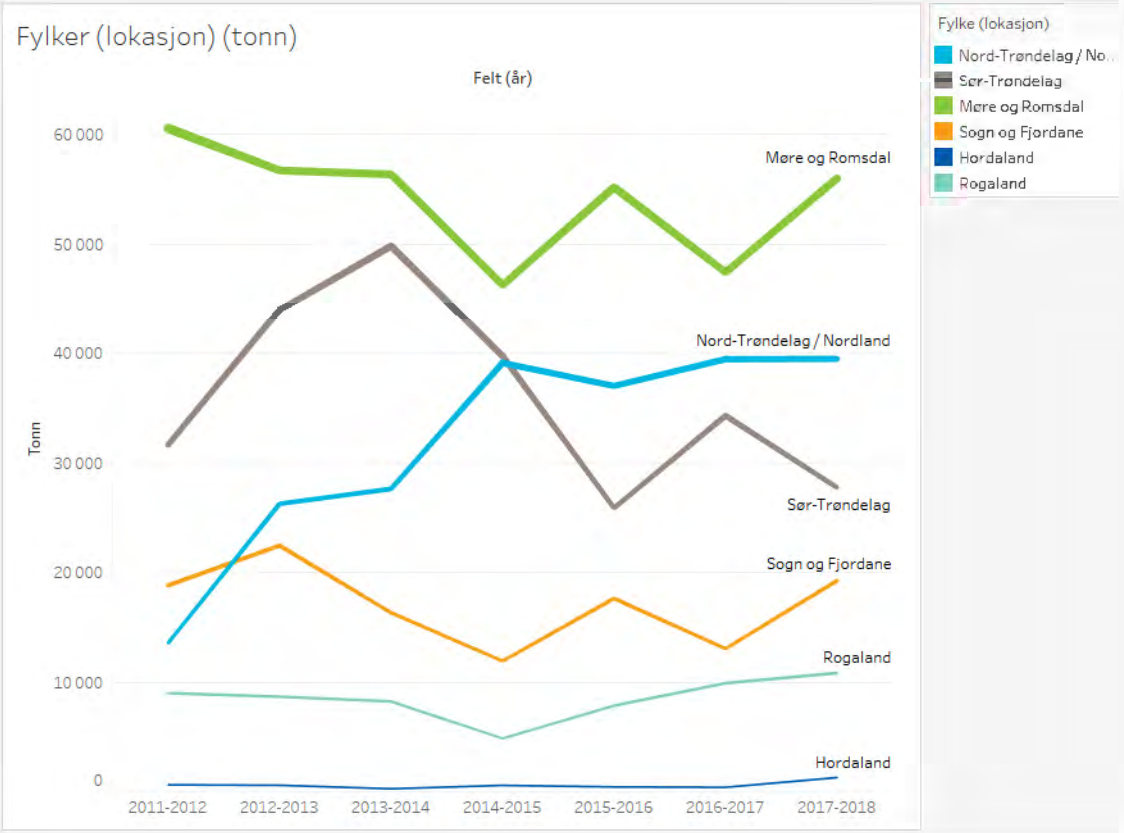
Steen H. 2017. Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017. Rapport fra Havforskningen Nr. 27-2017.

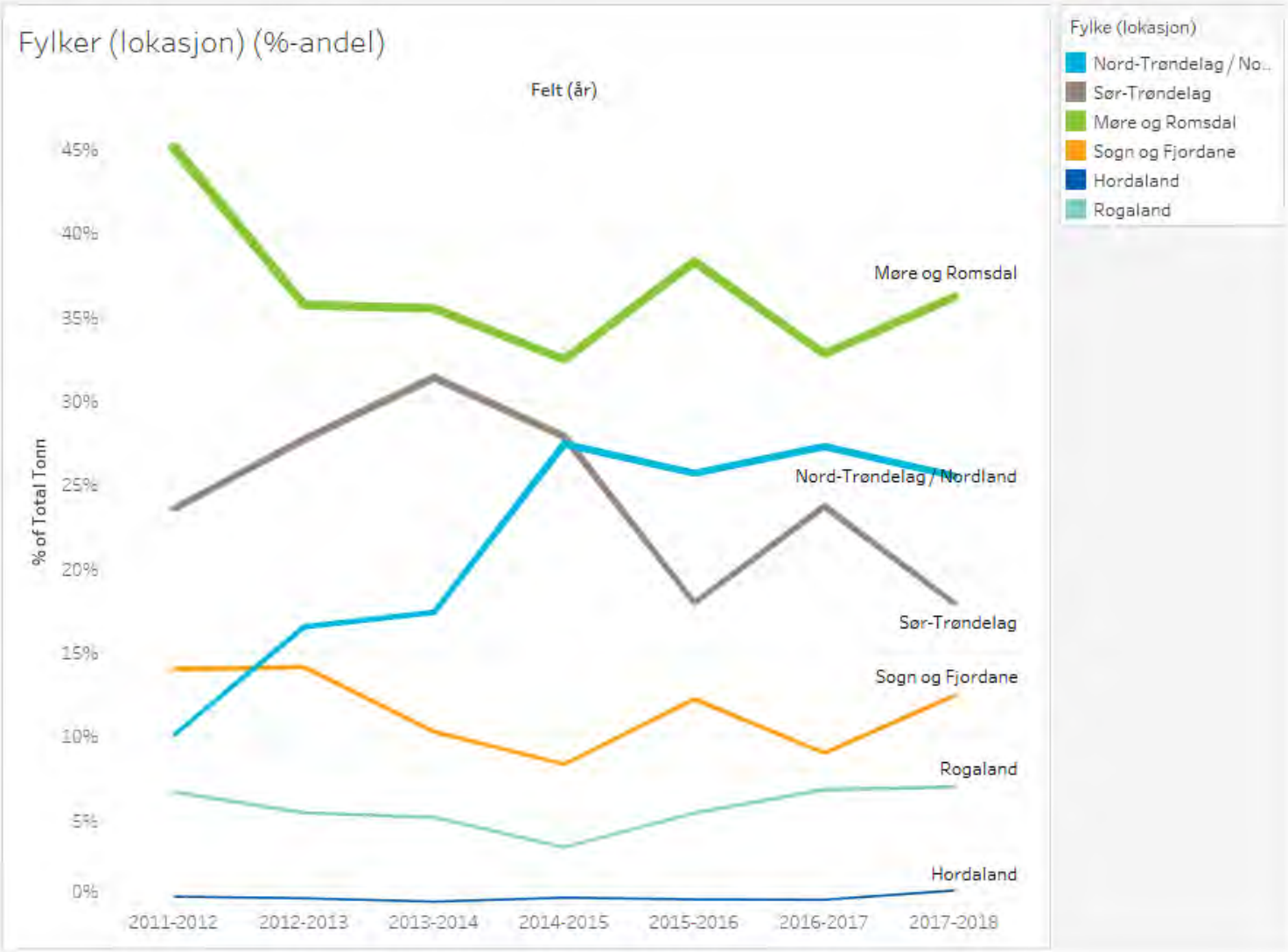
Steen H. 2018. Tilstandsvurdering av C-felt for tarehøsting i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2018. Rapport fra Havforskningen Nr. 32-2018.

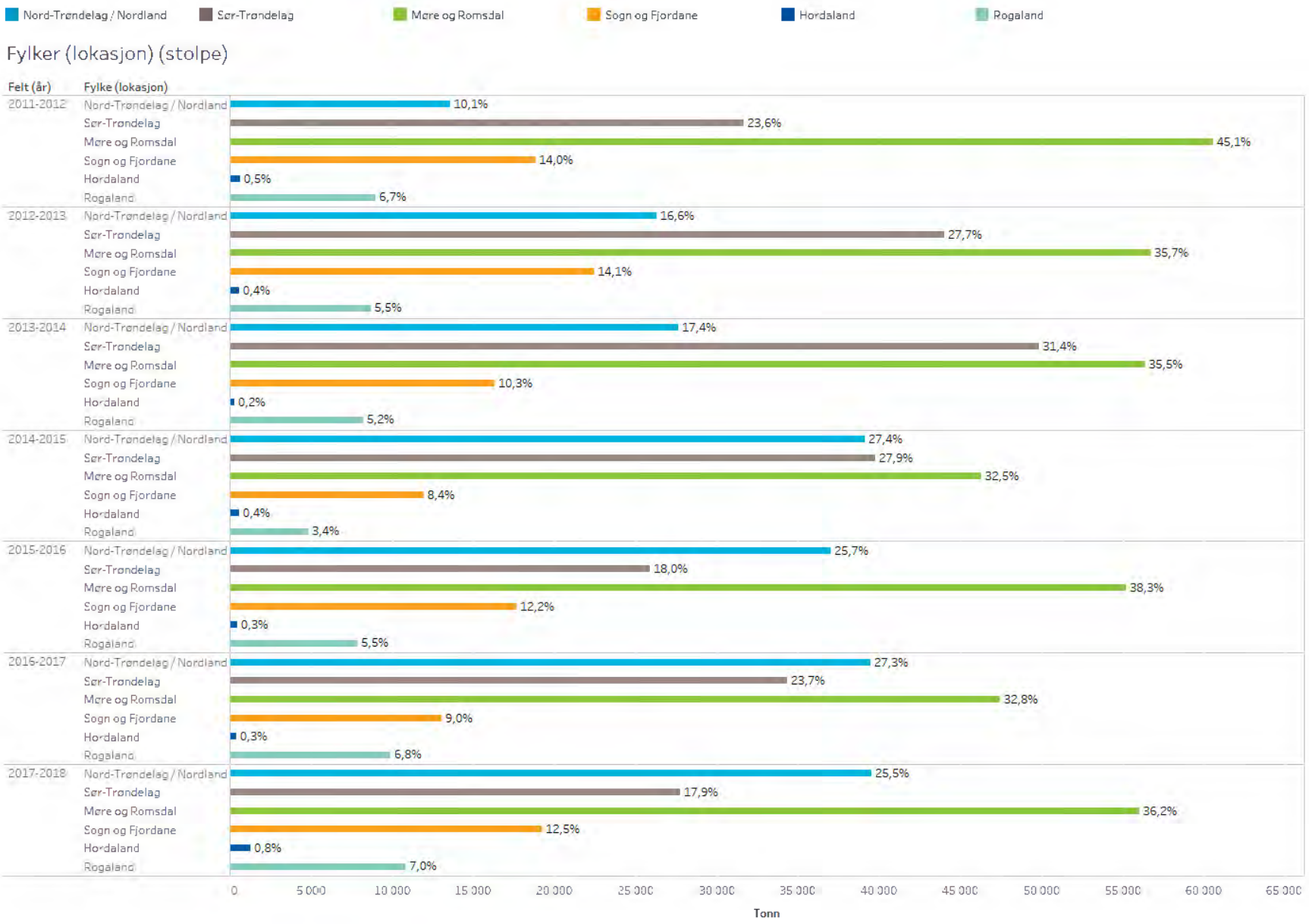
Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. 73(10): 2708–2720.

Fylker (lokasjon)

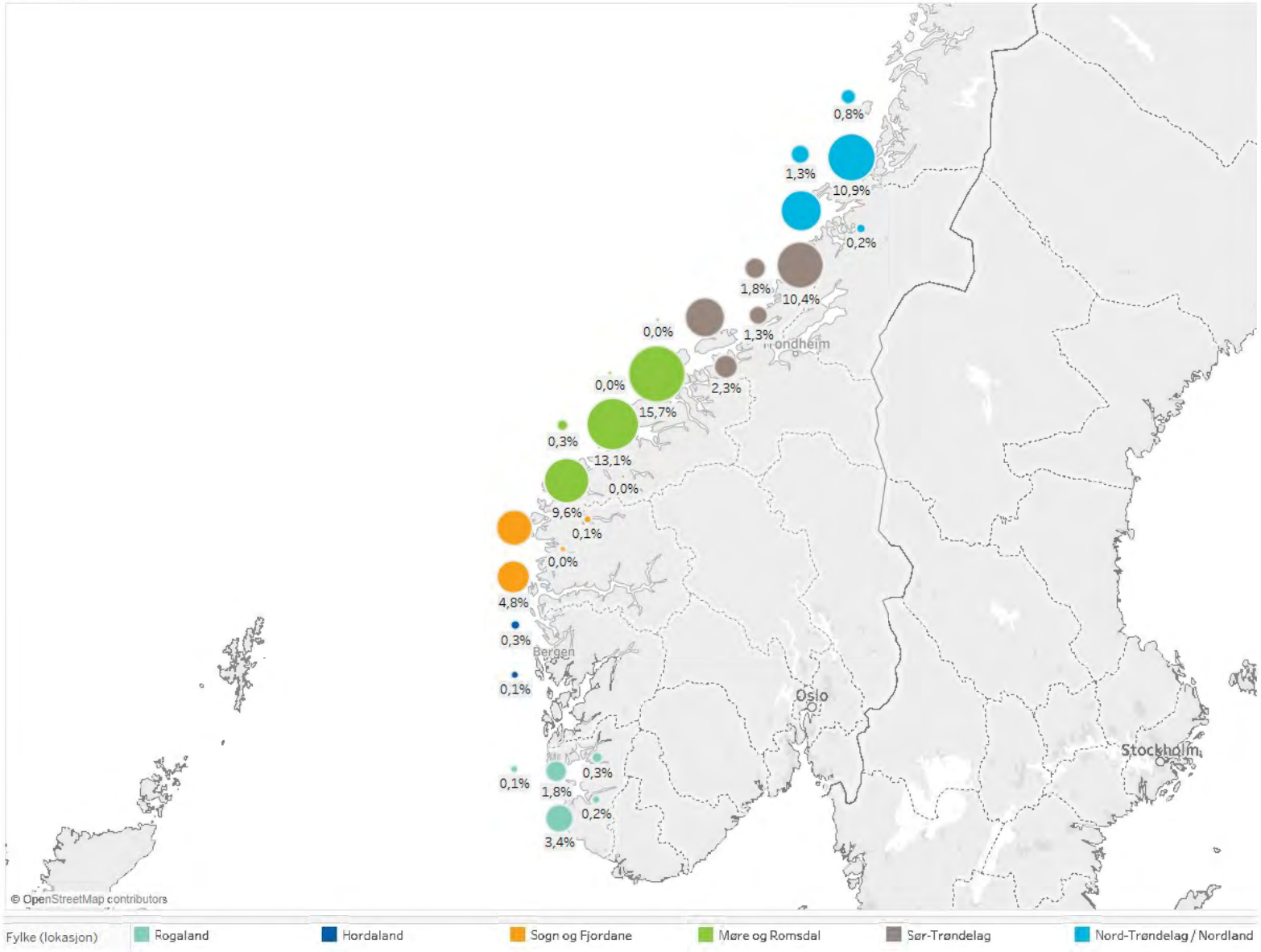
	Felt (år)							
Fylke (lokasjon)	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Nord-Trøndelag / Nordland	13 554	26 270	27 632	39 121	37 022	39 469	39 495	24 358
Sør-Trøndelag	31 653	44 008	49 843	39 752	25 887	34 310	27 752	1 606
Møre og Romsdal	60 565	56 728	56 373	46 299	55 199	47 449	56 017	32 790
Sogn og Fjordane	18 826	22 458	16 331	11 922	17 633	13 052	19 260	1 925
Hordaland	628	586	267	577	438	402	1 289	
Rogaland	8 993	8 670	8 239	4 856	7 854	9 903	10 832	2 768
Sum	134 219	158 720	158 685	142 527	144 032	144 586	154 645	63 447

Fylker (lokasjon) (%-andel)
Felt (år)
% of Total Tonn
45%
40%
35%
30%
25%
20%
15%
10%
5%
0%
2011-2012
2012-2013
2013-2014
2014-2015
2015-2016
2016-2017
2017-2018
Møre og Romsdal
Nord-Trøndelag / Nordland
Sør-Trøndelag
Sogn og Fjordane
Rogaland
Hordaland
Fylke (lokasjon)
Nord-Trøndelag / No..
Sør-Trøndelag
Møre og Romsdal
Sogn og Fjordane
Hordaland
Rogaland

Nord-Trøndelag / Nordland
Sør-Trøndelag
Møre og Romsdal
Sogn og Fjordane
Hordaland
Rogaland
Fylker (lokasjon) (stolpe)
Felt (år)
Fylke (lokasjon)
2011-2012
Nord-Trøndelag / Nordland 10,1%
Sør-Trøndelag 23,6%
Møre og Romsdal 45,1%
Sogn og Fjordane 14,0%
Hordaland 0,5%
Rogaland 6,7%
2012-2013
Nord-Trøndelag / Nordland 16,6%
Sør-Trøndelag 27,7%
Møre og Romsdal 35,7%
Sogn og Fjordane 14,1%
Hordaland 0,4%
Rogaland 5,5%
2013-2014
Nord-Trøndelag / Nordland 17,4%
Sør-Trøndelag 31,4%
Møre og Romsdal 35,5%
Sogn og Fjordane 10,3%
Hordaland 0,2%
Rogaland 5,2%
2014-2015
Nord-Trøndelag / Nordland 27,4%
Sør-Trøndelag 27,9%
Møre og Romsdal 32,5%
Sogn og Fjordane 8,4%
Hordaland 0,4%
Rogaland 3,4%
2015-2016
Nord-Trøndelag / Nordland 25,7%
Sør-Trøndelag 18,0%
Møre og Romsdal 38,3%
Sogn og Fjordane 12,2%
Hordaland 0,3%
Rogaland 5,5%
2016-2017
Nord-Trøndelag / Nordland 27,3%
Sør-Trøndelag 23,7%
Møre og Romsdal 32,8%
Sogn og Fjordane 9,0%
Hordaland 0,3%
Rogaland 6,8%
2017-2018
Nord-Trøndelag / Nordland 25,5%
Sør-Trøndelag 17,9%
Møre og Romsdal 36,2%
Sogn og Fjordane 12,5%
Hordaland 0,8%
Rogaland 7,0%
0
5 000
10 000
15 000
20 000
25 000
30 000
35 000
40 000
45 000
50 000
55 000
60 000
65 000
Tonn

kart (%)

0,8%
1,3%
10,9%
0,2%
1,8%
10,4%
1,3%
0,0%
Trondheim
2,3%
0,0%
15,7%
0,3%
13,1%
0,0%
9,6%
0,1%
0,0%
4,8%
0,3%
Bergen
0,1%
Oslo
Stockholm
0,1%
0,3%
1,8%
0,2%
3,4%
© OpenStreetMap contributors
Fylke (lokasjon)
Rogaland
Hordaland
Sogn og Fjordane
Møre og Romsdal
Sør-Trøndelag
Nord-Trøndelag / Nordland

Høringsdokument

Rapport med tilråding til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal

Forslag fra arbeidsgruppen for revisjon av forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal

30.04.2019

Innhold

1. Innledning 2
1.1 Bakgrunn 2
1.2 Om tare og tarehøsting 2
2. Arbeidsgruppens mandat 4
3. Sammensetning av arbeidsgruppen 4
4. Arbeidet i gruppen 5
4.1. Prosessen i arbeidsgruppen 5
4. 2. Kunnskapsbasert tilnærming 5
5. Tilråding fra arbeidsgruppen 6
5.1. Tilrådinger 6
5.2. Inndeling av høstefelt 6
5.3. Høstesyklus 6
5.4. Høsteplan 7
5.4.1. Organisering 7
5.4.2. Start-/stoppdato 7
5.5. Referanseområde 7
5.6. Biomassemodeller 7
6. Avsluttende kommentarer 8
7. Vedlegg 8
7.1 Innspill fra mindretall i arbeidsgruppen 8
7.2 Rapporter 8

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Møre og Romsdal fylkeskommune har ledet arbeidsgruppen som har hatt som formål å utarbeide forslag til ny regional forskrift om høsting av tare i Møre og Romsdal.

Arbeidsgruppen sender forslaget til rapport på høring i tidsrommet fra 1. mai til 1. juni 2019. Innen slutten av august 2019 skal arbeidsgruppen sende sin tilråding til ny regional forskrift til Fiskeridirektoratets hovedkontor.

Fiskeridirektoratet er ansvarlig for å utarbeide forskriftsteksten basert på arbeidsgruppens forslag. Det er Fiskeridirektoratet som vedtar og iverksetter forskriften. Nåværende regionale forskrift av 30. september 2014 nr. 1231 om regulering av høsting av tare i Møre og Romsdal gjelder frem til 30. september 2019. Ny forskrift skal tre i kraft fra 1. oktober 2019, og skal gjelde for minst fem år.

1.2 Om tare og tarehøsting

Høsting av tare reguleres i forskrift av 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare. Fiskeridirektoratet forvalter områdene med tareskog, og bestemmer hvor og når det kan tråles etter stortare. Tarehøstingen reguleres gjennom fylkesvise regionale forskrifter, og kysten deles inn i høstefelt som åpnes (og stenges) for tråling etter bestemte høstefrekvenser. Det foreligger i dag ikke kvotebegrensninger på uttaket.

Stortare (*Laminaria hyperborea*) er den største makroalgen i norsk farvann. Stortare danner tareskoger i eksponerte områder langs hele kysten av Norge. Stortareskogene er høyproduktive økosystem, med et stort mangfold av arter. Tareskogen leverer mange økosystemtjenester langs kysten, og er blant annet viktige oppvekst- og næringsområde for fisk og beiteområde for sjøfugl. Samtidig har stortare et stort potensial for kommersiell utnyttelse. Bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning skal ta hensyn både til vern og kommersiell utnyttelse av denne ressursen.

Havforskningsinstituttet overvåker tilstanden i stortareskogen. Overvåkingen skjer på faste stasjoner i høstefelt langs kysten og i referanseområder som er stengt for taretråling. Referanseområdene gjør det mulig å sammenligne områder og overvåke effektene av tarehøsting. Det finnes i tillegg en rekke verneområder langs kysten, og i en del av disse er taretråling er forbudt, i henhold til den enkelte verneforskrift.

Det høstes i dag rundt 150 000 tonn tare årlig, til en førstehåndsverdi per tonn på 279 kroner i 2018. Høstemengden er beregnet å utgjøre under 1 prosent av den totale stående biomassen langs norskekysten, som tidligere er anslått til 50-60 mill. tonn. I rapporten «Verdiskaping basert på produktive hav i 2050» fra 2012 blir det estimert at potensialet for verdiskaping basert på makroalger (høsting og dyrking) vil kunne øke til 40 mrd. kroner i 2050.

Det viktigste produktet fra tare er alginat, som blant annet benyttes i nærings- og legemiddelindustrien. I Stortingsmelding om helsenæringen, Meld. St. 18 (2018-2019), sies følgende om blant annet alginat på side 68: «Havet kan være kilde til nye medisiner og andre helse-relaterte produkter basert på bioaktive komponenter fra både planter, fisk og skalldyr. Norge har en rekke forskningsmiljøer og virksomheter som er langt fremme på disse områdene, selv om det på flere felt gjenstår både forskningsmessige, produksjonsmessige og regulatoriske problemstillinger før

verdiskapingspotensialet kan realiseres. Et eksempel er alginat fra stortare. Alginat har en spesiell evne til å skape fortykninger, danne gelé, stabilisere blandinger og danne film. Disse egenskapene gir muligheter for anvendelse innenfor områdene farmasi, medisin og biomedisin.»

Det har vært trålet etter tare langs norskekysten i rundt 60 år. Frem til nå har det vært en stor aktør i næringen, FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS). Andre aktører, som Nutrimar Seaweed AS, er imidlertid i ferd med å starte opp virksomhet på området.

Tare høstes langs hele kysten fra Rogaland til Nordland. I Møre og Romsdal ble det i høstesesongen 2017-2018 høstet 56 017 tonn av totalt 154 645 tonn stortare, jf. figur under. Tilsvarende tall for samme periode i Nord-Trøndelag/Nordland og Sør-Trøndelag var 67 247 tonn.

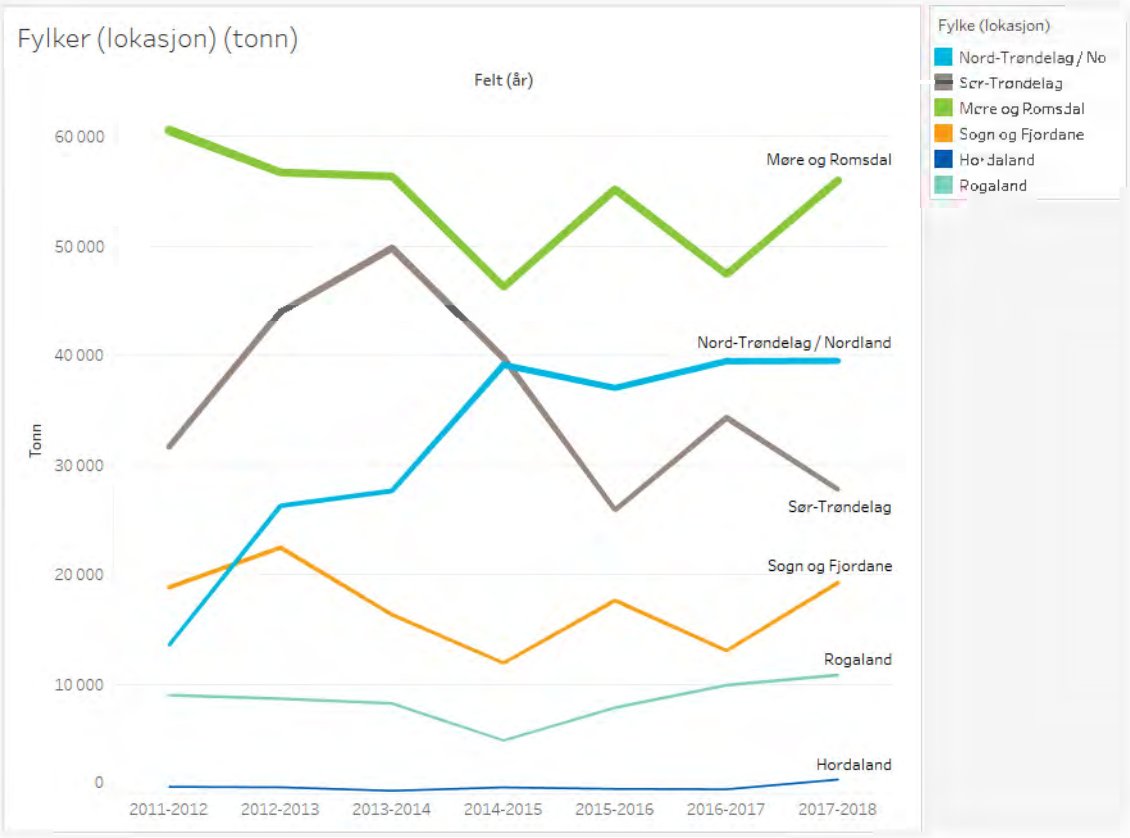
Fylker (lokasjon)

	Felt (år)							
Fylke (lokasjon)	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Nord-Trøndelag / Nordland	13 554	26 270	27 632	39 121	37 022	39 469	39 495	24 358
Sør-Trøndelag	31 653	44 008	49 843	39 752	25 887	34 310	27 752	1 606
Møre og Romsdal	60 565	56 728	56 373	46 299	55 199	47 449	56 017	32 790
Sogn og Fjordane	18 826	22 458	16 331	11 922	17 633	13 052	19 260	1 925
Hordaland	628	586	267	577	438	402	1 289	
Rogaland	8 993	8 670	8 239	4 856	7 854	9 903	10 832	2 768
Sum	134 219	158 720	158 685	142 527	144 032	144 586	154 645	63 447

Figur 1: Høstet mengde stortare fordelt på fylker og høstesesong (kilde: Fiskeridirektoratet)

Tallene for 2018-2019 er foreløpige tall da sesongen ikke fullføres før i september 2019.

Tarenæringen har opplyst at av de 39 495 tonn som ble høstet i Nord-Trøndelag/Nordland i 2017-2018, ble cirka 11 000 tonn høstet i Nordland.

Figur 2. Høstet mengde stortare fordelt på fylker og høstesesong (kilde: Fiskeridirektoratet)

2. Arbeidsgruppens mandat

Den regionale forskriften om regulering av høsting av tare i Møre og Romsdal av 30. september 2014 nr. 1231 er gitt med hjemmel i forskrift av 13. juli 1995 nr. 642 om høsting av tang og tare. Forskrift om høsting av tang og tare er hjemlet i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressurslova). Formålsparagrafen i havressursloven § 1 slår fast at «Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna».

Mandatet til arbeidsgruppen går frem av forskrift om høsting av tang og tare § 5 Regionale forskrifter, 1 ledd: «Fiskeridirektoratet kan fastsette regionale forskrifter om hvor og når det er tillatt å høste tare i den enkelte region. Forskriftsforslag utarbeides av fylkesvise grupper som ledes av fylkeskommunen.»

Arbeidsgruppen skal komme med forslag til hvor og når det er tillatt å høste tare i regionen. En sluttrapport fra arbeidsgruppen med tilrådinger sendes til Fiskeridirektoratets hovedkontor, som avgjør det nærmere innholdet i forskriften, vedtar og iverksetter denne.

Revisjon av regionale forskrifter gjøres som hovedregel hvert femte år, jf. § 5, 2 ledd.

Arbeidsgruppen har gjort en vurdering av hvilke områder som bør være åpne for tarehøsting og hvilke områder som bør være stengt. I disse vurderingene er det tatt hensyn til ulike interessekonflikter mellom taretråling og potensielle natur- og næringsinteresser.

3. Sammensetning av arbeidsgruppen

Det er fylkeskommunen som avgjør sammensetningen av arbeidsgruppen. Møre og Romsdal fylkeskommune besluttet at arbeidsgruppen skal være satt sammen av representanter fra:

- Kystkommunene- representert med et medlem fra regionrådene for Sunnmøre, Romsdal og Nordmøre
- Fiskeridirektoratet region Midt
- Fylkesmannen i Møre og Romsdal
- Representant for fiskerinæringa- Møre og Romsdal Fiskarlag
- Representantar for taretrålnæringa- FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS
- Møre og Romsdal fylkeskommune

Fiskeridirektoratets hovedkontor, Havforskningsinstituttet (HI), Norsk institutt for vannforskning (NIVA) ved prosjektet Optimakelp, FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Trøndelag fylkeskommune ble invitert til å delta med observatør i arbeidsgruppen.
Møre og Romsdal fylkeskommune har ledet arbeidsgruppen, koordinert arbeidet og vært sekretariat.

Arbeidsgruppen har hatt følgende sammensetning:

Roger Osen	Nordmøre regionråd
Odd Helge Gangstad	Romsdal regionråd
Harry Valderhaug	Sunnmøre regionråd
Ole-Einar Jakobsen	Fiskeridirektoratet Region Midt
Ola Betten	Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Lars Erik Hopmark/Ole Morten Sorthe	Møre og Romsdal Fiskarlag
Brynjar Balstad	Nutrimar Seaweed AS
Harald Bredahl	FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS)

Birgit Aarønæs	Møre og Romsdal fylkeskommune (leder)

Følgende har deltatt som observatører:

Njål Wang Andersen	Fiskeridirektoratet
Henning Steen	Havforskningsinstituttet
Frode Sundnes	NIVA (Optimakelp)
Trond Helgerud	FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS)
Leif Harald Hanssen/Bjørn Grenne	
Albertine Rekdal/Sigurd Bjørgo	Trøndelag fylkeskommune
Arve Slettvåg	Møre og Romsdal fylkeskommune
Rebekka Varne	Møre og Romsdal fylkeskommune

Hege Gundersen (NIVA), Jonas Thormar (Havforskningsinstituttet), Per Finne (Fiskeridirektoratets hovedkontor) og Arne Tunheim (på vegne av Giske kommune) har også vært tilstede for å holde presentasjoner i arbeidsgruppen. I tillegg har Svein Håkon Lorentsen fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) holdt presentasjon for gruppen i et eget Skype-møte.

4. Arbeidet i gruppen

4.1. Prosessen i arbeidsgruppen

Arbeidet med forslag til revidert forskrift startet i januar 2019. Det ble kjørt parallelle prosesser i Trøndelag og Møre og Romsdal på grunn av sammenfallet i tidspunkt for revisjon av de regionale forskriftene. Det var også naturlig med et tett samarbeid mellom nabofylkene for å kunne få erfaringsutveksling og samkjøring av arbeidet.

Til sammen ble det arrangert fire møter i arbeidsgruppene våren 2019 før forslag til rapport ble sendt på høring.

På bakgrunn av de mange felles problemstillingene og kunnskapsbehovene som kom frem i prosessene i Trøndelag og Møre og Romsdal i løpet av møtene i januar og februar, besluttet de respektive arbeidsgruppene å holde felles møter i mars og april.

4. 2. Kunnskapsbasert tilnærming

Ifølge formålsparagrafen i forskrift om høsting av tang og tare § 2 er «Forskriftens formål er å sikre en bærekraftig utnyttelse av tang og tare som del av en helhetlig forvaltning av kystens ressurser og naturmiljø.»
Arbeidsgruppen har lagt stor vekt på at arbeidet skal bygges på et så godt kunnskapsgrunnlag som mulig. I løpet av arbeidsprosessen i gruppen er det blitt hentet inn ny og oppdatert fagkunnskap i den grad slik kunnskap har foreligget eller vært mulig å innhente innenfor tidsrammene.
Representanter fra Havforskningsinstituttet, Fiskeridirektoratet, NIVA og NINA, samt næringsaktørene Nutrimar Seaweed AS og FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS), har alle levert vurderinger og holdt faglige innlegg på møtene. Kunnskap innhentet fra Havforskningsinstituttet gjennom forskning og råd om hvordan denne ressursen kan utnyttes på en bærekraftig måte har vært sentrale i arbeidet.
Arbeidsgruppen noterer seg at det pågår flere forskningsprosjekt i regi av forskjellige forskningsmiljø som vil gi ny kunnskap for forvaltningen av stortare fremover. Dette er særlig utvikling av biomassemodeller for stortare (Havforskningsinstituttet og NIVA) og forskning om effektene av taretråling på fiskesamfunnene i tareskogen (Havforskningsinstituttet).

5. Tilråding fra arbeidsgruppen

5.1. Tilrådinger

Arbeidsgruppen baserer sine tilrådinger på en kunnskapsbasert tilnærming, basert på forskning og tilrådinger, først og fremst på kunnskap tilført fra Havforskningsinstituttet.

Tilrådingen fra arbeidsgruppen er i samsvar med tilrådingen fra arbeidsgruppen for Trøndelag.

5.2. Inndeling av høstefelt

Arbeidsgruppen tilrår at høstefeltene i Møre og Romsdal deles inn i øst-vest retning med en bredde på 1 nautisk mil, der grensen mellom feltene følger hvert hele breddeminutt.

Høstefeltene i Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane er allerede inndelt på denne måten, og reguleringsteknisk er det gunstig at høstefeltene har samme utforming i hele landet. En slik reorganisering av høstefeltene sammen med en rullering som sikrer at nabofelt ikke høstes påfølgende sesong, vil ifølge Havforskningsinstituttet minske risikoen for redusert tarevegetasjon over større sammenhengende områder, noe som kan gi spredningssvake organismer i tareskogen bedre reetableringsvilkår.

I Møre og Romsdal har mange høstefelt i dag en annen og variert utforming. De største variasjonene i utforming av høstefelt er fra Bjørnsund og nordover. En omlegging medfører at høstefelt i Møre og Romsdal vil komme i utakt med nåværende høstesykluser. Reorganiseringen vil kunne gi en innkortet hvileperiode ved førstegangshøstingen i nykomponerte høstefelt. Dette vil ifølge Havforskningsinstituttet kunne medføre redusert ressurstilgang i en overgangsfase, og være uheldig for tarevegetasjonens reetablering. Havforskningsinstituttet anbefaler derfor en begrensning i førstegangshøstingen av de nykodede feltene hvor områder i feltet har vært utsatt for høsteaktivitet og fått redusert hviletid etter omlegging. Havforskningsinstituttet anbefaler også at det blir utført undersøkelser og tilstandsvurderinger av enkelte felt i forkant av planlagt åpning for ny høsting, spesielt av felt som har fått forkortet hviletid.

Omlegging av høstefeltene til ny struktur innebærer en vesentlig reduksjon i volum av stortare som kan forventes tilgjengelig for høsting over de neste årene. Tarenæringen forutsetter derfor at det etableres overgangsordninger som kompenserer for dette.

5.3. Høstesyklus

Arbeidsgruppens flertall tilrår at høstesyklusen økes med ett år i forhold til dagens syklus på 5 år, slik at vi får en 6-årig høstesyklus.

Havforskningsinstituttets overvåkings- og forskningsprogram viser at taren stort sett re-etableres innfor en syklus på 4-5 år, mens restitusjon av tareskogens biologiske mangfold knyttet til begroingsorganismer (epifytter) og alderssammensetning tar lengre tid. Undersøkelsene tyder på at tareskogen og det biologiske mangfoldet i Møre og Romsdal og Trøndelag vil kreve en høstesyklus som er lengre enn 5 år for å sikre reetablering av det biologiske mangfoldet. En forlenget hvileperiode mellom påfølgende høstinger vil gi tareøkosystemene bedre muligheter til å etablere en klimakstilstand av en viss varighet. I tråd med prinsippet om økosystembasert forvaltning anbefaler derfor Havforskningsinstituttet en forlengelse av høstesyklusen (og høstefeltenes hvileperiode) med minimum ett år i Møre og Romsdal og Trøndelag.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av representantene for tarenæringa FMC BioPolymer AS (DuPont Nutrition Norge AS) og Nutrimar Seaweed AS, tilrår at høstesyklusen i begge fylkene beholdes uendret på 5 år. Tarenæringen påpeker at det ikke er lagt fram noen dokumentasjon som

påviser noen skadeeffekt av dagens praksis med 5 års høstesyklus. Næringa viser til at det har vært høstet tare i rundt 60 år og at et uttak på mindre enn 1 prosent av beregnet biomasse tilsier at tareressursen høstes på en bærekraftig måte. De mener at det kreves mer forskning rundt tareskogens begroingsorganismer (epifyttsamfunn) før det kan trekkes sikre konklusjoner om at disse krever lengre tid til restitusjon etter høsting enn 5 år. *Se også vedlagte innspill fra tarenæringen.*

Et annet mindretall bestående av Sunnmøre regionråd viser til at forvaltning og vern av økosystemene i havet er en av målsetningene som Norge har forpliktet seg til gjennom FNs bærekraftmål, og at dette bør veie tungt når man skal vurdere om og hvor evt. tarehøsting skal være tillatt. De mener føre-var-prinsippet må tas i bruk, og at taretråling primært ikke tillates uten at det stilles større krav til aktørene om dokumentasjon av bærekraft, og ellers at syklusen må økes fra 5 til minimum 7 år, samt at vernesoner også må gjelde vern mot taretråling. *Se også vedlagte innspill.*

Arbeidsgruppene i Møre og Romsdal og Trøndelag forutsetter en videreføring av Havforskningsinstituttets arbeid med undersøkelser og tilstandsvurdering av enkelte felt i forkant av åpning for ny høsting. Dette vil kunne ivareta hensynet til restitusjon av det biologiske mangfoldet i tareskogen.

5.4. Høsteplan

5.4.1. Organisering

Arbeidsgruppen tilrår en organisering av høstefeltene slik at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

En slik rullering vil, sammen med en ny inndeling av høstefelt, ifølge Havforskningsinstituttet blant annet minske risikoen for redusert tarevegetasjon over større sammenhengende områder, noe som kan gi spredningssvake organismer i tareskogen bedre reetableringsvilkår.

5.4.2. Start-/stoppdato

Arbeidsgruppen ser ingen problemer med at start- og stoppdato harmoniseres i forhold til fylkene Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, slik at feltene er åpne fra 1. september til 31. august, med virkning fra 1. september 2020.

5.5. Referanseområde

Arbeidsgruppen anbefaler en videreføring av eksisterende referanseområder.

Representantene for tarenæringa har stilt spørsmål ved om det er mulig å åpne noen av dagens referanseområder og erstatte disse med referanseområder innenfor allerede vernede områder. Havforskningsinstituttet har anbefalt at referanseområdene blir stående som i dag.

5.6. Biomassemodeller

Arbeidsgruppen beklager at det pågående arbeid med utvikling av biomassemodeller for å kunne beregne biomassen av stortare langs norskekysten, ikke er ferdig slik at dette kunne vært hensyntatt i arbeidet med rullering av tareforskriftene.

Ifølge Havforskningsinstituttet vil den beste forvaltningsstrategien være optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. En biomassemodell vil være grunnlaget for en slik forvaltningsstrategi gjennom å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting, samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen dermed får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet. Det er også stor sannsynlighet for at det er betydelige areal i dagens høstefelt hvor det ikke vokser stortare, eller areal som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensing av høsteareal innenfor hver sektor, basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk og bunntopografi, vil bedre

synliggjøre de områdene som er aktuelle for tarehøsting. Havforskningsinstituttet anbefaler å ikke endre forvaltningsstrategi før biomassemodellen er ferdig utviklet.

Dersom det kommer ny kunnskap som påvirker forvaltningsstrategien vesentlig eller det gjøres nye erfaringer i forskriftsperioden, forutsetter arbeidsgruppen at Fiskeridirektoratet tar initiativ til en ny gjennomgang av forskriften.

6. Avsluttende kommentarer

Arbeidsgruppene i Møre og Romsdal og Trøndelag ber Fiskeridirektoratet om å prioritere tilgjengeliggjøring av data fra tarehøsting og forbedring av kartløsningene i Fiskeridirektoratets database, slik at disse i større grad kan svare ut allmennhetens behov for informasjon.

Videre ber de to fylkesvise arbeidsgruppene om at Fiskeridirektoratet ser nærmere på hvordan høstefeltene kan fremstilles i kartløsningen slik at det bedre fremgår hvor disse avgrenses i vest når dybdeforhold gjør det uaktuelt med tarehøsting.

Ved neste rullering av de regionale forskriftene ber arbeidsgruppene i Møre og Romsdal og Trøndelag om at det legges opp til en felles prosess for fylkene med sikte på én felles forskrift.

7. Vedlegg

7.1. Innspill fra mindretall i arbeidsgruppen

7.1.1. Innspill fra tarenæringen

7.1.2. Innspill fra Sunnmøre regionråd

7.2 Rapporter

- Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal – Rapport fra HI 27-2017
- Anmodning om vurdering- høsting av tare i Møre og Romsdal og Trøndelag - Notat fra HI nov 2018
- Vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag – Notat fra HI mars 2019
- Referanseområder som benyttes ifm Havforskningsinstituttets overvåking og forskningsprosjekt på tare i Møre og Romsdal og Trøndelag- Notat fra HI februar 2019
- Fangststatistikk fra Fiskeridirektoratet

Vedlegg 7.1. Innspill fra mindretall i arbeidsgruppen

7.1.1. Innspill fra tarenæringen

Innspill fra tarenæringen 9. april 2019

Tare har som kjent blitt høstet kommersielt i Norge i mer enn 50 år. De seneste 24 årene har høstingen vært regulert gjennom forskrift om høsting av tang og tare. I Havforskningsinstituttets (HI) rapport fra 2017 konkluderes det med at "Observasjonene i 2016 tyder på at tilstanden i taresamfunnene er god i de fleste områder". Under fanen nøkkeltall i samme rapport stadfestes det en årlig høsting på ca 150.000 tonn, dvs mindre enn én prosent av den stående biomassen langs norskekysten som er beregnet til ca 50 – 60 millioner tonn.

Regjeringen peker i Stortingsmelding 22 (Meld. St. 22 (2012-2013) om Norge som verdens fremste matvarenasjon) på viktigheten av fremvoksende havnæringer. I kapittel 5.4 trekkes det frem at Regjeringen har forhåpninger til makroalger som fremtidig viktig næring i Norge – "*Tare har blitt høstet kommersielt i Norge i over 50 år og brukes i matvareindustrien, i medisin og som proteinrikt dyrefôr*."

I Stortingsmelding 18 Helsenæringen (Meld. St. 18 2018-2019 om helsenæringen) fremhever Regjeringen at "Havet kan være kilder til nye medisiner og andre helse-relaterte produkter basert på bioaktive komponenter fra både planter, fisk og skalldyr. .. Et eksempel er alginat fra stortare. Alginat har en spesiell evne til å skape fortykninger, danne gelé, stabilisere blandinger og danne film. Disse egenskapene gir muligheter for anvendelse innenfor områdene farmasi, medisin og biomedisin."

Norsk stortare er en sentral ingrediens i flere medisinske applikasjoner som bidrar til å forbedre livet til flere millioner mennesker hvert eneste år. Den norske stortaren har unike egenskaper og vil ved fortsatt bærekraftig forvaltning og høsting forbli en viktig innsatsfaktor i eksisterende bruksområder innenfor helse, og ikke minst skape grunnlag for utvikling av nye og livsviktige medisinske løsninger fremover.

Jonas Gahr Støre sier i et intervju med VG at man kan skape bærekraftige fremtidsjobber gjennom å utnytte mulighetene som ligger i bl.a tarehøsting, "*hvor bare en prosent av taren i dag utnyttes.*"

I NIVA sin presentasjon av Biomassemodell 1.0 presenteres tall som viser et totalt biomassenivå for stortare på mer enn 60 millioner tonn. Nettopp fordi myndigheter og tarenæringen i mer enn 50 år har forvaltet denne ressursen på en bærekraftig måte med "føre var"-prinsippet som rettesnor, kan Norge vise til et stabilt biomassenivå.

Med en dokumentert bærekraftig forvaltning over de siste 50 år og Regjeringens tydelige strategi om satsing på tare som fremtidig viktig næring i Norge, tillater vi oss på vegne tarenæringen å kommentere sentrale områder i den pågående diskusjonen i arbeidsgruppene.

Tarenæringens innstilling til arbeidsgruppen

Tarenæringen anbefaler at gjeldende forskrift videreføres i minst 2 år. Arbeidsgruppens arbeid og dokumentasjon understreker behovet for ytterligere dokumentasjon og fakta slik at beslutninger som fattes er faktaorientert, faglig begrunnet og solid dokumentert. Som kjent pågår det arbeid med kartlegging av tareutbredelse og biomasse. Beslutninger som fattes vil åpenbart få et betydelig høyere kvalitetsmessig nivå når resultatene fra dette arbeidet er kjent og offentliggjort.

Beslutninger fattet på sviktende grunnlag kan ha dramatiske konsekvenser for tarenæringen. Tarenæringen må gjøre langsiktige investeringer som krever forutsigbarhet i forvaltningen. I verste fall kan det bli tale om avvikling av norsk virksomhet. Tarenæringen har de siste årene investert betydelige

beløp for å videreutvikle næringen som respons på Regjeringens og Stortingets uttrykkelige strategi om å satse på utvikling av tarenæringen.

Gjennom praktisering av "føre var"-prinsippet har myndigheter og tarenæringen forvaltet stortare-ressurser på en bærekraftig måte i mer enn 50 år. Det er ingenting som tyder på at dette ikke vil bli videreført de neste 2 årene. HavforskningsInstituttet (HI) har i perioden 2010-2018 gjennomført prøvehøsting nord i Trøndelag og i sørlige deler av Nordland for å vurdere mulighetene for å utvide høstearealer. Det ble ikke identifisert signifikante negative effekter av prøvehøstingen.

Vi vil i det følgende kommentere de ulike punktene i Fylkes Kommunen sitt utkast av 05.04.2019.

Ref punkt 5.2 Inndeling høstefelt

Arbeidsgruppen har diskutert alternativ inndeling av høstefelt og HI sin anbefaling. Anbefalingen fra HI innebærer at man innfører løsninger som er lik for alle fylkene i Norge. Generelt er næringen sin kommentar at man bør tilstrebe felles nasjonale løsninger. Felles nasjonale løsninger vil skape forutsigbare betingelser for høsting og forenkle kommunikasjon med ulike interessenter.

HI anbefaler undersøkelser og tilstandsvurdering før høsting av enkelte felt. Dette oppfatter næringen som tiltak som allerede er fungerende. Undersøkelser og tilstandsvurdering i denne sammenhengen må gjennomføres i samarbeid med tarenæringen. Høstefartøy opparbeider kunnskap og erfaring om de ulike høstefeltene. Denne kunnskapen og erfaringen bør utnyttes i samspill med undersøkelser og tilstandsvurderinger utført av HI. Vi tar det som en forutsetning at HI vil etablere et samarbeid med aktørene i næringen for å sikre et best mulig faktagrunnlag for å sikre kvalitetsmessig gode anbefalinger.

Tarenæringen ser fordelene med å etablere felles nasjonale løsninger og kan akseptere en løsning med ny inndeling av høstefelt. Tarenæringen forutsetter at det etableres overgangsordning slik at næringens behov for tare dekkes i en overgangsperiode.

Ref. Punkt 5.3 Høstesyklus

Vi har bitt oss merke i at HI diskuterer justeringer i høstesyklusen i Møre og Romsdal og Trøndelag. Samtidig registrerer vi at forskriften for øvrige fylker ikke er endret med tanke på høstesyklus. Enhver endring i høstesyklus må være solid fundert i habile og tydelige forskningsmessige forklaringer. HI anbefaler i sitt dokument at man skal vurdere å forlenge høstesyklus med et år i Møre og Romsdal og Trøndelag. Dette baserer HI på prinsippet om en økosystembasert forvaltning. Iflg Miljødirektoratets sider er målsettingen med økosystemtilnærmingen å oppnå bærekraftig bruk av ressurser og goder fra økosystemene og opprettholde deres struktur, virkemåte og produktivitet.

HI viser i flere dokumentasjoner til at tareressurser re-etableres innen dagens høstesyklus. Data som ble presentert i møtet 15. – 16. januar viser at tare-ressursene re-etableres i løpet av 3-4 år. HI hevder i sitt dokument at restitusjon av epifyttsamfunn krever lengre tid. Det vises til noen få undersøkelser der dette menes påvist. En gjennomgang av rapporter fra HI vedr tilstandsvurdering av felt B-felt i Møre og Romsdal og C-felt i Sør- og Nord-Trøndelag viser epifyttforekomster observert i høstefelt og referanseområder. Figurene som vises på hhv side 14 (Sør- og Nord-Trøndelag) og 11 (Møre og Romsdal) gir ikke grunnlag for å trekke signifikante konklusjoner. Det er flere faktorer enn høsting som påvirker epifyttenes forekomst og utvikling som undersøkelsene ikke sier noe om. Det kan være naturlige årsaker til at forekomst og utvikling av epifytter oppfører seg ulikt i ulke områder.

I HI sin presentasjon til arbeidsgruppene er det under temaet ny biomassemodell for stortare estimert total stortarebiomasse i pilotområdet. Dersom man aksepterer estimatet på total biomasse på 477.000 tonn og det er et kjent faktum at det er høstet 26.500 tonn i samme område i perioden 2008 – 2013 (5.360 tonn årlig) konkluderer HI med en uttaksgrad i 5-års perioden på tilsammen 5,6%. I tilknytning

til restitusjon av epifyttsamfunn finner vi det interessant å få drøftet i hvilken grad en så lav uttaksgrad kan påvirke det epifyttsamfunnet i det totale området. Pilotområdet er geografisk begrenset og må kunne betraktes som et lokalt miljø. Innenfor dette lokale miljøet er uttaksgrad svært begrenset og vil etter vårt syn ikke ha vesentlig effekt på det lokale miljøet og heller ikke på restitusjon av epifyttsamfunn i det lokale miljøet. En høstegrad på 0,3% av totalbestand vil sikre at det alltid vil være mer enn 95% av områdene der taren står med full epifyttpåvekst til enhver tid, fordi det sjelden eller aldri høstes i disse områdene. Områder med lav epifytt-påvekst vil utgjøre en svært liten del av totalarealet.

Før man kan konkludere med at høstesyklus bør endres kreves det etter vårt syn flere undersøkelser slik at det forskningsmessige grunnlaget er solid og velfundert. Tarenæringen ser på bakgrunn av dette ingen grunn til å endre høstesyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag i denne omgang.

Ref. Punkt 5.4.1 Høsteplan - Organisering

Tarenæringen deler synspunktet om at nabofelt ikke høstes i påfølgende sesonger.

Ref. Punkt 5.4.2 Høsteplan - Start-/stoppdato

Tarenæringen vurderer det som lite problematisk å endre start og stoppdato i Møre og Romsdal og Trøndelag med en måned, slik at den harmonerer med de øvrige fylkene der det høstes tare.

Ref. Punkt 5.5 Referanseområder

Referanseområder er etablert for at HI skal benytte disse til forskningsformål. I første møte ble HI utfordret til å dokumentere hvordan referanseområder utnyttes til dette formålet. Vi har ikke registrert at HI har kommet tilbake med etterspurt dokumentasjon. Vi noterer oss at det er svært mange felt som er avsatt som referanseområder. Tarenæringen forstår og aksepterer fullt ut behovet for referanseområder til forskningsformål. Vi tillater oss likevel å stille spørsmålstegn ved om det er behov for så mange referanseområder og om disse i realiteten blir benyttet til forskningsformål. På bakgrunn av dette vil vi foreslå at det foretas en vurdering av om flere av referanseområdene skal åpnes for kommersiell høsting.

Ref. Punkt 5.7 Fredning

Tarenæringen er av en oppfatning at det er tilstrekkelig med forbudssoner. Det er ikke fremlagt ny forskning eller dokumentasjon som tilsier at man bør vurdere utvidede forbudssoner.

På generell basis er tarenæringen enig i at gytesoner skal skjermes i angitte og avtalte tidsrom. Tarenæringen foreslår at dagens praksis for tidsrom videreføres.

Forslag til kontroll av høsteplaner

Når det gjelder forslag knyttet til kontroll av høsteplaner vil dette være umulig å gjennomføre i praksis. Man er enig om at høsting for fremtiden bør gjennomføres på en mer systematisk måte. Tarenæringen jobber også med å utvikle løsninger der tarehøstingsfartøyene kan bidra med dokumentasjon for å sikre et mer solid og kvalitetssikret beslutningsunderlag. Forslagene og metodene som HI foreslår vil ikke være gjennomførbare. Tarehøsting er en aktivitet som er svært væravhengig. Det kan og vil oppstå perioder der man må forlate et felt under høsting pga endring i værsituasjonen. For å fullføre høstingen vil det dermed være nødvendig å høste på feltet flere ganger i løpet av en sesong.

Forøvrig er det slik at data relatert til et fartøy sine bevegelser eies og forvaltes av rederiet eller skipperen på fartøyet.

Åpning flere felt

Tarenæringen savner et meget viktig element i diskusjonen om oppdatering av tareforskriften – åpning av flere felt.

Gjennom mer enn 50 år har det vært høstet stortare på en bærekraftig måte i Norge. I takt med dette er det utviklet og bygd opp en næring med svært viktige bidrag til produkter som forbedrer menneskers liv og helse. Mye av grunnlaget for utvinning og anvendelse av tare som ingrediens i viktige helseprodukter for det globale markedet, er skapt i Norge med NTNU som en kompetansebase.

HI har publisert gjentatte ganger en estimert biomasse på 50 - 60 millioner tonn. Over de siste 25 årene har det vært høstet i størrelsesorden 150.000 tonn årlig. Vi har notert oss at det er kommunisert fra HI at man kan gjennomføre en bærekraftig forvaltning med et betydelig større høstevolum enn dagens nivå og med dette holde seg innenfor en uttaksgrad på mindre enn 2% av total biomasse.

Forvaltningen av stortare i Norge må på alle måter sies å være bærekraftig. De seneste par tiårs forvaltning fremstår som et meget godt eksempel på bærekraftig bruk av ressurser og goder fra økosystemene og opprettholdelse av deres struktur, virkemåte og produktivitet. Med bakgrunn i stående biomasse og dokumentert bærekraftig høsting over mange år, mener Tarenæringen at det er på tide på å etablere en reell og faktaorientert debatt om åpning av flere felt. Etter vår oppfatning er det grunnlag for å høste større volum på en fortsatt bærekraftig måte i tråd med økosystemtilnærmingen. I forbindelse med oppdatering av tareforskriften vil vi argumentere for at flere felt skal åpnes.

Som vist tidligere er dokumentert gjenvekst god innenfor syklusene forvaltningen har bestemt.

Tarenæringen registrerer dog at det er behov for å gjennomføre ytterligere forskning på flere områder for å øke kunnskapsnivået, det være seg total biomasse eller epifyttforekomster. Det ser også ut til å være et faktum at forskning på stortare i Norge er sårbart med tanke på at det meste av undersøkelser og forskning administreres og gjennomføres av et svært begrenset antall forskere. Tarenæringen vil være positive til å bidra til ytterligere forskning på flere ulike måter – både for å øke kunnskapsnivået som grunnlag for faglig funderte og gode forvaltningsbeslutninger og for å sikre et robust faglig forskningsmiljø i tiden som kommer.

Avslutningsvis vil vi påpeke at forvaltningen av makroalger i Norge regnes som et lysende internasjonalt eksempel på hvordan forvaltning skal gjennomføres. Delegasjoner fra land som Frankrike, USA og Chile har besøkt Norge for å lære hvordan forvaltningen utføres her.

Innspill fra tarenæringen 30. april 2019

Tarenæringen har blitt utfordret til å estimere tilgjengelig høstbar biomasse stortare for de ulike endringsforslagene.

5 årssyklus hele landet:

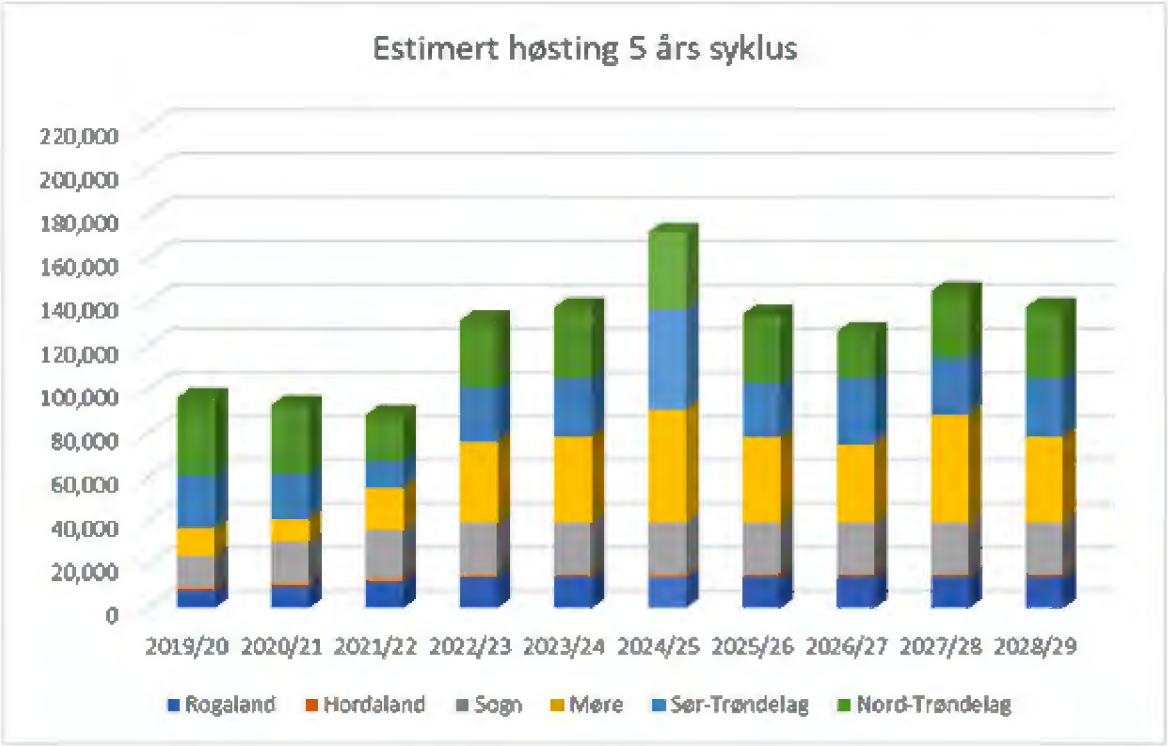
Premisser for estimering:

- 5 års høstesyklus fra Rogaland til og med Trøndelag
- Ny feltinndeling i Møre og Romsdal
- Ny feltinndeling i Trøndelag
- Kun høsting i felt med full syklus
- Det er benyttet gjennomsnittstall for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker fra 2023/24 syklusen og fremover

Resultat:

Tabell 1. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029.

	Estimerte høstevolum 5 årssyklus hele landet									
Sesong/Syklus	*2019/20*	*2020/21*	*2021/22*	*2022/23*	*2023/24*	*2024/25*	*2025/26*	*2026/27*	*2027/28*	*2028/29*
Rogaland	8,000	10,000	12,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
Hordaland	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
Sogn	14,300	18,700	22,000	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600
Møre	12,600	10,600	19,400	36,800	39,200	51,700	38,900	35,800	49,200	39,200
Sør-Trøndelag	24,400	20,600	12,300	24,700	26,900	45,500	24,800	30,200	25,700	26,900
Nord-Trøndelag	35,500	31,500	21,300	30,900	32,400	35,500	31,500	21,300	30,900	32,400
Totalt	**96,300**	**92,900**	**88,500**	**131,500**	**137,600**	**171,800**	**134,300**	**126,400**	**144,900**	**137,600**

Figur 1. Estimert høsting etter omlegging av høstefelt i Møre og Romsdal og søndre del av Trøndelag. Tarenæringens behov for stortare er mer enn 200 000 tonn per år.

Markert nedgang i tilgjengelig høstbar stortare fra 2019 til høsten 2022. En ser også at det blir en skjevfordeling av tilgjengelig høstbar biomasse, hvor 2024/25 syklusen skiller seg klart ut med høyest tilgjengelig biomasse.

FMC BioPolymer AS trenger tilgang til ca 160000 tonn stortare for å holde produksjonen i gang og dekke våre kunders behov for alginat.

5 årssyklus Rogaland til Sogn og Fjordane og 6 årssyklus fra Møre og Romsdal til Trøndelag:

Premisser for estimering:

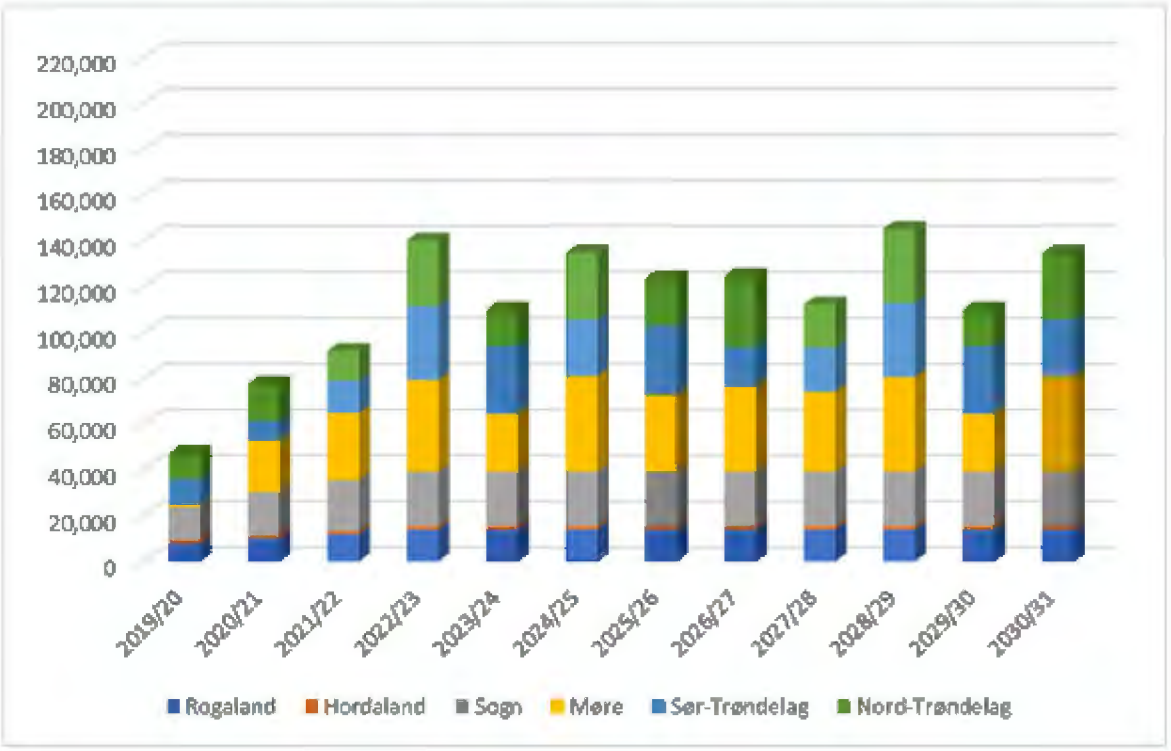
- 5 års høstesyklus i Rogaland til og med Sogn og Fjordane
- 6 års høstesyklus fra Møre og Romsdal til og med Trøndelag
- Benytter historiske høstetall
- På felt som vi har flere høstinger, benyttes middelverdi
- Det tillates høsting på felt med tre års veksttid eller mer
- Hvis et felt høstes etter tre års hvile, benyttes 67% av tidligere benyttet høstevolum

- Det tas ikke høyde for ekstra biomasse på felt som er 5 år eller eldre
- Det tas ikke høyde for økt stormhøsting, selv om det er svært sannsynlig
    - De to overnevnte premissene kan på en måte utligne hverandre
- Det er benyttet gjennomsnittstall for Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane fylker fra 2023/24 syklusen og fremover

Resultat:

Tabell 2. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029. Fem årssyklus frå Rogaland til og med Sogn og Fjordane. Seks årssyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag.

	Estimerte høstevolum											
Sesong/Syklus	*2019/20*	*2020/21*	*2021/22*	*2022/23*	*2023/24*	*2024/25*	*2025/26*	*2026/27*	*2027/28*	*2028/29*	2029/30	2030/31
Rogaland	8,000	10,000	12,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
Hordaland	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500
Sogn	14,300	18,700	22,000	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600	23,600
Møre	1,200	22,700	29,300	40,000	25,300	41,800	33,800	37,400	35,000	41,300	25300	41800
Sør-Trøndelag	10,900	8,200	14,100	32,200	29,500	24,600	29,800	17,100	19,200	32,200	29500	24600
Nord-Trøndelag	11,500	16,500	12,900	28,700	16,000	29,100	20,800	31,100	18,800	32,300	16000	29100
Totalt	**47,400**	**77,600**	**91,800**	**140,000**	**109,900**	**134,600**	**123,500**	**124,700**	**112,100**	**144,900**	**109,900**	**134,600**

Figur 2. Oversikt over estimert høstevolum for de ulike fylkene 2019-2029. Fem årssyklus fra Rogaland til og med Sogn og Fjordane. Seks årssyklus for Møre og Romsdal og Trøndelag.

FMC BioPolymer AS trenger tilgang til ca 160000 tonn stortare for å holde produksjonen i gang og dekke våre kunders behov for alginat. Dersom høstingen begrenses til volumene som er vist i tabellen vil dette ha dramatiske konsekvenser for bedriftens drift og inntjening. Dette er nivåer som truer tarenæringens eksistens i Norge. Tarenæringens behov for stortare er mer enn 200 000 tonn per år.

7.1.2 Innspill fra Sunnmøre Regionråd

I 2015 vedtok FNs medlemsland 17 berekraftmål. Norge har forplikta seg på å følge opp dette FN vedtaket på alle områder. I tillegg har kommunene i Region Ålesund (Ålesund, Giske, Sula, Haram, Skodje, Sandøy og Ørskog) alle vedteke å ha spesiell fokus på bærekraftmål nr 14.

Det er med dette FN vedtaket heilt sentralt å halde fram «føre var» prinsippet når vi skal ta stilling til td taretråling. Vi veit litt om kor rask gjenveksten av tareskog skjer, men vi veit ellers særs lite. Til dømes lite om korleis hausting av områder påverkar det marine økosystemet. Vi veit at områder langs Mørekysten har dei største forekomstane av særs viktige gyteplasser langs kysten vår, og vi veit at dette er fødeavdelinga for enorme fiskeriressurser. Vi veit samstundes lite om korleis tarehaustinga påverkar gyteområda og økosystemet. Det gir oss eit særskilt ansvar for å utvise forsiktigheit og bruke «føre var» prinsippet i vurderinga om og kor tarehausting eventuelt kan tillatast.

Etter 2015, der Norge slutta seg til FNs berekraft-vedtak, skulle det ikkje lenger vere slik at du, eg og ansvarlege myndigheiter må dokumentere at tarehausting ikkje er berekraftig overfor aktørane som driv med tarehausting. Det rådende prinsippet skal no vere - også på dette område - at aktørane som driv med tarehausting må dokumentere dette for å få lov. Også mtp godkjenning av båt, redskap og info om fangstmengde/logg, bør ansvarlege myndigheiter stille krav som både er meir i tråd med «føre var»prinsippet og meir publikumsretta - med god info til folk som bur langs kysten .

Eit av fleire punkt i berekraftmål nr 14 lyder slik :

«14.2 Innen 2020 forvalte og verne økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte for å unngå omfattende skadevirkninger, blant annet ved å styrke systemenes motstandsevne og iverksette gjenopprettende tiltak for å gjøre havene sunne og produktive.»

Forvaltning og vern av økosystemene i havet er ei av målsettingane som Norge har forplikta seg på. Dette bør vege tungt når ein skal vurdere om og kor evt tarehausting skal vere tillatt.

Når eg legg dette til grunn saman med den informasjonen vi er gitt i arbeidsgruppen for revisjon av taretråling-føreskrifta, blir mitt primærstandpunkt å IKKJE TILLATE vidare taretråling utan at det vert stilt større krav til dokumentasjon frå aktørane som viser at dette er ei berekraftig virksomheit. Skulle det fortsatt bli ope for at taretråling, må vernesoner også gjelde vern mot taretråling og ein må auke syklusen frå 5 år til minimum 7 år. Det må også stillast krav til aktørane om å ha system for å informere publikum i dei områda hausting skal foregå.

Referanseområder som benyttes ifm Havforskningsinstituttets overvåking og forskningsprosjekt på tare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Referanseområder er et viktig verktøy for å overvåke effekter av tarehøsting, da referanseområdene representerer en upåvirket tilstand som tilstanden på høstefeltene kan sammenlignes med. Totalt 12 referanseområder undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets overvåking av tare i Møre og Romsdal (5 områder – se figur 1) og Trøndelag (7 områder – se figur 2). I tillegg benyttes et referanseområde ved Sørøyan i Trøndelag ifm forskning på effekter av tarehøsting på fisk (KelpFish-prosjektet).

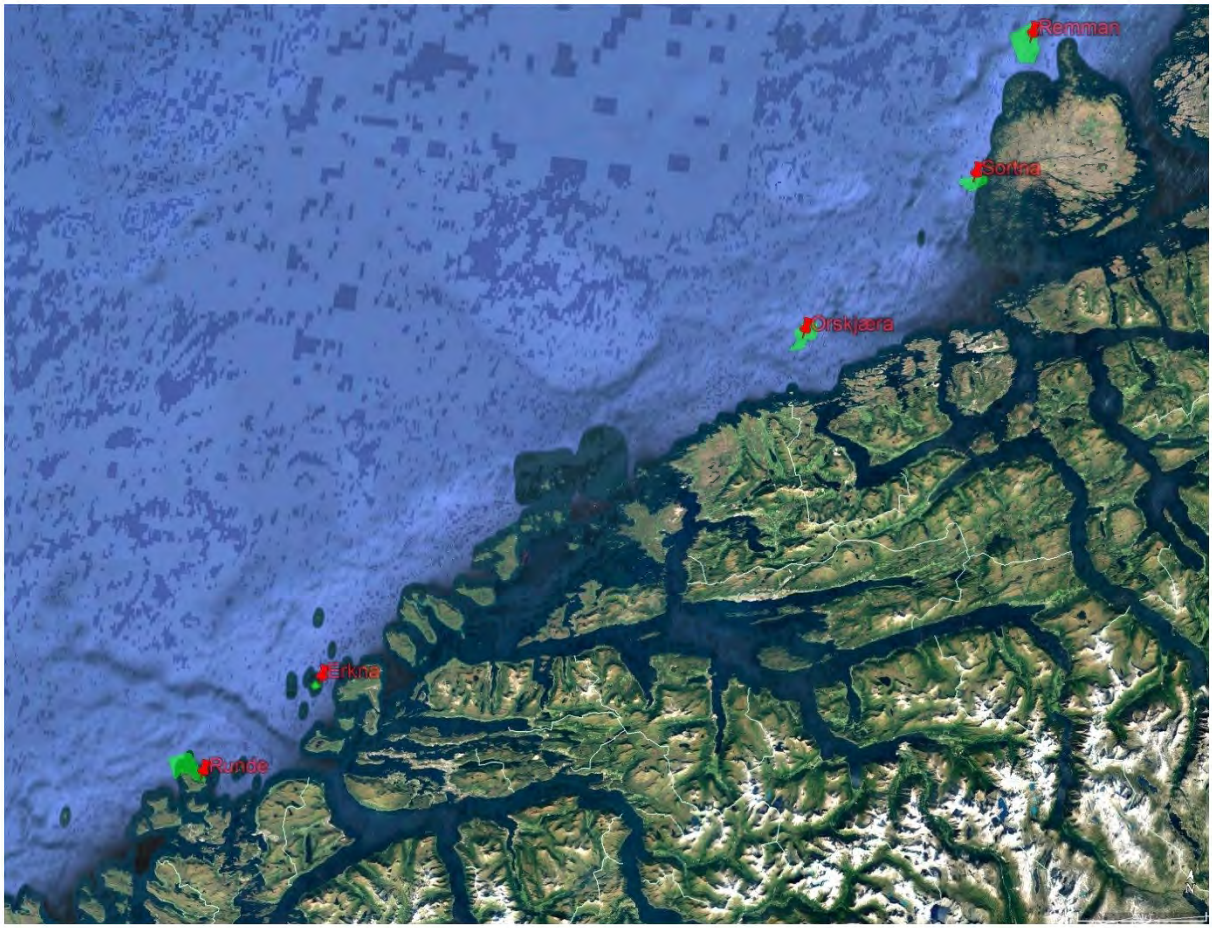
Flere av referanseområdene ligger helt innenfor arealer som er vernet for tarehøsting gjennom naturmangfoldloven (Orskjæra, Sortna, Remman, Froan, Melsteinen). Resterende referanseområder (Runde, Erkna, Skyttelråsa, Tronflesa, Sørøyan, Fruflesa, Kvaløy/Raudøy, Steinflesa) ligger delvis eller helt utenfor verneområder med marin vegetasjonsfredning og har tarehøstingsforbudet hjemlet i egne forskrifter (J-166-2017, J-168-2018).

Av andre områder som tidligere (2012-2014) er benyttet som referanse for ifm forskningsprosjekt på effekter av tarehøsting på fisk og skalldyr i Trøndelag, kan nevnes Storhennebaken (område 2 i J-168-2018) i Flatanger og Skolsøyrygen (område 5 i J-168-2018) i Vikna, Trøndelag. Disse områdene vil kunne ha verdi som upåvirkede referanseområder (områdene har aldri vært åpne for tarehøsting) for eventuelle fremtidige forskningsprosjekt i Flatanger og Vikna.

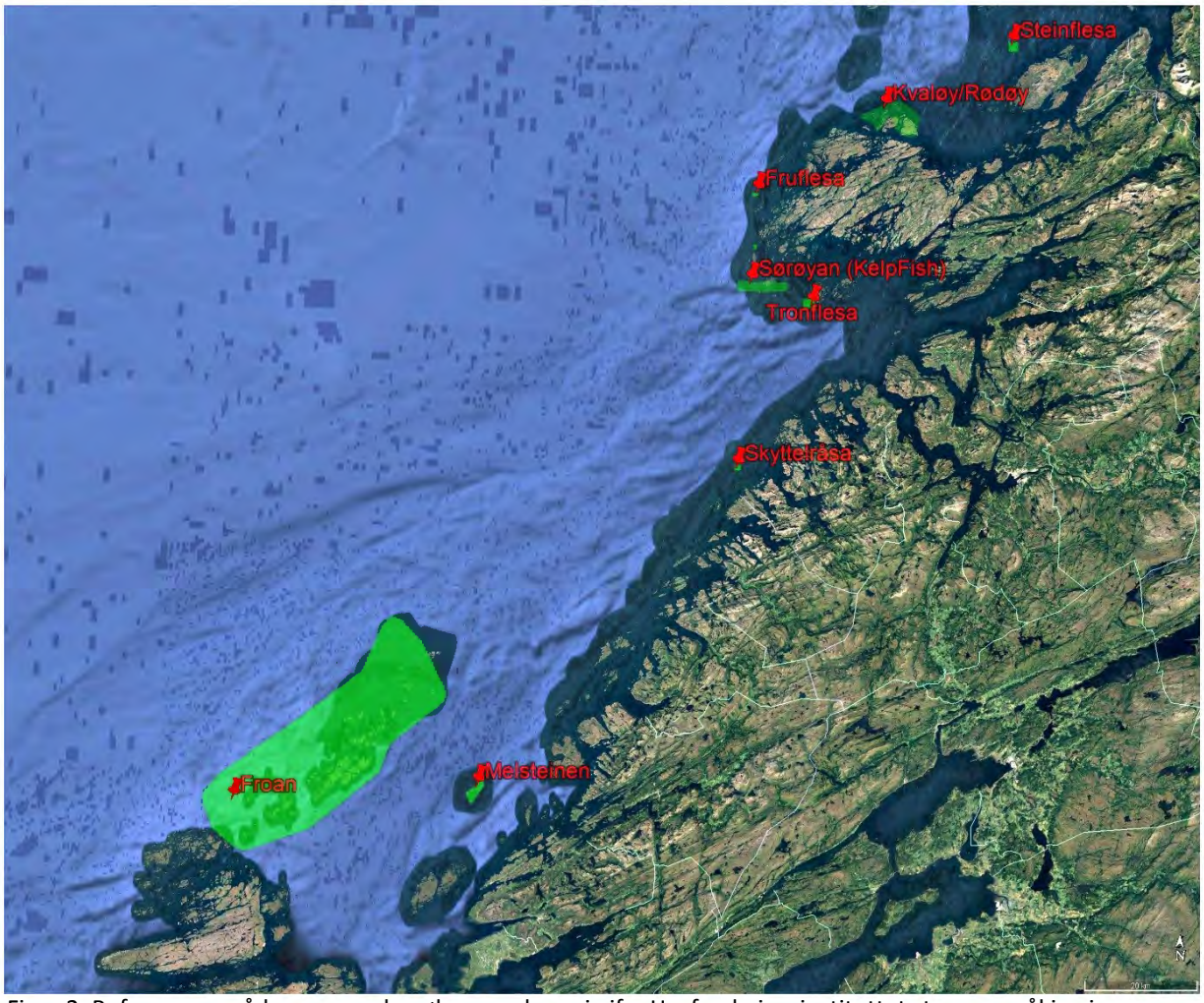
Referanser

J-166-2017: Forskrift om regulering av høsting av tare i Møre og Romsdal fylke. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-166-2017.

J-168-2018: Forskrift om regulering av høsting av tare i Nord-Trøndelag. https://www.fiskeridir.no/Yrkesfiske/Regelverk-og-reguleringer/J-meldinger/Gjeldende-J-meldinger/J-168-2018.

Figur 1. Referanseområder som undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets tareovervåking i Møre og Romsdal.

Figur 2. Referanseområder som undersøkes regelmessig ifm Havforskningsinstituttets tareovervåking i Trøndelag.

ISSN 1893-4536 (online)

RAPPORT FRA HAVFORSKNINGEN

Nr. 27–2017

Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017

September 2017

Henning Steen

www.imr.no

PROSJEKTRAPPORT

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Nordnesgaten 50, Postboks 1870 Nordnes, 5817 BERGEN
Tlf. 55 23 85 00, Fax 55 23 85 31, www.imr.no

Tromsø	**Flødevigen**	**Austevoll**	**Matre**
9294 TROMSØ	4817 HIS	5392 STOREBØ	5984 MATREDAL
Tlf. 55 23 85 00	Tlf. 37 05 90 00	Tlf. 55 23 85 00	Tlf. 55 23 85 00

Rapport: Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017	**Nr. - År** 27-2017
Tittel (norsk/engelsk): Tilstandsvurdering av B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal i 2017. *Assessment of B-fields for kelp harvesting in Møre og Romsdal in 2017.*	
Forfatter(e): H. Steen	

Distribusjon: Åpen

HI-prosjektnr.: 14914

Oppdragsgiver(e): Fiskeridirektoratet Nærings- og fiskeridepartementet

Oppdragsgivers referanse:

Dato: 20.09.2017

Program: Kystprogrammet

Forskningsgruppe: 427 Bunnsamfunn og habitater

Antall sider totalt: 15

Sammendrag (norsk):
Havforskningsinstituttet gjennomførte i april-juni 2017 videoundersøkelser på B-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal, et snaut halvår før disse feltene, etter gjeldende forvaltningsplaner, åpnes for tarehøsting 1. oktober 2017. Tilsvarende undersøkelser ble også gjennomført på referansestasjoner i områder der tarehøsting ikke er tillatt. På bakgrunn av stortarevegetasjonens tilstand og kråkebolletetthet gjøres en vurdering av hvert enkelt felts egnethet for tarehøsting kommende sesong.
Observasjonene tyder på at tilstanden på de fleste B-felt er god med en gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare på ca. 75 % og lav tetthet av kråkeboller. I sørlige deler av fylket var gjennomsnittshøyden av stortarevegetasjonen på høstefeltene noe lavere enn i referanseområdene, mens det var mindre forskjeller i nordlige deler. På enkelte stasjoner var stortarevegetasjonen mindre utviklet, med lavere forekomster og kortvokste planter. Dette gjelder spesielt høstefeltene 12B og 5B i Sandøy kommune, der tarehøsting frarådes før 1. mai 2018. På øvrige B-felt i Møre og Romsdal vurderes stortarevegetasjonens tilstand som tilstrekkelig god til at høsting kan igangsettes fra og med 1. oktober 2017.

Summary (English):
The Institute of Marine Research monitored kelp (*Laminaria hyperborea*) communities on kelp-harvesting fields in Møre og Romsdal in April-June 2017. The monitoring was performed by underwater video, along transects in fields classified into category B, targeted for kelp-harvesting in the period 1 October 2017 – 30 September 2018, as well as in reference areas where harvesting is prohibited.
Although the canopy sizes of the kelp vegetation on the previously harvested B-fields appeared to be of a slightly smaller size than in the reference areas, the state of the kelp vegetation was considered healthy on most B-fields, with high coverage of *Laminaria hyperborea* and few sea urchins. However, the abundance and development of the kelp vegetation appeared limited on some fields, most notably 12B and 5B in Sandøy, and kelp harvesting on those fields is not advisable before 1 May 2018. The condition of the kelp vegetation on the remaining B-fields in Møre og Romsdal appeared in a better state, and those fields may be considered for harvesting from 1 October 2017.

Emneord (norsk):	**Subject heading (English):**
1. Tarehøsting	**1.** Kelp harvesting
2. Kråkeboller	**2.** Sea urchins
3. Laminaria hyperborea	**3.** Laminaria hyperborea

Forsker
Henning Steen

Programleder
Jon Atle Knutsen

INNHOLD

Innledning…….. 4

Metodikk..…….. 5

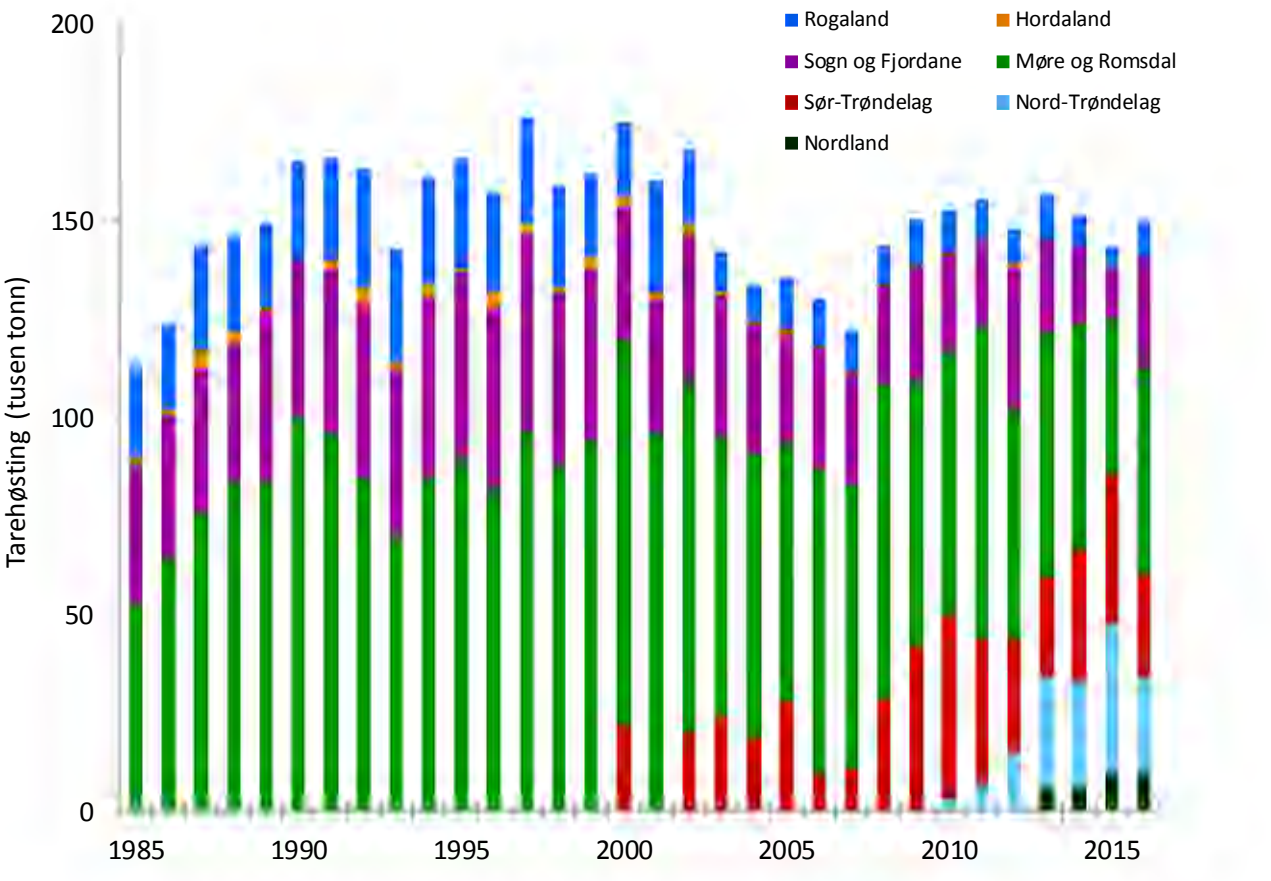
Resultater og diskusjon..…….. 8

Råd fra Havforskningsinstituttet……..…… 14

Referanser…….…… 15

INNLEDNING

Havforskningsinstituttet gjennomførte i april–juni 2017, undersøkelser på utvalgte lokaliteter i høstefelt i kategori B (B-felt) i Møre og Romsdal, som etter praktisert forvaltningsplan skal åpnes for høsting av tare i perioden 1. oktober 2017–30. september 2018. På bakgrunn av tilstand på de enkelte felt gis det i denne rapporten råd til forvaltningen (Fiskeridirektoratet) om egnethet for tarehøsting i forkant av oppstart av ny høstesyklus (1. oktober 2017). Møre og Romsdal er gitt prioritet fordi tareuttaket i dette fylket er landets høyeste (Figur 1).

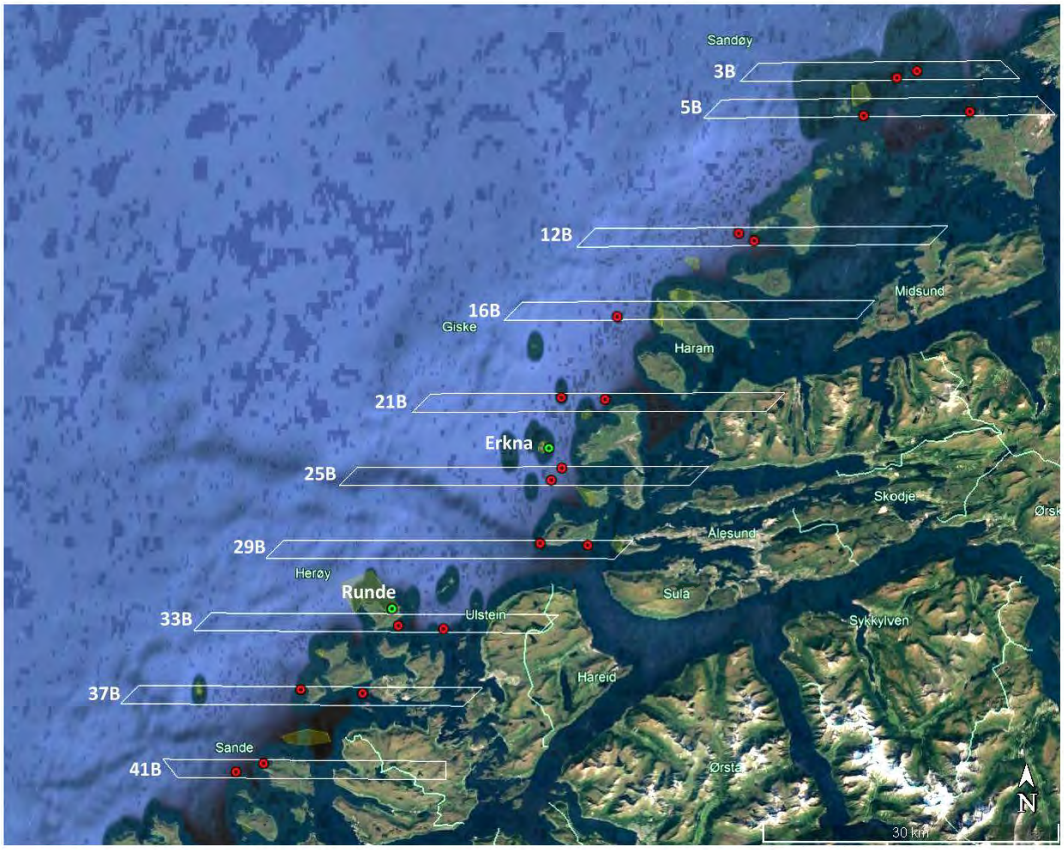

Figur 1. Fylkesvis høstekvantum (i tusen tonn) av stortare (*Laminaria hyperborea*) i perioden 1985-2016.

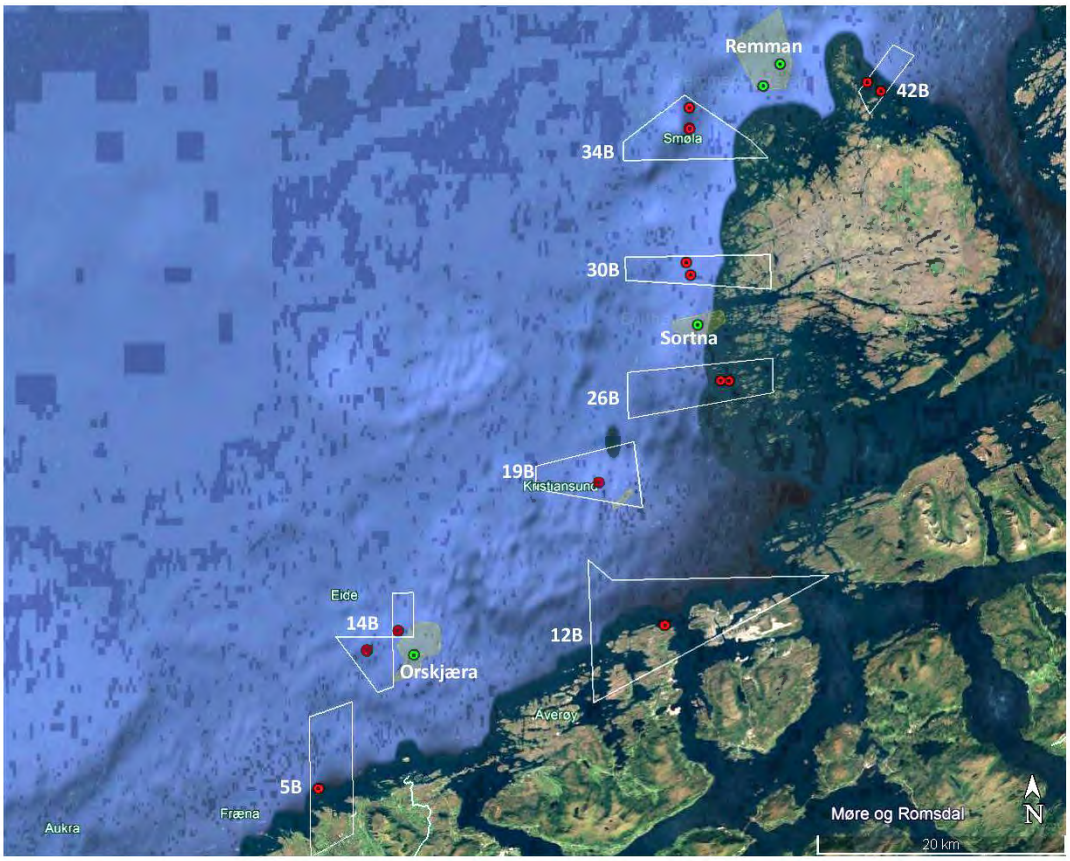
METODIKK

32 videostasjoner ble undersøkt i 18 A-felt i Møre og Romsdal i april–juni 2017 (Figur 2 og 3). I tillegg ble det gjennomført undersøkelser på 6 stasjoner i 5 referanseområder som er stengt for tarehøsting (Runde, Erkna, Orskjæra, Sortna og Remman). Stasjonene ble valgt ut på basis av dybde, bølgeeksponering, bunnforhold og egnethet for tarehøsting.

Videoobservasjonene på de enkelte stasjonene ble gjennomført med nedsenkbart undervannskamera (UVS 5080), med innebygd dybdesensor, langs transekter fra båt (FF Fangst og MS Sjøalg) med kartplotter og ekkolodd, med en gjennomsnittshastighet på 0,6 knop. Undervannskameraet ble vekselvis ført rett over og gjennom tarevegetasjonen over en strekning (transekt) på ca. 100–200 m, der kamerapiloten justerer høyden i forhold til tarevegetasjonen og bunnen vha. en monitor. Filmene ble fortløpende konvertert til PC-format (mpg) vha. en Pinnacle movie box, og lagret på en ekstern harddisk. Totalt ble det tatt opp 5,7 timer med film langs en strekning på 6,5 km.

Figur 2. Stasjoner undersøkt i B-felt (røde punkter) og referanseområder (grønne punkter) i sørlig del av Møre og Romsdal i 2017. Gule polygoner markerer områder som er vernet for tarehøsting.

Figur 3. Stasjoner undersøkt i B-felt (røde punkter) og referanseområder (grønne punkter) i nordlig del av Møre og Romsdal i 2017. Gule polygoner markerer områder som er vernet for tarehøsting.

Før analyse ble videotransektene splittet opp i mindre avsnitt (for hvert minutt film) der gjennomsnittlig dyp, bunntype, tarevegetasjonens dekningsgrad, høyde, rekruttering og epifytter (begroing på tarestilkene) ble estimert (Steen 2011, 2013, 2014, 2016). Høyden av tareplantene måles fra tareplantenes festeorgan (dvs. bunnen) til tarebladet vha. kameraets innebygde dybdesensor (Figur 4). For hvert transektavsnitt ble det gjort observasjoner av dekkvegetasjonssjiktets (canopysjiktets) maksimale plantehøyde (høyden av den høyeste observerte tareplanten) og gjennomsnittlig plantehøyde for å få et estimat på tarevegetasjonens størrelsesstruktur. En ujevn størrelsesstruktur der gjennomsnittlig plantehøyde for eksempel er markant lavere enn maksimal plantehøyde vil være en indikasjon på at betydelige deler av tarevegetasjon fortsatt er i utvikling og ikke har realisert sitt fulle størrelsespotensial.

Forekomst av epifytter (begroing) på tarestilkene (Figur 5) ble rangert på en 4-trinns skala, der tarestilker uten epifytter ble gitt verdien 0, tarestilker med flekkvis forekomst av skorpeformete epifytter gitt verdien 1, tarestilker med dominans av skorpeformede epifytter gitt verdien 2, og tarestilker med dominans av tredimensjonale, voluminøse epifytter gitt

verdien 3. I tillegg ble det gjennomført tellinger av kråkeboller. For å standardisere analysene ble transektavsnitt med bunntyper uegnet for tarevekst (mudder, sand, grus) og gjennomsnittdybder på mer enn 15 meter utelatt, da mesteparten av tarehøstingen allikevel finner sted grunnere enn 15 meters dyp (Steen *et al.* 2016).

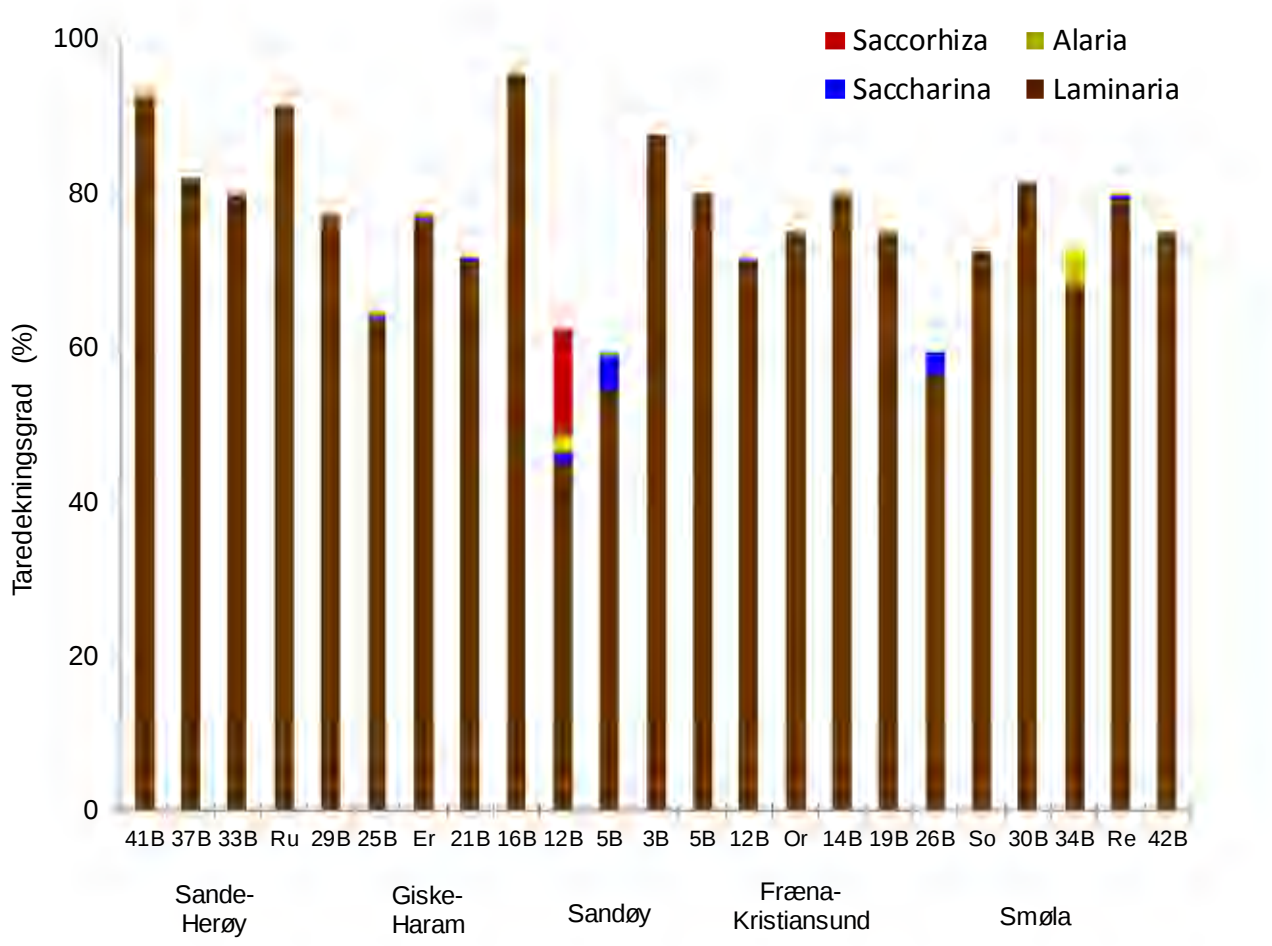
Figur 4. Høyden på stortareplantene måles vha. dybdesensor (tall (9M6 =9,6 meters dyp) øverst til venstre på bilde) ved å bevege kameraet vertikalt fra tareplantenes festeorgan på bunnen til bladlaget øverst på plantene.

Figur 5. Eksempler på stortarestilker med ulik epifyttstruktur. Tarestilkene i venstre bilde er dominert av skorpeformede epifytter, mens tarestilkene på høyre bilde er dominert av bladformede rødalger som gir en tredimensjonal, voluminøs epifyttstruktur.

RESULTATER OG DISKUSJON

Til sammen ble det gjort analyser av 38 videotransekter fordelt på 18 B-felt og 5 referanseområder i Møre og Romsdal i 2017. Stortare var den dominerende tarearten på samtlige stasjoner, med spredt innslag av andre tarearter som sukkertare, butare og draugtare på enkelte stasjoner (Figur 6, 7). Dekningsgraden av stortare varierte fra 45 % dekning på høstefelt 12B i Sandøy, til 95 % dekning på høstefelt 16B i Haram (Figur 6). Forskjellene i gjennomsnittlig dekningsgrad av stortare for stasjoner i høstefeltene (74 ± 6 % (gjennomsnittlig dekningsgrad ± 95 % konfidensintervall)) og referansefeltene (76 ± 11 %) var derimot små.

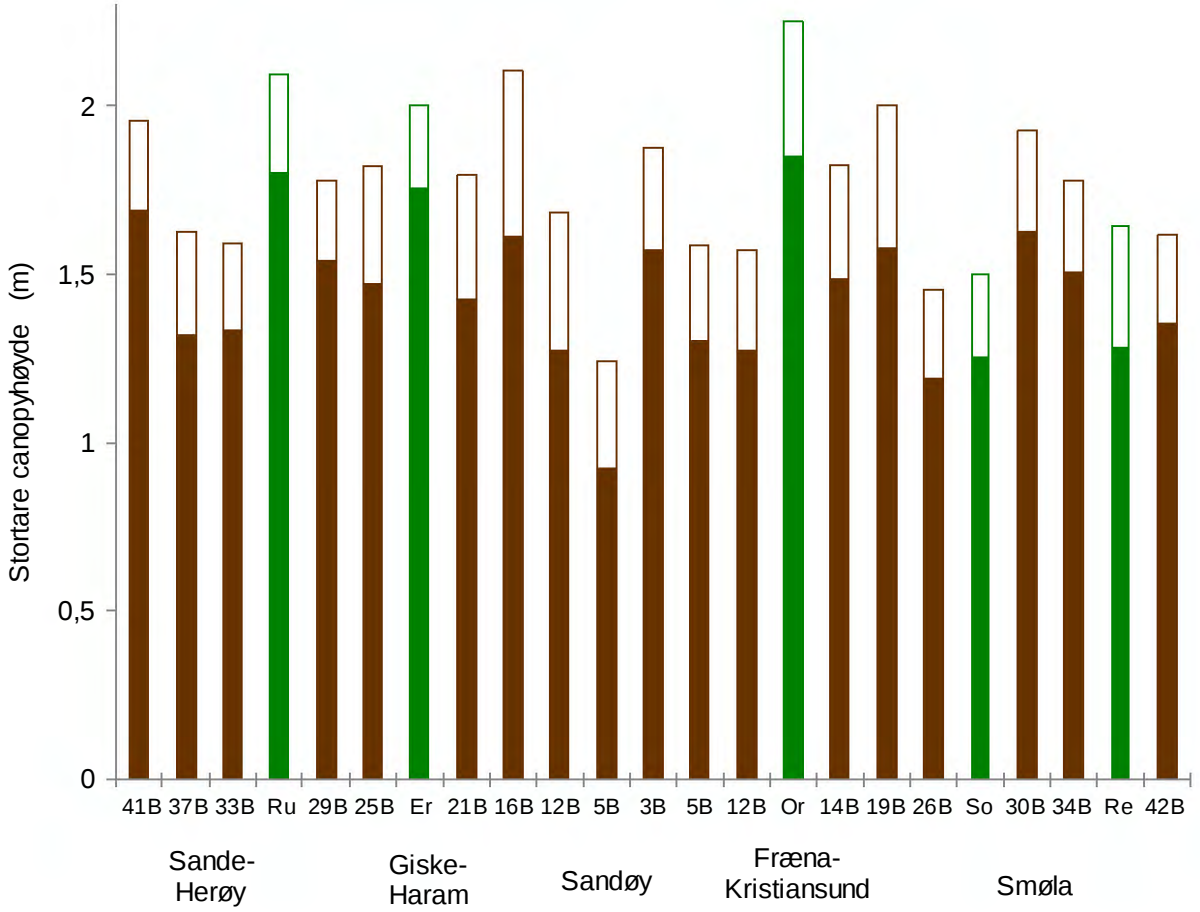
Figur 6. Dekningsgrad av stortare (*Laminaria hyperborea*), sukkertare (*Saccharina latissima*), draugtare (*Saccorhiza polyschides*) og butare (*Alaria esculenta*) observert i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

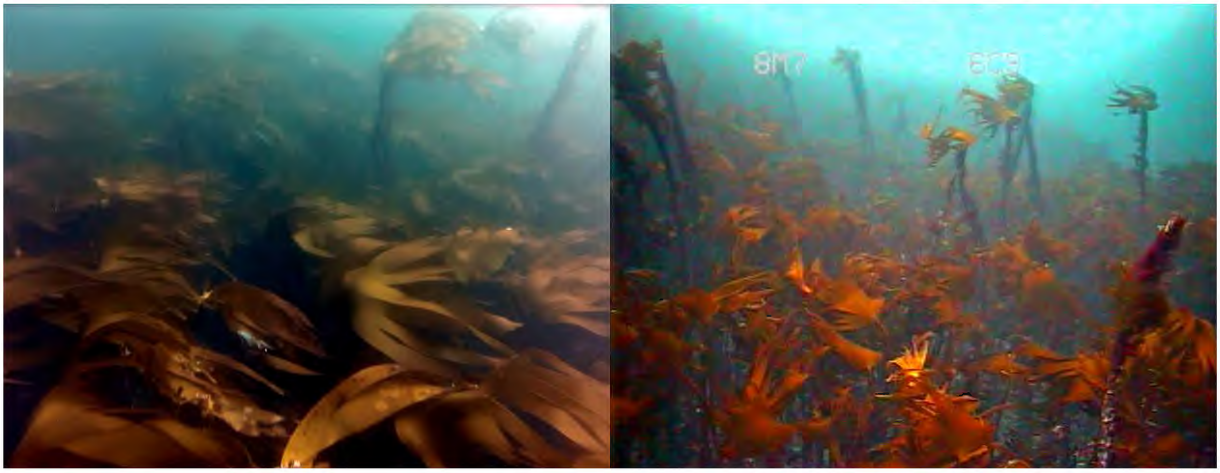
Figur 7. Innslag av draugtare (*Saccorhiza polyschides*) og butare (*Alaria esculenta*) på 12B i Sandøy (til venstre) og sukkertare (*Saccharina latissima*) på 5B i Sandøy (til høyre), Møre og Romsdal, 2017.

Gjennomsnittshøyden (± 95 % konfidensintervall) av stortarevegetasjonen på høstefeltene var 1,4 ± 0,1 meter, mens gjennomsnittshøyden av stortare på referansefeltene var 1,6 ± 0,3 meter (Figur 8). Bortsett fra på stasjonene rundt Smøla, var tarevegetasjonen gjennomgående noe lavere på høstefeltene enn på referansefeltene, hvilket indikerer at en hvileperiode på fire år (som tilsvarer fem års høstesyklus) ikke er tilstrekkelig for en retablering av stortarevegetasjonens størrelsesstruktur i dette området. På høstefelt 5B i Sandøy ble det for eksempel observert en gjennomsnittlig canopyhøyde av stortarevegetasjonen på under 1 m på begge de undersøkte stasjonene. Dominans av kortvokst stortarevegetasjon med kun spredte innslag av høyvokste planter ble også observert på enkelte stasjoner (Figur 9). Dette kan tyde på at betydelige deler av tarevegetasjonen i slike områder er i en gjenvekstfase, enten på grunn av tidligere tarehøsting eller av naturlige årsaker som for eksempel stormfelling.

For å unngå skader på den oppvoksende tarevegetasjonen, samt tilfeller av overtrålinger (dvs. trålinger av det samme området både sent og tidlig i høstesesongen som kan gi skader på den rekrutterende tarevegetasjonen), frarådes høsting på felt 5B og 12B i Sandøy i Møre og Romsdal før 1. mai 2018. Dette vil gi den delen av tarevegetasjonen som fortsatt er i en gjenvekstfase lengre tid på å vokse opp til en størrelse der den sannsynligvis vil gi et bedre høsteutbytte, samtidig som sjansene for skadelige overtrålinger reduseres pga. forkortet høstesesong.

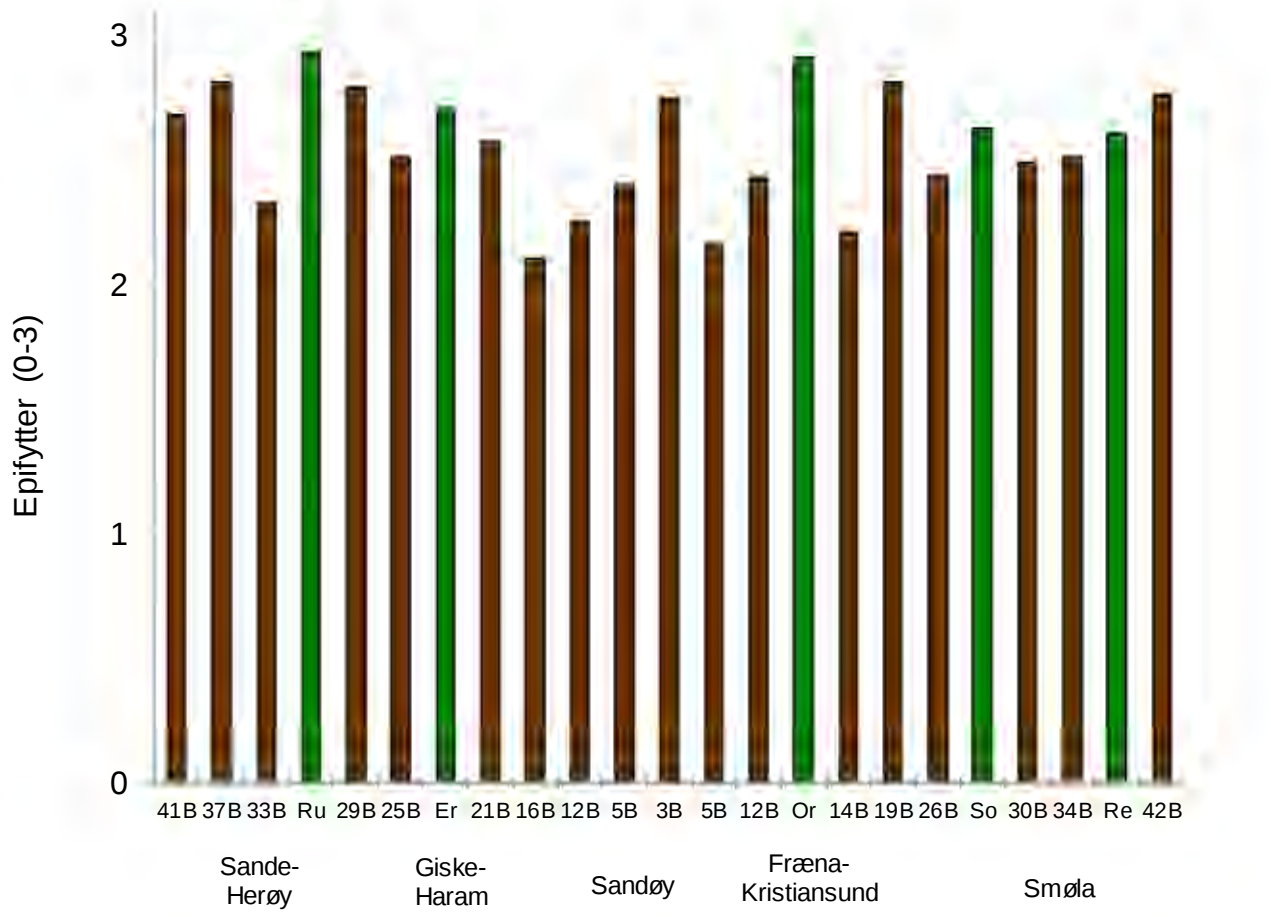

Figur 8. Gjennomsnittlig (fargede søylesegment) og maksimal (fargede + hvite søylesegment) høyde av stortarevegetasjon på høstefelt (brune søyler) og referansefelt (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

Figur 9. Eksempler på tarevegetasjon med ujevn størrelsesstruktur på høstefelt 12B i Sandøy (venstre bilde) og i referanseområdet ved Remman (høyre bilde) i Møre og Romsdal i 2017.

Stortareplantenes stilker blir ofte tett bevokst med alger og dyr (epifytter) som igjen er bosted og matfat for mange andre organismer (Norderhaug *et al.* 2002, 2003, Christie *et al.* 2003). Epifyttstrukturen på tareplantene har derfor betydning for tarevegetasjonens økologiske funksjon. Epifyttsamfunnenes utvikling er avhengig av tarevegetasjonens alder og kan påvirkes av tarehøsting (Steen *et al.* 2016). På enkelte av høstefeltene i Møre og Romsdal i 2017 ble det hovedsakelig observert skorpeformede epifytter (Figur 11), noe som kan tyde på at tiden siden forrige tarehøsting ikke har vært lang nok til at en tredimensjonal epiflora utvikles. Undersøkelser i Nord-Trøndelag har vist at en hvileperiode på 4 år etter tarehøsting er for kort tid til at epifyttsamfunnene reetableres (Steen *et al.* 2016).

Figur 10. Epifyttforekomst (0-3) observert på stilker av stortare (*Laminaria hyperborea*) i høstefelt (brune søyler) og referanseområder (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla). Forekomst av epifytter (begroing) på tarestilkene ble rangert på en 4-trinns skala, der tarestilker uten epifytter ble gitt verdien 0, tarestilker med flekkvis forekomst av skorpeformete epifytter gitt verdien 1, tarestilker med dominans av skorpeformede epifytter gitt verdien 2, og tarestilker med dominans av voluminøs epiflora gitt verdien 3.

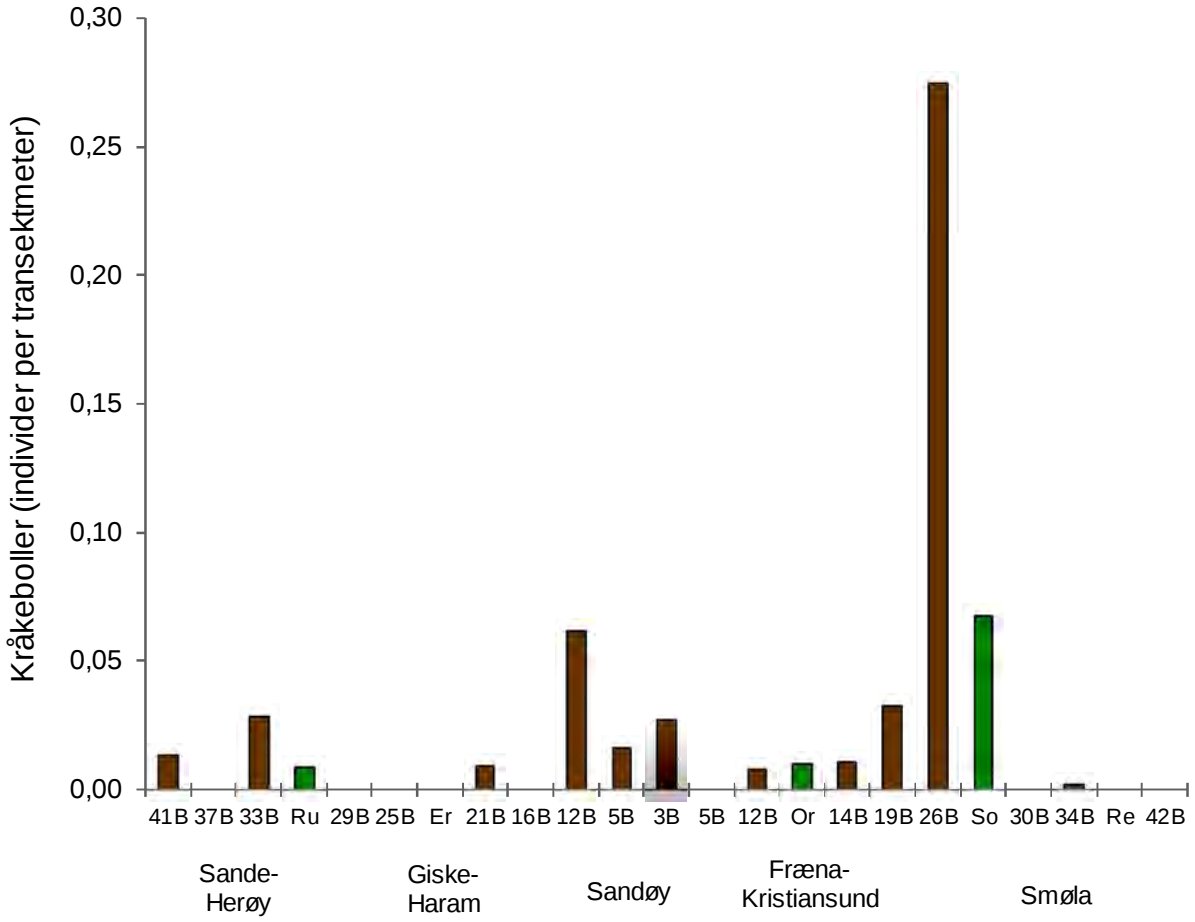

Figur 11. Eksempler på stortarestilker med ulik epifyttstruktur fra Smøla i Møre og Romsdal, april 2017. Stortareplantene i venstre bilde er fra høstefelt 30B og har flekkvis forekomst av skorpeformede epifytter på stilkene. Stortareplantene i høyre bilde er fra referanseområdet i Remman og har en velutviklet tredimensjonal, voluminøs epifyttstruktur.

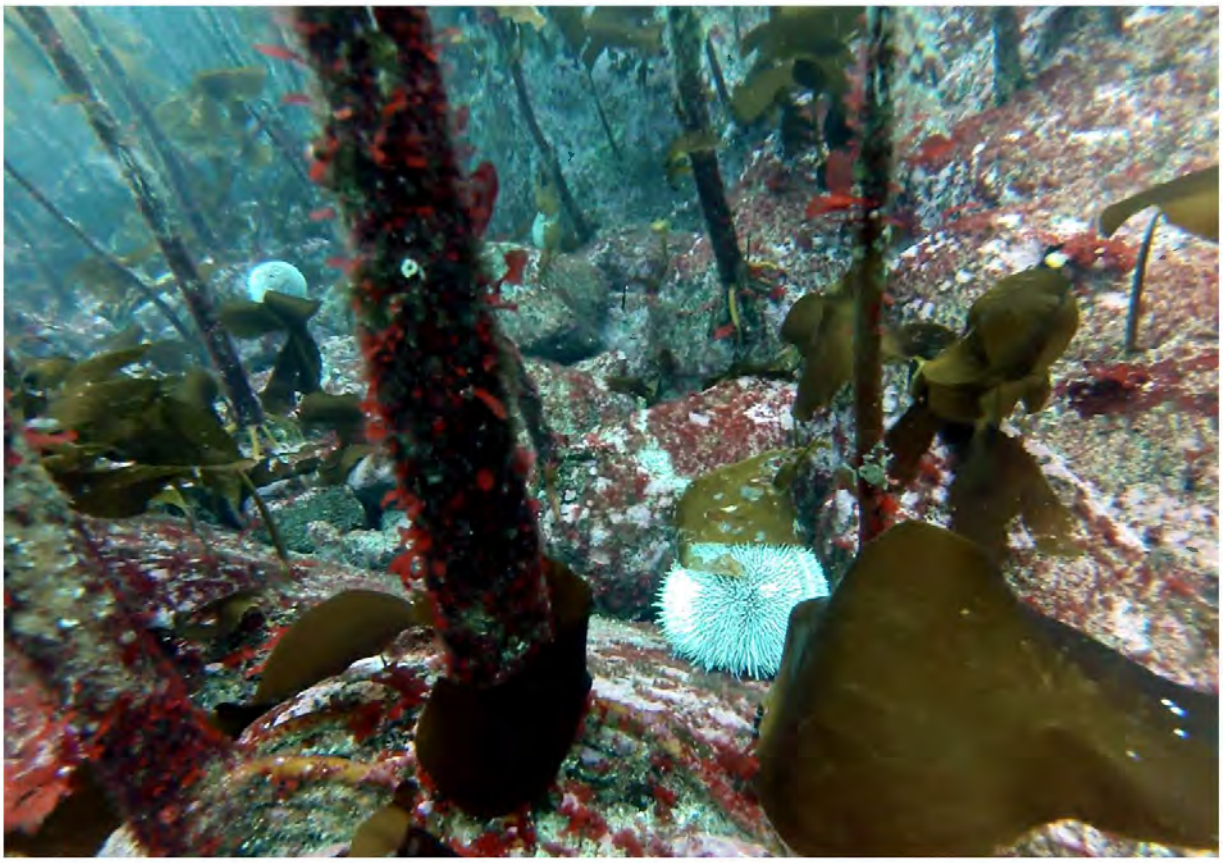
Tap av tareskog og annen makrovegetasjon som følge av kråkebollebeiting er et fenomen som er rapportert fra mange ulike kystområder rundt om i verden (Norderhaug & Christie 2009, Filbee-Dexter & Scheibling 2014, Ling *et al.* 2015). Rød kråkebolle (*Echinus esculentus*) er den kråkebollearten som det i de senere år er observert mest av i tareskogene langs kysten av Møre og Romsdal og Trøndelag (Steen 2011, 2013, 2014, 2016, Steen *et al.* 2016), og var den eneste kråkebollearten som ble observert i Møre og Romsdal i 2017.

Totalt ble det ble observert 114 individer av rød kråkebolle (*Echinus esculentus*) langs videotransektene undersøkt i Møre og Romsdal i 2017, noe som gir et gjennomsnitt på ca. 0,02 kråkeboller per meter videotransekt (Figur 12, 13). Dette er lavere enn tilsvarende registrert på stasjoner i Sør-Trøndelag (0,32 kråkeboller per meter videotransekt) og Nord-Trøndelag (0,06 kråkeboller per meter videotransekt) i 2016 (Steen 2016). Selv ikke på felt 26B ved Smøla, som hadde den høyeste registreringsfrekvensen av kråkeboller i Møre og Romsdal i 2017, ble det observert beiteskader på tarevegetasjonen (Figur 13).

Observasjonene tyder på at forekomstene av kråkeboller i Møre og Romsdal for tiden er på et stabilt lavt nivå som ikke ser ut til å gi beiteskader på tarevegetasjonen. Det er derfor ikke grunnlag for å begrense tarehøstingen på B-feltene i Møre og Romsdal kommende høstesesong på bakgrunn av beitetrykket fra kråkeboller.

Figur 12. Gjennomsnittlig forekomst av kråkeboller (*Echinus esculentus*) registrert per meter videotransekt på høstefelt (brune søyler) og referansefelt (grønne søyler) i Møre og Romsdal i 2017. Feltene er listet fra sør (venstre) mot nord (høyre). Referansefeltene er markert med bokstaver: Ru (Runde i Herøy), Er (Erkna i Giske), Or (Orskjæra i Eide), So (Sortna i Smøla) og Re (Remman i Smøla).

Figur 13. Kråkeboller (*Echinus esculentus*) observert på høstefelt 26B ved Smøla i Møre og Romsdal i april 2017.

RÅD FRA HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Som følge av begrensede forekomster av stortare og kortvokste tareplanter som sannsynligvis fortsatt er i en gjenvekstfase, fraråder Havforskningsinstituttet tarehøsting før 1. mai 2018 på felt 12B og 5B i Sandøy, Møre og Romsdal. På øvrige B-felt i Møre og Romsdal vurderes stortarevegetasjonens tilstand som tilstrekkelig god til at høsting kan igangsettes fra og med 1. oktober 2017.

REFERANSER

Christie H, Jørgensen NM, Norderhaug KM, Waage-Nielsen E. 2003. Species distribution and habitat exploitation of fauna associated with kelp (*Laminaria hyperborea*) along the Norwegian coast. Journal of Marine Biological Association UK 83: 687-699.

Filbee-Dexter K, Scheibling RE. 2014. Sea urchin barrens as alternative stable states of collapsed kelp ecosystems. Marine Ecology Progress Series. 495: 1–25.

Ling SD, Scheibling RE, Rassweiler A, Johnson CR, Shears N, Connell SD, Salomon AK, Norderhaug KM, Pérez-Matus A, Hernández JC, Clemente S, Blamey LK, Hereu B, Ballesteros E, Sala E, Garrabou J, Cebrian E, Zabala1 M, Fujita D, Johnson LE. 2015. Global regime shift dynamics of catastrophic sea urchin overgrazing. Philosophical Transactions Royal Society B. 370: 20130269.

Norderhaug KM, Christie H, Rinde E. 2002. Colonisation of kelp imitations by epiphyte and holdfast fauna; a study of mobility patterns. Marine Biology 141: 965–973.

Norderhaug KM, Fredriksen S, Nygaard K. 2003. Trophic importance of *Laminaria hyperborea* to kelp forest consumers and the importance of bacterial degradation to food quality. Marine Ecology Progress Series 255: 135–144.

Norderhaug KM., Christie H. 2009. Sea urchin grazing and kelp re-vegetation in the NE Atlantic. Marine Biology Research 5: 515-528.

Norderhaug KM, Christie H, Andersen GS, Bekkby T. 2012. Does the diversity of kelp forest macrofauna increase with wave exposure? Journal of Sea Research 69: 36–42.

Steen H. 2011. Undersøkelser av A-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2011. Rapport fra Havforskningen Nr. 13-2011.

Steen H. 2013. Undersøkelser av C-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2013. Rapport fra Havforskningen Nr. 26-2013.

Steen H. 2014. Undersøkelser av D-felt for tarehøsting i Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 24-2014.

Steen H. 2016. Undersøkelser av A-høstefelt for tare i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 31-2016.

Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. doi:10.1093/icesjms/fsw130.

Vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Henning Steen

Havforskningsinstituttet
2019

I forbindelse med revisjonsarbeidet for ny forskrift om regulering av tarehøsting i Møre og Romsdal og Trøndelag i regi av fylkeskommunene i de nevnte fylker, utarbeidet Havforskningsinstituttet 13.11.2018, etter bestilling fra Fiskeridirektoratet (Fiskeridirektoratets ref.: 18/13926, HI ref: 18/02217-1), et notat (HI ref: 18/02217-2) med en faglig vurdering av enkelte tareforvaltningsspørsmål. I mail datert 27.02.2019 (HI ref: 18/02217-3) ber Leif Harald Hansen på vegne av de fylkeskommunale arbeidsgruppene og Fiskeridirektoratet om ytterligere begrunnelse for en eventuell endring av høstesyklus fra 5 år til minimum 6 år i Møre og Romsdal og Trøndelag. Videre ønskes en vurdering av en differensiert høstesyklus mellom bølgeeksponerte og mindre bølgeeksponerte områder langs kysten, og om det vil kunne være en løsning med kortere høstesyklus enn 5 år i noen av de mest eksponerte områdene.

Havforskningsinstituttets vurdering av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag

Som et alternativ til tidligere forslag om forlenging av høstesyklus for stortare i Møre og Romsdal og Trøndelag, anbefaler Havforskningsinstituttet arbeidsgruppene å vurdere en forvaltningsstrategi der det avsettes mer definerte arealer til tarehøsting med en høstesyklus som gir maksimalt langtidsutbytte av tareressursen. Samtidig som tarehøstingen begrenses i andre områder der taresamfunnenes økosystemtjenester prioriteres og biologiske mangfold sikres. Bakgrunnen for anbefalingene er gitt i den etterfølgende teksten.

Havforskningsinstituttet har tidligere (jfr HI ref: 18/02217-2) anbefalt arbeidsgruppene om å vurdere en forlenget høstesyklus for stortare (fra 5 år til minimum 6 år) i Møre og Romsdal og Trøndelag med tanke på å bedre tareøkosystemenes reetableringsvilkår mellom påfølgende høstinger, i henhold til prinsippet om økosystembasert forvaltning. Anbefalingen er basert på undersøkelser gjennomført i forbindelse med prøvehøstingene av stortare i Nord-Trøndelag i perioden 2010-2014 (Steen *et al.* 2014, 2016a). Disse undersøkelsene viste at selve stortareressursen på høstefeltene restitueres ila 4 årsperioden, mens tarevegetasjons begroingssamfunn (epifytter) og populasjonsstruktur (dvs tarepopulasjonenes alder og størrelsessammenstening) ikke restitueres (sammenlignet med førhøstenivået) ila samme

periode. En hvileperiode på 4 år mellom påfølgende høstinger (som tilsvarer dagens praktiserte 5 årige høstesyklus) vil derfor ikke være tilstrekkelig for restitusjon tarevegetasjonens epifytt- og populasjonsstruktur, et forhold som også ble rapportert i 2014 (Steen *et al.* 2014).

Epifyttforekomstene på stortarestilkene er sterkt korrelert med tareplantenes alder og bidrar til å øke tareskogens habitatkompleksitet og totale biologiske mangfold (Norderhaug *et al.* 2003, 2007, 2012). Restitusjonshastigheten etter tarehøsting vil bl.a kunne variere med breddegrad, og tidligere studier har vist at f.eks tareskogens epifytt- og populasjonsstruktur restitueres langsommere på Nordmøre (>6 år) enn på Rogalandskysten (Christie *et al.* 1998). Observasjoner gjort i forbindelse med tareprøvehøsting i sørlig del av Nordland (Steen *et al.* 2018b), viser at restitusjonen av stortarevegetasjonens epifytt- og populasjonsstruktur her tar mer enn 5 år (dvs vil kreve en høstesyklus på mer enn 6 år). Det er derfor ikke usannsynlig at restitusjonsperioden vil være av tilsvarende varighet også i Trøndelag.

Selv om en forlengelse av høstesyklusen vil gi taresystemene mer tid til å realisere sitt økologiske potensial, vil en eventuell klimakstilstand sannsynligvis ha kort varighet før feltene på ny utsettes for høsting. Havforskningsinstituttet har tidligere foreslått en alternativ forvaltningsstrategi som kombinerer optimal ressursutnyttelse samtidig som tareskogens økosystemfunksjonalitet opprettholdes. Denne går ut på å avsette mer definerte områder med godt ressursgrunnlag til tarehøsting (med en høstesyklus som gir maksimalt langtidsutbytte av ressursen), samtidig som høstingen begrenses i andre områder der tareskogen får bedre vilkår til å utvikle klimakssamfunn og økologisk funksjonalitet (jfr "åkerdrift" og "urskog"). En inndeling basert på breddesektorer kan gjerne ligge i bunnen for feltinndelingen, men hvilke områder innenfor sektoren som er aktuelle for tarehøsting eller ikke, kan defineres klarere. Dagens høstefelt inneholder sannsynligvis betydelige arealer der det ikke vokser stortare, eller som er lite egnet for tarehøsting av andre årsaker. En klarere avgrensning av høsteareal innenfor hver sektor, f.eks basert på biomassemodeller for stortare, høstehistorikk, bunntopografi, etc, vil bedre synliggjøre de områder som vil være aktuelle for tarehøsting.

En differensiert høstesyklus mellom bølgeeksponerte og mindre bølgeeksponerte områder bør også vurderes, da stortarevegetasjonens vekst- og rekrutteringspotensial øker, og sårbarheten

overfor kråkebollebeiting avtar, med graden av bølgeeksponering (Norderhaug & Christie 2009, Steen *et al.* 2014). Selv om stortarevegetasjonen i bølgeeksponerte områder vil være den best egnede for høsting i et ressursutnyttelsesperspektiv, så er det også i slike områder man finner de eldste tareplantene og det høyeste biomangfoldet (Norderhaug *et al.* 2012, Steen *et. al.* 2016b). Man bør derfor også i bølgeeksponerte områder sikre arealer for utvikling av «tareurskog» og opprettholdelse av biomangfoldet.

Veksthistorikkstudier har vist at stilktilveksten er på sitt maksimale når stortareplantene er 3-5 år gamle (Steen *et al.* 2016b, 2018ab). For å optimalisere ressursutbyttet, og sikre at stortarevegetasjonen ikke høstes før den når sitt mest produktive stadium, bør det etter vår vurdering heller ikke innenfor områdene som øremerkes for tarehøsting høstes med en frekvens som er kortere enn 5 år. For hyppig høsting vil også kunne føre til at tettheten av tarerekrutter i undervegetasjonen ikke får tid til å utvikle seg, og dermed gi mindre biomasseutbytte på sikt (Steen *et. al.* 2014, 2018b).

Et springende punkt når det gjelder økologiske effekter av tarehøstingen, er hvor stor andel av tarevegetasjonen som høstes, og hvor mye tare som står tilbake på feltene etter at høstingen er avsluttet. Dette har sannsynligvis betydning både for tareskogens økologiske funksjonalitet og for rekrutteringen av spredningssvake organismer til de høstepåvirkede flatene. Modellstudier tyder på at mengden stortare som tas ut gjennom høsting er liten sammenlignet med den stående storbiomassen på et regionalt nivå. Havforskningsinstituttets modelleringsstudier gjennomført på Sunnmøre viser f.eks at stortarebiomassen som høstes i dette området ila en femårsperiode kun utgjør ca 5-6 % av den totale beregnede stortarebiomassen i området. Lokalt kan imidlertid uttaksgraden være høyere, og på enkelte av Havforskningsinstituttets overvåkingsstasjoner er det registrert en uttaksgrad på mer enn 75 % (Steen *et. al.* 2014, 2018b).

En forvaltningsmodell bør sikre at deler av tarevegetasjonen på høstefeltene opprettholder en økologisk klimakstilstand dersom høstetrykket i framtiden skulle øke, f.eks ved at det utvikles mer effektive høsteteknikker og/eller kommer til flere næringsaktører. En forlenging av høstesyklusen, eller innsnevring av høstefelt, vil f.eks medføre at færre felt og mindre arealer vil være åpne for tarehøsting til enhver tid. Dette vil igjen kunne føre til hardere

beskatning av de gjenværende åpne feltene, så lenge uttaket på høstefeltene ikke er regulert. En regulering av høsteaktiviteten som sikrer at uttaket av tare på høstefeltene skjer innenfor bærekraftige rammer burde derfor vurderes. En forutsetning for å sette bærekraftige rammer for høsteuttaket, er kunnskap om hvor mye tarebiomasse som finnes på de ulike høstefeltene, noe som utviklingen av biomassemodeller forhåpentligvis vil kunne bidra med på sikt.

REFERANSER.

Christie H, Fredriksen S, Rinde E. 1998. Regrowth of kelp and colonization of epiphyte and fauna community after kelp trawling at the coast of Norway. Hydrobiologi 375 (376): 49–58.

Christie H, Jørgensen, NM, Norderhaug KM, Waage-Nielsen E. 2003. Species distribution and habitat exploitation of fauna associated with kelp (*Laminaria hyperborea*) along the Norwegian coast. Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom 83: 687–699.

Christie H, Jørgensen NM, Norderhaug KM. 2007. Bushy or smooth, high or low; importance of habitat architecture and vertical position for distribution of fauna on kelp. Journal of Sea Research 58: 198–208.

Norderhaug KM, Fredriksen S, Nygaard K. 2003. Trophic importance of *Laminaria hyperborea* to kelp forest consumers and the importance of bacterial degradation to food quality. Marine Ecology Progress Series 255: 135–144.

Norderhaug KM, Christie H, Fredriksen S. 2007. Space limitation in a Norwegian kelp *Laminaria hyperborea* forest? Evidence from using artificial habitats. Journal of Sea Research 58: 120–124.

Norderhaug KM., Christie H. 2009. Sea urchin grazing and kelp re-vegetation in the NE Atlantic. Marine Biology Research 5: 515-528.

Norderhaug KM, Christie H, Andersen GS, Bekkby T. 2012. Does the diversity of kelp forest macrofauna increase with wave exposure? Journal of Sea Research 69: 36–42.

Steen H, Moy FE, Bodvin T. 2014. Prøvehøsting av stortare i Nord-Trøndelag – Gjenvekstundersøkelser 2010-2014. Rapport fra Havforskningen Nr. 37-2014.

Steen H, Moy FE, Bodvin T, Husa V. 2016a. Regrowth after kelp harvesting in Nord-Trøndelag, Norway. ICES Journal of Marine Science. 73 (10): 2708–2720.

Steen H, Bodvin T, Moy FE, Gustad E, Øverbø Hansen H, Jelmert A, Baardsen P. 2016b. Effekter av stortarehøsting i Nordland i 2016. Rapport fra Havforskningen Nr. 38-2016.

Steen H, Norderhaug KM, Moy FE. 2018a Tareundersøkelser i Nordland i 2017. Rapport fra Havforskningen Nr. 9-2018.

Steen H, Norderhaug KM, Moy FE. 2018b Tareundersøkelser i Nordland i 2018. Rapport fra Havforskningen Nr. 44-2018.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Kristin Strømskag	**Arkiv:**	L10 &13
Arkivsaksnr.:	19/621		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet
Kommunestyret

HØRINGSUTKAST - ROAN KOMMUNE KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2019-2030

Forslag til vedtak:
Frøya kommunestyre tar høringsutkast til kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til orientering, og ønsker lykke til videre med arbeidet.

Vedlegg:
Høringsbrev fra Roan kommune.

Saksopplysninger:
Frøya kommune mottok 29.04.2019 kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Roan kommune til høring. Høringsfristen er satt til 09.06.2019.

I følge planbeskrivelsen skal revidering ha følgende fokus:

> Rulleringen har som mål å gi forutsigbarhet i arealforvaltningen, først og fremst i strandsonen og i sjøområdene. Det er også et mål å få en godt forankret og anvendelig kommuneplan.
>
> ***Delmål***
> - • Tilrettelegge for fiskeri og havbruk
> - • Tilrettelegge for småbåthavner og naust
> - • Vurdere behov for skjerming av områder fra tarehøsting
> - • Spisse gjeldende bestemmelser og retningslinjer
>
> ***Byggeområder***
> Det skal i utgangspunktet ikke vurderes endringer i byggeområder for næring, bolig og fritidsbolig i denne rulleringen. Derimot vil det bli gjort en vurdering av eksisterende og framtidige naustområder.
>
> ***Bruk og vern av sjø og vassdrag***
> Det pågående arbeidet med kystsoneplan for Namdalen innbefatter Roan kommune. Arbeidet skal så langt det er mulig i tid, samordnes ved rullering av arealdelen. Behovet for å legge inn nye småbåthavner i planen skal også vurderes.

Hensynssoner
Gjeldende hensynssoner på land foreslås videreført. Bruken av hensynssoner vil bli vurdert i sjø.

Risiko og sårbarhetsanalyse
ROS – analyse i gjeldende arealdel skal revideres.

Bestemmelser
Gjeldende bestemmelser skal revideres.

I høringsperioden har det blitt avholdt et folkemøte og dialogmøter med akvakultur- og fiskerinæringen. I disse møtene har det kommet generelle innspill til planarbeidet. Videre har det innen fristen kommet inn 10 uttalelser til planprogrammet og 16 innspill til planen.

Planforslaget inneholder endringer innen:

- boligbebyggelse
- fritidsbebyggelse
- naust
- kombinert formål bolig- og fritidsbebyggelse
- fritids- og turistformål
- næringsbebyggelse
- småbåtanlegg

Fiskeri er ivaretatt ved avsetting av låssettingsplasser og områder med bruk av aktiv redskap. Områder innenfor ankerfestene til oppdrettsanlegg avsatt som sikringssone.
Det er videre gjort en vurdering av hvilke arealer som bør vernes fra tarehøsting av hensyn til natur og miljø. Disse er avsatt som naturområde i sjø.

I tråd med føringene i planprogrammet er det foretatt en revidering av bestemmelsene til planen. Planen samsvarer godt med kommuneplanens samfunnsdel fra 2015 og ivaretar relevante regionale og nasjonale hensyn.

Rådmannens vurdering:
Roan kommune har lagt høringsforslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 ut til offentlig ettersyn og høring ihht. Plan-og bygningsloven. Hovedfokuset for revideringen er forvaltning av strandsone og sjøarealene.
Rådmannen anbefaler at kommunestyret tar planforslaget til orientering og ønsker Roan kommune lykke til videre med arbeidet.

Forhold til overordna planverk:
I henhold til plan- og bygningsloven.

Fra: Fosen Plan og Miljø AS [hanne@planogmiljo.no]
Til: midtnorge@fiskarlaget.no [midtnorge@fiskarlaget.no]; Postmottak Osen kommune [postmottak@osen.kommune.no]; Postmottak Åfjord kommune [postmottak@afjord.kommune.no]; Postmottak [postmottak@froya.kommune.no]; postmottak@fbrt.no [postmottak@fbrt.no]; terjeha7@online.no [terjeha7@online.no]; mosteras@online.no [mosteras@online.no]; bjfrones@gmail.com [bjfrones@gmail.com]; janjenss@online.no [janjenss@online.no]; Øverdal Fagerdal Samdrift DA [brattgjerd@hotmail.com]; Jensen Tore [tore.jensen@roan.kommune.no]; akristinpaaske@gmail.com [akristinpaaske@gmail.com]; Odd Inge Viken [oiviken@online.no]; afjordnf@gmail.com [afjordnf@gmail.com]; post@afjordutvikling.no [post@afjordutvikling.no]
Kopi:
Sendt: 29.04.2019 18:16:27
Emne: 5019 Roan kommune - Høring av forslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030
Vedlegg:

På vegne av Roan kommune sendes forslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 på høring.

Roan kommunestyre har i møte 25.04.19, sak 38/19, vedtatt planprogram for kommuneplanens arealdel 2019-2030.

I samme møte, sak 39/19, vedtok kommunestyret å sende forslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 på høring og å legge det ut til offentlig ettersyn i seks uker, jf. plan- og bygningsloven § 11-14.

Alle dokumenter tilhørende planforslaget kan sees ved å følge lenken https://www.roan.kommune.no/om-roan/kunngjoringer-og-horinger/horing-av-kommuneplanens-arealdel-2019-2030.13621.aspx. Alle dokumentene vil ikke være tilgjengelig på nettsiden før i morgen tidlig. På grunn av dokumentenes størrelse sendes de i utgangspunktet ikke på e-post til høringspartene. Ta kontakt med undertegnede dersom komplett planforslag likevel ønskes tilsendt på e-post.

Planforslaget ligger ute til offentlig ettersyn i perioden 29.04.19 til 09.06.19. Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til sektorleder Geir Ola Aune på telefon 72 51 00 15.

Merknader til planforslaget sendes innen 09.06.19 til Roan kommune, Julie Næss vei 10, 7180 Roan eller til postmottak@roan.kommune.no.

Vennlig hilsen
Hanne Skjæggestad
Fosen Plan og Miljø AS

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Kristin Strømskag	**Arkiv:**	P10 &13
Arkivsaksnr.:	18/2782		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet
Kommunestyret

HØRING - KOMMUNEPLANENS AREALDEL OSEN KOMMUNE 2019-2030

Vedtak:
Forslag til vedtak:
Frøya kommunestyre tar høringsutkast til kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Osen kommune til orientering, og ønsker lykke til videre med arbeidet.

Vedlegg:
Høringsbrev fra Osen kommune.

Saksopplysninger:
Frøya kommune mottok 13.05.2019 kommuneplanens arealdel 2019-2030 for Osen kommune til høring. Høringsfristen er satt til 28.06.2019.

I følge planbeskrivelsen skal revideringen ha følgende fokus:

• Byggeområder	Det skal ikke vurderes endringer i byggeområder for næring, bolig og fritidsbolig i denne rulleringen. Derimot vil det bli gjort en vurdering av eksisterende og framtidige naustområder.
• Masseuttak	Videreføring av område båndlagt med tanke på regulering til pukkverk innerst i Svesfjorden skal vurderes i forbindelse med dette arbeidet
• LNF(R)-områder	Områder med svært viktig og viktig dyrkamark skal ikke bygges ned.
• Bruk og vern av sjø og vassdrag	Det pågående arbeidet med interkommunal kystsoneplan innbefatter Osen kommune. Arbeidet skal brukes som grunnlag ved revidering av arealdelen. Behovet for å legge inn nye småbåthavner i planen skal også vurderes.
• Hensynssoner	Gjeldende hensynssoner på land foreslås videreført. Bruken av hensynssoner vil bli vurdert i sjø.
• Risiko og sårbarhet	ROS-analysen i gjeldende arealdel for sjøarealene skal revideres.
• Konsekvensutredning	Konsekvensutredningen skal beskrive virkninger for nye tiltak.

Planforslaget gjenspeiler samfunnsdelens satsing på vekst i innbyggertallet og næringslivet ved at det er satt av attraktive områder til boligbygging, fritidsbebyggelse

og næringsutvikling, som videreføring fra gjeldende plan. Landbruksjorda er skjermet for utbygging ved at den er vist til LNF(R)-formål, havområdene viser store områder for fiske, samtidig som det åpnes for akvakultur. Det er også vist områder for fritids- og turistformål og nye og eksisterende småbåthavner er tatt inn.

Vurdering:
Osen kommune har lagt høringsforslag til kommuneplanens arealdel 2019-2030 ut til offentlig ettersyn og høring ihht. Plan-og bygningsloven. Rådmannen anbefaler at kommunestyret tar planforslaget til orientering og ønsker Osen kommune lykke til videre med arbeidet.

Forhold til overordna planverk:
I tråd med plan- og bygningsloven.

Osen kommune
Sentraladministrasjonen

Høringsinnstansene

Deres ref.	Vår ref.	Dato
	2000/2019/141/4RLE	10.05.2019

KOMMUNEPLANENS AREALDEL OSEN KOMMUNE 2019-2030

Osen formannskap vedtok i møte 08.05.19 å legge forslag til kommuneplanens arealdel for 2019-2030 ut til høring og offentlig ettersyn med høringsfrist 28.06.19, jf. plan – og bygningsloven § 11-14.

Kommuneplanens arealdel består av planbeskrivelse, plankart med tilhørende bestemmelser og retningslinjer, samt konsekvensutredninger og ROS-analyse. Alle dokumentene i saken er lagt ut på Osen kommunes hjemmeside, www.osen.kommune.no, på følgende link: https://www.osen.kommune.no/offentlig-innsyn/horinger/

Fristen for merknader og innsigelser er 28.06.19, og eventuelle merknader må være kommunen i hende senest denne datoen. Merknader til forslaget sendes Osen kommune, Rådhusveien 13, 7740 Steinsdalen, eller til postmottak@osen.kommune.no.

Ved spørsmål kan undertegnede kontaktes.

Med hilsen

Roar Leirset
Rådmann
Osen kommune

Telefon: 72578200 / 41446449
E-post: roar.leirset@osen.kommune.no

Mottakerliste:

- Fylkesmannen i Trøndelag
- Trøndelag Fylkeskommune
- Kystverket Midt-Norge
- Statens vegvesen Region Midt
- Direktoratet for mineralforvaltning
- Fiskeridirektoratet Region Midt
- Mattilsynet
- NVE
- Roan kommune
- Frøya kommune
- Naturvernforbundet
- Fosen reinbeitedistrikt
- Forum for natur og friluftsliv Trøndelag
- Vingsan brygge
- Barn- og unges representant i planutvalget v/Geir Eide

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Nils Jørgen Karlsen	**Arkiv:**	U60 &18
Arkivsaksnr.:	19/1375		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet
Kommunestyret

COOP MAUSUND SØKNAD TYPISK TURISTSTED

Forslag til vedtak:

1. Frøya kommune definerer Mausund som «typisk turiststed»
2. Frøya kommune, på vegne av Coop Mausund, søker Fylkesmannen i Trøndelag om at Mausund blir definert som «typisk turiststed»

Vedlegg:

Søknad fra Coop Mausund

Saksopplysninger:

Coop Mausund SA betjener fastboende på de veiløse øyene Mausund og Bogøya samt sekundærbeboere og tilreisende.

Frøya har fortsatt flere øysamfunn uten fastlandsforbindelse fra Sula i sør til Froan i nord. Alle øysamfunn har opplevd, i større eller mindre grad, en tilbakegang i folketallet de siste tiårene, men Mausund har siden århundreskiftet klart å bremse utviklingen. Det er bygd nye eneboliger hvert år de siste årene og flere barnefamilier har flyttet til øya. Mausund feltstasjon, som har fått mye medieoppmerksomhet både regionalt og nasjonalt, er etablert og har bidratt til flere helårs arbeidsplasser, og det jobbes aktivt med å få etablert en folkehøgskole i Øyrekka med Mausund som hovedlokasjon. Det er fiskemottak, kysthistorisk museum og oppvekstsenter med barnehage og barne- og ungdomsskole som betjener alle de bebodde øyene i «sørværa».

Coop Mausund ligger like ved fergeleiet på Måøya og er ved siden av feltstasjonen og oppvekstsenteret den største arbeidsgiveren i fiskeværet, med tre heltidsansatte og tre deltidsansatte. Viktigste erhvervsvei er imidlertid fortsatt fiskeri. Mausund er det største fiskeværet mellom Lofoten i nord og Møre og Romsdal i sør, målt i antall båter i drift. Det er fergeforbindelse til Dyrøy på «Fast-Frøya», og overfarten tar ca 45 minutter.

I takt med at antall fastboende har gått tilbake siden 1970-tallet har antall sekundærbeboere økt. Dette er i stor grad folk med familiær tilknytning til Mausund, som har arvet eller tilegnet

seg eiendommer som brukes som fritidsboliger. Enkelte av disse oppholder seg mer eller mindre fast på øya fra vår til høst – og flere ukependler mellom Trondheims-regionen og Mausund. De siste årene har imidlertid et raskt økende antall turister som besøker Mausund uten å ha tilknytning til fiskeværet, også blitt et viktig innslag. Det må her nevnes at Utihavet-festivalen (årlig) og utendørsspelet Oda fra havet (annethvert år) tiltrekker seg flere tusen tilreisende. Det er også utviklet turistindustri på Mausund, som handler om alt fra bespisning/utesteder til motelldrift og utleie av hus til overnatting, ørne- og selsafari samt mulighet for å booke fisketur med erfarne fiskere.

Omsetningen i sommerukene helt avgjørende for driften av butikken. Det er denne omsetningen som skaper bedriftens resultat – og som bidrar til at de også resten av året klarer å opprettholde en god nærbutikk i fiskeværet, med et bredt tilfang av varer. Med 45 minutters fergetur fra Fast-Frøya er en god nærbutikk helt essensielt for å bevare fast bosetning gjennom hele året.

Coop Mausund SA, som er et selvstendig, lokalt styrt samvirkelag, har foruten dagligvarer også egen avdeling for faghandel samt et visst sortiment av trelast. I tillegg satses det på salg av drivstoff til så vel biler som båter. Man har også tankanlegg for større fartøy i tilknytning til ferge- og hurtigbåtkaia.

Etableringen av faghandel og trelasthandel for få år tilbake, var et ledd i arbeidet med å begrense handelslekkasjen til fastlandet. De oppdaget at ikke minst feriefolk som måtte over til fastlandet for å handle til årlig vedlikehold av eiendommene, og som i den forbindelse måtte vente flere timer på båt tilbake, gjorde unna «storhandel» når de først hadde muligheten. Etter at de la om driften erfarte de at omsetningen også av dagligvarer i sommerukene økte med ca 10 prosent.

I dag ser de at de har betydelig lekkasje i forbindelse med at folk som drar fra øya på søndager etter helge- eller ukesopphold, ikke har anledning til å gjøre unna innkjøpene for kommende dager. De har de siste årene merket økende etterspørsel fra kunder som ønsker seg søndagsåpent. Det er dessverre vanlig at reisende sommerstid må stå flere timer i fergekø få meter fra butikken på søndager. Dersom de hadde mulighet til å holde åpent noen timer søndag ettermiddag, er de overbevist om at de ville fått svært mye av omsetningen som i dag går til søndagsåpne forretninger i Trondheim, Orkanger og andre tettsteder på fastlandet.

På bakgrunn av den avgjørende betydning omsetningen i turistsesongen har for opprettholdelse og utvikling av Coop Mausund, og dermed bevare fast bosetning i et av de mest livskraftige øysamfunn på trøndelagskysten, ber de om tillatelse til å holde søndagsåpent. Denne muligheten gis om Mausund blir definert som «typisk turiststed» av Fylkesmannen i Trøndelag.

Vurdering:

Rådmannen ser utfordringer med drift av butikk på Mausund, og den avhengighet de har av turister og fritidsboligeiere. De innsatser som Coop Mausund har gjort de senere år, har gitt resultat, noe som de ønsker å forsterke ytterligere.
Innvilgning av søknad hos Fylkesmannen er ikke en enkel sak. Det kreves en god og underbygd søknad. Det er Frøya kommune som står som søker, på vegne av Coop Mausund. Graden av avhengighet av salg til tilreisende og fritidsboligeiere er avgjørende i

Fylkesmannens vurdering av søknaden. Fra tidligere saker, ser vi at det også er andre elementer som Fylkesmannen anser som viktige for å oppfylle kriterier som typisk turiststed. Utforming av søknad skal skje i samarbeid med Coop Mausund.

Rådmannen foreslår:

1. At Frøya kommunen definerer Mausund som «typisk turiststed»
2. At Frøya kommune, på vegne av Coop Mausund, søker Fylkesmannen i Trøndelag om at Mausund blir definert som «typisk turiststed»

Coop Mausund SA

7284 Mausund

Konstituert rådmann Beathe Sandvik
Frøya kommune

7261 Sistranda

Dispensasjon for søndagsåpen butikk

Viser til samtale mellom ordfører Berit Flåmo og representanter for Coop Mausund sommeren 2018, hvor hun oppfordret oss til å søke om dispensasjon slik at butikken ved enkelte tilfeller kan holdes åpen på søn- og helligdager i den mest hektiske turistsesongen.

Bakgrunn

Coop Mausund er eneste forretning på Mausund, og baserer mye av virksomheten på omsetning gjennom noen hektiske sommeruker. Det topper seg under arrangementer som «Utihavet» og «Oda fra havet», men fra påske til september er det generelt svært stort trykk med periodevis mer enn dobling av folketallet på øya og omfattende besøk av dagsturister. Uten turistene ville det ikke vært mulig å tilby de fastboende det vareutvalg og de åpningstider som vi klarer å opprettholde også i lavsesongen.

Vi har de siste årene merket betydelig etterspørsel etter åpning på søndager. Butikken ligger rett ved fergekaia og det er dessverre ikke uvanlig at reisende på søndager blir stående i flere timer for å komme med båten. Mange hadde ønsket å benytte denne tiden til å handle inn dagligvarer for bruk når de kommer heim, da mange har tomme kjøleskap etter ferieopphold på Mausund, men dette har det ikke vært anledning til. Resultatet blir at denne omsetningen kommer kjeder og forretninger i Trondheim og andre større sentra til gode.

På den bakgrunn og de positive signalene fra ordføreren sist år, håper vi at Frøya kommune kan innvilge at Coop Mausund kan få holde åpent inntil 10 søn- og helligdager i løpet av 2019.

Vennlig hilsen

John Arne Moen/s
Styreleder Coop Mausund SA

Kopi: Ordfører Berit Flåmo

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Nils Jørgen Karlsen	**Arkiv:**	U01
Arkivsaksnr.:	19/1379		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

UTTIAN NÆRINGSOMRÅDE - INTENSJONSAVTALER

Forslag til vedtak:

1. **Frøya kommune inngår intensjonsavtaler med Skarsvaag Boats AS og Servicebrygga AS**
2. **Rådmann gis i oppdrag å sluttføre avtalene**

Vedlegg:

Utkast intensjonsavtale mellom Frøya kommune og Skarsvaag Boats AS
Utkast intensjonsavtale mellom Frøya kommune og Servicebrygga AS
Skisse næringsområde

Saksopplysninger:

I planleggingen av Uttian Næringsområde, har kommunen vært i dialog med to aktører;

1. Skarsvaag Boats AS
2. Servicebrygga AS

Skarsvaag Boats er i stort behov av større og formålsenlige lokaler. Deres del av næringsområdet omfatter ca 9,0 daa.
Servicebrygga er i samme situasjon. Utviklingen av bryggeriet har vært svært positiv og dagens lokaler er ei utfordring for veksten. De har samtidig større planer for utvidelse av virksomheten. I tillegg ønsker de å samlokalisere flere av bedriftene under samme tak. Deres del av næringsområdet omfatter ca 5,4 daa.

Frøya kommune har som strategi å opparbeide næringsområder, for så å leie ut til virksomheter etter selvkostprinsippet. I avtalen ligger også en opsjon på erverv av arealet. Utkast til avtaler er kommunisert til begge aktørene.

Aktørene har deltatt i utforming av arealet, tilpasset deres virksomhet.

Vurdering:

Rådmannen mener det er viktig at det inngås intensjonsavtaler med potensielle festere/ leietakere på næringsareal kommunen opparbeider. Dette er en forsikring for at økonomien i investeringen ivaretas. Rådmannen er også tilfreds med at aktørene aktivt har deltatt i utforming av arealet, slik at det anpasses til deres behov.

Rådmannen tilrår at det inngås intensjonsavtaler med Skarsvaag Boats AS og Servicebrygga AS. Rådmannen gir administrasjonen i oppdrag å sluttføre avtalene.

Intensjonsavtale

mellom

Frøya kommune

org.nr.: 964 982 597

og

Skarsvaag Boats AS

org.nr.: 915 518 451

1. Bakgrunn for avtalen

Denne avtalen er inngått for å sikre Skarsvaag Boats AS nødvendig areal for sin virksomhet i Frøya kommune.

2. Arealet

Det areal som omhandles i denne avtalen fremgår av vedlagte kartskisse. Arealet er ikke endelig oppmålt og konkret areal kan bli justert. Arealet er på ca 9,0 daa.

For arealet skal det inngås festeavtale i forlengelse av nærværende avtale. De viktigste bestemmelsene i festeavtalen er beskrevet i punkt 4 nedenfor.

Arealet skal primært benyttes til bygging og vedlikehold av båter. Virksomheten må ikke innebære fare for smitte av annen virksomhet i industriområdet. Endret bruk av arealet skal godkjennes av Frøya kommune.

3. Opparbeidelse

Arealet skal overtas i opparbeidet stand. Opparbeidelsen skal utføres og bekostes av Frøya kommune ved innleid entreprenør. Detaljer vedrørende opparbeidelsen blir beskrevet i anbud og kontrakt med entreprenør. Skarsvaag Boats AS skal anledning til å gjøre seg kjent med disse dokumentene når de foreligger.

Alle forhold vedrørende opparbeidelsen skal håndteres av Frøya kommune, også eventuelle reklamasjoner. Frøya kommune har rett til å gjøre nødvendige eller praktiske tilpasninger av arbeidet underveis. Tilpasninger som kan ha betydning for Skarsvaag Boats AS sin bruk av området skal diskuteres mellom partene før avgjørelse tas.

4. Betingelser i festeavtale

- Festetiden er avtalt til 50 år, regnet fra det tidspunkt arealet er klargjort for tiltredelse av Skarsvaag Boats AS. I festetiden kan ingen av partene si opp avtalen
- Festeavtalen er avtalt til 7 % av en grunnpris pr kvm
- Festeavgiften skal pr 01.01 hvert år reguleres i forhold til konsumprisindeksen og i forhold til endringen fra 15/11 – 15/11 det foregående året. Avgiften kan dog ikke settes lavere enn avgiften på reguleringstidspunktet

- Skarsvaag Boats AS skal ha rett til å innløse festetomten. Innløsning kan dog kreves først når det har gått minst 10 – ti – år av festetiden. Krav om innløsning skal sendes skriftlig og med ett års varsel
- Ved innløsning settes innløsningsavgiften til 25 x festeavgift på tidspunktet for innløsning
- Ved opphør av festeavtalen kan Frøya kommune kreve at festetomten ryddes og bygninger og installasjoner fjernes for festers regning. Frøya kommune kan også kreve å få overta bygninger og installasjoner mot vederlag fastsatt ved skjønn. Skarsvaag Boats AS kan ikke kreve at Frøya kommune skal overta bygninger og installasjoner
- Ved opphør av avtalen har ingen av partene rettigheter ut over det som går frem av de konkrete bestemmelser ovenfor. Dersom festeforholdet skal fortsette skal det undertegnes ny festeavtale senest ett år før festeavtalens utløp
- Skarsvaag Boats AS kan overdra festekontrakten, eller fremfeste deler eller hele arealet, med mindre Frøya kommune har saklig grunn til å nekte. Frøya kommune har en ubetinget rett til å overføre festekontrakten til andre, eller selge arealet

Frøya den …/…. 2019

Frøya kommune	Skarsvaag Boats AS
……	……
Berit Flåmo	Kai-Egil Skarsvåg
ordfører	*daglig leder*

Intensjonsavtale

mellom

Frøya kommune

org.nr.: 964 982 597

og

Servicebrygga AS

org.nr.: 976 038 207

1. Bakgrunn for avtalen

Denne avtalen er inngått for å sikre Servicebrygga AS nødvendig areal for sin virksomhet i Frøya kommune.

2. Arealet

Det areal som omhandles i denne avtalen fremgår av vedlagte kartskisse. Arealet er ikke endelig oppmålt og konkret areal kan bli justert. Arealet er på ca 5,4 daa.

For arealet skal det inngås festeavtale i forlengelse av nærværende avtale. De viktigste bestemmelsene i festeavtalen er beskrevet i punkt 4 nedenfor.

Arealet skal primært benyttes til bryggeri- rørlegger- og industrivirksomhet. Virksomheten må ikke innebære fare for smitte av annen virksomhet i industriområdet. Endret bruk av arealet skal godkjennes av Frøya kommune.

3. Opparbeidelse

Arealet skal overtas i opparbeidet stand. Opparbeidelsen skal utføres og bekostes av Frøya kommune ved innleid entreprenør. Detaljer vedrørende opparbeidelsen blir beskrevet i anbud og kontrakt med entreprenør. Servicebrygga AS skal anledning til å gjøre seg kjent med disse dokumentene når de foreligger.

Alle forhold vedrørende opparbeidelsen skal håndteres av Frøya kommune, også eventuelle reklamasjoner. Frøya kommune har rett til å gjøre nødvendige eller praktiske tilpasninger av arbeidet underveis. Tilpasninger som kan ha betydning for Servicebrygga AS sin bruk av området skal diskuteres mellom partene før avgjørelse tas.

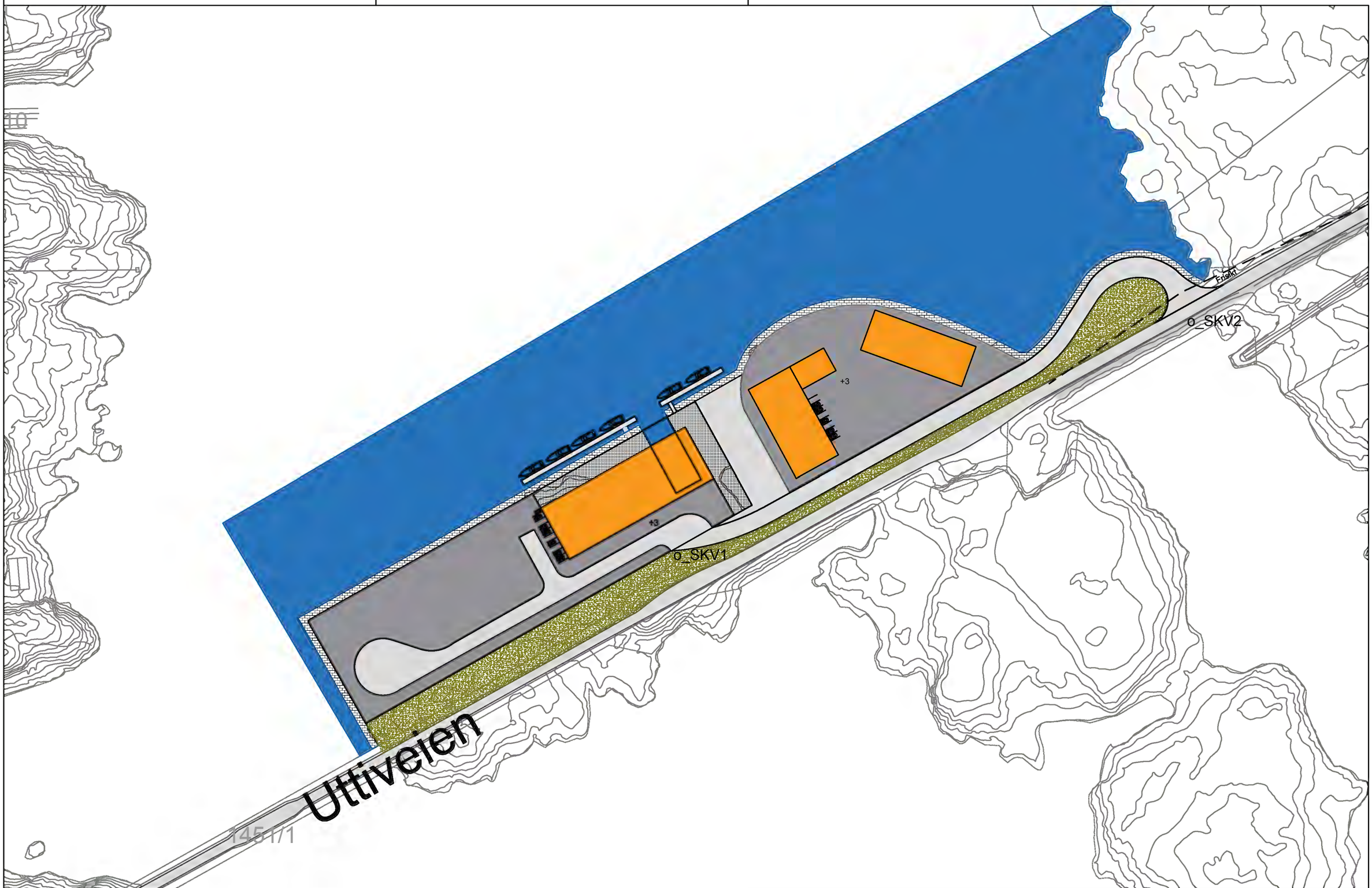
4. Betingelser i festeavtale

- Festetiden er avtalt til 50 år, regnet fra det tidspunkt arealet er klargjort for tiltredelse av Servicebrygga AS. I festetiden kan ingen av partene si opp avtalen
- Festeavtalen er avtalt til 7 % av en grunnpris kvm
- Festeavgiften skal pr 01.01 hvert år reguleres i forhold til konsumprisindeksen og i forhold til endringen fra 15/11 – 15/11 det foregående året. Avgiften kan dog ikke settes lavere enn avgiften på reguleringstidspunktet

- Servicebrygga AS skal ha rett til å innløse festetomten. Innløsning kan dog kreves først når det har gått minst 10 – ti – år av festetiden. Krav om innløsning skal sendes skriftlig og med ett års varsel
- Ved innløsning settes innløsningsavgiften til 25 x festeavgift på tidspunktet for innløsning
- Ved opphør av festeavtalen kan Frøya kommune kreve at festetomten ryddes og bygninger og installasjoner fjernes for festers regning. Frøya kommune kan også kreve å få overta bygninger og installasjoner mot vederlag fastsatt ved skjønn. Servicebrygga AS kan ikke kreve at Frøya kommune skal overta bygninger og installasjoner
- Ved opphør av avtalen har ingen av partene rettigheter ut over det som går frem av de konkrete bestemmelser ovenfor. Dersom festeforholdet skal fortsette skal det undertegnes ny festeavtale senest ett år før festeavtalens utløp
- Servicebrygga AS kan overdra festekontrakten, eller fremfeste deler eller hele arealet, med mindre Frøya kommune har saklig grunn til å nekte. Frøya kommune har en ubetinget rett til å overføre festekontrakten til andre, eller selge arealet

Frøya den …/…. 2019

Frøya kommune	Servicebrygga AS
……	……
Berit Flåmo	Håkon Aas
ordfører	*daglig leder*

Kartopplysninger

Kilde for basiskart:	FKB - Frøya kommune	Ekvidistanse:	1m
Dato for basiskart:		Kartmålestokk:	1:1500 m
Koordinatsystem:	UTM sone 32 basert på EUREF89/WGS84		
Høydegrunnlag:	NN2000		

0 37 75.m

N

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Siv-Tove Skarshaug	**Arkiv:** 033
Arkivsaksnr.: 19/1285	

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

VALG TIL STYRET I DALPRO

Forslag til vedtak:

Følgende medlem til styret i Dalpro velges for 2 år:

Saksopplysninger:

Medlem	Varamedlem
Gunn Heidi Hallaren, Frøya	Aleksander Søreng, Frøya

Vurdering:

Da Gunn Heidi Hallaren ikke tar gjenvalg, må det velges nytt medlem til styret i Dalpro.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Knut Arne Strømøy	**Arkiv:** 223
Arkivsaksnr.: 19/820	

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

DRIFTS- OG AKTIVITETSTILSKUDD TIL FRIVILLIGE LAG OG ORGANISASJONER 2019 SØKNAD OM KULTURMIDLER

Forslag til vedtak:

Frøya kommune har avsatt totalt kr. 310 000 som drifts- og aktivitetstilskudd for frivillige lag og organisasjoner. Kr. 200 000 bevilges til idretten øremerket aktive barn og unge i aldergruppen 0-19 år. Fordelingen av denne potten foretas av Frøya Idrettsråd i tråd med samarbeidsavtale inngått mellom kommunen og idrettsrådet.

Resten, kr 110.000 kr fordeles slik, ihht til retningslinjene:

Stølan Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Skjønhals Kretslag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Bogøy Velforening	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Sauøy Velforening	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Uttian Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Sula Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Dyrøy Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Titran Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Mausund Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Inntian Velforening	Aktiviteter/vedlikehold		3 205
Sørburøy Velforening	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Klubben Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Nordskag og Kverva Grendalag	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Grendalaget Lyngblomst	Aktiviteter/vedlikehold		7 215
Trøndelag Kysthistoriske Museum	Museum, Kysthistorie, Vingleia fyr m.m.		5 000
Mausund Seniordans	Sosialt samvær gjennom dans		1 500
Frøyværingen	Gratis kurs i husflid for barn og unge		1 500
Sangkoret Havdur	Ny satsing på barn og unge		5 000
Øyrekka Turistinformasjon	Webside for turistnæringa		0
SUM			110 000

Vedlegg:

- Kopi av søknadsskjema og kriterier

Saksopplysninger:

Midlene ble annonsert i frøya.no og Hitra/Frøya samt på kommunens hjemmeside og facebookside. Tilskuddene ble også bekjentgjort gjennom facebooksiden til Frøya Idrettsråd samt mailer til lagene, herunder grendalagene. Det ble også sendt ut påminning før fristens utløp.

Frøya kommune hadde ved fristens utløp mottatt 26 søknader, hovedsakelig fra grendalag/velforeninger og idretten. Årets antall er lavere enn i 2018.

Alle søknader er grundig gjennomgått og vurdert opp mot de kriterier som er vedtatt for ordningen. Kriteriene framgår av vedlegg til saken.

Idrettens andel av midlene skal etter vedtak i denne saken fordeles av Frøya Idrettsråd med assistanse fra Frøya kommune. Idrettsrådet har som prinsipp at barn og unge i alderen 0-19 år prioriteres, Det aktive utøvere som her legges til grunn. Ved gjennomgang søkes det midler for 504 aktive, mot 525 i 2018.

Fordelingsmøte i Frøya Idrettsråd vil bli avholdt så snart formannskapet har fattet vedtak i denne saken.

Vurdering:

Gjennom en grundig gjennomgang av søknadene har rådmannen skaffet seg et godt inntrykk av det enorme arbeidet som legges ned av ulønnede ildsjeler, ledere, trenere og foreldre i Frøya kommune. I et folkehelseperspektiv er all frivillig innsats viktig, enten det gjelder fysisk aktivitet innenfor idretten eller trivsel og inkludering i grendene. Både innenfor idretten og aktive grendelag samt andre organisasjoner legges det årlig ned tusenvis av dugnadstimer for at frøyværingene skal ha en aktiv og spennende fritid.

Når det gjelder de etablerte grendelaga har rådmannen valgt å legge seg på likt tilskuddsbeløp til alle med unntak av Inntian der det kun er registrert en fastboende og få sosiale aktiviteter, men dette jobbes det med. Alle lagene kan vise til stor innsats både i aktiviteter og arrangementer samt en stor innsats i å ta vare på grendehus som fungerer som viktige sosiale arenaer i lokalsamfunnene. Når det gjelder Inntian er tilskuddet ment som bidrag til rehabilitering av det gamle bedehuset på øya som også skal fungere som grendehus. Som man vil se av oversikten har rådmannen enda ikke registret samme aktivitet på Sistranda som i resten av kommunen, heller ingen søknad.

Rådmannen har valgt å redusere potten til idretten fra 210 000 i 2018 til kr. 200 000. Dette er med bakgrunn i at antall aktive det søkes for er sunket fra 525 i 2018 til 504 i 2019, samt at kommunen fra andre halvår 2018 har innført «gratis halleie» til barn og unge også for å kunne øke potten til de andre lagene.

Den eneste søknaden rådmannen har innstilt uten tilskudd er Øyrekka Turistinformasjon. Øyrekka Turistformasjon skriver i søknaden at de er en interesseorganisasjon for turistnæringa i øyrekka og på Titran. Rådmannen mener at dette er en organisasjon som ikke faller inn under kriteriene som sier «Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere aktivitet i de frivillige lag og organisasjonene innenfor kulturområdet i Frøya Kommune». Dette er et godt tiltak, men er etter rådmannens

vurdering ikke i målgruppen for tilskuddet

2.1 Drifts- og aktivitetstilskudd til frivillige organisasjoner

2019

Søkers navn:_____

Adresse:_____

Kontonummer:_____

Kontaktperson:_____

Telefon:_____

E-postadresse:_____

Det kan søkes om tilskudd til:

- Organisasjonens drift og aktivitet.

Antall medlemmer:

	0-12 år	13-19 år	20-25 år	26 år ++	TOTALT
Aktive medlemmer					
Passive medlemmer					

Søknaden må inneholde:

- Generell informasjon om organisasjonens drift og aktivitet
- Siste vedtatte og reviderte regnskap
- Budsjett
- Arbeids- og aktivitetsplan

Viktig informasjon:

- Ved tildeling av midler vil lag og foreninger som skaper aktivitet, tilbud og arrangement for barn og ungdom prioriteres.
- Dersom laget/foreninga aktiviserer/integrerer ressurssvake grupper (psykisk eller fysisk funksjonshemmede), og/eller har medlemmer med minoritetsbakgrunn, må dette tas med.
- **Søknader som mangler opplysninger og/eller vedlegg, eller kommer inn etter fristens utløp, vil ikke bli behandlet.**

STED / DATO **UNDERSKRIFT**

Søknadskriterier Formål

- Formålet med tilskuddordningen er å stimulere til aktivitet i de frivillige lag og organisasjonene innenfor kulturområdet i Frøya Kommune.

Hvem kan søke?

- Alle åpne organisasjoner som ikke utestenger grupper eller enkeltpersoner pga. religion, etnisk bakgrunn, sosial tilhørighet eller politisk syn.
- Organisasjonene må ha adresse og drive sin virksomhet i Frøya kommune.
- Bare hovedlaget i en organisasjon kan søke.
- Organisasjonen må kunne dokumentere minst 12 medlemmer.

Hva kan det søkes tilskudd til?

- Tilskudd til organisasjonens drift og aktivitet

Søknad om tilskudd må inneholde:

- Søkers navn, adresse, kontaktpersoner, telefon og kontonummer.
- Siste vedtatte årsmelding.
- Siste vedtatte og reviderte regnskap.
- Oversikt over medlemmer og fordeling barn/voksne.
- Budsjett.
- Arbeids og aktivitetsplan.
- Søknaden må være underskrevet.

Søknadsfrist

- **Søknadsfrist 23.4.2019**
- Søknaden sendes til Frøya Kommune postmottak@froya.kommune.no

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Knut Arne Strømøy	**Arkiv:**	223
Arkivsaksnr.:	19/768		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

SØKNAD OM NMK FRØYAS KLUBBHUS

Forslag til vedtak:

Frøya kommune ser positivt på NMK Frøyas etablering av klubbhus ved Frøya Motorsportsenter. Likevel avslår Frøya Kommune NMK sin søknad på kr. 2 500 000, da kommunen har bidratt til klubben tidligere, jfr. vurderinger som vist i saken.

Frøya kommune gir ikke denne type bidrag med hensyn til likhetsprinsippet mot andre aktører i Frøyasamfunnet med like interesser.

↓

Vedlegg:

- Søknad om fra NMK Frøya om støtte til klubbhus.

Saksopplysninger:

NMK Frøya søker Frøya kommune om et tilskudd på kr. 2 500 000 for å realisere sitt lenge planlagte klubbhus ved Frøya Motorsportsenter på Flatval. I tillegg budsjetterer de med bidrag fra næringslivet på til sammen kr. 2 600 000, kr. 1 000 000 i spillemidler, Gjensidigestiftelsen kr. 500 000 samt egne midler og dugnad med en samlet verdi på kr. 2 000 000.

Prosjektet har en beregnet kostnad på til sammen kr. 8 600 000.

Rådmannen ser positivt på planene til NMK Frøya om etablering av klubbhus, men kan ikke innstille på et kommunalt tilskudd på kr. 2 500 000. Dette har ikke Frøya kommune rom for i sine budsjetter.

NMK Frøya gjør en formidabel jobb for barn og ungdom gjennom frivillig arbeid, men tilskudd til et enkelt idrettslag i denne størrelsesorden er det vanskelig å anbefale.

Vurdering:

Planene om klubbhus er ikke av nyere dato. Allerede i 2015 fikk NMK Frøya innvilget spillemidler med kr. 1 000 000, midler som Frøya kommune forskutterte til klubben samme år. I tillegg har Frøya kommune bidratt med i overkant av kr. 60 000 til erverv av grunn.

Når NMK Frøya søkte og fikk innvilget spillemidler i 2015 var prosjektet kostnadsberegnet til kr. 4 896 350, det vil si at prosjektet har økt i kostnad med kr. 3 705 000 fram til 2019.

Det kan videre legges til at NMK Frøya har fått bidrag fra SalMar-fondet til samme formål med til sammen kr. 49 000 i årene 2016, 2017 og 2018.

Det kan videre legges til at fristen for ferdigstilling av prosjektet er gitt en utsettelse flere ganger av fylkeskommunen. Den opprinnelige fristen var juni 2017, den er forlenget flere ganger og gjeldende frist for ferdigstilling er nå satt til 1. november 2019, en frist fylkeskommunen kaller siste frist.

Overholdes ikke denne fristen vil tildelingen av spillemidler på kr. 1 000 000 falle bort. Spillemidler utbetales ikke fra fylkeskommunen før prosjektet er ferdigstillt og regnskapet er revidert og funnet i orden av kommunens revisor.

Frøya kommune har bidratt mye for at NMK Frøya skal få realisert planene sine. Ut fra dette innstiller rådmann på å ikke imøtekomme søknaden på kr. 2 500 000.

NMK-Frøya

Søkerkommune: Frøya Kommune

Organisasjonsledd: Norsk Motorklubb Frøya

Prosjekt: NMK Frøyas Klubbhus.

Søkesum: 2 500 000 kr

Ansvarlig: Stig Tore Sørli/Styreleder

Frøya 01.01.2019

Innhold

1. BAKRUNN	3
1.1 Innledning	3
1.2 Prosjekt «NMK Frøyaś Klubbhus»	4
1.2.1 Tilrettelegging	4
1.2.2 Kostnadsfordeling	4
1.2.3 Suksesskriterier	5
1.2.4 Utfordringer	5
1.2.5 Resultater	5
2. MÅLSETTING	5
3. MÅLGRUPPE	6
4. GJENNOMFØRING	6
4.1 Fremdrift	6
4.2 Organisering	7
4.3 Forutsetninger for å lykkes	7
4.4 Budsjett	7
5. BETYDNING	8
5.1 Positive effekter for målgruppene	8
5.2 Utjevning av sosialehelseforskjeller	8
5.3 Overføringsverdi	9
6. RESULTATER MAN FORVENTER OG OPPNÅ	9
7. VEIEN VIDERE	9

1 Bakrunn

1.1 Innledning

NMK Frøya søker herved om tilskudd til byggingen av klubbhuset på Frøya Motorsportsenter.

Norsk Motorsport Klubb Frøya (heretter kalt NMK Frøya) med sine nyetablerte fasiliteter kan på mange måter betraktes som en "ny aktør" i kommunal, regional og midtnorsk sammenheng. Vi ser det derfor som viktig å gi søknaden en helhetlig bakgrunnsinformasjon. Vårt motorsportanlegg fremstår i dag som en nyervervet fasilitet, og det åpner det seg nå en rekke nye muligheter både for klubben og Frøyasamfunnet som sådan. Muligheter har alt blitt synlig gjennom en kolossal aktivitetsvekst siste årene som ikke minst synliggjør et betydelig udekket behov hos barn, ungdom og familie innen både kompetanse-, kultur-, sports- og fritidstilbud. Slik sett mener vi NMK Frøya i dag fremstår som en "ny gren" som kan bidra med tilbud og trivsel, dvs. gjøre Frøya til et mer attraktivt og populært sted å bo.

En hovedutfordring er å skape en synlig og tydelig profil på våre nåværende muligheter, videreutvikle disse i takt med behovene og samtidig sikre tilstrekkelig økonomiske muskler til å realisere mulighetene. Med andre ord NMK-Frøya er ikke bare et sportslig aktivitetstilbud, men har som hovedmål å delta som en viktig aktør i den videre nærings- og samfunnsutviklingen i regionen. Denne målsettingen er et viktig utgangspunkt i vår handlingsplan og dermed også et viktig grunnlag for denne søknaden.

Den første handlingsplanen som klubben utarbeidet gjaldt for perioden 2011 til 2017 , denne er nå fornyet og endret og ble vedtatt på årsmøtet 2017 , handlingsplanen danner grunnlaget for all vår virksomhet. Planen må sees i sammenheng med at NMK Frøya, inkludert motorsportanlegget, er å betrakte som et nytt tilbud i midtnorsk sammenheng. Overordnet tar handlingsplanen stilling til klubbens potensielle rolle og betydning både i nåtid og fremtid i og på vegne av regionen. Regionen besitter i dag et rikt næringsliv i rask utvikling og med fortsatt store utviklingspotensialer med basis i hav og havbruksvirksomhet. Det må samtidig kunne sies at samfunnsutviklingen som sådan til nå ikke har hatt en utvikling som tilsvarer/harmonerer med den positive næringsutviklingen. I kommuneplanens overordna mål satses det imidlertid både på

tilflytting og befolkningsvekst bl.a. gjennom å profilere seg på gode oppvekstforhold både for barn og ungdom, og det er her vi mener NMK Frøya må befeste sin plass, rolle og funksjon.

Regionen har pr. i dag et relativt rikt tilbud innen håndball, turn, fotball samt musikk og sang (kulturskolen) etc. Men det er mange barn, ungdom og voksne som ikke har/mulighet til den type interesser og som søker eller har behov for alternative tilbud. Dette kan være seg sports- og fritidstilbud, men også som alternative læringsarenaer i samarbeid med kommune/skole. Det bør ikke lenger være noen tvil om at NMK-Frøya kan være en viktig aktør i den sammenhengen. Planen på sikt er å samarbeid med skoler og kommunen med å etablere alternative læringsarenaer for elever og etc på dagtid,dette er delvis lagt på vent i en periode til ett evt klubbhus blir realisert.

Sentralt i arbeidet fremover blir å bygge identitet og integritet i og til klubben. Dette omhandler også faktorer som stolthet og selvverd og at vi fremstår som en seriøs klubb som følger de lover og regler som til en hver tid gjelder. Vi har derfor utvidet motorsporttilbudet til å gjelde for målgruppen mennesker som er/har funksjonshemmede, vanskeligstilte barn og unge og etc.

Blant annet har vi fra 2016 - 2018 arrangert annen hver Torsdag gokartkvelder for denne målgruppen, til stor interesse for brukere, foresatte og ikke minst oss som klubb. Dette skal vi også videreføre i 2019 kostnadsfritt for brukere. Vi avslutter hver sesong med å be inn brukere til en sosial kveld i vår lille garasje, der vi har det sosialt, inkl mat og utdeling av pokaler/premier og ikke minst ga vi en NMK Frøya genser til alle og enhver.

1.2 Prosjekt NMK Frøyaś Klubbhus

1.2.1 Tilrettelegging

NMK Frøya skal blant annet tilrettelegge opplevelseskvelder/helger for mennesker som er/har funksjonshemmede, kronisk syke, vanskeligstilte barn og unge og etc i øyregionen. NMK Frøya skal også tilrettelegge nye fasiliteter til sine egne arrangementer, samt de utenforreisende

som ønsker å leie baneanlegget. Ett evt klubbhus skal også tilrettelegges for Sør Trøndelag Fylkeskommune , Flyplassselskapet LEPAIR AS og trafikkskoler, har også sagt seg villig til å leie lokaler.

1.2.2 Kostnadsfordeling

Næringslivet og enkelt personer har sagt seg villig til å strekke seg langt, men da vi ikke er i mål økonomisk så ber vi kommunen om hjelp. NMK skal bruke midlene til å bygge ett klubbhus slik at alle våre brukergruppene har ett sosialt tilholdssted. Her er alle like mye verdt.

1.2.3 Suksesskriterier med prosjektet

- At vi som klubb er pådrivere og igangsettere
- Engasjerte nøkkelpersoner i klubben
- Engasjerte brukere
- Tilrettelegge slik at aktiviteten føles som en mestring
- Sosialt
- Utvide tilbudet til å gjelde også for flere nabokommuner

1.2.4 Utfordringer

- Økonomi til å få gjennomført byggingen
- Kostnadsfordeling, næringsliv og kommune.
- Forankring av tiltaket hos kommunene på sikt.

1.2.5 Resultater

NMK Frøya håper at brukergruppene samt at alle medlemmer vil få en følelse av mestring, at dette blir sosialt og at de vil vise et engasjement, samt støtte hverandre gjennom tilstedeværelse.

2.0 Målsetting

Målsettingen er å kunne gi disse gruppene en meningsfull og spennende interresse i deres miljø.

Konkret mål:

- Skape et inkluderene miljø for alle
- Skape mestring
- Fortsette med de gode sportslige prestasjonene klubben har oppnådd gjennom de senere år.
- Gjøre flyplassen og de arrangementer som gjennomføres mere attraktiv for publikum og etc.

3.0 Målgruppe

- Funksjonshemmede som er på institusjon
- Funkjsonshemmede som er hjemmeværende
- Vanskeligstilte barn og unge
- Pårørende

- Medlemmer
- Andre motorsportklubber
- Våre ungdommer i øyregion
- Flyplassselskapet LEPAIR AS og Næringsliv

4.0 Gjennomføring

4.1 Fremdrift

År 1 2019

Påbegynne byggingen av klubbhuset.

År 2 2020

Ferdigstillelse av bygget, og å ordne sosiale kvelder

der vi kommer til å ha åpent alle hverdager. Muligheter for helger også.

År 3 2021

Samtidig utvide tilbudet der brukerne kan være med å skru og reparere gokarter og etc. En såkalt alternativ læringsarena.

4.2 Organisering

Oppgaver og ansvar rundt tiltaket.

NMK Frøya

- Kartleggingsarbeid

- Koordinere møter med brukerne
- Budsjettansvar
- Søke om midler til prosjektet fra forskjellige stiftelser,fond og utlysninger.
- Føre rapport
- Følge opp brukerne og brukergruppene og kommunene

4.3 Forutsetninger for å lykkes

For NMK Frøya som klubb kreves det en god organisering innad i klubben for å få i gang slike tilbud. For vår del er det en ny stor utfordring å skape engasjement og aktiviteter for disse kundegruppen. Denne utfordringen er vi i NMK Frøya villig til å ta.

4.4 Budsjett

I budsjettet er følgende kostnader IKKE medregnet da dette er kostnader som vår klubb ønsker å bidra med.

- Leie av utstyr

Budsjett for Klubbhuset 2019

Byggekostnader		**Inntekter**	
Klubbhus	8 600 000	Gjensidige Stiftelsen	500 000
		Egne Midler dugnad	2 000 000
		Offentlige midler,spillemidler tildelt	1 000 000
		Næringsliv	2 600 000
		Kommune	2 500 000
Sum kostnader	**8 600 000**	**Sum inntekter**	**8 600 000**

5.0 Betydning

5.1 Positive effekter for målgruppen

Mange av menneskene/ungdommene i disse målgruppene sliter med å ha nok aktiviteter og sosialisering i hverdagen. Man vil få oppleve hvor godt det vil bli og komme ut og treffe andre folk. Det er et meget positivt sosialt miljø rundt klubben. De med funksjonshemninger,vanskelig stilte barn og unge samt kroniske sykdommer vil få ett avbrekk fra instistusjonen og de pårørende vil få se hvor sosialt miljøet vil bli.

Gjennom og tilrettelegge og skape mestring av aktiviteten kan en få en følelse av en bedre hverdag for eksempel ved glede seg til disse kveldene .

5.2 Utjevning av sosialehelseforskjeller

- Prosjektet er et målrettet tiltak for en annen kundegruppe i samfunnet
- Prosjektet styrker blant annet sosial inkludering. Hos klubben vil deltakerne bli møtt med respekt og likeverdighet.
- Prosjektet vil skape nye aktiviteter i nærmiljøet.

5.3 Overføringsverdi

- Prosjektet vil medføre økt fokus på fysisk aktivitet og helse.

- Prosjektet vil være et godt eksempel på hvordan idretten kan arbeide for å nå målgruppen og hvordan man på sikt kan samarbeide med offentlige instanser
- For kommuner er det en stor utfordring å skape engasjement og aktivitet. NMK Frøya er pådrivere og vil skape slikt engasjement.

6.0 Resultater man forventer å oppnå

- Et godt resultat er at tiltaket blir langvarig slik at dette vil være et tilbud for målgruppen i deres nærmiljø.
- Det forventes at de fleste deltakere etter hvert blir selvhjulpne slik at de kan få prøve å benytte lokalene selv.
- Et godt resultat vil være at deltakerne ønsker å komme tilbake til vårt motorsportsenter og om mulig være med på å reparere og drive verksted med reparasjoner av gokarter, samt forefallende arbeid og lignende ved vårt senter.

7.0 Veien videre

Som allerede nevnt blir veien videre og skape engasjement rundt disse brukergruppene og at når vi får startet opp dette prosjektet bli enda mer synlig og derigjennom mye sterkere sammen.

NMK Frøya vil kontinuerlig søke om midler til slikt formål. Vi håper at gode resultater vil gi tildelinger i kommende årene.

19/1378-1 TV-AKSJONEN NRK 2019

S

AKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Knut Arne Strømøy	**Arkiv:** X03
Arkivsaksnr.: 19/1378	

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

TV-AKSJONEN NRK 2019

Vedtak:
Forslag til vedtak:
Komiteen for TV-aksjonen 2019 settes sammen slik:

Varaordfører – leder
Opposisjonen – medlem
Frivilligsentralen
Frøya Ungdomsråd
Roger Antonsen – oppvekst
Knut Arne Strømøy - administrasjonen

Vedlegg:
- Fem ting du bør vite om TV-aksjonen 2019.
- Invitasjon til kivk-off for kommunekomiteer.

Saksopplysninger:

TV-aksjonen er NRKs årlige innsamlingsaksjon er blitt et felles møtepunkt for dugnad og frivillighet i Norge. **Søndag 20. oktober 2019** går årets aksjon av stabelen.

TV-aksjonen 2019 går til CARE Norge som kjemper for å gi kvinner muligheter til å stå på egne ben å bestemme over egne liv. Midlene går til kvinner i landene Mali, Rwanda, Niger, Myanmar, Den demokratiske republikk Kongo, Afghanistan, Burundi, Jordan og Palestina.

Med midlene fra TV-aksjonen har Care beregnet at de kan nå ut til minst 400 000 kvinner i noen av verdens mest sårbare områder med sine programmer. Gjennom de 400 000 kvinnene CARE Norge har kontakt med kan de nå ut til mer enn 1 500 000 mennesker Det er dokumentert gang på gang at kvinner som får hjelp også hjelper sine familier.

I mottat brev fra fylkeskoordinator oppfordrers kommunene til å nedsette kommunekomite tidligere enn tidligere, påmelding til kick-off for kommunene har påmeldingsfrist 1. juni 2019.

Vurdering:
Kommunekomiteen settes sammen som tidligere år. Politisk ledelse, frivilligheten, Frøya Ungdomsråd og administrasjonen er representert. Rådmannen ser at det er litt spesielt å velge politiske representanter i et valgår, men konstituering av nytt kommunestyre er muligens ikke i havn før aksjonsdagen så et eventuelt skifte av personer må vurderes når den tid kommer. Sittende komite har fungert bra.

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Knut Arne Strømøy	**Arkiv:**	X03
Arkivsaksnr.:	18/1160		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

TV-AKSJONEN NRK 2018

Forslag til vedtak:
Komiteen for TV-aksjonen 2018 settes sammen slik:

Pål Terje Bekker (varaordfører) – leder
Aleksander Søreng (opposisjonen)
Roger Antonsen (oppvekst)
Frivilligsentralen
Knut Arne Strømøy (administrasjon)
Frøya Ungdomsråd

Vedlegg:
Anmodning om å opprette kommunekomite

Saksopplysninger:
TV-aksjonen er NRKs årlige innsamlingsaksjon og her blitt et felles møtepunkt for dugnad og frivillighet i Norge. **Søndag 21. oktober 2018** går årets aksjon av stabelen.

TV-aksjonen 2018 går til KIRKENS BYMISJONs arbeid for å skape et varmere og mer inkluderende samfunn.

Med årets TV-aksjon kan Kirkens Bymisjon skape møter som endrer liv. Ved å åpne dører og legge til rette for at flere møtes, skal de vise hvorfor årets TV-aksjon er viktigere enn aldri før. Kirkens Bymisjon skal tilby mennesker som opplever å stå utenfor, et nytt fellesskap, en seng eller en samtale og slik bidra til at flere får muligheten til å oppnå egne mål og drømmer. Pengene som samles inn skal skape 700 000 møter mellom mennesker.

Vurdering:
Kommunekomiteen settes sammen som tidligere år. Politisk ledelse, frivilligheten, Frøya Ungdomsråd og administrasjonen er representert. Rådmannen foreslår samme medlemmer som i 2017.

Invitasjon til kick-off for kommunekomiteer

Velkommen til kick-off for kommunekomiteenes arbeid mot tv-aksjonen 2019.

Under følger en oversikt over noen av årets møter i Trøndelag.

Hvor	Når	Hvem(Kommunekomiteer)
Orkanger (lille kommunestyresal)	Mandag 17.06.19 Kl 12.00-15.00	Agdenes, Frøya, Hemne, Hitra, Meldal, Orkdal, Skaun, Snillfjord, Rindal
Stjørdal (kommunestyresalen)	Onsdag 18.06.19 Kl 09.00 – 12.00	Frosta, Malvik, Meråker, Selbu, Stjørdal, Selbu, Tydal
Indre Fosen - Rissa (kommunestyresalen)	Torsdag 20.06.19 Kl. 09.00-12.00	Bjugn, Indre Fosen, Roan, Ørland, Åfjord
Avklares snart (noen frivillige arrangør?)	**Uke 24 eller 25**	**Holtålen, Melhus, Midtre Gauldal, Oppdal, Rennebu, Røros**

Målsettingen med møtet er å informere dere om årets tv-aksjonskampanje, overlevering av praktisk informasjon samt erfaringsdeling. Det er fint om deltakere som har vært med tidligere er forberedt på å dele sine erfaringer med andre møtedeltakere.

Vi velger i år å avholde dette møtet tidligere enn vanlig. Dette er for å gi dere muligheten til å komme i gang med arbeidet på et tidligere tidspunkt. Vi får stadig tilbakemeldinger på at komiteene er for sent ute, og havner bakpå. Med å få de gode ideene på bordet på et tidligere tidspunkt håper vi at dere havner i tidsklemma i mindre grad enn tidligere. Det er også et faktum at høsten vil være preget av årets lokalvalg i kommunene.

Det er veldig viktig at kommunekomiteene sender en påmelding med antall deltakere innen 1. juni. Påmeldingen sendes på mail til orjan@tvaksjonen.no

Det vil bli enkel servering på møtet.

Med vennlig hilsen

Ørjan Dahl Bere

Fylkesaksjonskoordinator TV-aksjonen NRK 2

019 Trøndelag

Knut Arne Strømøy

Fem ting du bør vite om TV-aksjonen 2019

400.000 kvinner, ni land, tre prioriterte områder. Dette vil CARE Norge oppnå med TV-aksjonen i 2019.

Medlemmer av en spare- og lånegruppe i landsbyen Kadagam i Niger. Spare- og lånegrupper er CAREs viktigste verktøy for å bekjempe fattigdom. Den første gruppen ble opprettet i dette området i 1991, og Niger er ett av landene neste års TV-aksjon vil fokusere på. Foto: Nerida Williams/CARE.

Like etter kl. 16 mandag 11. juni ble det klart at CARE Norge får arrangere TV-aksjonen på NRK i 2019. Her får du fem punkter som forklarer hva vi vil oppnå med midlene det norske folk bidrar med.

1. Minst 400.000 kvinner

Med midlene fra TV-aksjonen har CARE beregnet at vi kan nå ut til minst 400.000 kvinner i noen av verdens mest sårbare områder med våre programmer.

Gjennom de 400.000 kvinnene vi har direkte kontakt med kan vi nå ut til mer enn 1.500.000 mennesker. Det er dokumentert gang på gang at kvinner som får hjelp også hjelper sine familier.

2. Ni land

Midlene fra TV-aksjonen skal gå til programmer i Mali, Rwanda, Niger, Myanmar, Den demokratiske republikken Kongo, Afghanistan, Burundi, Jordan og Palestina.

3. Tre prioriterte områder

Det overordnede målet er å gi kvinner muligheten til å stå på egne ben og bestemme over sitt eget liv. For å oppnå dette har vi prioritert tre områder:

- Økonomisk frihet: hennes penger, hennes muligheter
- Å eie sin egen kropp: hennes kropp, hennes valg
- Å ha en stemme som betyr noe: hennes drømmer, hennes stemme

4. Hvorfor kvinner?

I store deler av verden opplever kvinner en hverdag fylt av fattigdom, sult, urettferdighet, mangel på penger, likestilling, utdanning og mulighet til å bestemme selv. Kvinner rammes hardere av fattigdom, har færre muligheter, tjener mindre og eier sjeldnere land enn menn.

I utviklingsland er bare 10-12 prosent av landeiere kvinner. 104 land har fremdeles lover som forbyr kvinner å ta enkelte jobber. Hver dag dør 800 kvinner i forbindelse med graviditet eller fødsel.

CARE jobber med de underliggende grunnene til fattigdom, og da må vi investere i de som har minst. Det er en god investering å jobbe med kvinner, fordi kvinner skaper endring. Vi klarer ikke bekjempe fattigdom hvis halve befolkningen holdes utenfor.

5. Hva er TV-aksjonen?

TV-aksjonen er en innsamlingsaksjon som har blitt arrangert siden 1974 av NRK i samarbeid med utvalgte organisasjoner. I 2018 er det Kirkens Bymisjon som har TV-aksjonen.

I løpet av et par timer på aksjonsdagen skal rundt 100.000 bøssebærere gå fra dør til dør og besøke i overkant av to millioner husstander. Det gis også gaver fra bedrifter og privatpersoner

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Siv-Tove Skarshaug	**Arkiv:**	033
Arkivsaksnr.:	19/1377		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

ORDFØRERS ORIENTERING

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler:	Siv-Tove Skarshaug	**Arkiv:**	033
Arkivsaksnr.:	19/1366		

Saken skal behandles i følgende utvalg:
Formannskapet

RÅDMANNS ORIENTERING

Vedlegg:

Oppsummert sammenstilling av SWOT-analysen vedr politisk organisering utført av FSK, HFF, HFD, Brukerrådet og eldrerådet.

Oppsummert sammenstilling av SWOT-analysen vedr politisk organisering utført av FSK, HFF, HFD, Brukerrådet og eldrerådet.

Styrker

Utvalg	Oppsummert
FSK	• Økonomisaker til FSK og med det god oversikt over «livet i» kommune. • FSK – komiteen for kultur og næring. • Gode diskusjoner. • Bedriftsledere inn i FSK. • Er FSK det utvalget som funger best? • FSK har de rette sakene – det er hovedutvalgene som kan ha utfordringer vedr – «hvem sin sak er dette»? • Det at budsjettene behandles i HFD før det fremmes til FSK og at tilleggsbevilgninger i budsjettåret behandles av FSK fungerer bra.
HFF	• God oversikt *over* Frøyasamfunnet. • Bruker ikke politisk makt/flertall -mao ikke opptatt av partitilhørighet men sak. • Stor takhøyde – man kan stille «dumme» spørsmål. • Ønsker i enda større grad og fremheve det politiske skjønnet.
HFD	• Bred deltakelse • Gjennomgående representasjo • OK størrelse på utvalget i dag → bør være 7 medlemmer. o Skal vi ha fagkomiteer?
Brukerrådet	• Sammensetningen – valgt for å representere forskjellige organisasjoner (LHL, Hørselslaget, NHF, Reumatikerne, m. fl.) • Lokalkunnskap om Frøya samfunnet.
Eldrerådet	• Blir hørt • Sitter med god lokalkunnskap om Frøya og øyrekke. • Består av politisk oppnevnt og intresseorganisasjoner for eldre. • Har lev livet /erfaring).

Svakheter

Utvalg	Oppsummert
FSK	• Dispensasjonssaker behandles av HFF. • Hvis alle dispensasjonssaker skal til FSK -blir saksmengden i FSK for stor. • Hovedutvalgene sitter på mye info → orienteringsutvalg. • Lite orienteringer fra HFF og HFD til FSK og KST. • Er FSK riktig i forhold til kultur – sette opp imot for eksempel kulturskolen. • HFD blir bypasset i forhold til saker – for eksempel trafikksikkerhets.
HFF	• HFF blir i dag oppfattet som utvalget for distanser. • Dagen mulighet til FORHÅNDSKONFERANSER er ikke kjent i stor nok grad blant Frøyas innbyggere. • Samhandling/samspillet mellom FSK og de andre utvalgene skulle ha vært bedre. • For få/lite politiske diskusjoner • Bruker for lite tid i møtene.
HFD	• HFD et «supperåd» • Bør ha et felles bruker-/eldreråd • Noe uavklart i forhold til hvilke organ en sak skal behandles i. • HFD →masse kunnskap, men lite innflytelse; mest orientering • Hvordan utnytte HFDs kunnskap? • HFD har for stort område – men liten innflytelse.
Brukerrådet	• For lite flink til å ta opp saker selv. • Blir ikke sett på som «viktig» av kommunen – (administrasjon – politiske utvalg) • «Sandpåstrøingsorgan» - innvalgt for å ivareta ulike grupper i Frøya-samfunnet. • Medlemmer i rådet opplever diskriminering da møterom ikke er tilrettelagt for rådets møtevirksomhet – mangler teleslynge.
Eldrerådet	• Ta opp flere saker selv (alle i rådet). • Ingen faste møterom.

Muligheter

Utvalg	Oppsummert
FSK	• Flere prinsipielle diskusjoner/debatter! • Flere befaringer/besøk til virksomhetene – gjerne sammen med hovedutvalgene. • Større fokus på plansaker – spesielt i tilknytning til næring-, bolig- og sentrumsområder. • Frøya er en vekstkommune → viktig å være proaktiv. • FSK bør «ta tak i saker/ting» i større grad - for eksempel skole. • Frikjøp politikere (for eksempel 20%).
HFF	• Årshjul vedr møteaktiviteter. • Det må bli flere prinsipielle diskusjoner. • Administrasjonen bør lage en saksoversikt hvor følgende er beskrevet: o Saksnr o Hva saken gjelder o Skal saken på høring og til evt hvem o Når og hvilke politiske organer skal saken behandles o Når skal saken behandles i KST? • Administrasjonen bør lage en oversikt over dispensasjonssaker med behandlingsutfall – a la utdelt oversikt over *«dispensasjonssaker 2016 – kort analyse». Erfaringsoverføring.* • Ordfører burde ha vært tilsted av og til i HFF og HDF. • HFF og HFD burde ha fast orientering til KST fra sine møter – for eksempel 10 - 15 min. • Ønsker eget utvalg for oppvekst, helse og teknisk. • Ønsker å være premissgiver for FSK/KST.
HFD	• Organisering på samme måte som det er org. • For eksempel: o Kommunalsjef - oppvekst og teknisk o Kommunalsjef – helse/mestring/PLO. MÅ henge sammen administrativt og politisk
Brukerrådet	• Være mere aktiv selv. • Større bevissthet omkring rådets rolle (adm. + politikere) • Få flere unge representanter inn i rådet. • Eget budsjett for Brukerrådet til driftsutgifter som møtekaffe, befaring, kursing av alle medl. ved nytt brukerråd høsten 2019. • Være tydelig på rådets mandat (vedtatt av kommunestyret).
Eldrerådet	• Kan få flere saker og høringer • Representerer pensjonister og forebygging. • Få fast møterom som er lett tilgjengelig. • Få fast sekretær. • Få saker før det kommer til Hovedutvalgene.

Trusler/svakheter

Utvalg	Oppsummert
FSK	• FSK kan ikke overta utvalgenes oppgaver → blir for mange saker til ett utvalg. • Dårlig saksfremlegg – for omfattende saker med mange vedlegg. • FSK medlemmene leser om saker i HFF og HDF i media. • Gitt at det blir ett hovedutvalg for hvert rammeområde vil konsekvensen være at det til tette skott mellom rammeområdene og kniving om penger → lite helhetlig tenking. • Mindre engasjement hvis politikerne ikke sitter i utvalget.
HFF	• For mange saker blir delegert fra FSK til HFF som FSK burda ha behandlet. • Tunge aktører som «presser» • Høy gjennomsnittsalder – burde ha vært flere yngre i utvalget. • Dårlige planer → dårlige saker →dårlige vedtak.
HFD	• Ved lite innflytelse kan engasjementet dale. • Behandling i mange trinn. • Behandles enkeltsaker av riktig organ? • Planutvalget har ikke oversikt over dispensasjoner.
Brukerrådet	• Ikke slå sammen med andre råd/utvalg for eksempel eldrerådet. • Lite kjennskap til rådets rolle i administrasjonen. • Lovbrudd, jfr. Lovens formål – dvs at saker som ikke går via rådet = lovbrudd. • Mangelfulle saker fra administrasjonen – ikke belyst tilstrekkelig. • Mangler sjekkliste over saker som skal til Brukerrådet.
Eldrerådet	• Mangler sjekkliste over saker som skal til Eldrerådet. • Negativ holdninger til Eldrerådet og dets funksjon.